

Programmabegroting

13 oktober 2020

Inhoudsopgave

1	Voorwoord	5
2	Nieuw beleid en ombuigingen.....	7
3	Investeringsfonds Impuls Ede.....	25
3.1	De inzet van het Investeringsfonds Impuls Ede	25
3.2	Financieel verloop van het Investeringsfonds	28
4	Programmaplannen.....	30
1	Maatschappelijke voorzieningen	31
2	Preventieve ondersteuning.....	39
3	Individuele ondersteuning	50
4	Economie, arbeidsmarkt en mobiliteit.....	62
5	Ruimtelijke ontwikkeling.....	72
6	Veiligheid	84
7	Kwaliteit leefomgeving	89
8	Bestuur en organisatie	94
5	Financiën	105
5.1	Uitgangspunten.....	105
5.2	Van Financiële barometer 2020 naar begroting	105
5.2.1	Exploitatierkening in meerjarig perspectief	105
5.2.2	Financiële positie	106
5.2.3	Algemene uitkering	108
5.2.4	Investeringen	112
5.2.5	Diversen	114
6	Actualisatie	116
7	Paragrafen	129
7.1	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	129
7.2	Lokale heffingen.....	133
7.3	Onderhoud kapitaalgoederen	136
7.4	Financieringen (Treasuryparagraaf).....	142
7.5	Bedrijfsvoering	145
7.6	Verbonden partijen	150
7.7	Grondbeleid	156
7.8	Grote projecten.....	159
7.9	Gevolgen coronacrisis	169
8	Bijlagen	174
	Bijlage 1A - Overzicht meerjarenperspectief	175

Bijlage 1B - Totaaloverzicht programmaplannen	176
Bijlage 1C - Historisch overzicht actuele begroting 2020	178
Bijlage 1D - Overzicht algemene dekkingsmiddelen	180
Bijlage 1E - Overzicht kosten per taakveld	183
Bijlage 1F - Geprognosticeerde balans 2021-2024	186
Bijlage 2 - Meerjarenoverzicht reserves	187
Bijlage 3 - Meerjarenoverzicht voorzieningen	189
Bijlage 4 - Definities kengetallen paragraaf Weerstandsvermogen	190
Bijlage 5 - Berekening kostendekkendheid tarieven	192
Bijlage 6 - Overzicht (Depla)beleidsindicatoren.....	194
Bijlage 7 - Kerngegevens.....	196
Bijlage 8 - EMU saldo	198
Bijlage 9 - Begrotingssubsidies.....	199
Bijlage 10 - Aanbevelingen Rekenkamercommissie	201
Bijlage 11 - MPG Lite 2020.....	206

1 Voorwoord

Mondkapjes, anderhalve meter afstand, winkeltijden voor kwetsbare ouderen, allemaal zaken die we normaal beginnen te vinden. Ons leven is sinds maart 2020 ingrijpend veranderd. Werknemers in verschillende sectoren zoals de zorg en het onderwijs leveren in deze tijden uitzonderlijke prestaties. Het aantal slachtoffers blijft echter toenemen. Reikhalzend kijken we uit naar het moment dat deze coronapandemie voorbij is. In die post-corona samenleving zullen we vast lessen uit deze tijd meenemen. Op het moment van schrijven zitten we nog midden in de crisis, het aantal besmettingen en ziekenhuisopnames nemen toe. De economie en daarmee ook de overheidsfinanciën krijgen door de coronacrisis forse klappen. In de slechtst mogelijk omstandigheden is het mogelijk dat de economie met bijna 10 procent krimpt. Onduidelijk is hoe snel de economie kan herstellen en het financieringstekort van de rijksoverheid weer afneemt. Tegelijkertijd is de coronacrisis niet de enige uitdaging die we hebben. De gemeentefinanciën staan al langere tijd onder druk. Dat vraagt om zorgvuldige keuzes; een balans tussen blijven investeren in onze sociale en fysieke basisinfrastructuur en in de opgaven voor een sterke Edese toekomst en de benodigde ingrepen om een duurzaam financieel perspectief te behouden.

Voor u ligt de Programmabegroting 2021-2024 waarin we laten zien dat deze balans mogelijk is.

Financiële situatie

Door de onzekerheid over de gevolgen van de coronacrisis is het afgelopen voorjaar geen perspectiefnota opgesteld, maar de Financiële Barometer 2020. Met het vaststellen van deze barometer besloot de gemeenteraad om slechts de hoogstnoodzakelijke knelpunten voor 2020 op te lossen. De financiële ruimte die over bleef, is gereserveerd voor de financiële problematiek van de coronacrisis. Doordat er geen perspectiefnota is vastgesteld, krijgt de raad in deze programmabegroting ook voor het eerst inzicht in het beeld van de meerjarenbegroting tot aan 2024. In mei en juni hadden we onvoldoende zicht op de gevolgen van Corona en de gevolgen voor de gemeentebegroting.

Sinds het vaststellen van de barometer is veel meer duidelijkheid gekomen over de impact van de coronamaatregelen in Ede en onze financiële situatie. Vooral door de maatregelen die het kabinet genomen heeft in het gemeentefonds, en de maatregelen ter compensatie van de extra kosten die gemeenten moeten maken als gevolg van de coronacrisis. De afgelopen maanden is het financieel beeld van de gemeente door deze maatregelen aanzienlijk verbeterd. De maatregelen in de meicirculaire, maar vooral ook rond Prinsjesdag, leveren Ede de komende jaren incidenteel in totaal ruim € 15 miljoen op. Daarnaast zien we dat de vergoedingen die we in 2020 krijgen van het Rijk voor de negatieve effecten van de coronacrisis vooralsnog voldoende zijn om extra uitgaven te dekken. Per saldo ontstaat mede hierdoor in 2021 en 2022 ruimte in de begroting.

Tegelijkertijd concluderen we dat we tijdig zijn begonnen met de ombuigingen in het sociaal domein en inmiddels goed op weg zijn met de transformaties in dit domein. Het lukt ons goed om invulling te geven aan de opdracht die we hiervoor van het Rijk hebben gekregen. Dit betekent niet dat we hiervan niets merken in de Edese samenleving. Sterker nog; veel van de maatregelen waartoe we de afgelopen jaren hebben moeten besluiten, worden nu pas gevoeld. Wel zien we dat waar de afgelopen decennia uitgaven jaarlijks steeds (fors) groeiden, bij ons deze groei afvlakt en soms zelfs stopt. Daarmee doen we het vaak beter dan andere gemeenten, terwijl we tegelijkertijd een ruimhartig sociaal beleid weten te voeren. Als Ede hebben we op tijd lef getoond op dit terrein en dat heeft veel opgeleverd.

Zorgvuldig bezuinigen

Ondanks deze positieve berichten, blijven in de verte ook donkere wolken boven de programmabegroting hangen. Zo zijn de risico's ten aanzien van de economische gevolgen van de coronacrisis groot, met name in ons grondbedrijf. Ook hebben de maatregelen van het Rijk in het gemeentefonds een minder positief effect in 2023 en 2024. Aangezien de enorme uitgaven die het Rijk momenteel doet ook terugbetaald moeten worden, is het nu nog onduidelijk of straks ook in 2023 en 2024 extra ruimte ontstaat. Zonder ingrijpen in de begroting dreigt dan zelfs een structureel tekort in onze begroting van enkelen miljoenen euro's per jaar. Dit betekent dat maatregelen nodig zijn om een duurzaam financieel perspectief te blijven behouden. We hebben daarom kritisch naar onze begroting gekeken en gekozen voor bezuinigingen daar waar het kan. We ontzien daarbij de kwetsbaren in onze samenleving, bezuinigen niet extra op onze openbare ruimte en stellen geen lastenverhoging voor onze inwoners voor.

In 2021 treedt een nieuw kabinet aan, dat een aantal besluiten zal nemen die zeer bepalend zullen zijn voor het financieel perspectief van de gemeente Ede. We volgen met aandacht de discussies over bijvoorbeeld de opschalingskorting en de tekorten op het gebied van Jeugdzorg. We blijven daarbij de verwachting houden dat de gesprekken met het Rijk over tekortschietende compensatie Jeugdzorg leiden tot het structureel maken van de tijdelijke middelen, zoals dat afgelopen Prinsjesdag voor 2022 is gedaan. Daarom durven we, net als het afgelopen jaar, in de laatste twee jaar van deze programmabegroting een tekort te laten zien van € 2 miljoen.

Ede sterk houden en klaar maken voor de toekomst

Door de financiële ruimte in 2021 en 2022 blijven de komende jaren mogelijkheden om te investeren in de toekomst van Ede. We houden daarmee vast aan de in het bestuursakkoord ingezette koers voor Ede. Hierin hebben we afgesproken om de basisinfrastructuur op orde te houden en daarnaast stappen te zetten in de grote opgaven voor de toekomst. Dat betekent dat we de Edese basisinfrastructuur, op sociaal, economisch en maatschappelijk gebied behouden. Hiermee borgen we de elementen die nodig zijn voor een goede kwaliteit van leven in de gemeente Ede. Concreet gaat het hierbij om de uitvoering van onze wettelijke taken, het bieden van continuïteit van zorg en vitale processen, zorgen voor huisvesting, het in standhouden van culture voorzieningen, sportvoorzieningen, werklocaties en de fysieke infrastructuur.

De stappen die we maken in de grote opgaven zijn bedoeld om Ede klaar te stomen voor de toekomst. We benutten daarmee de unieke propositie die we hebben op het gebied van Agrifood met onze landbouw, food en het World Food Center. Deze elementen vormen een stevig fundament voor de duurzame economische ontwikkeling, werkgelegenheid en landelijke positionering van Ede. Daarnaast gaat het om het 'groene kapitaal' van Ede: biodiversiteit, natuur & landschap, energietransitie en klimaatadaptatie. Inzet op deze opgaven betekent investeren in een duurzame toekomst voor Ede. Voor een aantal van deze opgaven stellen we in deze programmabegroting incidenteel meer geld beschikbaar, bijvoorbeeld op het gebied van natuur, landbouw, ruimtelijke ontwikkeling, duurzame energie, leefbare wijken en klimaatadaptatie.

We zien ook dat andere overheden en partijen fors investeren in deze grote opgaven en daarbij bereid zijn om ook in Ede te investeren. Om hier beter van te kunnen profiteren, richten we een Reserve Cofinanciering Edese Opgaven in. Deze reserve benutten we om investeringen van overheden, fondsen en bedrijven los te kunnen trekken en daarmee bij te dragen aan de benoemde opgaves in ons bestuursakkoord. Daarmee kan Ede sterker uit de coronacrisis tevoorschijn komen.

Leon Meijer
Wethouder Financiën

2 Nieuw beleid en ombuigingen

Algemeen

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van nieuw beleid en ombuigingen ten opzichte van de vorige programmabegroting. Concreet betekent dit dat in dit hoofdstuk per begrotingsprogramma een overzicht wordt gegeven van nieuwe knelpunten, extra beleidsambities en de voorgestelde bezuinigingen. Na vaststelling van de voorliggende Programmabegroting 2021-2024 worden deze wijzigingen doorgevoerd in de verschillende begrotingsprogramma's.

In deze programmabegroting worden we geconfronteerd met een relatief groot aantal financiële knelpunten. Het gaat daarbij vaak om knelpunten die onvermijdelijk zijn en een logisch gevolg van een bijvoorbeeld een eerdere keuze, een wettelijke verplichting of feit dat niet door ons te beïnvloeden is. In dit hoofdstuk zijn de oorzaak van de knelpunten zo goed mogelijk beschreven.

Weging beleidsambities en bezuinigingen

Zoals in het voorwoord al is aangegeven, is er de eerste jaren van deze programmabegroting (incidenteel) ruimte om te investeren. Tegelijkertijd is het nodig om een aantal ingrepen te doen om een structureel duurzaam financieel perspectief te behouden. Een zorgvuldige afweging van deze investeringen en bezuinigingen is daarbij nodig. Bij deze afweging hebben we ons laten leiden door het bestuursakkoord; we vinden de basis belangrijk én blijven investeren in de grote opgaven.

We behouden de basisinfrastructuur

De basistaak van de gemeente is om ervoor te zorgen dat het prettig wonen en leven in Ede is. Ook om de effecten van Corona op te vangen, willen we ervoor zorgen dat de samenleving niet op onderdelen door de bodem zakt. Op sociaal, cultureel en economisch gebied zorgen we dat essentiële elementen van onze samenleving niet verdwijnen. Dat noemen we de basisinfrastructuur van Ede; alles wat nodig is voor de inwoners van Ede om te leven en te werken in een veilige, gezonde en vitale omgeving.

Grote maatschappelijke opgaven

Met het uitvoeren van het bestuursakkoord zetten we stappen in de grote opgaven voor de toekomst. Die opgaven zijn de afgelopen bestuursperiode niet kleiner geworden. De druk op de ruimte is onverminderd hoog. De voortdurende krappe woningmarkt en de roep om groene longen tussen wijken en in het buitengebied: ze strijden om elke vierkante kilometer. Over een paar jaar zijn onze grootste werklocaties vol. Stad en ommeland zijn complementair aan elkaar. De stikstofcrisis zal de transities in de landbouw versnellen en laat zien dat we flink moeten investeren in onze natuur. Samenwerking op regionale schaal is hiervoor onontkoombaar en dit vraagt om dialoog tussen overheden, (agrarische) ondernemers en bewoners, zodat er draagvlak en eigenaarschap ontstaat voor noodzakelijke ingrepen. De transitie naar een duurzame Edese samenleving gaat niet zonder slag of stoot.

Het gaat vaak om complexe opgaven die om een integrale aanpak vragen. In ons interim grondbeleid constateren we eerder dit jaar dat het maken van goede ruimtelijke keuzes voor Ede steeds complexer wordt. En dat wij als overheid moeten nadenken over de rol die we hebben om transities en opgaven die een ruimtelijke claim kennen in goede banen te leiden. Het Rijk en de provincie nemen hun rol en stellen hiervoor veel investeringen beschikbaar. Zij zien dat Ede en/of Foodvalley vanwege haar ligging, eigenschappen en lef een prominente rol kan spelen in deze vaak landelijke en regionale vraagstukken. Daarom worden we steeds meer gezien als een stevige partner in de opgaven waarin wij het verschil willen en kunnen maken. Om die reden liggen de kansen voor het oprapen om die investeringen naar Ede en de regio Foodvalley te halen. Vaak onder de voorwaarde dat er sprake is van cofinanciering.

Daarnaast speelt de transformatie in het sociale domein als grote opgave voor de toekomst. De transformatie van het sociaal domein kent uitdagingen op het snijvlak met andere domeinen en spelers. Die spelers willen investeren in deze opgaven. Denk aan het CIZ (WLZ), de zorgkantoren en -verzekeraars en het UWV. Als gemeente willen we partner kunnen zijn daar waar initiatieven ontstaan die de transformatie van de zorg verder helpen. Hiervoor zijn vaak ontwikkelgelden nodig en/of cofinanciering. Het gaat om impulsen waarmee gemeente samen met partners kan vernieuwen en innoveren. Deze innovaties zorgen vaak tijdelijk voor een kostenverhoging of eenmalige investering, terwijl ze een positieve impact hebben op inwoners en op de langere termijn juist bijdragen aan minder zorgkosten.

Financiële ruimte

Het college kiest de lijn om de Edese basis in deze tijden op orde te houden en in deze tijden juist klaar te zijn voor de toekomst. Zodat we niet na de corona-crisis pas moeten beginnen te bouwen aan de toekomst. Om die reden hebben we ons maximaal ingespannen om ruimte te maken in het financiële beeld van de gemeente. We maken bewust financiële ruimte om het mogelijk te maken om te blijven investeren in de grote opgaven voor de toekomst. Daarmee investeren we de in de toekomst van morgen waarvoor we vandaag moeten handelen.

In deze programmabegroting staan extra middelen voor een Impuls Ruimtelijke Ontwikkeling, een Impuls Transitie en Natuurversterking, Ede Energieneutraal 2050 en Klimaatadaptatie. Deze incidentele middelen maken het mogelijk om beter de regie te voeren op deze vraagstukken en een aantal concrete projecten en programma's op te pakken. Ze hebben ook nadrukkelijk het doel om extra investeringen van andere overheden en partijen naar Ede te halen. Deze investeringen vragen ook om financiële inspanning van Ede.

Reserve Cofinanciering Edese opgaven

Vanwege de hierboven genoemde ontwikkelingen en de grote opgaven om Ede klaar te maken voor de toekomst stelt het college daarom voor om een Reserve Cofinanciering Edese opgaven in te richten met een streefbedrag van in totaal € 10,5 miljoen. In 2020 wordt € 7,5 miljoen in de bestemmingsreserve gestort en daarna, als de financiële situatie het toe laat, gedurende drie jaar € 1 miljoen per jaar.

Deze reserve is bedoeld om maatschappelijke investeringen van overheden en andere partijen in Ede te stimuleren in de grote opgaven en transities ten aanzien van: wonen, werken, landbouw, natuur, duurzame energie en zorg. Het gaat daarbij om het financieren van maatschappelijk onrendabele toppen van investeringen van andere partijen en cofinanciering van projecten, impulsen en investeringen van andere overheden. Het college zal een voorstel uitwerken voor de werking van deze reserve en voorleggen aan de gemeenteraad. In dit voorstel zal een helder afwegingskader worden opgenomen met de criteria voor de te cofinancieren projecten en activiteiten.

Omschrijving	bedragen x € 1.000			
	2021	2022	2023	2024
Programma 1 Maatschappelijke Voorzieningen	482 N	146 N	420 N	1.400 N
Programma 2 Preventieve Ondersteuning	15 V	185 V	185 V	185 V
Programma 3 Individuele Ondersteuning	1.910 N	2.115 N	1.995 N	1.675 N
Programma 4 Economie, Arbeidsmarkt en Mobiliteit	15 N	72 N	129 N	97 N
Programma 5 Ruimtelijke Ontwikkeling	1.246 N	1.198 N	633 N	42 V
Programma 6 Veiligheid	452 N	361 N	361 N	361 N
Programma 7 Kwaliteit Leefomgeving	664 N	609 N	89 N	11 V
Programma 8 Bestuur en Organisatie	2.589 N	1.493 N	1.308 N	313 V
Investeringsfonds Impuls Ede	335 N	-	-	-
Totaal	7.678 N	5.809 N	4.750 N	2.982 N

Programma 1 - Maatschappelijke voorzieningen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
<i>Knelpunten:</i>				
SmdB Ruitenbeek	-	-	50 N	50 N
Het Streek (nieuwbouw)	-	-	-	980 N
1e inrichting met OLP_Meubilair	5 N	5 N	5 N	5 N
Extra capaciteit ENKA	150 N	150 N	150 N	150 N
Meerkosten School Veluwe poort	-	-	208 N	208 N
Kostenstijging Gymlokaal Veluwe Poort	-	-	16 N	16 N
Aanpassing Meander	-	16 N	16 N	16 N
Meerkosten Noodlokalen KD/LdC	164 N	-	-	-
CAO Zwembad De Peppel	90 N	90 N	90 N	90 N
<i>Ambities:</i>				
Sportvisie	250 N	-	-	-
<i>Ombuigingen:</i>				
Cultuurhistorische waardenkaart	62 V	-	-	-
Verlaging budget onderwijshuisvesting	50 V	50 V	50 V	50 V
Verlaging huurkosten onderwijshuisvesting	65 V	65 V	65 V	65 V
Totaal	482 N	146 N	420 N	1.400 N

SmdB Ruitenbeek

Het bestaande krediet van € 2,25 miljoen is niet voldoende. De bouwkosten op de markt zijn fors toegenomen waardoor een extra investering van € 1,4 miljoen nodig is. Dit leidt tot € 50.000 kapitaallasten. Inmiddels heeft de school een bouwproces/-projectmanager aangesteld en is het proces om tot realisatie te komen gestroomlijnd.

Het Streek (nieuwbouw)

Vervangende Nieuwbouw van het Streek is opgenomen in het Strategisch Huisvestingsplan. Op basis van nieuwe ambities, maatschappelijke verwachtingen met betrekking tot de onderwijsgebouwen en de toegenomen prestatie-eisen met betrekking tot binnenklimaat, duurzaamheid en functionele onderwijskundige geschiktheid is aanpassing gewenst. Van het reeds beschikbare bouwvoorbereidingskrediet van € 1.788.000 (3x € 596.000 voor de jaren 2020, 2021 en 2022) is de eerste € 596.000 uitgegeven. De totale investering zal € 28 miljoen bedragen welke gepaard gaat met € 980.000 aan kapitaallasten vanaf 2024.

1e inrichting met OLP Meubilair

De scholen de Rots en de Veldhuizerschool zijn al gegroeid en/of verwachten nog te groeien. Op basis daarvan kunnen beide scholen aanspraak maken op inrichting met OLP (onderwijs Leerpakket) en meubilair. Toekenning daarvan is onvermijdelijk. Hiermee wordt invulling gegeven aan de wettelijke plicht voor onderwijshuisvesting.

Extra capaciteit ENKA

De Oranje Nassauschool verhuist naar het kantinegebouw op de ENKA. In dit gebouw wordt een acht-klassige onderwijsvoorziening gerealiseerd. Het aantal aanmeldingen voor de school uit de wijk ENKA is aanzienlijk en groeit. Op basis van prognose lijkt een groei tot 11 à 12 lokalen aannemelijk, in ieder geval voor circa 10 jaar. De capaciteit is binnen de ENKA in al aanwezige gebouwen realiseerbaar.

Meerkosten School Veluwe poort

Verhuizing van een bestaande school naar de Kazerneterreinen leidt tot een grotere capaciteit van te realiseren lokalen. Ten opzichte van de Perspectiefnota 2016-2019 is een additioneel investeringsbedrag noodzakelijk.

Separaat worden de extra middelen voor de gymzaal aangevraagd.

Kostenstijging Gymlokaal Veluwe Poort

Vanwege de groei van het aantal inwoners in de Veluwe Poort wordt een nieuwe school gebouwd. De benodigde capaciteit voor gymnastiek kan niet binnen bestaande afstandsnorm (max. 1 km hemelsbreed) worden opgevangen. Daarom is eerder besloten een krediet van € 1 miljoen beschikbaar te stellen voor de realisatie van een gymlokaal in de buurt van de nieuwe school. Bij een vergelijkbaar project hebben we gezien dat door de stijgende bouwkosten € 400.000 extra benodigd is voor de realisatie van een gymlokaal. Dat betekent structureel extra kapitaallasten vanaf 2023 van € 16.000. De bouwkostenstijging voor de school zelf is separaat opgevoerd.

Aanpassing Meander

Het gebouw van de (voormalige) Meander is niet geschikt voor onderwijs. Aanpassing van het gebouw is noodzakelijk. In de Perspectiefnota 2020-2023 is gerekend met een investering van € 588.000. Aanvulling met € 362.000 is noodzakelijk specifiek door de aanpassing van de installatie (verwarming/elektra/binnenklimaat). Hiermee komt het totale investeringsbedrag op € 950.000. Verwachting is dat oplevering in 2021 plaatsvindt, hierdoor starten de kapitaallasten in 2022.

Meerkosten Noodlokalen KD/LdC

De huidige onderwijsgebouwen van de Louise De Coligny school en de Koning Davidschool zijn vol. Het aantal leerlingen van beide scholen groeit echter nog, voornamelijk als gevolg van woningbouw op de Veluwe Poort. Het duurt ongeveer 2,5 jaar totdat een onderwijsvoorziening op de Veluwe poort gereed is. Tot dat moment is wel extra huisvesting nodig voor beide scholen (wettelijke zorgplicht). De scholen willen hier invulling aangeven door plaatsing van noodlokalen. Op de bouwsom van € 500.000 is € 336.000 in mindering gebracht met dekking vanuit reserve Onderwijshuisvesting; hierdoor komt het eenmalige knelpunt in 2021 uit op € 164.000.

CAO Zwembad De Peppel

Vorig jaar is de governance met SSE/zwembad De Peppel vernieuwd. SSE/De Peppel zijn nu aangemerkt als gemeentelijke sportbedrijf. Tegelijk met de nieuwe governance is aangegeven dat voor de toekomstbestendigheid van beide organisaties het noodzakelijk is dat beide organisaties dezelfde CAO gaan voeren. Dit is ook een belangrijke stap in het al ingezette herstel van de bedrijfsvoering. Aansluiting is gezocht bij de CAO sport, waardoor een structureel tekort van € 150.000 ontstaat. Een gedeelte wordt uit bestaande middelen gedekt, waardoor het tekort teruggebracht is naar € 90.000.

Sportvisie

Met de nieuwe sportvisie, die in december 2020 ter besluitvorming voor wordt gelegd aan de raad, willen we werken aan een nog vitalere samenleving door zoveel mogelijk inwoners aan het sporten en bewegen te krijgen.

Belangrijke thema's daarbij zijn onder andere het bewegen voor alle inwoners, het versterken van de sportaanbieders en bevorderen van een duurzame en inclusieve (of breed toegankelijke) sportinfrastructuur. Een eenmalig bedrag (wat uitgesmeerd kan worden over twee jaar) wordt gereserveerd om een impuls te geven aan de doelstellingen die opgenomen zijn in de nieuwe sportvisie. Denk daarbij aan het inrichten van een platform voor vraag en aanbod, extra verenigingsondersteuning om clubs te transformeren naar een open club gedachte en daarmee ook door de coronatijd te helpen en voor het versnellen van een duurzame sportinfrastructuur en accommodaties.

Cultuurhistorische waardenkaart

In 2020 en 2021 is in totaal € 125.000 gereserveerd voor de 'Actualisatie van de Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW)'. Het gaat om het digitaal beheren en publieksvriendelijk ontsluiten van ruimtelijke, cultuurhistorische data. De wettelijke taken met betrekking tot het op orde brengen van alle data worden dit

jaar afgerond. Toekomstige werkzaamheden met betrekking tot cultuurhistorische data kunnen, enigszins versoerd en minder ambitieus of binnen resterende budgetten voor andere taken uit de erfgoednota worden opgepakt. Dit houdt in dat het eenmalige budget voor 2021 van € 62.500 vrij kan vallen.

Verlaging budget onderwijshuisvesting

Het materiële (werk)budget op Onderwijshuisvesting wordt veelal aangewend voor snelle of uitgebreidere complexe onderzoeken. Het huidige structurele budget bedraagt € 117.000 en wordt door deze ombuiging verlaagd met € 50.000. Beleidsinhoudelijke effecten zullen naar verwachting minimaal/beperkt zijn.

Verlaging huurkosten onderwijshuisvesting

Een bezuiniging op de huurkosten/huursommen van € 65.000 is mogelijk. Beleidsinhoudelijke gevolgen en maatschappelijke effecten zijn naar verwachting niet aanwezig of beperkt.

Programma 2 - Preventieve ondersteuning

Omschrijving	bedragen x € 1.000			
	2021	2022	2023	2024
<i>Knelpunten:</i>				
BWD-huizen	40 N	40 N	40 N	40 N
<i>Ambities:</i>				
Preventief Gezondheidsbeleid	100 N	100 N	100 N	100 N
<i>Ombuigingen:</i>				
Onderwijsondersteuning	30 V	150 V	150 V	150 V
Subsidie Poppodium	-	50 V	50 V	50 V
Onderwijsondersteuning	125 V	125 V	125 V	125 V
Totaal	15 V	185 V	185 V	185 V

BWD-huizen

Het Kulturhus heeft te maken met een structureel tekort en heeft daarom de opdracht gekregen om bezuinigingen door te voeren. Maar ook met het realiseren van deze bezuiniging is toch nog maximaal € 40.000 structureel nodig om de boeken sluitend te krijgen. Uitdrukkelijke wens is namelijk om de voorziening voor het dorp te behouden.

In het kader van het actieprogramma versterken sociale basis wordt het totaalbeeld van alle buurt-, wijk-, en dorpshuizen beoordeeld en bekeken wat nodig is om een sterke sociale basis te kunnen borgen. Uitkomsten daarvan worden meegenomen in bij de Perspectiefnota 2022-2025. Voor het Kulturhus geldt echter dat vooruitlopend op deze analyse al duidelijk is dat het dorpshuis de structurele lasten niet zelf kan dragen.

Preventief Gezondheidsbeleid

In het bestuursakkoord Ede 2018-2022 is opgenomen dat gezonde leefstijl het beleidsuitgangspunt is voor het samenbrengen van de ambities met betrekking tot voeding, sport en gezondheid. Deze ambities zijn vertaald in ondertekening van de regionale preventiecoalitie, de deelname aan het project Kansrijke Start, de borging van het Food programma in de lijnorganisatie en projecten als Gezondhuizen en een rookvrij ziekenhuisterrein. Ook met de ondertekening van het sportakkoord zien wij een extra opgave voor publieke gezondheid.

Begin november komt de Nota Lokaal Gezondheidsbeleid voor vaststelling in de raad, om vervolgens te worden vertaald naar een uitvoeringsplan. Het benodigde budget is bedoeld voor een regisseur, voor het verbinden en in beweging brengen van onze partners om gezamenlijk de ambities op het gebied van publieke gezondheid te realiseren.

Afwegingskader BWD-huizen

Er spelen op dit moment veel vastgoedvraagstukken bij onze buurt-, wijk- en dorps huizen. We merken dat we daarbij een helder afwegingskader missen: wanneer is een (nieuw) buurthuis gewenst/noodzakelijk en zo ja, welke ruimtebehoefte is dan legitiem? In het door het college op 22 september 2020 vastgestelde actieprogramma Versterken Sociale Basis is onder andere daarom als actie opgenomen dat de gemeente een beleidskader voor ontmoetingsplekken ontwikkelt, een kwalitatief huisvestingsplan voor BWD-huizen. Deze opdracht vraagt om een onderzoek naar demografische ontwikkelingen, maatschappelijke behoefte, spreiding van huidige BWD-huizen en de mogelijkheid om verschillende functies te combineren. Op basis van dit onderzoek en het daarop gebaseerde beleidskader beoordelen we de verzoeken van de BWD-huizen. Eventuele financiële consequenties verwerken we vervolgens in de Perspectiefnota 2022-2025.

Onderwijsondersteuning

Binnen verschillende subsidieactiviteiten kan aanvullend in totaal € 30.000 worden gekort omdat het lagere bedragen worden aangevraagd dan dat er per activiteit beschikbaar is.

Vanaf 2022 kan ook de subsidie ten behoeve van Hbo'ers in Kindcentra (VVE) vervallen, vanwege de dan aanstaande wetswijziging om Hbo'ers in VVE-kindcentra in dienst te nemen. Daarmee valt een extra bedrag van € 120.000 vrij.

Subsidie Poppodium

Astrant, creatieve broedplaats met poppodium functie, wordt op dit moment bijna volledig gefinancierd vanuit de middelen voor jeugd voor een bedrag van € 150.000. Er is daarnaast in 2020 en 2021 binnen de begroting van Cultura € 50.000 beschikbaar voor een cultureel programma in samenwerking met Astrant gericht op jongeren. De activiteiten van Astrant hebben als resultaat dat jongeren hun talenten kunnen ontwikkelen en dat het cultuuraanbod voor jeugd en jongeren wordt verrijkt.

Voorgesteld wordt dat:

- 1) De € 50.000 uit programma 1 voor jeugdcultuurprogrammering vanaf 2022 structureel beschikbaar gesteld wordt voor de samenwerking Cultura-Astrant.
- 2) Met ingang van 2022 de subsidie aan Astrant vanuit jeugd gekort wordt met € 50.000.
- 3) Met Astrant afspraken worden gemaakt dat zij via marktpartijen of subsidies van derden de korting gaan opvangen.

Onderwijsondersteuning

Als gemeente willen we de ontwikkeling van kinderen maximaal stimuleren. Sinds 1 januari 2019 stelt de gemeente Ede daarom jaarlijks middelen beschikbaar aan scholen om kinderen buiten schooltijden extra mogelijkheden te bieden. Deze subsidies waren gericht op zowel onderpresteerders als (achterstands)kinderen met ambitie. In 2019 en 2020 is door scholen geen gebruik gemaakt van deze subsidiemogelijkheden. Deze subsidies worden in 2021 niet meer beschikbaar gesteld. De maatschappelijk effecten van bezuiniging onder O1 en O2 (kunnen) zijn dat een percentage leerlingen met potentiële achterstanden of onbegrepen ambitie onvoldoende ondersteuning krijgt.

Programma 3 - Individuele ondersteuning

bedragen x € 1.000

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
<i>Knelpunten:</i>				
Vraagafhankelijk vervoer	250 N	330 N	410 N	490 N
Algemene inkomensondersteuning	1.300 N	1.600 N	1.400 N	1.000 N
Aanvullend inkomen	160 N	160 N	160 N	160 N
Leerlingenvervoer	350 N	350 N	350 N	350 N
<i>Ombuigingen:</i>				
Ketenzorg dementie	-	50 V	50 V	50 V
Inloopfunctie GGZ	-	75 V	75 V	75 V
PGB-WMO en jeugd verlagen naar 80%	150 V	200 V	200 V	200 V
Totaal	1.910 N	2.115 N	1.995 N	1.675 N

Vraagafhankelijk vervoer

Vraagafhankelijk vervoer (regiotaxi) is een open einde regeling. De kosten zijn in 2020 toegenomen door een stijging van de NEA-index en de hogere tarieven vervoer als gevolg van de aanbesteding. Daarnaast vindt er een afbouw plaats van de provinciale bijdrage vanaf 2021 (nu is deze bijdrage nog € 300.000, vanaf 2024 bedraagt deze € 0). Dit geldt voor alle gemeenten in Gelderland.

We verwachten dat door de (dubbele) vergrijzing het gebruik van vraagafhankelijk vervoer de komende jaren verder toeneemt. Ondanks bovenstaande kostenverhogende punten verwachten we het negatieve effect hiervan beperkt te kunnen houden door toename van klantbijdragen, door een tariefverhoging conform overtarifering en het opzetten van alternatieve vervoersdiensten (zoals het vrijwilligersvervoer).

In het kader van de ombuigingsmaatregel is in 2019 het vrijwilligersvervoer opgestart. Dit wordt op dit moment geëvalueerd (inclusief gerealiseerde financiële besparingen). Daarnaast gaan we nog op zoek naar mogelijkheden om het gebruik te verminderen, onder meer door te zoeken naar mogelijkheden om binnen de wettelijke kaders de regeling/verordening aan te passen.

Los van bovengenoemde acties is - met name door het stopzetten van de subsidie vanuit de provincie - sprake van een structureel financieel knelpunt met betrekking tot vraagafhankelijk vervoer.

Algemene inkomensondersteuning

De groei van het bijstandsvolume, die we in 2020 vooral als gevolg van de corona-crisis zien, zet zich naar verwachting ook in de komende jaren voor. Op basis van een landelijk beschikbaar prognosemodel is een inschatting gemaakt van de meerjarige effecten. We schatten in dat het bijstandsvolume in 2021 met 12% stijgt en nogmaals met 8% in 2022. Daarbij is onze verwachting dat het bijstandsvolume in 2023 weer daalt naar het niveau 2021.

De omvang van dit financiële knelpunt is, mede vanwege het feit dat we nadeel gemeente zijn, sterk afhankelijk van de omvang van het bijstandsbudget. Het eigen risico, voordat we gebruik kunnen maken van een vangnetregeling, is een percentage van dit budget. Dat betekent dat een stijging van het bijstandsbudget leidt tot meer inkomsten, maar ook een hoger eigen risico. Uitgangspunt in de financieringssystematiek is dat er een toereikend macrobudget is voor de landelijke bijstandskosten.

Op grond hiervan zijn we uitgegaan van een stijging van het budget met genoemde percentages.

Ook het feit dat de omvang van de beschikbare algemene middelen vanaf 2021 daalt met € 850.000 en in 2022 nogmaals met € 100.000 bepaalt in belangrijke mate de omvang van het knelpunt.

Op grond van deze uitgangspunten is sprake van een financieel knelpunt van € 1,3 miljoen in 2021, € 1,6 miljoen in 2022 en € 1,4 miljoen in 2023. Vanaf 2024 verwachten/hopen we dat het beeld in lijn is met de huidige situatie waardoor de inschatting van het knelpunt daalt naar € 1 miljoen.

Aanvullend inkomen

Door de Corona (COVID-19) is, overeenkomstig het landelijk beeld, het gebruik van de regelingen sport, cultuur en recreatie (kinderen en volwassenen) en diplomazwemmen achtergebleven. De vrijval is aangewend voor tekorten op andere regelingen binnen het minimabeleid. Per saldo is de verwachting dat we voor 2020 binnen het budget zullen blijven.

Met het continueren van het huidige beleid zal het beroep op de regelingen naar verwachting in 2021 weer op het niveau van 2019 zijn. Daarbij dient dan nog rekening gehouden te worden met de Langdurigheidstoeslag (LDT). Deze kosten nemen elk jaar toe. Meer inwoners leven namelijk 5 jaar of langer van een inkomen op bijstandsniveau. Uit een analyse blijkt dat de groep in de leeftijdscategorie van 50 - 65 jaar zorgt voor een toename van de kosten.

Leerlingenvervoer

Leerlingenvervoer is een opneemregeling. Autonome ontwikkelingen kunnen van invloed zijn op het aantal kinderen dat recht heeft op vervoer. De ambitie van de gemeente Ede is het stimuleren van, waar mogelijk, zelfstandig reizen.

We hebben de verordening aangepast waardoor zelfstandig reizen beter mogelijk wordt. Dat heeft in 2019 en 2020 door passend indiceren (vanuit de insteek stimuleren van zelfstandig reizen) tot resultaat geleid. In het schooljaar 2020/2021 is het aantal leerlingen in het aangepast vervoer (taxibusje) afgenomen (met circa 15%). Ook het aantal aanmeldingen valt in het schooljaar 2020/2021 lager uit. Dat leidt tot minder kosten. We verwachten dat de komende jaren het aantal leerlingen dat gebruik maakt van aangepast vervoer nog verder daalt.

De ingeboekte bezuiniging naar aanleiding van de nieuwe aanbesteding is echter niet gerealiseerd. Het betreft hierbij grotendeels niet-invloedbare kosten, zoals onder andere een (fors) hogere NEA-index, het afschaffen van de BPM en een nieuwe CAO. Daarmee hebben alle gemeenten in Nederland te maken.

Ook zijn enkele beleidskeuzes gemaakt (zoals maximaal 60 minuten in aangepast vervoer - in plaats van 90 minuten - en scherpere duurzaamheidseisen), die tot extra kosten geleid hebben.

Hierdoor vindt uiteindelijk voor leerlingenvervoer geen besparing plaats, maar nemen de kosten structureel toe. Het betreft hierbij een bedrag van € 350.000.

Ketenzorg dementie

Sinds 1 januari 2016 bestaan er afspraken tussen het samenwerkingsverband Ketenzorg Dementie Gelderse Vallei en de gemeente Ede over de vroegtijdige en laagdrempelige inzet van casemanagers dementie (het ondersteuningsarrangement Ketenzorg dementie). Het doel hiervan is het verminderen van het beroep op professionele ondersteuning en het voor mensen met dementie mogelijk maken langer in de eigen omgeving te blijven wonen. Van belang daarbij is dat mensen met (beginnende) dementie en hun naaste(n) de juiste zorg krijgen op het juiste moment. Dit bespaart kosten - naar verwachting - vanuit de Wmo en (vooral) de Zvw. Gemeente Ede, het samenwerkingsverband en Menzis (als zorgverzekeraar) zijn in gesprek over de verdere inhoudelijke ontwikkeling van dit arrangement. In het kader van domein overstijgend samenwerken is daarbij de insteek om ook met Menzis ten behoeve van dit ondersteuningsarrangement financiële afspraken te maken in verband met het voorkomen van kosten in het kader van de Zorgverzekeringswet (Zvw).

Inloofunctie GGZ

De inloofunctie GGZ bij Pro Persona/De Riethorst is bedoeld voor mensen met een auditieve beperking in combinatie met een psychiatrische diagnose. Tevens zijn familie en naasten welkom. De deelnemers aan deze inloofgebruikers komen uit diverse plaatsen in Nederland. Deelname aan de inloofunctie is vrijwillig en vrijblijvend. Met de inloof wordt bijgedragen aan het meer grip op hun eigen leven krijgen, alsmede terugval en/of opname te voorkomen. Op deze manier heeft de inloof een behandelingsondersteunende en/of preventieve functie.

Met betrekking tot de inloofunctie gaan we de volgende acties tegelijkertijd oppakken:

1. Het maken van afspraken met BWD-huizen, de laagdrempelige ontmoeting en De Gelderhorst over de toekomstige invulling van deze inloopfunctie.
2. Het voeren van overleg met de VNG of zij - in verband met de landelijke functie - een gedeelte van de kosten willen betalen.

PGB-WMO en jeugd verlagen naar 80%

Met een Persoonsgebonden budget (Pgb) wordt inwoners de gelegenheid geboden om hun eigen regie te voeren. Het voorstel is om de Pgb Wmo en Jeugd te verlagen van 90% naar 80%. Van belang is dat met het beschikbare Pgb-budget een kwalitatief goede ondersteuning moet kunnen worden ingekocht. Wij verwachten dat dit ook bij 80% het geval zal zijn. Met name ook door een juiste balans te vinden in de inzet van het niet-professionele netwerk. Het gevolg hiervan kan zijn dat een (beperkt) aantal klanten dan toch voor ZIN zal kiezen. Daarnaast willen we de inzet van niet-professionals voor Wmo en Jeugd verlagen van € 20 naar € 17,50. De gevolgen van de verlaging van het niet-professionele tarief zal naar verwachting beperkt zijn. De huidige verordening Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugd moet hiertoe worden aangepast.

Programma 4 - Economie, Arbeidsmarkt en Mobiliteit

Omschrijving	bedragen x € 1.000			
	2021	2022	2023	2024
<i>Knelpunten:</i>				
Centrumafsluitingen Ede en Lunteren	23 N	128 N	127 N	126 N
In-uitrit Kastelenlaan ten behoeve van Bellestein	-	13 N	13 N	13 N
Actualisatie fietsplan (snelfietsroute Ede-Veenendaal)	21 N	38 N	99 N	93 N
<i>Ombuigingen:</i>				
Ombuiging Fietsplan (fietstunnel N224)	3 V	26 V	29 V	29 V
Middelen retailvisie	20 V	20 V	20 V	20 V
Integrale projecten Verkeer en Ruimte Levendig centrum	6 V	61 V	61 V	86 V
Totaal	15 N	72 N	129 N	97 N

Centrumafsluitingen Ede en Lunteren

Ede en Lunteren hebben beide een voetgangersgebied dat door middel van een systeem van centraal aangestuurde verzinkbare palen (pollers) is afgesloten. De huidige systemen zijn verouderd en voldoen niet meer aan vereisten voor veiligheid en leefbaarheid. In de uitwerking wordt gekozen voor een hybride oplossing van beide soorten (camera's en palen) waarbij per in/uitgang maatwerk geleverd kan worden. De huidige budgetten en beschikbare vervangingskredieten zijn ontoereikend voor het implementeren van deze oplossing. Voor het hybride scenario is een investering van € 380.000 benodigd voor aanschaf en jaarlijks € 94.000 voor beheer en onderhoud.

In-uitrit Kastelenlaan ten behoeve van Bellestein

Als gevolg van de besluitvorming rondom het nieuwe gezondheidscentrum Bellestein heeft de gemeenteraad het college opdracht gegeven om een in- en uitrit aan de Kastelenlaan uit te werken. Door een in/uitrit hoeft het verkeer aan de westzijde van de Bellestein niet door het nieuwe voetgangersgebied voor de hoofdentree van het gezondheidscentrum te rijden. Deze wijziging in de verkeersstructuur is geen onderdeel van het huidige project Medisch Centrum Bellestein. De variant wordt in overleg met bewoners en winkeliers nader uitgewerkt. Kosten inclusief planvorming en participatie worden geraamd op € 300.000.

Actualisatie fietsplan (snelfietsroute Ede-Veenendaal)

Bij de actualisatie van het Fietsplan zijn alle projecten vanuit het fietsplan tegen het licht gehouden. Eén project heeft meer budget nodig en enkele projecten hoeven niet noodzakelijk te worden opgepakt, omdat de bijdrage

aan de doelstellingen van het fietsplan gering is of omdat de doelstellingen met minder inzet al verwezenlijkt zijn.

Snelfietsroute (SFR) Ede-Veenendaal heeft meer budget nodig: het project dateert uit 2010 waardoor ambitieniveau en eisen niet meer actueel zijn. Nu heel het project ontworpen en doorgerekend is, wordt duidelijk dat het beschikbare budget niet toereikend is. Het krediet zal met circa € 2,7 miljoen moeten worden bijgesteld om ook de tweede fase van de snelfietsroute te kunnen verwezenlijken. In totaal wordt echter ook een kleine € 4,5 miljoen aan kredieten ingeleverd. Door een verschil in fasering van de plannen lopen de lasten eerst op tot 2025.

Ombuiging fietsplan (fietstunnel N224)

Om bij te dragen aan de ombuigingen is gezocht naar projecten die zonder ingrijpende consequenties kunnen worden heroverwogen. De omvang van het krediet voor uitvoering van het fietsplan, kan worden teruggebracht met ongeveer € 4,2 miljoen. Dit levert in 2024 een structureel voordeel op van € 29.000 en dat loopt op tot € 172.000 in 2027 ten opzichte van de huidige plannen. Het belangrijkste project dat in het huidige ombuigingsvoorstel voorligt, betreft de fietstunnel N224 (omvang totaal € 3 miljoen). Dit project omvat de realisatie van een verkeersveilige oversteek van de N224 voor fietsers tussen Ede en Lunteren, bijvoorbeeld via een fietstunnel nabij de Proosdijerveldweg of de Amsterdamseweg. We zijn momenteel in gesprek met de provincie Gelderland over de toekomst van dit wegdeel. Zodra er een planstudie is gemaakt, kan een concrete inschatting van kosten gemaakt worden. Dat is dan ook het goede moment om een kredietaanvraag bij uw raad te doen.

Tunnel Kerkweg

In de Perspectiefnota 2020-2023 is aangegeven dat besluitvorming over een derde tunnel in de westelijke Spoorzone, de tunnel Kerkweg, zal plaatsvinden in het kader van de Perspectiefnota 2021-2024 (juni 2020). Dat moment is, door het besluit van de gemeenteraad, verschoven naar de Programmabegroting 2021-2024. Nut en noodzaak van deze derde tunnel is in het verleden bestudeerd met als uitkomst dat de noodzaak niet is aangetoond en dat over het nut de meningen verdeeld zijn. In 2019 zijn de investeringskosten geraamd op een bedrag in de bandbreedte van € 8 tot € 14 miljoen. Dit vertaalt zich in structurele jaarlijkse lasten tussen de € 413.000 en € 723.000. Door de Corona-crisis en de economische gevolgen zoals de forse krimp in de economie is de financiële onzekerheid voor de gemeente Ede verder toegenomen. Het is daarom niet verantwoord om financiën te reserveren voor deze (derde) tunnel.

Middelen retailvisie

Binnen de middelen voor de retailvisie is een budget van jaarlijks € 84.000 beschikbaar voor de volgende zaken:

- Onderzoeken en procesbegeleiding ten behoeve van herverdeling/herstructurering winkelgebieden/centreren centrumfuncties zoals weergegeven in de Retailvisie.
- Procesbegeleiding van ondernemers-/winkeliersverenigingen om zo de professionaliteit te vergroten en daarmee ook de slagkracht, draagvlak en representativiteit.
- Cofinanciering bij pilots en projecten van ondernemers of ander instanties.

Voorstel is om structureel € 20.000 per jaar vanuit dit budget te laten vrijvallen voor ombuigingen.

Vermindering van dit budget zal de armslag enigszins verlagen, maar de verwachting is dat hiermee wel de geplande werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd en dat aan de verwachtingen kan worden voldaan.

Integrale projecten verkeer & ruimte Levendig Centrum

Vanuit de integrale projecten verkeer en ruimte Levendig Centrum kan op een aantal manieren worden bijgedragen aan de ombuigingen:

- Actualisatie van de huidige projecten leert dat budgetten resteren en teruggegeven kunnen worden (Grotestraat, Maandereind, Achterdoelen).
- Het niet uitvoeren van het project Molenstraat en daarmee ook besparing op onderhoudslasten.

- Aan te vragen subsidies en cofinanciering (Telefoonweg). Ook komende jaren zal bij projecten worden gestuurd op verdere optimalisatie door dergelijke opties te benutten.

Programma 5 - Ruimtelijke ontwikkeling

Omschrijving	bedragen x € 1.000			
	2021	2022	2023	2024
<i>Knelpunten:</i>				
Aanpak luchtkwaliteit	51 N	30 N	30 N	-
Edese aanpak Stikstofproblematiek	75 N	-	-	-
<i>Ambities:</i>				
Klimaatadaptatie	185 N	275 N	345 N	-
Impuls Ruimtelijke ontwikkeling	325 N	325 N	-	-
Impuls landbouwtransitie en natuurversterking	300 N	300 N	300 N	-
Ede Energieneutraal 2050	310 N	310 N	-	-
<i>Ombuigingen:</i>				
Natuurcentrum	-	25 V	25 V	25 V
Reductie formatie recreatie en toerisme	-	17 V	17 V	17 V
Totaal	1.246 N	1.198 N	633 N	42 V

Aanpak luchtkwaliteit

Middels uitvoering via het Manifest Gezonde Leefomgeving Veehouderij hebben we regionaal bewezen dat we samen met onze partners daadwerkelijk emissiereductie kunnen realiseren in de veehouderij. Het landelijke Schone Lucht Akkoord (inclusief de pilot Landbouw) biedt de regio ruimte om verder te werken aan gebiedsgerichte emissiereductie van fijnstof, ammoniak en geur rondom veehouderijen. Belangrijk voor volksgezondheid en natuur. Uitvoering vindt plaats met de manifestpartners (2020-2023) en in nauwe afstemming met andere gebiedsprocessen rondom aanpak stikstof/versterking natuur. Het budget is de Edese bijdrage aan het regionale budget bedoeld voor projectleiding en als cofinanciering van de budgetten die via rijksoverheid beschikbaar komen.

Edese aanpak Stikstofproblematiek

Door onze Edese Aanpak Stikstof ligt niet alles stil en is nog enige (bouw)activiteit mogelijk. De stikstofproblematiek is echter nog niet opgelost en de ontwikkelingen gaan snel. Het blijft daarom nodig om de actualiteiten te volgen en onze aanpak daarop aan te passen. Deze integrale benadering vraagt extra ambtelijke inzet, welke maar deels kan worden opgevangen in bestaande capaciteit. Incidenteel budget wordt aangevraagd als overbrugging naar een lange termijn aanpak. Voor de lange termijn wordt gewerkt aan een gebiedsgerichte aanpak in de FoodValley met partners. Deze gebiedsgerichte aanpak is als ambitie separaat benoemd.

Klimaatadaptatie

Om een impuls te geven aan een Klimaat robuust Ede is het nodig het uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie in gang te zetten. De afgelopen hete zomer heeft het belang hiervan benadrukt. Voorgesteld wordt om middelen beschikbaar te stellen voor het uitvoeren van het programmaplan waarbij uitgegaan wordt van € 100.000 cofinanciering per jaar. Daarmee kan het uitvoeringsprogramma zo compleet mogelijk worden uitgevoerd en worden meekoppelkansen optimaal benut.

Impuls ruimtelijke ontwikkeling

Ede kent grote ruimtelijke opgaven en staat daarmee in de belangstelling van rijksoverheid en provincie. Om sturing te geven aan de diverse trajecten en als Ede tijdig de juiste en integrale keuzes te maken, is gestart met Impuls Ruimtelijke Ontwikkeling. Door te investeren in de verschillende trajecten die lopen op lokaal,

provinciaal- en rijksniveau wordt Ede in positie gebracht. Dit wordt gedaan via de sporen Omgevingsvisie, het uitwerken van een ontwikkelstrategie met investeringsagenda, deelname aan de Verstedelijkings-strategie Groene Metropool (met Arnhem/Nijmegen en het Rijk) en de Ruimtelijke Verkenning Foodvalley. Dit vergt extra inzet en investering in deze sporen. Door zelf te investeren in deze trajecten verwachten we op termijn ook aanspraak te kunnen maken op cofinanciering en investering vanuit het Rijk en de provincie.

Impuls landbouwtransitie en natuurversterking

Het Rijk heeft besloten om de komende 10 jaar € 5 miljard te besteden aan de aanpak van de stikstofproblematiek, voor zowel natuurherstel als bronmaatregelen ter vermindering van de uitstoot. De provincies zijn aan zet om samen met de betrokken partijen in de regio's deze maatregelen in een gebiedsgerichte aanpak te nemen. Door de komende drie jaar te investeren in gemeentelijke regie op landbouwtransitie en robuuste natuurversterking zorgen we ervoor dat we een serieuze samenwerkingspartner zijn en de kansen optimaal benutten. Op die manier kunnen we niet alleen onze beleidsdoelen op natuur, biodiversiteit en landbouwtransitie realiseren, maar ook op het gebied van de woningbouwopgave, energietransitie en klimaatadaptatie. De middelen worden ingezet voor lobby, onderzoek, procesbegeleiding en concrete projecten en activiteiten zoals extra toezicht in de natuur. Hiermee wordt ook beoogd een groter deel van onze doelen met externe financiering te realiseren.

Ede Energieneutraal 2050

Om de ambities uit de Routekaart Ede Energieneutraal 2050 en de doelen in het bestuursakkoord te kunnen realiseren, is financiering op het huidige niveau noodzakelijk. Afgelopen jaren is hiervoor steeds incidenteel budget ingezet. Om het huidige niveau te kunnen handhaven wordt de bijdrage voor de komende twee jaar aangevuld om zo te kunnen blijven werken aan de bestaande ambities en doelstellingen. Er is echter weinig ruimte voor nieuwe opgaven uit het klimaatakkoord als het Rijk daar geen middelen tegenover stelt. In de huidige tijd is dat verdedigbaar.

Natuurcentrum

Op dit moment levert de gemeente een jaarlijkse bijdrage in de kosten voor het dagelijks bemensen van het Natuurcentrum Veluwe met een vaste (inhuur)kracht. Voorgesteld wordt om in samenspraak met Stichting Natuurcentrum Veluwe in 2021 ofwel een andere dekking voor de inhuurkosten te vinden (buiten de gemeentelijke begroting om) ofwel op een ander wijze of met ander openingsbeleid de bezoekers te faciliteren. Op grond daarvan wordt ervan uitgegaan dat de bijdrage vanaf 2022 kan vervallen.

Reductie formatie recreatie en toerisme

Na afronding van het uitvoeringsprogramma recreatie en toerisme (eind 2021) kan de vaste formatie voor recreatie en toerisme (van 2 fte) worden verminderd met 0,2 fte. Daarmee is het beheer van bestaande projecten en contracten voldoende geborgd.

Programma 6 - Veiligheid

Omschrijving	bedragen x € 1.000			
	2021	2022	2023	2024
<i>Knelpunten:</i>				
VGGM - invoering 24/7 kazerne Ede-Stad + Stadspoort 2021	500 N	400 N	400 N	400 N
Juridische bijstand veiligheid	15 N	15 N	15 N	15 N
Vervanging camera's toezicht	10 N	19 N	19 N	19 N
<i>Ombuigingen:</i>				
Nivellering kosten veiligheidshuis	17 V	17 V	17 V	17 V
Samenvoeging horeca en evenementen	21 V	21 V	21 V	21 V
Vorming en opleiding rampenbestrijding	35 V	35 V	35 V	35 V
Totaal	452 N	361 N	361 N	361 N

VGGM - invoering 24/7 kazerne Ede-Stad + Stadspoort 2021

De brandweezorg gaat in 2021 over naar een 24-uursdienst in verband met arbeidsvoorwaardelijke verplichtingen. De 24-uursdienst zorgt voor een betere dekking. De consequentie hiervan is de sluiting van de post Stadspoort. Om een zorgvuldige overgang te bewerkstelligen wordt voorgesteld dat de post Stadspoort voor de periode van een half jaar tot een jaar, na invoering van de 24 uursdienst, actief is naast de 24-uursdienst. In die periode wordt op basis van objectieve criteria onderzocht wat de precieze impact is van sluiting post Stadspoort op de noodzakelijke brandweezorg.

Juridische bijstand veiligheid

De burgemeesters- en collegebevoegdheden ten aanzien van complexe veiligheidsproblematiek zijn in de afgelopen jaren aanzienlijk uitgebreid. Het betreft onder meer de aanpak van ondermijning, woonoverlast en (verplichte opnames van) personen met verward gedrag. In deze aanpak gaat het vaak om maatregelen die ingrijpen in de persoonlijke en professionele invloedsfeer van Edese inwoners en ondernemingen. Vanwege de complexiteit en verregaande consequenties is vanuit de afdeling veiligheid in toenemende mate behoefte aan specialistische juridische bijstand in verschillende fasen van de aanpak (specialistische advisering, proceskosten, veroordelingskosten).

Vervanging camera's toezicht

De openbare orde camera's van de gemeente Ede worden ingezet om ordeverstoringen te traceren, hulpdiensten gericht aan te sturen en omstandigheden en betrokkenen in beeld te brengen ten behoeve van vervolgacties. De camera's zijn een belangrijk onderdeel in een breder pakket van maatregelen om de openbare orde te waarborgen. De huidige camera's hebben verouderde techniek, vallen uit en een aantal is onbruikbaar, waardoor op dit moment geen beelden gemaakt kunnen worden of de beelden niet de benodigde kwaliteit hebben voor goede opvolging. Naast de inzet van normale camera's is ook behoefte aan ANPR-camera's, waarmee kentekens van voorbijrijdende voertuigen worden gelezen. De gelezen kentekens worden vergeleken met gezochte kentekens in verband met openstaande boetes of lopend politieonderzoek.

Veiligheidshuis

Op basis van onderzoek naar een toekomstbestendig veiligheidshuis wordt het dienstverleningspakket en de kosten van het veiligheidshuis tegen het licht te houden. Daarnaast worden verdere inverdienmogelijkheden in kaart gebracht. Deze bezuiniging kan als consequentie hebben dat er een grens is aan het aantal zaken dat door het veiligheidshuis opgepakt kan worden en dat het veiligheidshuis minder kan participeren in netwerkoeverleggen.

Samenvoeging horeca en evenementen

Door de voorgenomen samenvoeging van team horeca en team evenementen naar team bijzondere wetten kan verkend worden of ondersteunende dienstverlening anders ingericht kan worden. Tevens wordt gekeken of verdere digitalisering van het proces kan bijdragen aan minder administratieve handelingen.

Vorming en opleiding rampenbestrijding

De gemeente Ede heeft ten behoeve van de rampen en crisisbestrijding een crisisorganisatie ingericht. De medewerkers die hierin participeren worden regelmatig getraind om hun kennis op peil te houden. Daarvoor is een structureel opleidingsbudget beschikbaar. Besloten is een uitgebreider dienstverleningspakket van de VGGM af te nemen in het kader van de bevolkingszorg. Daarmee maken we ook de keus om de trainingen en opleidingen rampen en crisisbeheersing van VGGM af te nemen. Deze worden op dit moment ontwikkeld. Voorstel is om in dat kader het lokale opleidingsbudget rampen en crisis op te heffen.

Programma 7 - Kwaliteit leefomgeving

bedragen x € 1.000

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
<i>Knelpunten:</i>				
Eikenprocessierups	420 N	420 N	-	-
Japanse duizendknoop	140 N	100 N	-	-
Energielasten straatverlichting	129 N	129 N	129 N	129 N
<i>Ombuigingen:</i>				
Valkse groencoöperatie	-	15 V	15 V	15 V
Biodiversiteit/groene daken	25 V	25 V	25 V	25 V
SWB	-	-	-	100 V
Totaal	664 N	609 N	89 N	11 V

Eikenprocessierups

De overlast van de eikenprocessierups (EPR) was in 2019 zeer groot. In het najaar van 2019 is de problematiek rondom de EPR geëvalueerd. Als er geen maatregelen worden genomen, neemt de overlast van de EPR in de toekomst toe, mede vanwege het veranderen van het klimaat en de onbalans in de biodiversiteit. De bestrijding en beheersing van de EPR is belangrijk zodat de risico's op de volksgezondheid beperkt blijven. Het plan van aanpak is 9 april 2020 door de gemeenteraad vastgesteld. Voor de uitvoering van het plan van aanpak is jaarlijks € 540.000 nodig. Binnen de bestaande begroting is een bedrag van € 120.000 voor de jaren 2021 en 2022 gedekt. Het tekort bedraagt € 420.000.

Japanse duizendknoop

De Japanse Duizendknoop (JDK) is een agressieve, invasieve soort die zich snel verspreidt, woekert en daardoor een bedreiging vormt voor de biodiversiteit. Daarnaast kan de JDK schade veroorzaken aan onder andere wegen, riool, funderingen van woningen, tunnels e.d. In 2019 is het plan van aanpak voor bestrijding van de JDK door de raad vastgesteld. Bij het opstellen van de Programmabegroting 2020-2023 werd er vanuit gegaan dat de gemeente in aanmerking zou komen voor een provinciale subsidie. Bij de behandeling van de programmabegroting in de gemeenteraad is al aangegeven dat de gemeente toch niet in aanmerking komt voor die provinciale subsidie. Voor 2021 en 2022 betekent dit respectievelijk een nadeel van € 140.000 en € 100.000, die niet opgevangen kan worden in de begroting.

Binnen de gemeente Ede is op dit moment nog een groot areaal JDK dat bestreden moet worden. Voor een effectieve bestrijding is het noodzakelijk dat de gebieden met JDK een aantal jaar aaneengesloten worden bestreden.

Energielasten straatverlichting

De laatste jaren is de energiebelasting (EB), de opslag duurzame energie (ODE) en de prijs voor groencertificaten, die verbonden zijn aan het inkopen van Groene Energie, fors gestegen. De EB en ODE zijn niet beïnvloedbaar en zijn door de overheid opgelegd. Het inkopen van groene energie draagt bij aan de ambities die de gemeentelijke organisatie wil verwezenlijken op het gebied van duurzaamheid. Dit leidt tot een tekort van € 129.000 op de energielasten van de openbare verlichting.

Valkse groencoöperatie

Bij de bezuinigingsopgave van € 500.000 op Beheer Openbare Ruimte is eerder dit jaar gekozen voor het scenario 'Ontmoeten, verblijven en spelen', waarbij de kwaliteit van de openbare ruimte wordt verlaagd. Daarbij is geen rekening gehouden met het areaal wat beheerd wordt door de Valkse Groencoöperatie. De gemeente betaalt deze coöperatie voor het beheer en onderhoud van de buitenruimte in De Valk. Voorgesteld wordt om de algemene kwaliteitsverlaging in de gemeente ook toe te passen op het areaal in De Valk en het

financiële budget wat de gemeente aan de coöperatie betaald voor beheer en onderhoud, te verlagen met € 15.000.

Biodiversiteit/groene daken

De gemeenteraad heeft een motie aangenomen ter stimulering van groene daken in de gemeente Ede. In antwoord op deze motie is in de nota Biodiversiteit een Actieplan Groene Daken opgesteld, waarbij door middel van Ede Doet bewoners betrokken worden bij het thema biodiversiteit en gestimuleerd worden om hun daken te vergroenen. Echter in de praktijk blijkt dat de bijdrage van het vergroenen van daken aan biodiversiteit beperkt is. Voorgesteld wordt om de bijdrage vanuit Actieplan Biodiversiteit aan Ede Doet te laten vervallen.

SWB

Het college heeft in 2019, op basis van de evaluatie van de pilot van SWB, besloten om het SWB structureel op te richten, om zodoende aan de wettelijke sociale doelstelling te voldoen. De gemeente heeft voor de uitvoering van werkzaamheden in de openbare ruimte een dienstverleningsovereenkomst (DVO) gesloten met het SWB met een looptijd van 1 juli 2019 tot en met december 2023. In het 4e kwartaal van 2020 komt er een evaluatie van het SWB, in combinatie met een nieuwe benchmark, waaruit zal moeten blijken hoe het SWB zich verhoudt tot de reguliere markt. Daarnaast zijn we drukdoende met een doorontwikkeling van het SWB:

- We kijken of zaken efficiënter kunnen en of we risico's kunnen spreiden.
- Er wordt bekeken of we meer werkzaamheden, die nu nog door reguliere aannemers worden gedaan, kunnen onderbrengen bij het SWB (verbreding DVO).
- Er wordt gekeken of het SWB-werkzaamheden kan gaan uitvoeren voor andere gemeentes.

Hiermee kan het SWB slagvaardiger en flexibeler worden, waardoor het mogelijk is om binnen de huidige DVO vanaf 2024 een bezuiniging te realiseren van € 100.000.

Programma 8 - Bestuur en Organisatie

Omschrijving	bedragen x € 1.000			
	2021	2022	2023	2024
<i>Knelpunten:</i>				
BIO (=Baseline Informatiebeveiliging Overheid)	60 N	90 N	100 N	100 N
Extra onderhoud rijksmonumentale molens	81 N	-	-	-
Airborne	50 N	50 N	50 N	50 N
Evenementen	45 N	45 N	45 N	45 N
Leges reisdocumenten	279 N	364 N	479 N	108 N
Formatiebudget bestuursadviseurs	61 N	123 N	123 N	123 N
Dak raadhuis	883 N	78 N	78 N	78 N
<i>Ambities:</i>				
Slimmer werken in de organisatie	250 N	-	250 V	500 V
Reserve cofinanciering	1.000 N	1.000 N	1.000 N	-
<i>Ombuigingen:</i>				
Ede marketing	-	77 V	77 V	77 V
Ombuiging vastgoed	120 V	180 V	240 V	240 V
Totaal	2.589 N	1.493 N	1.308 N	313 V

BIO (=Baseline Informatiebeveiliging Overheid)

Vanaf 1 januari 2019 is de nieuwe informatiebeveiligingsnorm BIO van kracht. Deze Baseline Informatiebeveiliging Overheid wijkt op een aantal punten af van de oude norm (BIG). De BIO is een wettelijke verplichting en bevat normen op het gebied van informatiebeveiliging. De nieuwe beveiligingsnormen voor de overheid stellen op een aantal gebieden hogere eisen dan tot nu toe. Dit is in lijn met het veranderende dreigingsbeeld, waarbij inbreuken steeds geavanceerder worden uitgevoerd en tot steeds meer schade leiden.

We voeren de norm gefaseerd in en verwachten daar vanaf 2023 structureel € 100.000 budget voor nodig te hebben.

Extra onderhoud rijksmonumentale molens

Bij de vaststelling van de Financiële barometer 2020 heeft u voor de jaarschijf 2020 geld beschikbaar gesteld voor extra onderhoud aan de rijksmonumentale molens. De werkzaamheden lopen door in 2021.

Airborne

De Airborne-herdenking en luchtlandingen zijn een icoon voor Ede. De Airborne is een publieksevenement bij uitstek en trok in het recordjaar 100.000 bezoekers. Deze aanjager van het herdenkingstoerisme kende dit jaar een alternatieve invulling door corona. Dit is een kans gebleken om de Airborne van de heide naar de stad en de dorpen te brengen. Uit andere edities is gebleken dat het beschikbaar budget onvoldoende is om een volwaardige Airborne te organiseren. We stellen daarom voor om structureel € 50.000 toe te voegen aan het Airborne-budget.

Evenementen

Voor het continueren van de Heideweek en enkele kleinere evenementen is een structureel bedrag van € 45.000 benodigd. Dit betreft € 25.000 voor de Heideweek en € 20.000 voor de kleinere evenementen.

Leges reisdocumenten

Sinds 2014 is de geldigheidstermijn van reisdocumenten (paspoorten en identiteitskaarten) voor personen boven de 18 jaar verlengd van 5 naar 10 jaar. Het gevolg van deze verlengde geldigheidstermijn is dat vanaf maart 2019 het aantal aanvragen sterk is afgenomen. Het afgelopen jaar hebben we benut om het effect in beeld te brengen en een prognose te maken voor de periode tot 2024. We stellen voor de opbrengstramingen in deze periode bij te stellen.

Formatiebudget bestuursadviseurs

Het formatiebudget voor bestuursadviseurs is aan het begin van deze collegeperiode tijdelijk verhoogd met 1 fte. We stellen voor om budget voor deze formatie structureel toe te voegen aan de begroting. Daarmee borgen we dat burgemeester en wethouders ieder 1 fte bestuursadvies tot zijn of haar beschikking heeft.

Dak raadhuis

In het vastgestelde meerjaren onderhoudsplan (MJOP) van Vastgoed staat dat het dak van het raadhuis in 2020 aan vervanging toe is. De lekkages zijn nagenoeg bij alle bouwdelen aanwezig en van dien aard dat tijdelijk herstel niet afdoende is. Binnen het MJOP is budget beschikbaar voor het overlagen van het dak. Overlagen van het dak is echter niet meer mogelijk, de huidige dakbedekking moet vervangen worden door nieuwe. We zien deze vervangingsvraag als een gelegenheid om een goed doordacht duurzaam concept door te voeren. We gaan nieuwe zonnepanelen installeren, we zorgen voor betere isolatie en voor een duurzamer luchtbehandelingsstelsel. In het verlengde van de aangenomen motie 'groene gevels en daken op en aan gemeentelijk vastgoed' wordt ook onderzocht welke dakvlakken geschikt zouden kunnen zijn voor Sedum beplanting.

Slimmer werken in de organisatie

Binnen de organisatieontwikkeling van de gemeente Ede hebben we de ambitie om zowel de interne bedrijfsvoering als de dienstverlening voor burgers en ondernemers te verbeteren. De werktitel hiervan is 'Slimmer Werken'. We gaan organisatiebreed op een andere wijze naar ons werk kijken en laten ons daarbij inspireren door wat er buiten onze organisatie kan en gebeurt. We doen dit vanuit het uitgangspunt dat we efficiënter kunnen werken en daarbij minimaal dezelfde diensten/producten blijven leveren. Om structurele verbetering c.q. besparing te kunnen behalen, stellen we een incidenteel budget van € 250.000 in 2021 om een structurele besparing van € 250.000 in 2023 en van 2024 e.v. € 500.000 te kunnen halen.

Vorming Reserve Cofinanciering Edese Opgaven

In voorwoord en inleiding op dit hoofdstuk zijn de achtergronden bij de vorming van deze reserve en het proces van kaderstelling toegelicht.

Ede marketing

Bij de oprichting van de Stichting Ede Marketing is vastgelegd dat de jaarlijkse subsidie afgebouwd zou worden en dat Ede Marketing zelf budgetten of cofinanciering zou aantrekken. Het budget voor Ede Marketing gaat terug van € 730.000 (inclusief € 256.000 uit Investeringsfonds) in 2019, via € 614.000 (inclusief € 140.000 uit Investeringsfonds) in 2020 naar € 477.500 (geen bijdrage Investeringsfonds meer) voor 2021 en verder. Dit bedrag wordt met een bezuiniging van € 77.000 bijgesteld naar € 400.000. Het gevolg hiervan is dat Ede Marketing of extra budgetten of cofinanciering moeten organiseren en/of moet herprioriteren op uitgaven en activiteiten. Dat laatste kan tot een aangescherpte opdrachtformulering leiden. Waarbij aandacht wordt gevraagd om bij het aanscherpen van de opdracht de marketing voor recreatie en toerisme als belangrijk onderdeel te blijven behouden.

Ombuiging vastgoed

In 2017 heeft de gemeenteraad de Vastgoednota vastgesteld. In deze nota zijn de uitgangspunten voor het beheer en management van het gemeentelijk vastgoed vastgelegd. De opgedane ervaring met dit beleid, kritische beoordeling van en sturing op de budgetten leidt ertoe dat vanaf 2021 een structurele besparing van € 120.000 kan worden gerealiseerd. Daarnaast zal voor de jaren 2022 en 2023 een aanvullende taakstellende bezuiniging worden gerealiseerd. We doen dit door een verdere efficiëntieslag in het gemeentelijk vastgoed te realiseren en het (maatschappelijke) rendement van ons vastgoed te toetsen. Dit gaat om een bedrag van respectievelijk € 60.000 in 2022 en € 120.000 in 2023 e.v. De concrete invulling hiervan zal worden beschreven in de herijking van de Vastgoednota.

Investeringsfonds

Omschrijving	bedragen x € 1.000			
	2021	2022	2023	2024
<i>Knelpunten:</i>				
Verkabeling hoogspanning	125 N	-	-	-
<i>Ambities:</i>				
Leefbare wijken	350 N	-	-	-
<i>Ombuigingen:</i>				
Bijdrage WFC	140 V	-	-	-
Totaal	335 N	-	-	-

Verkabeling hoogspanning

Het ondergronds maken van de hoogspanningsleiding is een al lang gekoesterde politieke en maatschappelijke wens. Een haalbaarheidsstudie in 2016 raamde de kosten op afgerond € 5 miljoen. Door toepassing van de landelijke verkabelingsregeling komt momenteel 80% van de investering ten laste van Liander. Op grond hiervan heeft de gemeenteraad in 2018 € 1,2 miljoen beschikbaar gesteld voor ontwerp en uitvoering. Dit is inclusief dekking van interne kosten. Inmiddels wordt duidelijk dat de kosten van de investering hoger uitvallen. Op grond van dezelfde kostenverdeling leidt dit tot een extra benodigd gemeentelijk budget van € 125.000.

Leefbare wijken

Door rationeel beheer en integrale planning ('werk met werk' maken) zijn de afgelopen jaren veel efficiency en bezuinigingen gerealiseerd. Tegelijkertijd leidt dit tot een afname in de flexibiliteit binnen wijkbudgetten om tussentijds op concrete klachten en vragen van inwoners te kunnen handelen. Deze impuls willen wij benutten

om de slagvaardigheid te vergroten. Daarnaast willen wij ook zoveel mogelijk koppelkansen benutten met andere domeinen, bijvoorbeeld door middel van integrale wijkaanpak en fysieke en sociale opgaven koppelen aan herstructureringsopgaven.

De provincie ontwikkelt momenteel met gemeenten een programma voor versterking van sociale verbondenheid in dorpen, wijken en buurten. Deze gemeentelijke impuls zullen wij dan gelijktijdig benutten om op basis hiervan aanvullende provinciale middelen te verwerven.

Bijdrage WFC

Om de ambities ten aanzien van het WFC, zoals geformuleerd in het Bestuursakkoord, te kunnen realiseren, worden middelen uit het Investeringsfonds Impuls Ede ingezet. Met deze middelen wordt de realisatie van de Experience door de Stichting WFC Experience ondersteund, worden activiteiten zoals voedseducatie en een onderzoeksprogramma opgezet en wordt ingezet op communicatie, placemaking en acquisitie voor het gebied. Deze activiteiten zijn daarmee ook ondersteunend aan de gebiedsontwikkeling WFC. Voorgesteld wordt om in 2021 de activiteiten terug te brengen naar het niveau dat voorzien is in 2022 en 2023. Hiermee wordt € 140.000 bespaard. We handhaven daarbij de inzet op communicatie, placemaking en acquisitie om van het Food Innovation District een succes te maken.

3 Investeringsfonds Impuls Ede

3.1 De inzet van het Investeringsfonds Impuls Ede

Algemeen

Het Investeringsfonds Impuls Ede is in 2015 ingesteld om een impuls te geven aan de prioriteiten zoals verwoord in de Visie Ede 2025. Daaraan zijn door de opvolgende colleges ambities toegevoegd. Het fonds, gevoed met precario-heffingen, heeft ons de afgelopen jaren in staat gesteld om te investeren in onderwerpen als food, buitengebied, het levendig centrum en duurzaamheid. Op alle speerpunten in het Investeringsfonds zijn mooie resultaten behaald.

Het Investeringsfonds in 2021 en verder

De financiële voeding van het Investeringsfonds loopt na 2021 definitief af. Om die reden hebben we in de Perspectiefnota 2020-2023 keuzes gemaakt over de toekomst van de speerpunten na 2021.

Tot en met 2021 is er binnen het Investeringsfonds ruimte om te investeren in de ambities van het Bestuursakkoord Ruimte voor Ede. De bestedingen voor de onderdelen World Food Center, Regio Deal Foodvalley en verkabeling hoogspanningslijnen lopen nog door na 2021.

Het Investeringsfonds heeft een sterke relatie met enkele programma's in hoofdstuk 4. De inhoudelijke relatie met programma 4, 5 en 7 is groot. Gegeven de eindigheid van het fonds maken de speerpunten vanaf 2021 of 2022 onderdeel uit van deze programma's. De subdoelen, prestaties en indicatoren van deze thema's zijn vaak terug te vinden in de programma's. Ook zijn indicatoren te vinden in de Speerpuntenmonitor.

Speerpunt Gezond en duurzaam voedsel voor iedereen (programma Food)

Ede heeft zich in de afgelopen jaren op de kaart gezet als gemeente die vooroploopt met voedselbeleid. Veel is bereikt, maar er is ook nog veel te verzilveren. Zowel op economisch als op sociaal-maatschappelijk gebied bevinden we ons in de rendementsfase. We verzilveren waar de voorgaande bestuursperiode op is ingezet en met het huidige Bestuursakkoord kiezen we om de ambities door te zetten. Dit vergroot de impact van de integrale ambitie "gezond en duurzaam voedsel voor iedereen in Ede", waardoor Ede zich ook in de toekomst blijft onderscheiden. Om de investering van de afgelopen jaren optimaal te laten renderen in de toekomst, zetten we in het laatste jaar van het Investeringsfonds in op het borgen van de ambities in reguliere programma's en -onderdelen, waaronder de Omgevingsvisie, het publieke gezondheidsbeleid en de corporate strategie.

Speerpunt Landelijk gebied als proeftuin (programma Buitengebied)

Het buitengebied zal ook het komende jaar aandacht en inspanningen vragen van de gemeente. Klimaatadaptatie en de landbouw-, energie-, en voedseltransities hebben grote consequenties voor het buitengebied. Boerenbedrijven verdwijnen in hoog tempo en percelen krijgen andere functies. De claims op gronden worden groter en urgenter, bijvoorbeeld voor de vestiging en groei van niet-agrarische bedrijven.

De activiteiten van het programma Buitengebied in 2021 zijn gericht op afronden en borgen van de themalijnen van het programma. Wat gaan we daarvoor doen?

1. Implementeren van het borgingsplan Buitengebied.
2. Afronden inventarisatie vitaal buitengebied (wegens Corona-maatregelen een kwartaal uitloop) en bijbehorende opvolgingsmaatregelen in ontwikkelteam RO Buitengebied.
3. Afronden en in uitvoering brengen maken vestigingskader niet-agrarische bedrijvigheid.
4. Opstarten van het uitvoeringsprogramma Landbouw en Voedsel met de lijnorganisatie.

5. Gebruiksklaar maken resultaten Landschap op de Kaart.
6. Opzetten van gebiedsmonitoring op gemeentelijke doelen.
7. Businesscase pilot erfdelen omwerken tot uitvoeringsplan.

Verder draagt het programma in 2020 en 2021 nog financieel bij aan de regionale programma's Landbouwnetwerk Regio Foodvalley en Vrijgekomen Agrarische Bebouwing.

Speerpunt Kennishart van Foodvalley (KennisAs/Agrifood 2030 programma)

In het programma Foodvalley 2030 (voorheen Agrifood 2030) werken bedrijven, kennisinstellingen en overheden samen aan 'de meest baanbrekende innovaties in agri & food voor een duurzame en gezonde toekomst'. Daarmee ontstaat een kennisinnovatief ecosysteem van wereldformaat. De kernspelers van dit ecosysteem in dit kennishart van Foodvalley (waaronder Wageningen Universiteit, CHE, Unilever, NIZO, provincie Gelderland) zetten de schouders eronder en investeren in innovaties op thema's als gezonde voeding, eiwittransitie en circulaire landbouw. Daarnaast vraagt dit ecosysteem ook om een uitmuntend vestigingsklimaat. Voor Ede betekent dit een duurzame versterking van de kenniseconomie, brede werkgelegenheid en kans op topvoorzieningen. Het programma Foodvalley 2030 is daarmee een hoogwaardig vervolg op het programma KennisAs.

Om te werken aan dat excellente vestigingsklimaat hebben gemeente Ede, gemeente Wageningen en provincie Gelderland samengewerkt aan de totstandkoming van een jaarlijkse te actualiseren, 'voortrollende' Investeringsagenda Vestigingsklimaat Foodvalley 2030. Deze Investeringsagenda is in juni gelijktijdig door de colleges van de drie genoemde overheden vastgesteld. Door samen te werken en samen te investeren bereiken we meer dan de som der delen.

Speerpunt WFC

Informatie over het Speerpunt WFC is opgenomen in de paragraaf Grote Projecten.

Speerpunt Ede Energieneutraal 2050 (programma Duurzaamheid)

Vanaf 2021 is dit onderdeel ondergebracht bij programma 5.

Speerpunt Behoud, herstel en ontwikkeling biodiversiteit

De Edese biodiversiteit is nog groot maar staat sterk onder druk. In de samenleving dringt het besef door dat de gevolgen van achteruitgang van biodiversiteit en nivellering van het landschap slecht zijn voor zowel mens als natuur. Als gemeente gaan we aan de slag om biodiversiteit te behouden en te versterken. Onze inzet richt zich voornamelijk op de basis van biodiversiteit: de bodem, het water, de vegetatie en insecten. Daarbij gaan we meer samenwerken met bewoners en ketenpartners om de achteruitgang van biodiversiteit terug te dringen. We koppelen de inzet voor biodiversiteit zoveel mogelijk aan bestaand beleid en programma's.

Speerpunt Naar een klimaatrobuust Ede (programma Klimaatadaptatie)

Vanaf 2021 zijn voor dit programma geen middelen meer gereserveerd in het Investeringsfonds.

Actualisatie 2020

De eerste helft van 2020 is besteed aan het opstellen van het programmaplan Klimaatadaptatie waarbij de ambitie en te behalen doelen zijn gedefinieerd. Tevens is uitvoering gegeven aan diverse maatregelen, zoals inbedding van het onderwerp als pijler in het groenbeleid en stimuleren van duurzame initiatieven via Ede doet. Dit jaar zijn de bestedingen aan ambtelijke uren zo laag mogelijk gehouden om voor te stellen het overschot in te zetten voor het vervolg van de ambitie klimaatadaptatie, zoals verwoord in het programmaplan.

Voorgesteld wordt om een gedeelte van het beschikbare budget (€ 65.000) over te hevelen van 2020 naar 2021.

Regio Deal Foodvalley

Op basis van de in juli 2019 getekende Regio Deal Foodvalley hebben alle regionale partners t.w. provincie Utrecht, provincie Gelderland, de acht gemeenten van de regio Foodvalley, Wageningen University & Research, Universiteit Utrecht, LTO Noord, Waterschap Vallei & Veluwe en VNO-NCW Midden in mei 2020 een samenwerkingsovereenkomst getekend. Deze overeenkomst regelt de rollen en verantwoordelijkheden van de sturingsorganen. Ook de Edese kassiersrol ten behoeve van de regio Deal is hierin vastgelegd.

Medio 2020 is er een Regio Deal Manager aangesteld, die is geïmplementeerd bij het kantoor van de Regio Foodvalley. De Regio Deal Manager legt verantwoording af aan de regionale partners.

Inmiddels is gestart met het hoofddoel van de Regio Deal, te weten de versnelling van de transitie naar een gezond en duurzaam voedselsysteem. Dit hoofddoel wordt uitgewerkt langs drie pijlers:

1. Versnelling van de transitie naar een toekomstbestendige landbouw Er wordt ingezet op toekomstbestendige, duurzame, circulaire landbouw. Denk aan maatregelen voor emissiereductie, het sluiten van kringlopen en de ontwikkeling van nieuwe verdienmodellen voor agrariërs. Er is tevens focus op een sterkere verbinding tussen boeren en inwoners in het gebied.
2. Voeding en gezondheid van prille start tot oude dag. Met innovaties en een gezonde leefomgeving worden mensen verleid tot het consumeren van gezonder en duurzamer voedsel. Daarnaast krijgt gezonde voeding een belangrijke plek in curatieve en preventieve gezondheidszorg.
3. Versterken van kennis- en innovatiesysteem In de Foodvalley komen wetenschap, praktijkonderwijs, starters en bestaande bedrijven bij elkaar om innovaties toe te passen in nieuwe en bestaande producten.

Met de totale Regio Deal is een investering van ruim € 73 miljoen gemoeid (inclusief bijdragen voor het WFC).

Overige speerpunten

Levendig centrum

In 2016 heeft de gemeenteraad de lange termijn visie “Het verhaal van Ede centrum – Koers naar 2030” vastgesteld. Hierin wordt de route geschetst naar een compacte, aantrekkelijke en duurzame binnenstad langs zeven aandachtsgebieden. In 2018 zijn vervolgens het Bestemmingsplan, Beeldkwaliteitsplan en het Uitvoeringsplan “Integrale projecten verkeer & Ruimte Levendig centrum” vastgesteld. De uitvoering is in volle gang. We zien dat de waardering en beleving van Ede centrum gegroeid is, met als voorlopig hoogtepunt de finaleplaats in de verkiezing “Beste Binnenstad”. Een belangrijke reden voor de waardering is de planmatigheid, de integraliteit en de participatiegraad waarmee de plannen worden uitgevoerd. Met het oog op het aflopen van het programma is nagedacht over hoe we juist deze drie aspecten kunnen blijven waarborgen en de positieve flow kunnen vasthouden. Dat heeft geleid tot 2 ontwikkelingen, waar we nu aan werken:

- De herijking/verrijking van de visie. Onder begeleiding van BRO werkt de gemeente samen met alle stakeholders aan het actualiseren van de visie. Daarbij kijken we naar: wat is goed en moeten we blijven doen, wat moet anders en wat mist er? Vooral de laatste vraag leidt tot drie nieuwe aandachtsgebieden: duurzaamheid (waaronder energietransitie, klimaatadaptatie, biodiversiteit), sociaal domein (waaronder inclusie, (drugs)overlast, eenzaamheid/ontmoeten) en vastgoed (waaronder transformatie en inzet gemeentelijk vastgoed).
- Overdracht van eigenaarschap/koploperschap van de gemeente naar alle stakeholders: ondernemers, horeca, bewoners, vastgoedeigenaren, cultuur, welzijn). In dat rijtje hoort toch ook weer de gemeente

thuis in haar vele rollen: beheerder openbare ruimte, regelgever, handhaver, vergunningsverlener, vastgoedeigenaar etc. We kijken naar twee zaken: hoe gaan we het centrum organiseren (binnenstadsplatform, stichting of zelfs BV) en hoe wordt een en ander blijvend gefinancierd.

We zitten midden in deze twee ontwikkelingen. We streven ernaar om de verrijkte visie nog in 2020 door de gemeenteraad te laten vaststellen en de overdracht van het eigenaarschap (inclusief structurele financiering) in het najaar van 2021 te realiseren.

Revitalisering

Op het gebied van werkgelegenheid en bedrijventerreinen wil het college investeren in het beschikbaar maken en houden van voldoende aanbod van bedrijventerreinen van een voldoende kwaliteit. Hiervoor is het van groot belang dat, naast ontwikkeling van nieuwe terreinen, ook de bestaande terreinen toekomstbestendig zijn.

Het uitwerken van een aantal concrete revitaliseringsplannen wordt samen met ondernemers en ook de provincie Gelderland opgepakt.

In 2021 worden de middelen ingezet voor het verder uitvoeren van projecten waar in 2020 mee gestart is. Vijf projecten uit de revitaliseringsscan worden opgepakt en uitgevoerd. Kosten komen uit inzet van externe uren/expertise voor projectleiding, kosten voor onder andere parkeeronderzoek, concrete uitvoering/investering in de ruimte en ondersteuning van het opzetten van parkmanagement.

Verkabeling hoogspanningslijnen

Al jaren bestaat de wens vanuit omwonenden en politiek om de hoogspanningslijn die boven de kern van Ede loopt, ondergronds te brengen (verkabelen). Naar aanleiding van een opdracht van de gemeenteraad is in 2019 een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd dat eind 2019 leidt tot vaststelling van een tracé voor de ondergrondse kabel. In 2020 wordt dit tracé nader technisch uitgewerkt door de netbeheerder. Realisatie van de verkabeling en het amoveren van de bestaande hoogspanningslijn staat gepland voor 2021 en 2022.

3.2 Financieel verloop van het Investeringsfonds

Investeringsfonds Impuls Ede		bedragen x € 1.000				
Omschrijving	Begroting 2020	Actuele begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Stand reserve begin jaar	1.991	1.991	4.818	4.072	1.169	131
<i>Voeding</i>						
In: precarioramingen in perspectiefnota	6.150	6.150	6.150			
Uit: naar algemene middelen (am. lastenverlichting)	-1.500	-1.500	-1.500			
In: storting middelen WFC		4.751				
Totaal	4.650	9.401	4.650			
<i>Food, landbouw en WFC</i>						
Gezond en duurzaam voedsel voor iedereen	696	626	622			
Landelijk gebied als proeftuin	750	675	450			
Inventarisatie buitengebied	214	193	107			
Adviseur buitengebied	117	105	117			
Kennishart van Foodvalley - Agrifood	200	180	200			
WFC	540	486	540			
Onttrekking middelen WFC			1.459	2.432	859	
Extra bijdrage aan experience	1.000	1.000				
	3.517	3.265	3.495	2.432	859	

<i>Duurzaamheid en natuur</i>						
Ede Energieneutraal 2050	860	774				
Behoud, herstel en ontwikkeling biodiversiteit	714	659	420			
Naar een klimaatrobust Ede	166	157				
	1.740	1.590	420			
Regiodeal Foodvalley	639	142	290	255	178	123
<i>Overig inclusief aflopende programma's</i>						
Citymarketing	156	140				
Levendig Centrum	600	540	400			
Revitalisering (economie)	90	81	90			
Verkabeling hoogspanningslijnen	231	231	700	200		
Dekking plan van aanpak Eiken Processierups	85	85				
Vrijval algemene middelen in 2022 van restant				16		
Onttrekking ombuiging 2020		500				
	1.162	1.577	1.190	216		
Totaal	7.058	6.574	5.396	2.904	1.038	123
Stand reserve per einde jaar	-417	4.818	4.072	1.169	131	8

Begroting 2020 versus Actuele begroting 2020

Bij de financiële barometer is besloten een generieke korting toe te passen op de meeste budgetten van het investeringsfonds. De geactualiseerde begroting na deze korting is opgenomen in de tweede kolom.

Wegens de afbouw van het fonds zien we in 2021 de bestedingen aanzienlijk teruglopen.

De projecten WFC Experience en Regiodeal maken vanaf de start onderdeel uit van de sleutelprojecten in Ede. Ze worden in de P&C instrumenten dan ook behandeld onder de projecten die vallen onder de investeringsimpuls. Mede hierdoor is ervoor gekozen de beschikbare middelen te bundelen in de reserve Investeringsimpuls Ede. In de planning lopen bovengenoemde projecten ook na 2021 nog door. De WFC Experience wordt verwacht eind 2023 te zijn gerealiseerd, de Regiodeal loopt door tot en met 2024.

4 Programmaplannen

Leeswijzer

Methode Duisenberg

Bij de behandeling van de Programmabegroting 2019-2022 is afgesproken dat de aanbevelingen die kwamen uit de pilot methode Duisenberg zouden worden gebruikt om de programmabegroting aan te passen. We zijn begonnen met de programma's Veiligheid en Ruimtelijke Ontwikkeling. In deze begroting zijn ook de overige zes programma's aangepast.

De belangrijkste veranderingen zijn:

- de formulering van subdoelen is concreter en meer in overeenstemming met de vastgestelde beleidsnota's;
- relaties tussen subdoelen en prestaties zijn zichtbaar;
- er staan nu beeldindicatoren (nauwelijks beïnvloedbaar maar wel relevant), effectindicatoren (enigszins beïnvloedbaar) en prestatie-indicatoren (wel beïnvloedbaar);
- ketenpartners zijn vermeld;
- streefcijfers zijn opgenomen bij effect- en prestatie-indicatoren;
- waar mogelijk zijn referentiecijfers van gemeenten met 100.000-300.000 inwoners opgenomen.

Indicatoren

Dit jaar hebben we - net als vorig jaar bij het programma Veiligheid en het programma Ruimtelijke Ontwikkeling - ook bij de andere programmabladen zo veel als mogelijk streefwaarden opgenomen bij de effect- en prestatie-indicatoren. Vorig jaar is door de directie besloten om - gegeven de aanbevelingen die destijds zijn gedaan - in nota's die vanaf januari 2020 door de gemeenteraad worden vastgesteld streefwaarden op te nemen. Deze streefwaarden komen dan terug in de programmabegroting. Omdat voor lang niet alle onderwerpen nota's zijn opgesteld, is voor de andere beleidsterreinen gekozen om streefwaarden op te nemen die vanuit de beleidsafdeling in samenspraak met de wethouder in de programmabegroting worden opgenomen. Uitgangspunt is een reële inschatting/ambitie zodat de gemeenteraad een idee heeft waar we naar toe willen/kunnen gegeven de ontwikkelingen en de budgettaire mogelijkheden. Dit kan betekenen dat de streefwaarde gelijk is aan de laatste gemeten waarde.

- Nieuwe indicatoren worden aangeduid met een (1).
- De streefwaarde (2) is de streefwaarde voor het jaar 2021.
- Referentiewaarde (3) is de waarde bij gemeenten 100.000-300.000 inwoners uit Waarstaatjegemeente.nl (laatst beschikbare meting).

Doel programma

Adequate voorzieningen voor onderwijs, sport en cultuur en duurzaam behoud van erfgoed.

Ontwikkelingen programma

Onderwijshuisvesting

Het klimaatakkoord is voor onderwijshuisvesting een belangrijk thema. Doorrekeningen van het klimaatakkoord laten zien dat er structureel meer geld nodig is om de onderwijsaccommodaties in overeenstemming met het klimaatakkoord te verduurzamen. VNG onderzoek (HEVO en Arcadis rapportages) maakt zichtbaar dat het om € 20 miljard in 30 jaar gaat. Het realiseren van deze ambities betekent dat voor gemeenten een (bijna) verdubbeling van de inkomsten uit het gemeentefonds (AUGF) noodzakelijk is. Alleen bij een dergelijk resultaat tussen Kabinet en VNG is de gemeente Ede in staat haar SHP te realiseren. De huidige crisis maakt de financieel- economische perspectieven onzeker. Een herijking van het gehele SHP kan daarom niet worden uitgesloten inclusief een grotere verantwoordelijkheid voor schoolbesturen.

Sport

Sportaanbieders zijn de kern van een goed sport- en beweegklimaat in Ede. Door de coronacrisis hebben deze partijen het moeilijk. Het is nog onduidelijk hoe deze partijen zich ontwikkelen; het is voor ons belangrijk om deze ontwikkeling te volgen en waar mogelijk partijen te ondersteunen. Sport en preventie in het kader van gezondheid komen steeds dichterbij elkaar. Voor ons betekent dit nauwere samenwerking met onderwijs, verenigingen, huisartsen en Ziekenhuis Gelderse Vallei conform de ambities van het Sportakkoord (2019).

Cultuur

Een goed en gevarieerd cultuuraanbod draagt bij aan een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat. Landelijk is er de trend om cultuur toegankelijk en bereikbaar te maken, ook Edese instellingen zorgen hiervoor. Door de coronacrisis staat cultuur onder druk, de sector zoekt naar manieren om ook in de toekomst cultuur te kunnen maken. Het is van belang deze ontwikkelingen te volgen en waar mogelijk culturele partijen te ondersteunen. Het behoefteonderzoek laat zien dat veel inwoners actief zijn op het gebied van cultuur. Méér dan landelijk gemiddeld, nemen onze inwoners deel aan lessen en cursussen, met name aan muziek aanbod. Het is daarom van belang dit aanbod, ook dat van de muziekverenigingen, als basisvoorziening te beschouwen.

Het Rijk zet in op de ontwikkeling van cultuurregio's. Als cultuurregio Ede-Wageningen participeren we hierin met de proeftuin Ede-Wageningen (looptijd 2019-2021). Zo vergroten we de samenwerking tussen culturele partijen in onze regio met als doel een interessanter en gevarieerder cultuuraanbod. Een andere landelijke

trend is het bevorderen van cultuureducatie op school zodat alle kinderen zich cultureel ontwikkelen. In Ede sluiten we hierop, onder andere door continuering en uitbreiding van Cultuureducatie met Kwaliteit in de periode 2021-2024.

Erfgoed

De Omgevingswet en het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) hebben gevolgen voor het erfgoedbeleid. Bestaande regelgeving zal voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet aanpassing vereisen. Nieuw beleid is nodig om onder andere de aantasting van de omgeving van monumenten te voorkomen. Rond ieder monument komt een 'monumentenbiotoop', een landelijke uitwerking van het internationale Verdrag van Granada, bedoeld om architectonisch erfgoed te beschermen; in de Erfgoednota 'Erfgoed maakt Ede' (2018) zijn daarom specifieke taken opgenomen. De trend 'veranderingen in het buitengebied' als gevolg van bedrijfsbeëindigingen, functiewijzigingen en schaalvergroting betekent potentieel verlies van waardevol erfgoed. Het zijn ontwikkelingen die direct of indirect invloed hebben op het Edese erfgoed. Waardevolle panden gaan verloren en karakteristieke gebieden veranderen van identiteit. Er ontstaat meer vraag van omwonenden en erfgoedorganisaties om beleid te ontwikkelen tot het behoud van erfgoed.

Financieel overzicht programma

	bedragen x € 1.000					
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Meerjarenraming		
				2022	2023	2024
Onderwijshuisvesting	5.730 N	7.611 N	6.432 N	6.736 N	6.746 N	6.749 N
Sport	7.738 N	7.662 N	8.055 N	7.541 N	7.500 N	7.500 N
Cultuur	8.579 N	9.176 N	9.148 N	9.057 N	8.809 N	8.779 N
Lasten programma	22.047 N	24.449 N	23.634 N	23.334 N	23.056 N	23.029 N
Onderwijshuisvesting	0 V	0 V	30 V	30 V	30 V	30 V
Sport	258 V	257 V	0 V	0 V	0 V	0 V
Cultuur	276 V	171 V	157 V	157 V	157 V	157 V
Baten programma	534 V	428 V	187 V	187 V	187 V	187 V
Saldo van baten en lasten	21.513 N	24.021 N	23.447 N	23.148 N	22.869 N	22.842 N
Storting reserve	304 N	264 N	248 N	247 N	247 N	246 N
Onttrekking reserve	720 V	2.564 V	569 V	521 V	323 V	293 V
Resultaat	21.097 N	21.721 N	23.126 N	22.874 N	22.793 N	22.796 N

Productgroep ONDERWIJSHUISVESTING

Doel

Onderwijsaccommodaties die passen bij de huidige maatschappelijke verwachtingen en die voldoen aan de huidige bouwbesluit eisen van nieuwbouw.

Ketenpartners

Schoolbesturen (en in mindere mate schooldirecties en MR); Instellingen voor Kinderopvang (in de rol van huurder/gebruiker van onderwijsaccommodatie); Sportservice Ede.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Integraal huisvestingsplan onderwijs 2015-2018 \(2014\)](#)
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Ede 2017 ev.](#)
- [Strategisch huisvestingsplan onderwijs deel 1 2017-2020](#)
- [Strategisch huisvestingsplan onderwijs, deel 2 2018-2021](#)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2021 doen?

Subdoel

Behoud van de huidige kwaliteit van de bestaande onderwijsgebouwen.

Prestaties

- Opleveren en ingebruikname schoolgebouw ONS in het voormalige kantinegebouw van de Enka.
- Opleveren van de Julianaschool en de Calvijnsschool in Ederveen (nieuwbouwproject).
- Opleveren gerenoveerde gebouw Vrije school de Vuurvogel.

Indicatoren

Prestatie-indicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Percentage schoolgebouwen dat voldoet aan de huidige bouwbesluiteisen van nieuwbouw (1)			0	5 (4 van 77)	n.v.t.

Wat gaat het kosten?

	bedragen x € 1.000					
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Meerjarenraming		
				2022	2023	2024
Lasten	5.730 N	7.611 N	6.432 N	6.736 N	6.746 N	6.749 N
Baten	0 V	0 V	30 V	30 V	30 V	30 V
Storting reserve	32 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	136 V	1.781 V	0 N	0 N	0 N	0 N

Toelichting

In 2021 zijn er geen onderhoudskosten meer geraamd. Gevolg is een verschil van € 1,8 miljoen met 2020. Deze kosten worden gedekt uit de reserve onderwijshuisvesting, waardoor hier ook een verschil van € 1,8 miljoen te zien is. Het betreft hier onder andere onderhoudskosten voor scholen en de Vuurvogel. De verwachting is dat dit in 2020 gereed zal zijn. Indien zich een uitloop van werkzaamheden voordoet dan zal dit bij de Perspectiefnota 2022-2025 verwerkt worden. Aan de andere kant nemen de lasten met € 0,3 miljoen toe vanwege fluctuaties in de raming van kapitaallasten als gevolg van de investeringsplanning onderwijshuisvesting. Als laatste is de stelpost kapitaallasten 2020 eenmalig neerwaarts bijgesteld met € 0,3 miljoen doordat deze deels niet is ingezet.

Productgroep SPORT

Doel

Voldoende kansen/mogelijkheden voor inwoners om te gaan sporten en bewegen voor vitaliteit en contact.

Ketenpartners

Sportservice Ede; sportverenigingen; onderwijsinstellingen en zorgaanbieders.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Accommodatieplan buitensport \(2017\)](#)
- [Integraal huisvestingsplan binnensport 2015-2018 \(2014\)](#)
- [Toekomstvisie zwemproduct \(2016\)](#)
- Sportvisie Ede 2020 (november 2020)
- [Sportakkoord \(2019\)](#)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2021 doen?

Subdoel
Prestatie	Meer inwoners voldoen aan de beweegnorm. • Toekennen van initiatieven (conform Sportakkoord).
Subdoel
Prestatie	Sportvoorzieningen worden gewaardeerd met een 7 of hoger. • We gaan accommodaties renoveren.
Subdoel
Prestaties	De dienstverlening van Sportservice Ede wordt gewaardeerd met een 7 of hoger. • In prestatieafspraken opnemen dat Sportservice haar dienstverlening onderzoekt. • Afspraken met Sportservice om de dienstverlening te verbeteren.
Subdoel
Prestaties	Het aantal voorzieningen sluit aan bij de samenstelling van de bevolking. • Accommodatieplan binnen- en buitensport uitvoeren. • Op sportpark Peppelensteeg is ASM veld klaar om te gebruiken. • Sportzaal ENKA is klaar om te gebruiken.
Subdoel
Prestatie	Hogere deelname aan sportverenigingen. • Het aanbod aan mogelijkheden beter in beeld brengen zodat inwoners weten wat de mogelijkheden zijn.
Subdoel
Prestatie	Hoger lidmaatschap van organisaties actief op het gebied van bewegen. • Het aanbod aan mogelijkheden beter in beeld brengen zodat inwoners weten wat de mogelijkheden zijn.

Indicatoren

Effectindicatoren	Metingen			Streef- waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Percentage Edenaren dat voldoet aan de beweegnorm <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	49	-	55	n.v.t.
Percentage inwoners dat sport in sportverenigingen <i>Wordt tweejaarlijks gemeten. Sporten in clubverband volgt de landelijke trend van anders-georganiseerd sporten, bijvoorbeeld door loopgroepen, fitness en bedrijfscompetitie. Bij de nieuwe sportnota zullen nieuwe indicatoren worden opgesteld die meer inzicht geven in de beweegnorm, sporten binnen sportverenigingen en anders-georganiseerd sporten.</i>	-	22	-	25	n.v.t.
Percentage inwoners dat niet sport <i>Percentages afkomstig uit Inwoners aan het woord.</i>	-	42	-	40	46,6 (2016)
Percentage inwoners dat lid is van een sportorganisatie (ook commerciële organisaties) (1) <i>Nog geen gegevens. Wordt toegevoegd aan Inwoners aan het Woord 2020.</i> <i>* Streefwaarde is landelijk gemiddeld.</i>	-	-	-	28*	23,1
Waardering voor Sportservice Ede is 7 of hoger (1) <i>Nog geen gegevens. Wordt toegevoegd aan Inwoners aan het Woord 2020.</i>	-	-	-	7	n.v.t.
Waardering van sportaccommodaties is 7 of hoger (1) <i>Nog geen gegevens. Wordt toegevoegd aan Inwoners aan het Woord 2020.</i>	-	-	-	7	n.v.t.

Prestatie-indicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Aantal sportaccommodaties (nodig tot 2030) (1) <i>In de accommodatieplannen binnensport en buitensport zijn investeringen geraamd tot 2021 om te voldoen aan de verwachte benodigde capaciteit.</i>	60%	75%	80%	100%	n.v.t.
De mate waarin de hoeveelheid accommodaties aansluit bij de samenstelling van de bevolking (1) <i>In het accommodatieplan is per jaar ingeschat hoeveel accommodaties nodig zijn; het percentage geeft aan in welke mate dit is gerealiseerd.</i>	75%	85%	85%	100%	n.v.t.

Wat gaat het kosten?

	bedragen x € 1.000					
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Meerjarenraming		
				2022	2023	2024
Lasten	7.738 N	7.662 N	8.055 N	7.541 N	7.500 N	7.500 N
Baten	258 V	257 V	0 V	0 V	0 V	0 V
Storting reserve	26 N	25 N	14 N	14 N	14 N	13 N
Onttrekking reserve	47 V	47 V	41 V	106 V	41 V	41 V

Toelichting

Vanaf 2021 zijn middelen vrij gemaakt om meer aandacht te besteden aan bewegingsonderwijs (begeleiding docenten en scholen bij beweegprogramma's) en talentontwikkeling (vergroten kwaliteit jeugdopleidingen bij clubs). Daarnaast nemen de lasten toe door toepassing van loon- en prijscompensatie en investeringen in buitensportaccommodaties. Deze drie aspecten verklaren grotendeels de toename van de lasten met circa € 400.000 in 2021.

Vanaf 2021 zullen alle huuropbrengsten Sport worden verantwoord onder Vastgoed waardoor de baten in de begroting nihil zijn.

Productgroep CULTUUR

Doel

Kunst, cultuur en erfgoed worden meer zichtbaar en de voorzieningen sluiten aan op de behoefte van inwoners.

Ketenpartners

Ministerie OCW; Rijksdienst voor het Cultureel erfgoed (RCE); Provincie Gelderland; Kröller-Müller Museum; Moe (museum overleg Ede); lokale musea; Omroep Ede; Cultura; Openluchttheater; culturele instellingen die (incidentele) subsidie van de gemeente Ede ontvangen; monumenteneigenaren, -gebruikers en -huurders; architecten; restauratie-bedrijven; aannemers; hoveniers; beheerders; commissie ruimtelijke kwaliteit Ede (CRK); Bond Heemschut; Federatie Grote Monumentengemeenten (FGM); Vereniging Edese Monumenten (VEM); Comité Open Monumenten Dag Ede (OMD); Historische verenigingen; Vereniging Behoud Begraafplaats Bennekom; BAK (belangenvereniging amateurkunst).

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Nota 'Erfgoed maakt Ede!' \(archeologie, monumentenzorg, archief\) \(2018\)](#)
- [Beleidsregels voor onderhoud en restauratie van monumenten \(Leidraad MOOI Ede\) \(2017\)](#)
- [Cultuurnota 2016 \(2016\)](#)

- [Cultuurhistorische Waardenkaart \(2012\)](#)
- [Erfgoedverordening Gemeente Ede \(2017\)](#)
- [Subsidieregeling Instandhouding Erfgoed \(2017\)](#)
- [Subsidieregeling cultuur 2017](#)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2021 doen?

Cultuur	
Subdoel	Alle kinderen maken kennis met en krijgen een basis van alle cultuurvormen.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • Het subsidiëren van het Cultuurpunt binnen Cultura. • Het subsidiëren van specifieke projecten die het Kröller-Müller Museum uitvoert. • Het herijken van het samenwerkingsconvenant met het Kröller-Müller Museum. • Het deelnemen aan de matchingsregeling 'Cultuureducatie met Kwaliteit' (landelijke samenwerking van Rijk, provincie en gemeenten om cultuuronderwijs te verbeteren).
Subdoel	Edenaren kennen de historie van Ede (het verhaal van Ede).
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • Het faciliteren van Cultura Erfgoed (een locatie voor ontmoeting, onderzoek en expositie); daar wordt het verhaal van Ede verteld. • Het subsidiëren van wisseltentoonstellingen in musea. • Het organiseren van evenementen in het kader van 75 jaar Vrijheid Ede.
Subdoel	Inwoners en bezoekers komen meer met elkaar in contact via kunst en cultuur. Dit versterkt de sociale cohesie en sociale kracht van Ede.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • Het subsidiëren van een bibliotheekvoorziening. • Het verstrekken van waarderingssubsidies aan verenigingen voor amateurkunst. • Het handhaven 'subregeling overige culturele aangelegenheden' (onderdeel van de subsidieregeling cultuur) vanwege de focus op ontmoeting en sociale cohesie'.
Subdoel	Een beter (cultureel) ondernemersklimaat.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • Het ondersteunen/subsidiëren van de culturele programmering van het Akoesticum. • Het ondersteunen/subsidiëren van de programmering van podiumkunsten, cultuureducatie en het kunstencentrum van Cultura. • Het subsidiëren van een cultuurmakelaar.
Subdoel	Een culturele uitstraling van Ede die beter aansluit bij de behoefte van inwoners.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • Het uitvoeren van de haalbare aanbevelingen uit het onderzoek onder inwoners. • Het doorontwikkelen van de proeftuin 'Portal Ede-Wageningen'. • Het faciliteren van de doorontwikkeling van de Frisokazerne als culturele hotspot (tijdelijk Helene Kröller-Müller).
Erfgoed	
Subdoel	Wij voldoen aan de eisen van de Omgevingswet.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • Actualiseren van de Erfgoedverordening Ede (raad) en opnieuw vaststellen van de Leidraad MOOI Ede (college) met bijbehorende publieksvariant. • Nieuw instellings- en aanstellingsbesluit voor commissie die adviseert over -tenminste- erfgoed, en actualisatie van het bijbehorende Reglement van Orde (raad).

- Omzetten van alle erfgoed-eenheden, nu nog zijn aangeduid op basis van puntlocaties en monumentenregisteromschrijvingen, naar geo-gerefereerde informatie.
- Het opstellen van een 'monumentenbiotoop' voor ieder beschermd monument, inclusief vaststellen van welstandelijke en/of planologische omgevingsplanregels opstellen per biotoop.

Subdoel Instandhouding waardevol erfgoed uit de periode van 'Oorlog & Wederopbouw' (1940-1965) in buitengebied Ede en Karakteristieke panden (periode tot 1965).

- Prestaties**
- Het aanwijzen van waardevol (vooral agrarisch en militair) erfgoed uit deze periode als gemeentelijk monument (inventarisatie, selectie, veldwerk, inhoudelijke redengeving en argumentatie, voeren beschermingsprocedures).
 - Het planologisch beschermen van historische en beeldbepalende objecten via inventarisatie en inhoudelijke typering (via het bestemmings- of omgevingsplan).

Subdoel Het Edese funerair erfgoed is in beeld gebracht en er zijn waarborgen voor instandhouding.

- Prestaties**
- In kaart brengen Edese funerair erfgoed (begraafplaatsen en solitaire graftekens).
 - Gepaste bescherming en behoud. Waardevol funerair erfgoed eventueel status verlenen.
 - Adviseren over toekomstig beheer en versterking.

Indicatoren

Beeldindicatoren

	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Sociale cohesie <i>Schaalscore op 10-puntsschaal die is opgebouwd uit vier stellingen over sociale samenhang in de buurt.</i>	6,4	-	6,4	n.v.t.	n.v.t.
Percentage inwoners dat een (zeer) positief beeld heeft van de gemeente Ede (als gebied) <i>Wordt tweemaal gemeten</i>	-	72	-	n.v.t.	n.v.t.

Effectindicatoren

	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Percentage jongeren (15-22 jaar) dat tevreden is over het vrijetijdsaanbod in Ede <i>Wordt tweemaal gemeten.</i>	-	68	-	68	n.v.t.
Percentage Edenaren dat cultuuraanbod voldoende vindt <i>Wordt tweemaal gemeten.</i>	-	70	-	70	n.v.t.
Woon aantrekkelijkheid Ede <i>Rangnummering woon aantrekkelijkheidsindex (Atlas voor gemeenten): hoe lager des te aantrekkelijker is de gemeente</i>	22	25	25	25	n.v.t.
Deelname aantal scholen aan het programma 'Cultuureducatie met Kwaliteit'	17	22	29	30	n.v.t.

Wat gaat het kosten?

	bedragen x € 1.000					
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023	Meerjarenraming 2024
Lasten	8.579 N	9.176 N	9.148 N	9.057 N	8.809 N	8.779 N
Baten	276 V	171 V	157 V	157 V	157 V	157 V
Storting reserve	246 N	239 N	233 N	233 N	233 N	233 N
Onttrekking reserve	536 V	735 V	528 V	415 V	282 V	252 V

Toelichting

De baten en lasten blijven nagenoeg gelijk en er zullen geen wezenlijke wijzigingen voor doen in de bestedingen van de middelen.

In 2021 zijn de begrote onttrekkingen uit de reserves lager doordat we in 2020 een impuls willen geven aan het onderzoek Friso Expo, Proeftuin Ede-Wageningen en sloopmogelijkheden karakteristieke panden planologisch te beperken.

Doel programma

Zoveel mogelijk gezonde en zelfredzame inwoners die zich veilig, vrij en thuis voelen in Ede en waarbij de jeugd gezond, veilig en kansrijk opgroeit.

Ontwikkelingen programma

Maatschappelijke ondersteuning

Versterken Sociale basis en Preventieve maatschappelijke ondersteuning

Als gevolg van een aantal maatschappelijke trends zien we dat er een groter beroep wordt gedaan op de sociale basis. Denk hierbij aan vergrijzing, vereenzaming, individualisering, medicalisering. Als gevolg van de corona-crisis zien we bovendien dat de mogelijkheden tot ontplooiing, ontmoeting en ondersteuning onder druk komen te staan (Gelderse impactmonitor, 29 mei 2020). Hoewel we zien dat de sociale basis in Ede zich heeft gemobiliseerd en (veer)krachtig is, zijn er verschillende extra uitdagingen ontstaan voor de sociale basis. Bijvoorbeeld minder bezoekers in de buurt-, wijk-, en dorpshuizen als gevolg van de 1,5 meter maatregel (wat ook tot gevolg heeft dat er minder inkomsten zijn). Bovenal verwachten we als gevolg van de crisis een grotere vraag bij inwoners door onder andere meer eenzaamheid en meer financiële en psychische problematiek. Bovenstaande ontwikkelingen doen niet alleen een beroep op inwoners, vrijwilligers, mantelzorgers en organisaties, maar ook op de gemeente. Het doet een beroep op onze inventiviteit om de sociale basis verder te versterken. In het actieprogramma versterken sociale basis & preventie wordt dit verder uitgewerkt.

Mantelzorg

Vanwege de toenemende vraag naar zorg wordt goede samenwerking tussen formele en informele zorg steeds belangrijker. Mantelzorgers zijn van grote waarde. Zowel aanbieders van zorg als mantelzorgers geven aan dat er ruimte is voor verbetering in de samenwerking. Het meer serieus nemen van mantelzorgers als partners in de zorg, draagt er, naast goede ondersteuning, aan bij dat mantelzorgers de zorg beter en langer vol kunnen houden. Dit draagt ook bij aan de kwaliteit van leven van de zorgvrager (cliënt van een zorgorganisatie). Daarnaast verwachten we als gevolg van corona een grotere vraag bij inwoners door meer eenzaamheid, meer financiële en psychische problematiek. Dit heeft ook gevolgen voor de belasting en ondersteuningsbehoefte van mantelzorgers.

Sociale Teams

Voor de komende periode verwachten wij dat de middelen die voor het sociaal domein beschikbaar zijn, beperkt zijn. De druk vanuit de maatschappij om binnen het sociaal domein te ontschotten en wetsoverstijgend samen te werken, betekent dat wij met minder middelen inwoners beter kunnen helpen. Complexe casussen

worden in één plan van aanpak en met één regisseur uitgewerkt. De ingezette koers om medewerkers Sociale Teams bij de gemeente Ede in dienst te nemen wordt opgevolgd door een verbreding met specialisten uit de WMO, Schuld en Inkomen en Participatie. Voor onze partners betekent dit continuïteit, stabiliteit en betrouwbaarheid.

Preventieve jeugdhulp

Voor wat betreft Preventieve Jeugdhulp zagen we de afgelopen jaren en zien we de komende jaren nog steeds als uitdaging de verschuiving van beschikte jeugdhulp naar preventieve jeugdhulp. We voorzien daarom dat de druk op de preventieve jeugdhulp toe zal nemen, omdat er verder meer vanuit de beschikte jeugdhulp verwezen wordt naar voorliggende voorzieningen. Tevens zien we ook binnen de preventieve jeugdhulp de ontwikkeling van het betrekken van het netwerk bij oplossingen zodat deze duurzaam zijn.

Inburgering en maatschappelijke begeleiding statushouders

De invoering van een nieuw stelsel rond inburgering (per 1-7-2021) betekent dat wij nieuwe processen en producten ontwikkelen zoals een brede intake (uitgevoerd door gemeente en ketenpartners), de ontwikkeling van een persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP) en dat wij als gemeente regievoeren over het inburgeringsproces. We organiseren trajecten zodat statushouders sneller integreren doorstromen naar financiële zelfstandigheid via regulier werk. Ook zetten we in op trajecten waardoor de statushouder het inburgeringsexamen op tijd kan behalen. Om de uitbreiding van deze taken uit te voeren wordt de Rijksbijdrage verhoogd en via regelingen uitgekeerd aan de gemeente. Voor onze andere dienstverlening (uitkering, Wmo etc.) gaan we uit van het principe van 'normalisatie': normaal als het kan, specialistisch als het nodig is.

Volwasseneneducatie

De gemeente Ede staat voor een samenleving waarin iedereen mee kan doen: praktisch- en theoretisch geschoold, jong en oud, met en zonder migratie-achtergrond. Taal, rekenen en digitale vaardigheden zijn hiervoor onmisbaar. Het Rijk heeft een vervolgaanpak opgesteld om die basale vaardigheden te stimuleren bij de 11-15% van de inwoners die hierdoor kansen missen om mee te doen in onze samenleving. Met ingang van 2024 voeren gemeenten zelfstandig regie over de aanpak van basisvaardigheden. Dat doen zij als centrale speler in een netwerk van samenwerkende partijen uit de domeinen onderwijs, werk, gezin, gezondheid en verwante terreinen. We doen dit zoveel mogelijk in samenwerking binnen de Regio Foodvalley.

Onderwijs

Prestatiedruk samenleving

Als maatschappij vragen we veel van onze kinderen: hoge cijfers, goed in zingen, muziek, sporten, goede baan en vooral gelukkig zijn. Voor sommige kinderen is dat fijn, voor sommigen niet. En als kinderen niet kunnen voldoen aan deze hoge verwachtingen, of juist andere talenten hebben, dan zoeken we te vaak de oplossing in diagnoses, behandelingen en extra begeleiding. Dit leidt tot een steeds groter beroep op voorzieningen vanuit de Jeugdwet. Het is van belang om samen met ouders, kindcentra, het onderwijs en de samenleving als geheel andere oplossingen te bedenken die duurzaam werken. Oplossingen die passen binnen de leefwereld van het kind.

Coronacrisis

Het coronavirus heeft een grote impact op de wijze waarop onderwijs en jeugdhulp kan worden geboden. Naar verwachting zal dit ook nog komend jaar een rol blijven spelen. Dit vergt van iedereen veel creativiteit en flexibiliteit. Als gemeente zullen wij hier dan ook creatief mee om moeten gaan om te zorgen dat het kind altijd voorop blijft staan. Dit kan in de toekomst van invloed zijn op de resultaten.

Gezondheidsondersteuning

Alom groeit het bewustzijn dat preventieve inzet winst oplevert, zowel voor de gezondheid als voor de financiën. Zowel het nationale preventieakkoord als de regionale preventiecoalitie in Regio Foodvalley geven hier blijk van.

De coronacrisis laat zien dat mensen met leefstijl gerelateerde aandoeningen als obesitas, hart- en vaatziekten en diabetes type 2 het hoogste risico lopen om ernstig ziek te worden en beduidend meer kans hebben om hieraan te overlijden. In mei 2020 schreven 1900 medisch specialisten hierover een brief aan staatssecretaris Blokhuis.

Daarnaast leidt de toegenomen financiële onzekerheid tot een groter risico op gezondheidsachterstanden. De coronacrisis leidt ook tot minder activiteiten in de wijk waardoor de kans op vereenzaming stijgt en er minder zicht is op kwetsbare inwoners. Het bevorderen van gezondheid wordt hierdoor op meerdere beleidsvelden een thema, zowel fysiek bij de inrichting van de openbare ruimte, in de jeugdgezondheidszorg als in het sociaal domein. Integrale samenwerking met maatschappelijke partners is daarom belangrijk.

Huiselijk geweld

De thema's vanuit het landelijk programma 'Geweld hoort nergens thuis' zijn ook het komende jaar 2021 nog actueel. Het uitvoeringsplan op basis van de Regiovisie 'Veilig thuis in de Vallei' zal de activiteiten die iedere gemeente gaat ondernemen, bevatten.

Er zal landelijk, regionaal en lokaal extra aandacht blijven voor de verbinding tussen zorg en veiligheid. Voor het behalen van deze doelen en resultaten zijn we afhankelijk van medewerking van partners met autonome bevoegdheden uit verschillende ketens.

Landelijk is er inmiddels een impactmonitor 'huiselijk geweld en kindermishandeling'; deze wordt de komende jaren stapsgewijs verder uitgebreid. Wij gaan deze monitor benutten om meer inzicht te krijgen zodat wij ons beleid kunnen verbeteren.

Financieel overzicht programma

	bedragen x € 1.000					
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Meerjarenraming		
				2022	2023	2024
Maatschappelijke Ondersteuning	16.398 N	16.901 N	16.096 N	15.937 N	15.953 N	15.953 N
Onderwijsondersteuning	4.231 N	5.193 N	4.949 N	4.949 N	4.949 N	4.949 N
Gezondheidsondersteuning	6.747 N	7.437 N	7.429 N	7.043 N	7.043 N	7.043 N
Lasten programma	27.376 N	29.530 N	28.473 N	27.929 N	27.944 N	27.944 N
Maatschappelijke Ondersteuning	235 V	84 V	85 V	85 V	85 V	85 V
Onderwijsondersteuning	3.188 V	3.616 V	3.309 V	3.309 V	3.309 V	3.309 V
Gezondheidsondersteuning	742 V	848 V	978 V	978 V	978 V	978 V
Baten programma	4.165 V	4.549 V	4.372 V	4.372 V	4.372 V	4.372 V
Saldo van baten en lasten	23.211 N	24.982 N	24.101 N	23.556 N	23.572 N	23.572 N
Storting reserve	305 N	273 N	720 N	720 N	720 N	720 N
Onttrekking reserve	762 V	1.246 V	685 V	517 V	517 V	516 V
Resultaat	22.753 N	24.008 N	24.136 N	23.760 N	23.775 N	23.775 N

Productgroep MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING

Doel

Zoveel mogelijk gezonde en zelfredzame inwoners die zich veilig, vrij en thuis voelen in Ede en waarbij de jeugd gezond, veilig en kansrijk opgroeit.

Ketenpartners

Voor maatschappelijke ondersteuning werken we samen met meer dan 60 organisaties.

Specifiek voor jeugd gaat het om ongeveer 15 organisaties, zoals het CJG (Centrum voor Jeugd & Gezin), Opella, Malkander en Youth for Christ.

Voor volwassenen en ouderen werken we samen met partijen als Malkander, Netwerk Dien je Stad, Stichting Present, Meet-Inn, Diaconaal Platform Ede, buurt-, wijk-, en dorpshuizen, Koffieluitjes, FlowerPower, De Vluchtheuvel, Toon Hermans Huis, Resto van Harte etc.

Vluchtelingenwerk Oost Nederland, onderwijsinstellingen/taalaanbieders (onder andere ROC/Dulon), Werkkracht, COA, Nidos, COA, Stichting Present, Girl Movement, CVV Ede, Internationale Schakelklas (ISK), afdeling inkomen en budgetbeheer van de gemeente Ede.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Visie op ontmoeten](#) (2017)
- ['Project pilot logeerszorg ouderen - Programma Langer Thuis'](#) (2019)
- [Nota Mantelzorgbeleid 2016-2020](#) (2016)
- Gebiedsagenda's (2019-2023):
 - o [Ede de Dorpen](#)
 - o [Ede-Centraal](#)
 - o [Veldhuizen en Kernhem](#)
 - o [Ede-Zuid en Bennekom](#)
- [Beleidsplan Jeugd en Onderwijs 2019 - 2022](#)
- [Actieprogramma Versterken Sociale basis & preventie 2020](#)
- [Beleidskader transformatie sociaal domein 2020](#)
- [Lokaal gezondheidsbeleid 2020](#)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2021 doen?

Subdoel	En sterkere sociale basis met meer/gerichtere activiteiten en inwoners die zich inzetten in de buurt zodat: <ul style="list-style-type: none">• Het welzijn van onze inwoners gelijk blijft of verbetert.• Er minder aanspraak is op formele ondersteuning en zorg.• Inwoners langer actief zijn en ondersteuning zoeken bij elkaar; zoveel mogelijk inwoners zijn zelf- en samenredzaam.
Prestaties	Wij voeren het actieprogramma 'versterken sociale basis en preventie' uit: <ul style="list-style-type: none">• We subsidiëren welzijnswerk, bewonersinitiatieven en vrijwilligersorganisaties.• We zorgen voor afstemming tussen de inzet van de sociale basis, de vraag van inwoners en de doelstellingen van de gebiedsagenda.• We faciliteren de samenwerking binnen de sociale basis.• Wij stimuleren laagdrempelige activiteiten voor alle inwoners.• Wij zorgen ervoor dat er vroegtijdig ondersteuning is voor ouderen.• Een vernieuwde vorm van het versterken van de sociale basis is onder andere de Doe- en Leerplaats en mEdemakersgroep in Ede Zuid. We ondersteunen deze doorontwikkeling van de Doe- en Leerplaats en de ontwikkeling van een integraal wijkplan door de mEdemakers Ede Zuid (Woonstede, Malkander, Cultura, Sportservice-Ede, Werkkracht, gemeente Ede) in samenwerking en afstemming met programma 3 en 7.
Subdoel	Jeugd in Ede groeit zo gezond, veilig en kansrijk mogelijk op.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none">• Wij voeren het 'uitvoeringsplan jeugdbeleidsplan' uit.• Wij zorgen ervoor dat problemen met betrekking tot opvoeden en opgroeien worden

	<p>voorkomen/verminderd.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wij zorgen ervoor dat het CJG het vanzelfsprekende adres is voor alle ouders, kinderen en jongeren met opgroei- en opvoedvragen. • Wij subsidiëren de partners binnen het CJG om preventieve ondersteuning te realiseren zodat: <ul style="list-style-type: none"> • Het preventieve aanbod meer wordt benut. <ul style="list-style-type: none"> • Het aanbod goed en eenvoudig vindbaar is. • Het aanbod goed aansluit op de vraag. • Jongeren en ouders passend ondersteund worden. • In de wijk aandacht is voor een pedagogisch opvoedklimaat.
<p>Subdoel</p> <p>Prestaties</p>	<p>Meer (kwetsbare) inwoners doen mee aan de samenleving in al haar facetten, wonen zo lang mogelijk zelfstandig en ervaren daarbij minder fysieke en mentale drempels.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ons subsidiebeleid is hierop ingericht • Wij voeren het inclusiebeleid uit: <ul style="list-style-type: none"> • Onze openbare ruimte, publieke gebouwen en dienstverlening zijn voor iedereen goed toegankelijk. • Wij stimuleren ondernemers, maatschappelijke organisaties en derden om bij te dragen aan een inclusieve samenleving.
<p>Subdoel</p> <p>Prestaties</p>	<p>Er zijn meer mantelzorgers en minder mantelzorgers zijn overbelast.</p> <p>We voeren de actielijn mantelzorg (actieprogramma sociale basis en preventie) uit; dit bevat onder andere:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het waarderen en ondersteunen van mantelzorgers en • Het stimuleren van samenwerking tussen formele en informele zorg.
<p>Subdoel</p> <p>Prestaties</p>	<p>Inwoners met een niet complexe hulpvraag worden snel en goed geholpen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wij zorgen ervoor dat het maatschappelijk werk op een laagdrempelige wijze maatschappelijke ondersteuning biedt aan inwoners. • Wij zorgen ervoor dat het welzijnswerk op een laagdrempelige wijze wordt aangeboden. • Wij zorgen er voor dat Onafhankelijke Inwonersondersteuning inwoners op weg helpt bij het vinden van passende ondersteuning.
<p>Subdoel</p> <p>Prestaties</p>	<p>Statushouders kunnen gebruikmaken van trajecten zodat zij sneller integreren en financiële zelfstandigheid bereiken via regulier werk.</p> <p>Wij voeren de taken uit die de nieuwe Wet Inburgering (nWI) aan de gemeente oplegt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samen met Werkkracht en onderwijsaanbieders ontwikkelen wij duale trajecten (inburgering gecombineerd met participatieve activiteiten). • Samen met onder andere Werkkracht ontwikkelen we een brede intake en PIP (persoonlijk Plan Inburgering en Participatie) met daarin gemeentelijk voorstel aan statushouder voor inburgeringsroute. • Ontwikkelen van lagere regelgeving zoals een maatregelenverordening ter ondersteuning van implementatie en uitvoering. • Afstemmen van doelen en beleid binnen de arbeidsmarktregio. • Opstellen van een inkooptraject ten behoeve van de onderwijsroutes; hiervoor volgen we met regiogemeenten gezamenlijk het inkoopproces. • Ondersteuning bieden aan statushouders die onder de oude wetgeving inburgeren. We

maken deze 'Ondertussengroep' inzichtelijk en inventariseren wat er op individueel niveau nodig is om hen via korte trajecten het inburgeringsexamen met goed gevolg af te laten ronden.

Subdoel	Meer volwassenen beschikken over taal-, reken- en digitale vaardigheden. - Het bereik onder de NT1 doelgroep (i.c. autochtone inwoners) en - het aantal deelnemers aan NT1- trajecten neemt in de periode 2020-2023 toe.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> We krijgen inzicht in het aandeel laaggeletterden onder de verschillende klantgroepen die zich voor dienstverlening melden bij de gemeente. We stellen een communicatiestrategie op om inwoners bewuster te maken van de gevolgen van laaggeletterdheid. Op die manier kunnen ze laaggeletterde vrienden of kennissen in hun omgeving, hiervan ook bewust maken en het gesprek erover aangaan. In onze communicatie-uitingen gebruiken we praktijkvoorbeelden om onze boodschap toe te lichten. Wij oriënteren ons op de wijze waarop we tot structurele screening kunnen komen zodat wij uiterlijk in 2024 een structurele screening hebben (zoals bijvoorbeeld Taalmeter) die standaard onderdeel is in het aanvraagproces van een uitkering, een schulddienstverleningstraject, aanvraag Wmo-voorziening, enz. We voeren een structurele screening op de (bekende) vindplaatsen in om m.n. autochtone laaggeletterden te herkennen. We wisselen kennis en ervaringen over datgene wat goed aanslaat bij de NT1-doelgroep uit in de regionale, ambtelijke overleggen rond volwasseneneducatie.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Taakstelling huisvesting statushouders (1)	150	158	78	n.v.t.	n.v.t.

Effectindicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Percentage Edenaren dat minimaal een keer per week mantelzorg geeft <i>Wordt tweemaal gemeten.</i>	-	18	-	20	n.v.t.
Percentage mantelzorgers dat zich tamelijk of zwaar belast voelt <i>Wordt tweemaal gemeten.</i>	-	8	-	7	n.v.t.
Percentage Edenaren dat vrijwilligerswerk doet <i>Wordt tweemaal gemeten.</i>	44	-	48	48	n.v.t.
Percentage Edenaren dat zegt zich goed te kunnen redden <i>Zelfredzaamheid. Wordt tweemaal gemeten.</i>	-	90	-	90	n.v.t.

Wat gaat het kosten?

	bedragen x € 1.000					
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Meerjarenraming		
				2022	2023	2024
Lasten	16.398 N	16.901 N	16.096 N	15.937 N	15.953 N	15.953 N
Baten	235 V	84 V	85 V	85 V	85 V	85 V
Storting reserve	0 N	345 N	500 N	500 N	500 N	500 N
Onttrekking reserve	442 V	1.004 V	685 V	517 V	517 V	516 V

Toelichting

Het transformatiebudget sociaal domein is in 2021 € 0,3 miljoen lager geraamd dan in 2020. Dit hangt samen met de daling van de onttrekking van de reserve impuls sociaal domein van € 0,3 miljoen. Daarnaast is het

budget voor inclusie in de programmabegroting 2019-2022 incidenteel hoger vastgesteld in 2020 met als gevolg een daling in 2021 met (afgerond) € 0,1 miljoen.

Inburgering

In 2020 bestond het budget grotendeels uit incidentele bijdragen die met ingang van 2021 beëindigd zijn. Dit betreft de middelen voor het actieplan Statushouders (€ 0,1 miljoen), taalniveau Statushouders (€ 0,13 miljoen) en de maatschappelijke begeleiding (€ 0,13) miljoen. Daarnaast is in 2021 het budget voor de uitvoering van de nieuwe Wet Inburgering incidenteel verlaagd met € 0,06 miljoen. Vanaf 2022 stijgt dit budget weer met € 0,2 miljoen, maar vervallen de inkomsten voor de pilot Roma en Sinti (€ 0,04 miljoen).

Productgroep ONDERWIJSONDERSTEUNING

Doel

Alle jeugd in Ede groeit zo gezond, veilig en kansrijk mogelijk op.

Ketenpartners

We werken op dit onderdeel samen met Kindcentra (VVE en regulier), scholen voor primair- en voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs, regiogemeenten FoodValley Jeugd, regiogemeenten VSV/RMC, Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs PO en VO, CJG en welzijnsinstellingen.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Subsidieregeling peuteropvang](#)
- [Subsidieregeling peuteractiviteiten, onderwijsachterstanden en onderwijsondersteuning 2019-2022](#)
- [Beleidsnotitie Leerplicht 2015](#) (2015)
- [Beleidsplan Jeugd en Onderwijs 2019 - 2022](#)
- Uitvoeringsplan Jeugdbeleidsplan gemeente Ede 2019-2022 (geen link beschikbaar)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2021 doen?

Subdoel Prestaties	Iedere peuter maakt een sterke start in het Primair Onderwijs. Wij zorgen er samen met partijen voor dat: <ul style="list-style-type: none">• Peuters in Ede terecht kunnen op een VVE-geregistreerd kindcentrum naar keuze.• 85% van de VVE-peuters VVE-ondersteuning krijgen op een VVE-kindcentrum.• Er twee VVE-toeleiders zijn om VVE-peuters naar een VVE-kindcentrum te leiden.• Er een vraaggericht aanbod is voor gezinnen die vanuit een pedagogische overtuiging hun kind niet naar een kindcentrum brengen.
Subdoel Prestaties	Er zijn minder kinderen met achterstanden. <ul style="list-style-type: none">• We controleren VVE-geregistreerde kindcentra of ze voldoen aan de wettelijke eisen.• We zorgen ervoor dat nieuwkomers met forse taalachterstand deelnemen aan onderwijs.
Subdoel Prestaties	Potentials op de basisschool worden extra uitgedaagd. <ul style="list-style-type: none">• Wij zorgen dat er een alternatief aanvullend aanbod komt voor ondernemende herrieschoppers in het Primair onderwijs (de klusklassen).• Wij zorgen dat er aanvullend professioneel stedelijk aanbod is voor Primair Onderwijs-bovenbouw kinderen met veel ambitie en achterstandsachtergrond maar zonder steunend netwerk.

Subdoel Prestaties	Jeugdhulp en (passend) onderwijs sluiten goed op elkaar aan.
	<ul style="list-style-type: none"> • Wij voeren schoolpilots uit om het gebruik van jeugd GGZ te verlagen. • Wij zorgen ervoor dat kinderen met een ondersteuningsbehoefte voor het 4e jaar een ondersteuningsplan hebben. • Regiobreed monitoren we de ervaringen als gevolg van de sluiting van scholen door het coronavirus en onderzoeken we bij welke kinderen, wat het beste werkt.

Subdoel Prestaties	Alle kinderen krijgen een passend diploma.
	<ul style="list-style-type: none"> • Wij zorgen voor een voorziening/schakelroute voor jongeren die tussen wal en schip dreigen te raken. • We hebben alle jongeren in beeld: ze zitten op school, hebben werk of ontvangen begeleiding. • We voeren het Regionale VSV programma 2020-2024 uit zodat het aantal schoolverlaters afneemt. • We ontwikkelen een regionale aanpak voortijdig schoolverlaten RMD regio vallei voor de periode tot 2024 om de ambitie dat ieder kind het onderwijs verlaat met een passend diploma samen waar te maken.

Indicatoren

Effectindicatoren	Metingen			Streef- waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Percentage doelgroepkinderen dat deelneemt aan programma's voor- en vroegschoolse educatie (vve)	75	n.t.b.	77 (67+10)	85	n.v.t.
<i>Met ingang van 2019 is de peutermonitor gestart, een nieuwe integrale wijze van meten. Niet alle peuters blijken geregistreerd. Inschatting is dat het daadwerkelijke bereik 10% hoger ligt.</i>					
Percentage jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar dat het onderwijs heeft verlaten zonder startkwalificatie in betreffend schooljaar <i>Depla-indicator</i>	1,4	1,6	1,6	1,6	2,3 (2018)
Percentage jongeren tussen de 18 en 23 jaar dat geen startkwalificatie heeft	9,7	6,8	7,8	7,0	n.v.t.
<i>Metingen worden per schooljaar verricht. Cijfers zijn van het achterliggende schooljaar (dus 2019 is 2018-2019).</i>					

Prestatie-indicatoren	Metingen			Streef- waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Klusklassen in het Primair Onderwijs (1)	0	0	2	5	n.v.t.
Aantal schoolpilots (1)	0	0	3	8	n.v.t.

Vervallen indicatoren	Metingen			Streef- waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Percentage 4-12 jarigen in het primair onderwijs waarvan de ouders een laag opleidingsniveau hebben <i>Geen Depla-indicator meer.</i>	13	n.n.b.	n.n.b.	n.v.t.	n.v.t.

Wat gaat het kosten?

	bedragen x € 1.000					
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Meerjarenraming		
				2022	2023	2024
Lasten	4.231 N	5.193 N	4.949 N	4.949 N	4.949 N	4.949 N
Baten	3.188 V	3.616 V	3.309 V	3.309 V	3.309 V	3.309 V
Storting reserve	183 N	72 V	183 N	183 N	183 N	183 N
Onttrekking reserve	61 V	1 V	0 N	0 N	0 N	0 N

Toelichting

Zowel de lasten als de baten nemen in 2021 met € 0,3 miljoen af. Dit is het gevolg van het VSV-programma, waarvoor in 2021 een nieuwe periode ingaat.

Het verschil in storting reserve wordt veroorzaakt doordat in de financiële barometer de storting in de reserve onderwijsachterstanden is ingezet als ombuiging. In deze begroting wordt voorgesteld om deze ombuiging structureel te maken.

Productgroep GEZONDHEIDSONDERSTEUNING

Doel

Inwoners in Ede hebben gelijke kansen op een optimale gezondheid, met voorkoming (of vroegtijdige opsporing) van gezondheidsrisico's en huiselijk geweld.

Ketenpartners

Voor gezondheidsondersteuning werken we samen met huisartsen, Ziekenhuis Gelderse Vallei, schoolbesturen PO- en VO-scholen, ouderenbonden en vele andere organisaties zoals Adviesraad Sociaal Domein Ede, Christelijke Hogeschool Ede, Centrum voor Jeugd en Gezin Ede, Hulpverlenings- en zorgorganisaties, Verloskundig Samenwerking Verband Ede, Alliantie Voeding, Voedselraad, Zorgverzekeraars en vrijwilligersorganisaties. Voor huiselijk geweld zijn onze partners daarnaast Moviera, Veiligheidshuis en Veilig Thuis.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Lokaal gezondheidsbeleid 2020](#)
- [Regiovisie Publieke gezondheidszorg \(2016\)](#)
- [Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2018: een gezond vooruitzicht, RIVM](#) (2018)
- [Landelijke nota gezondheidsbeleid \(2020-2024\)](#)
- [Taken van Veilig Thuis en een doorkijk naar 2017 e.v.](#) (2017)
- [Regiovisie Geweld in afhankelijkheidsrelaties 2020-2024](#)
- [Beleidsplan Jeugd en Onderwijs 2019 - 2022](#)
- [Actieprogramma Versterken Sociale basis & preventie 2020](#)
- [Beleidskader transformatie sociaal domein 2020](#)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2021 doen?

Subdoel	Edese kinderen maken kans op een goede start, met een lager risico op chronische ziekten, ontwikkelings- en gedragsproblemen.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none">• Goede signalering en samenwerking in de geboortezorg en de jeugdzorg door het vormen van een lokale coalitie.• Aanpak alcohol- en drugspreventie integraal voortzetten.• Actief ondersteunen van leefstijlonderwijs op scholen, gericht op onder meer gezonde

- voeding en voldoende bewegen (gebruik makend van het programma 'Gezonde School').
- Stimuleren van een gezonde voedselomgeving, bijvoorbeeld rondom scholen.
- Ondersteunen van de ambitie om te komen tot een rookvrije generatie.
- Leren van de resultaten uit de pilot vaccinatieconsult in Barneveld.

- Subdoel** Inwoners van gemeente Ede weten wie hen kan helpen bij het werken aan een optimale gezondheid.
- Prestaties**
- Inzicht in de buurten/wijken waar de meeste gezondheidswinst te behalen is (om te kunnen bepalen of en waar extra preventieve inzet nodig is).
 - In de omgevingsvisie aanknopingspunten vinden voor bevordering van gezondheid in de openbare ruimte.
 - In verbinding brengen van partijen die een bijdrage kunnen leveren aan een dekkend AED-netwerk.

- Subdoel** Inwoners van gemeente Ede blijven langer vitaal.
- Prestaties**
- Uitgangspunt voor gezond en vitaal ouder worden, is het vergroten van zelfredzaamheid; bij de uitwerking van uitvoeringsplannen gaan we uit van preventieve ondersteuning.
 - Wij zetten in op een gezonde leefstijl voor ouderen; dit is een vast onderdeel in het aanbod voor ouderen.

- Subdoel** Minder inwoners worden slachtoffer van geweld in afhankelijkheidssituaties.
- Prestaties** Wij zorgen ervoor dat situaties van huiselijk geweld en kindermishandeling eerder in beeld komen, onder andere door:
- Voorlichting aan professionals (onder andere scholen, kinderopvang, huisartsen, thuiszorg).
 - Voorlichting aan inwoners (eerder melden en om hulp vragen).
 - Versterken van kennis en deskundigheid in het wijkteam.
 - Wij bevorderen het toepassen van de meldcode 'huiselijk geweld en kindermishandeling'.
 - Wij zorgen ervoor dat huiselijk geweld eerder stopt en duurzaam wordt opgelost.
 - Wij hebben aandacht voor specifieke doelgroepen (onder andere ouderen, mensenhandel, vechtscheidingen).

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Aantal meldingen Veilig Thuis: huiselijk geweld en kindermishandeling <i>Dit betreft alle meldingen die bij Veilig Thuis binnenkomen, inclusief zorgmeldingen Jeugd van politie. Vanaf 1 oktober 2017 hanteert de politie een nieuwe registratiewijze, wat de stijging in 2018 verklaart.</i>	527	636	734	n.v.t.	n.v.t.
Percentage volledig gevaccineerde kinderen (1)	82,7	80,9	80,6	n.v.t.	n.v.t.

Effectindicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Percentage kinderen (15-16 jaar) dat overmatig alcohol drinkt (heeft afgelopen 4 weken meer dan 5 glazen per keer gedronken)	20	21	20	20	n.v.t.
(Ernstig) overgewicht jeugd 3 jaar*	7	7,8	8,8	8,8	n.v.t.
(Ernstig) overgewicht jeugd 5/6 jaar*	10	10,3	11,4	11,4	n.v.t.
(Ernstig) overgewicht jeugd 10/11 jaar*	17	16,2	15,3	15,3	n.v.t.

(Ernstig) overgewicht jeugd klas ½ VO* 22 14,8 15,3 15,3 n.v.t.

Prestatie-indicatoren	Metingen			Streef- waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Aantal trajecten vroegsignalering op afwijkend en problematisch gedrag <i>Vroegsignalering bij jonge kinderen</i>	56	44	40	40	n.v.t.

* Overgewicht is bepaald aan de hand van de lengte- en gewichtsgegevens, die door de JGZ-medewerker tijdens een regulier contactmoment zijn gemeten. De BMI en gewichtsklasse van het kind is op basis van internationale afkapwaarden voor overgewicht naar halve leeftijdjaren en geslacht. Cijfers zijn aangeleverd door VGGM, zoals ook worden opgenomen in de Integrale Jeugd rapportage.

Wat gaat het kosten?

	bedragen x € 1.000					
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Meerjarenraming		
				2022	2023	2024
Lasten	6.747 N	7.437 N	7.429 N	7.043 N	7.043 N	7.043 N
Baten	742 V	848 V	978 V	978 V	978 V	978 V
Storting reserve	122 N	0 N	37 N	37 N	37 N	37 N
Onttrekking reserve	260 V	241 V	0 N	0 N	0 N	0 N

Toelichting

Veilig thuis

Bij de baten heeft de stijging in 2021 betrekking op een hogere bijdrage voor de activiteit Veilig Thuis. In de paragraaf actualisatie wordt voorgesteld deze stijging van € 130.000 van het aandeel Ede af te ramen, vanwege de toegezegde extra inkomsten van het Rijk. In dat geval worden overigens ook de benodigde bijdragen (baten) van regiogemeenten kleiner. De onttrekking van de reserve in de begroting 2020 betreft gereserveerde middelen voor incidentele lokale uitvoeringstaken Veilig Thuis en het project "Geweld hoort nergens thuis - van denken naar doen".

Doel programma

Zoveel mogelijk inwoners met problemen op sociaal maatschappelijk gebied te bereiken, te ondersteunen en financiële zelfstandigheid te bevorderen, zodat de kwaliteit van hun leven verbetert c.q. op peil blijft.

Ontwikkelingen programma

Algemeen

Vanaf 2019 is de integratie-uitkering sociaal domein afgeschaft en zijn de budgetten opgenomen in de algemene uitkering (AU) van het gemeentefonds. Prijs- en volumeontwikkelingen van de (te lage) budgetten volgen de systematiek van de algemene uitkering.

Voor het sociaal domein in het algemeen en programma 3 in het bijzonder geldt dat de vraag van inwoners uit Ede groter is dan het historische budget dat oorspronkelijk uitgekeerd werd voor het sociaal domein. Dat geldt overigens voor (vrijwel) alle gemeenten in Nederland. We verwachten dat de vraag de komende jaren verder zal toenemen. Met als gevolg dat er een nog groter dekkingverschil met de Rijksmiddelen ontstaat. Daarmee komt het doel van programma 3 onder druk te staan.

Maatwerkvoorziening

Wmo

Het beroep op ondersteuning vanuit de Wmo zal de komende jaren stijgen; zowel de vergrijzing als het abonnementstarief dragen hieraan bij. Door de dubbele vergrijzing (zowel het aandeel ouderen als de leeftijd nemen toe) stijgt het aantal kwetsbare ouderen. In 2030 zal bijvoorbeeld 10 tot 12% van de bevolking 75 jaar of ouder zijn; nu is dat 8%. Steeds meer ouderen blijven zelfstandig wonen; de gang naar het verpleeghuis verschuift naar een later moment. Dat betekent zonder beleidsingrijpen relatief meer eenzaamheid en een grote(re) druk op de woningmarkt. Ook de invoering van het abonnementstarief Wmo zal de komende jaren tot een grotere vraag (vooral voor hulp bij het huishouden) leiden.

Voor beschermd wonen geldt het adagium: zo kort als mogelijk, zo lang als noodzakelijk. Het is de bedoeling dat cliënten na verblijf in beschermd wonen een eigen passende woonplek midden in de maatschappij vinden. Veelal nog met ambulante begeleiding. Om deze beweging mogelijk te maken zet Ede in op vernieuwende woonvormen en op extra goedkope (huur)woningen. Nieuwe woonvormen kunnen ook dienen om de instroom in beschermd wonen te beperken.

Het gebrek aan betaalbare woonruimte (sociale huurwoningen, kamers en vernieuwende woonvormen) maakt uitstroom lastig. Dit leidt tot hogere kosten, langere wachttijden en ook extra inzet van de ambtelijke organisatie.

Zelfstandig wonen betekent ook vraag naar ondersteuning op het terrein van preventie, schulden, toeleiding naar onderwijs of werk en begeleiding bij het zelfstandig wonen. De vraag wordt extra versterkt door de verschuiving van behandel GGZ (Zvw) naar ambulante (veelal Wmo) ondersteuning.

De maatschappelijke opvang biedt mensen een dak boven hun hoofd t. Van daaruit wordt gekeken wat de beste vervolgstap is. Waar bij beschermd wonen de vervolgstap (bijna) altijd een vorm van zelfstandig wonen is, is dit bij de maatschappelijke opvang niet altijd zo. Een vervolgstap kan zijn richting beschermd wonen of richting een behandelkliniek. Sommige mensen kunnen wel uitstromen naar zelfstandig wonen. Om dat mogelijk te maken zijn vernieuwende woonvormen en goedkope (huur)woningen nodig.

Het zorglandschap in Nederland kent drie grote wetten: de Wmo, de Zorgverzekeringswet (Zvw) en de Wet langdurige zorg (Wlz). Deze wetten sluiten onvoldoende op elkaar aan, waardoor er in de praktijk problemen (kunnen) ontstaan voor inwoners. Landelijke maatregelen hebben invloed op lokaal beleid, financiën en uitvoering van de Wmo. Binnen de Wmo is er sprake van onvoldoende gemeentelijke beleidsvrijheid. We worden regelmatig terug gefloten in de rechtszaal, doordat de Wmo juridisch onvoldoende ruimte laat voor gemeentelijke beleidskeuzes. In de volgende kabinetsperiode verwachten wij stelselwijzigingen met mogelijk gunstige consequenties voor taken en verantwoordelijkheden van de gemeente.

Jeugd

In juli 2019 is door de gemeenteraad het nieuwe jeugdbeleidsplan 2019-2021 vastgesteld. Op basis hiervan is door het college het uitvoeringsplan vastgesteld en is daarmee een start gemaakt met de verdere uitvoering van de transformatie.

Zowel landelijk als ook in Ede zien we echter dat het beroep op jeugdhulp blijft toenemen. De wettelijk verankerde jeugdhulpplicht in combinatie met deze autonome groei vraagt van de gemeente om steeds scherper aan te geven wanneer en in welke mate jeugdhulp ingezet kan worden. De leeropbrengsten vanuit de transformatie worden komende jaren om die reden steeds meer vertaald in heldere beleidsregels en (contract)afspraken met aanbieders. Hiermee faciliteren we de professionals in de toegang om beter af te kunnen wegen of jeugdhulp noodzakelijk is. Ook is het voor inwoners helder wat wel en niet van de gemeente verwacht kan worden. We doen dit als gemeente niet alleen, maar blijven hierover samenwerken en afstemmen binnen jeugdhulpregio FoodValley.

Naar aanleiding van het kritische inspectierapport “Kinderen onvoldoende beschermd” van november 2019 is door de minister een wetswijziging van de jeugdwet aangekondigd. De minister wil de jeugdwet aanpassen op de volgende onderdelen: eenduidigheid van de toegang, minder vrijblijvende regionale en bovenregionale samenwerking, kwaliteitseisen aanbieders/GI's en het toezicht van de jeugdautoriteit. Daarnaast is aangegeven dat onderzocht gaat worden of de huidige jeugdhulpregio's moeten worden aangepast om tot meer congruentie van de verschillende regio's te komen.

Deze ontwikkelingen kunnen grote gevolgen hebben. Welke dat zijn is nu op voorhand niet volledig te overzien.

Werk en participatie

De Participatiewet wordt gewijzigd per 1 januari 2021. Vanuit het Rijk worden er impulsen gegeven die de arbeidskansen voor onze inwoners algemeen, en voor hen met een arbeidsbeperking in het bijzonder moeten vergroten. Het wordt eenvoudiger en aantrekkelijker voor werkgevers om mensen in dienst te nemen en te houden. Gemeenten en UWV gaan in de Werkgeversservicepunten (WSP) meer op dezelfde manier werken.

Ieder jaar dienen de gemeenten en het UWV een gezamenlijk plan op te stellen hoe zij de samenwerking in het WSP vorm geven. Elk WSP biedt vanaf 2021 eenzelfde basispakket aan voor werkgevers.

Werkkracht participeert in het WSP en is de verbindende factor tussen werkzoekenden, werkgevers, samenwerkingspartners en de gemeente. Doel is om iedereen zo regulier mogelijk en duurzaam aan het werk te helpen. Ook komen er extra waarborgen voor passende ondersteuning en komt er één systematiek van loonkostensubsidie en loonwaardemeting.

Wij gaan werk maken van het leidende principe 'basisvoorwaarden op orde': werk en participatie in verbinding met (financiële) zelfredzaamheid.

Verkoerd werken wordt doorbroken door een ontschotte aanpak, over de domeinen heen, zodanig dat nog meer mensen kunnen meedoen op de arbeidsmarkt. Hiertoe innoveren we in 2021 het bestaande aanbod van dagbesteding, zodanig dat meer inwoners kunnen doorstromen vanuit arbeidsmatige dagbesteding naar werk en waar nodig ook omgekeerd.

Werkzoekenden die vooralsnog niet betaald aan het werk kunnen, krijgen vanuit Werkkracht een niet vrijblijvend passend ondersteuningsaanbod om in de Edese samenleving op een andere wijze te participeren.

De hierboven geschetste beleidsontwikkelingen vanuit het Rijk worden doorkruist door de crisis als gevolg van COVID-19. Op de korte termijn ontstaat er door de crisis een mismatch op de arbeidsmarkt, doordat de vraag naar werknemers in sommige sectoren wegvalt, terwijl die vraag in andere sectoren toeneemt. De werkloosheid zal, na een sterke stijging, pas na enkele jaren weer zijn teruggekeerd naar een structureel niveau. Dit vergt van de gemeente, Werkkracht en ketenpartners, een bijzondere inspanning om met hulp van de ondersteuningsmaatregelen van het Rijk inwoners aan het werk te houden, of om werkzoekenden opnieuw te bemiddelen naar werk, onder andere door omscholing en van-werk-naar-werktrajecten.

Inkomensvoorziening

Algemene inkomensvoorziening

Door eerdergenoemde wijziging van de Participatiewet per 1 januari 2021 kunnen jonggehandicapten onder de 27 jaar meteen een uitkering aanvragen tijdens hun zoektocht naar werk en hoeven zij niet langer eerst vier weken te wachten. Dit betekent dat zij direct een beroep kunnen doen op de ondersteuning vanuit de gemeente en van Werkkracht.

Daarnaast mogen mensen die in deeltijd met loonkostensubsidie werken met een aanvullende uitkering vanaf 1 januari 2021 15% van hun verdiende salaris houden bovenop hun uitkering (tot een maximum per maand). Verwacht wordt dat het financiële effect, namelijk een hogere druk op de uitkeringskosten, door het Rijk binnen de systematiek van begroten van de gebundelde rijksuitkering (BUIG), wordt opgevangen.

De crisis als gevolg van COVID-19 heeft grote impact op het aantal inwoners dat een beroep doet op een uitkering. De verwachting is dat het uitkeringsbestand meerjarig nog zal toenemen als gevolg van werkloosheid door een ontwrichte arbeidsmarkt.

De tijdelijke overbruggingsregeling voor zelfstandig ondernemers (Tozo) is verlengd tot 1 juli 2021. De gemeente wordt voor de regeling gecompenseerd. De uitvoering ervan wordt wel bewerkelijker nu er ook een vermogenstoets is toegevoegd aan de voorwaarden.

Aanvullende inkomensvoorziening

Door de hogere instroom in de uitkering als gevolg van de coronacrisis zal het beroep op de aanvullende inkomensvoorziening toenemen.

Schulddienstverlening

Vanaf 1 januari 2021 is er een wijziging opgenomen in de Wet gemeentelijke schulddienstverlening. Deze wijziging maakt van vroegsignalering een wettelijke taak. Vroegsignalering is een taak waarbij wordt samengewerkt met instanties als woonstede, energiebedrijven, zorgverzekeraars om problematische schulden bij inwoners te voorkomen. In de gemeente Ede heeft, in een deel van de gemeente, een pilot gedraaid voor deze taak, die nu uitgerold gaat worden over de hele gemeenten.

Verder is er een wetsvoorstel in voorbereiding (Adviesrecht gemeenten bij schuldenbewind) die de samenwerking moet gaan stimuleren tussen rechters, gemeenten en bewindvoerders. Deze samenwerking maakt het mogelijk om de meest passende hulp te vinden voor mensen met schulden. De planning is dat de wet 1 januari 2021 ingaat.

Gemeente Ede heeft hierop vooruitlopend een product ontwikkeld, namelijk BudgetPlus. Met dit product wordt de inwoner ondersteund met zijn financiële problemen en gecoacht om in de toekomst financieel zelfredzaam te zijn.

Deze wetsvoorstellen komen voort uit het actieplan Brede schuldenaanpak, die als doel heeft om problematische schulden bij inwoners te voorkomen.

Door gevolgen van de coronacrisis, zoals werkloosheid en faillissementen zal ook het beroep op schulddienstverlening toenemen.

Financieel overzicht programma

	bedragen x € 1.000					
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Meerjarenraming		
				2022	2023	2024
Maatwerkvoorziening	92.442 N	93.403 N	85.182 N	81.189 N	81.547 N	81.547 N
Werk en Participatie	17.121 N	17.988 N	15.528 N	15.591 N	15.398 N	15.246 N
Inkomensvoorziening	28.477 N	47.891 N	28.575 N	28.560 N	28.411 N	28.411 N
Lasten programma	138.041 N	159.282 N	129.285 N	125.339 N	125.356 N	125.204 N
Maatwerkvoorziening	2.673 V	2.318 V	1.978 V	1.863 V	2.064 V	2.064 V
Werk en Participatie	1.375 V	1.126 V	944 V	891 V	881 V	881 V
Inkomensvoorziening	23.618 V	43.100 V	24.528 V	24.528 V	24.528 V	24.528 V
Baten programma	27.666 V	46.545 V	27.449 V	27.282 V	27.472 V	27.472 V
Saldo van baten en lasten	110.374 N	112.737 N	101.836 N	98.058 N	97.884 N	97.732 N
Storting reserve	1.725 N	598 N	184 N	247 N	248 N	248 N
Onttrekking reserve	3.815 V	2.858 V	2.068 V	66 V	66 V	66 V
Resultaat	108.285 N	110.477 N	99.952 N	98.239 N	98.066 N	97.914 N

Productgroep MAATWERKVOORZIENING

Doel

Zoveel mogelijk inwoners in Ede hebben regie over hun eigen leven, doen mee naar vermogen en worden indien nodig op maat ondersteund, waarbij de jeugd in Ede zo gezond, veilig en kansrijk mogelijk opgroeit.

Ketenpartners

We werken samen met een groot aantal ketenpartners, zoals zorgaanbieders Wmo (waaronder ook BW en MO) en Jeugd, GGZ-instellingen (zoals Pro Persona), woningcorporaties (Woonstede, Plichtgetrouw), financiers

(zorgverzekeraars en zorgkantoor), onderwijs (basis en voortgezet), Werkkracht, werkgevers en de sociale basis.

We werken in verband samen met de zes andere gemeenten en het gehele inkoopnetwerk van jeugdhulpregio FoodValley. Bovenregionaal werken we samen met de overige zes jeugdhulpregio's in Gelderland.

Voor zowel Beschermd wonen en de Maatschappelijke opvang fungeert Ede als centrumgemeente.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Nota 'Het is mensenwerk'](#) (2013)
- [Regionaal beleidsplan Jeugd FoodValley 2015-2018](#) (2013)
- [Minimabeleid 2015 en verder](#) (2014)
- [Regionale Visie Zorg voor jeugd FoodValley 'Elke jeugdige telt en doet mee'](#) (2014)
- [Nota Effectiviteit van het Minimabeleid](#) en [bijlage](#) (2015)
- [Ontwikkelagenda inkoop nieuwe Wmo](#) (2015)
- [Groeidocument Beschermd Wonen Valleiregio 2015-2017](#) (2015)
- [Woonvisie Ede 2030](#) (2015)
- [Raadsvoorstel voortzetten Minimabeleid 2015 en verder](#)
- [Inkoop Jeugdhulp samenwerkende gemeenten regio FoodValley 2016 e.v.](#) (2016)
- [Notitie Eigen bijdrage Wmo-maatwerkvoorzieningen](#) (2016)
- [Nota Minima-effectrapportage gemeente Ede 2016](#)
- [Visie op Schuldienstverlening Ede-Wageningen](#) (2016)
- [Voorstel toekomst huishoudelijke ondersteuning](#) (2016)
- [Evaluatie thuisondersteuning 2017-2018](#)
- [Jeugdbeleidsplan 2019-2022](#)
- [Regionaal visiedocument specialistische jeugdhulp Ons Verhaal \(2018\)](#)
- [Minima- effectrapportage gemeente Ede 2019 \(onderzoek van het NIBUD\)](#)
- [Jeugdbeleidsplan 2019-2022](#)
- [Uitvoeringsplan Jeugdbeleidsplan 2019-2022](#)
- [Regiovisie Geweld in afhankelijkheidsrelaties 2020-2024](#)
- [Verordening Maatschappelijke Ondersteuning Ede 2020](#)
- [Verordening Jeugdhulp Ede 2020](#)
- [Verordening Leerlingenvervoer 2020](#)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2021 doen?

Subdoel	Meer inwoners doen mee in de samenleving.
Prestaties	• Opstellen en starten met de uitvoering van het plan van aanpak wonen-zorg ouderen.• Opstellen en uitvoeren beleidsuitgangspunten Maatschappelijke Opvang.• Bekendheid, bereik en effectiviteit van aanvullende inkomensondersteuning optimaliseren door laagdrempelige voorlichting en bieden van maatwerk.

Subdoel	Meer inwoners zijn zelfredzaam.
Prestaties	• Begeleiding Wmo is daar waar mogelijk gericht op actieve participatie.• Ondersteuning van inwoners naar financiële zelfredzaamheid door inzet van Budgetplus.• Preventie van schuldenproblematiek door voorlichting aan jonge inwoners onder andere in het onderwijs en met inzet van digitale innovaties.• Inwoners ondersteunen om zelf verantwoordelijk te zijn voor de administratie van hun financiën en daarmee er voor te zorgen dat inwoners goed om kunnen gaan met het

beheer van hun inkomsten.

**Subdoel
Prestaties**

Inwoners krijgen de professionele ondersteuning die nodig is.

- Het verder optimaliseren van passende ondersteuning.
- Het doorontwikkelen van een integraal aanbod van Wmo-producten/arrangementen waardoor zo veel mogelijk passende zorg wordt geboden.
- Het ontwikkelen van innovatieve en domeinoverstijgende producten/arrangementen (mede afhankelijk van de samenwerking met zorgverzekeraars/zorgkantoor en de pilot Thuis Geven van Opella).
- We organiseren een eenduidige toegang.
- Het investeren in laagdrempelige ontmoetingsplekken, zodat meer inwoners door middel van informele ondersteuning geholpen kunnen worden.
- Inzetten van breed aanbod van schulddienstverlening dicht bij de inwoners in wijken en kernen.

**Subdoel
Prestaties**

De gemiddelde Wmo-indicatie wordt lager.

- Het verder versterken van de regiefunctie (waaronder de herindicaties), zodat er (een verdere) substitutie van zware naar lichte(re) vormen van ondersteuning plaatsvindt.
- We zorgen ervoor dat Wmo-cliënten met een permanente en intensieve zorgbehoefte tijdig worden overgedragen naar de Wlz.

**Subdoel
Prestaties**

Het aantal personen dat intramuraal verblijft neemt af.

- Het verder opschuiven van 'zorgbeleid' naar 'woonbeleid' in Beschermd Wonen (extramuralisering). Mensen wonen zo normaal mogelijk (in de wijk en niet in de zorginstelling).
- Gerichte uit- en doorstroom vanuit de Maatschappelijke Opvang.
- Het structureel inbedden en borgen van Housing First.
- Minder huisuitzettingen.

**Subdoel
Prestaties**

Personen die geconfronteerd worden met huiselijk geweld krijgen passende ondersteuning.

- Het inzetten van - als dat veilig is - zo veel mogelijk ambulante hulpverlening, zodat vrouwen en kinderen in hun eigen omgeving hulp krijgen in plaats van opname in de vrouwenopvang.
- Het vanuit het landelijk programma 'Geweld hoort nergens thuis' uitvoeren van activiteiten en projecten in de regio West Vallei die aansluiten bij landelijke thema's.

**Subdoel
Prestaties**

Er is sprake van relatief minder Wmo-uitgaven.

- Het continue monitoren van de uitgaven Wmo.
- Het continue monitoren van de effecten (zowel inhoudelijk als financieel) van de ombuigingsmaatregelen en van de invoering van het abonnementstarief Wmo (inclusief de te verwachten aanzuigende werking met betrekking tot thuisondersteuning).

**Subdoel
Prestatie**

Er wordt minder gebruik gemaakt van (de busjes) leerlingenvervoer.

- Het stimuleren van ouders en leerlingen om - daar waar mogelijk - zelfstandig te reizen.

Subdoel

Benodigde dienstverlening voor jong volwassenen vanuit de Jeugdwet en Wmo sluiten op elkaar aan.

Prestaties

Als gemeente voeren we actieve regie op zorg waardoor:

- Alle jeugdigen van 16 jaar of ouder met specialistische jeugdhulp een perspectiefplan 18+ heeft.
- Verlengde jeugdhulp met verblijf niet meer ingezet wordt als het Wmo aanbod voor handen is.
- De noodzakelijk ondersteuning aan 18+ jongeren vergelijkbaar of hetzelfde is.

**Subdoel
Prestaties**

Minder jeugdigen in residentiële jeugdhulp.

Als gemeente voeren we actieve regie op zorg waardoor:

- Jeugdigen met een duurzaam perspectief vanuit residentiële zorg naar pleegzorg gaan of naar huis terug.
- Er minder jeugdigen vanuit pleegzorg overgeplaatst worden naar residentiële zorg.
- Residentiële zorg voorkomen wordt door gezinsopnames en/of een tijdelijke uithuisplaatsing.
- Als gemeente stimuleren we pleegouderschap zodat er voldoende pleegouders zijn in Ede.
- De veiligheid van jeugdigen wordt daarbij gewaarborgd.

**Subdoel
Prestaties**

Minder diagnoses en toch passende ondersteuning voor jeugdigen.

- Als gemeente dragen we zorg voor meer laagdrempelige ondersteuning voor ouders in plaats van diagnostiek en behandeling voor kinderen.
- We zorgen ervoor dat ons CJG (het preventieve aanbod), het toegangsteam jeugd en onze sociaal teams goede bereikbaar zijn voor alle huisartsen in Ede.
- We zorgen ervoor dat 70% van alle huisartsen de beschikking hebben over een SOH.
- We zorgen ervoor dat SOH'ers in Ede vanuit onze visie systeemgericht werken.

**Subdoel
Prestaties**

Professionele hulpverleners en vrijwilligers werken altijd gelijkwaardig samen aan de doelen van het gezin.

- Als gemeente stimuleren en verplichten we aanbieders altijd te werken met een JIM of een andere vergelijkbare methode.
- Als gemeente voeren we actieve regie op zorg waardoor aanbieders altijd systeemgericht werken en aansluiten bij het integrale gezinsplan.

**Subdoel
Prestaties**

We zetten alleen jeugdhulp in als het echt nodig is.

- Als gemeente voeren we actieve regie op 30% van alle jeugdhulptrajecten.
- We dragen zorg voor een heldere opdrachtgevers- en opdrachtnemersrol met al onze aanbieders.
- We zorgen ervoor dat jeugdigen met een permanente en intensieve zorgbehoefte tijdig worden overgedragen naar de Wlz.

**Subdoel
Prestaties**

Van exclusieve opvang naar toegankelijke voorzieningen.

- We zorgen ervoor dat kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte gebruik kunnen maken van reguliere kinderopvang en buitenschoolse opvang.
- We zorgen ervoor dat kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte gebruik kunnen maken van het reguliere vrijetijd- en sportaanbod in Ede.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen			Streef- waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Percentage Edenaren dat belemmeringen ervaart in de algemene lichamelijke gezondheid om deel te nemen aan het maatschappelijke leven	-	15	-	n.v.t.	n.v.t.
<i>Percentage Edenaren dat een matige of ernstige belemmering ervaart door zijn/haar lichamelijke gezondheid, fysiek functioneren en/of geestelijke gezondheid. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>					
Effectindicatoren	Metingen			Streef- waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Percentage Edenaren dat zich eenzaam voelt	14	-	15	15	19 (2019)
<i>Sinds 2013 is eenzaamheid jaarlijks gemeten met één enquêtevraag: "Voelt u zich weleens eenzaam?". Sinds 2018 wordt eenzaamheid gemeten met elf vragen over sociale en emotionele eenzaamheid; hiermee worden vier categorieën van eenzaamheid onderscheiden.</i>					
Aantal dak- en thuislozen in gemeente Ede dat gebruik maakt van opvang	211	202	112	140	n.v.t.
<i>Mogelijke oorzaken van de verlaging ten opzichte van 2018 zijn de toegang per 1 april 2019 via de gemeente Ede, de toegenomen inzet bemoeizorg en de pilot housing first. Daarnaast worden de cijfers in 2019 anders geïnterpreteerd dan in 2018 en vorige jaren.</i>					
Percentage jongeren met jeugdhulp (tot 18 jaar)	11,3	12,3	12,5	12,5	10,9 (2019)
<i>Depla-indicator. Percentages op basis van facturatiegegevens.</i>					
Aantal cliënten met een maatwerkarrangement WMO	316	313	325	335	n.v.t.
<i>Depla-indicator. Het gaat hier om unieke zorgklanten die indicatie hebben voor begeleiding (individueel of groep), hulp bij het huishouden, persoonlijke verzorging, beschermd wonen of kortdurend verblijf.</i>					
Aantal cliënten met een maatwerkarrangement WMO Huishoudelijke Hulp per 10.000 inwoners	203	201	211	225	n.v.t.
Aantal cliënten met een maatwerkarrangement WMO Beschermd Wonen per 10.000 inwoners	22	21	18	18	n.v.t.
<i>Het aantal neemt af, doordat Wageningen indicaties van cliënten met Beschermd wonen zelf regelt (zijn niet meer in de cijfers meegenomen) en door de extramuralisering Beschermd Wonen.</i>					
Percentage Wmo cliënten dat zich door de ondersteuning beter kan redden	83	84	86	86	78 (2016)
Aantal aanvragen schulddienstverlening	384	342	403	440*	
<i>Aantal aanvragen in het betreffende kalenderjaar. Bron: Allegro. * Corona-effect: we verwachten een stijging van het aantal huishoudens dat in de problemen zal komen en een beroep zal doen op de schulddienstverlening.</i>					
Verhouding indicaties begeleiding regulier en begeleiding specialistisch (ZIN) (1)	39,3	32,3	34,2	38,0	n.v.t.
<i>In procenten.</i>					
Verhouding indicaties dagbesteding regulier en dagbesteding specialistisch (ZIN) (1)	63,3	71,0	77,6	80,0	n.v.t.
<i>In procenten.</i>					
Gemiddelde omvang indicatie begeleiding per jaar (ZIN) (1)	112,2	105,3	94,9	90,0	n.v.t.
Gemiddelde omvang indicatie dagbesteding per jaar (ZIN) (1)	170,9	168,0	159,5	150,0	n.v.t.
Gemiddelde omvang indicatie thuisondersteuning per jaar (ZIN) (1)	108,6	106,6	100,0	95,0	n.v.t.
Gemiddelde omvang indicatie beschermd wonen per jaar (ZIN) (1)	309,5	302,8	300,3	295,0	n.v.t.
Aantal leerlingen dat gebruik maakt van taxivoer (busjes) (1)	404	422	430	370	n.v.t.

Wat gaat het kosten?

	bedragen x € 1.000					
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023	Meerjarenraming 2024
Lasten	92.442 N	93.403 N	85.182 N	81.189 N	81.547 N	81.547 N
Baten	2.673 V	2.318 V	1.978 V	1.863 V	2.064 V	2.064 V
Storting reserve	1.553 N	598 N	184 N	247 N	248 N	248 N
Onttrekking reserve	2.909 V	1.828 V	2.068 V	66 V	66 V	66 V

Toelichting

De productgroep maatwerkvoorzieningen kent een forse daling van lasten. In grote lijn betreft dit naast ingrijpende ombuigingen ook een forse verschuiving van middelen beschermd wonen naar de langdurige zorg (Wlz).

De daling van de onttrekking van de reserve in het jaar 2022 is te verklaren door vooral de éénmalige onttrekking in 2021 van de reserve beschermd wonen vanuit de ombuigingen.

Hieronder gaan we nader op de verschillende producten in.

Maatwerkvoorzieningen - algemeen

Op de algemene post van maatwerkvoorzieningen kennen we een nog in te vullen taakstelling vanuit de ombuigingen van het versterken van de regiefunctie. Deze taakstelling en daarmee daling van lasten loopt op tot een bedrag van € 3,6 miljoen in het jaar 2022.

Jeugdhulp

Naast de compensatie voor prijs- en volumestijgingen en de extra toegekende middelen om een impuls te geven aan de transformatiebeweging in het jeugdhulpstelsel, dalen de begrote lasten vooral door de noodzakelijke ombuigingen in het sociaal domein.

Het totale budget jeugdzorg daalt in 2021 met €1,7 miljoen door het maatregelenpakket. Daarnaast ontvangt de Gemeente Ede als grootste gemeente € 0,7 miljoen voor transformatie in de jeugdzorgregio. Deze middelen zijn verrekend met de reserve.

Aanvullende inkomensvoorziening

Het budget neemt in 2021 met € 0,2 miljoen af vanwege de taakstelling die de hervorming van de regelingen voor de inkomensondersteunende maatregelen moet opleveren.

Begeleiding, dagbesteding etc.

In 2021 stijgen deze lasten met circa € 0,8 miljoen vanwege twee oorzaken. In de eerste plaats de verschuiving van jeugdmiddelen naar de Wmo voor de beweging 18- naar 18+ en daarnaast extra middelen vanuit beschermd wonen voor de gewenste extramuralisering.

Beschermd wonen

De overgang van cliënten naar de langdurige zorg (Wlz) en de gewenste extramuralisering geven een grote daling van de centrumgemeentelijke lasten 2021 en daarmee ook de geraamde eigen bijdragen. Daarnaast leidt de éénmalige subsidie 2020 voor de transformatie van het vastgoed ook tot een daling van lasten in jaar 2021. Een stijging van de lasten zien we in de van het Rijk ontvangen compensatie voor de volumestijgingen. Per saldo echter een forse daling van maar liefst € 7,6 miljoen.

Maatschappelijke opvang

Bij de maatschappelijke opvang eindigt in 2020 de (verlengde) pilot Housing first, waardoor ook de geraamde onttrekking uit de reserve met circa € 0,2 miljoen afneemt. Op dit moment vindt evaluatie plaats en wordt voor Housing first vanaf 2021 aansluiting bij de ambulante begeleiding gezocht.

Thuisondersteuning

De lasten bij thuisondersteuning nemen in 2021 weer toe als gevolg van vooral de incidenteel bij de barometer ingeleverde middelen 2020 ad € 0,4 miljoen. De geraamde toevoeging van € 0,3 miljoen vanuit gereserveerde middelen van de toeslagregeling eindigt in 2020 en wordt in 2021 gecompenseerd door een hogere uitkering van het Rijk, waardoor het beschikbare budget gelijk blijft.

Leerlingenvervoer

De lasten leerlingenvervoer nemen in 2021 met € 0,3 miljoen af vanwege de ingeboekte ombuiging met betrekking tot de aanbesteding leerlingenvervoer.

Productgroep WERK EN PARTICIPATIE

Doel

Iedere inwoner met een ondersteuningsvraag op grond van de Participatiewet krijgt begeleiding naar zo mogelijk duurzaam betaald werk of naar scholing. Is scholing of betaald werk -tijdelijk- niet mogelijk dan is meedoen in -en bijdragen aan- de Edese samenleving het perspectief zolang de inwoner afhankelijk is van een uitkering.

Ketenpartners

We werken samen met Werkkracht, UWV, (Pro/VSO-)onderwijs en aanbieders van arbeidsmatige dagbesteding.

Voor het stimuleren van een inclusieve arbeidsmarkt werkt de gemeente Ede bestuurlijk samen met regiogemeenten, UWV, onderwijs en werkgevers- en werknemersorganisaties bestuurlijk in de overlegtafel Regionaal Werkbedrijf (RWB).

Voor de arbeidsmarktregio Foodvalley fungeert Ede als centrumgemeente.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Beleidsplan Participatiewet](#) (2013)
- [Ontwerp Participatiebedrijf Ede](#) (2016)
- [Evaluatie handhaving- en fraudebeleid 2014 -2018](#) (2019)
- ["Natuurlijk Naleven", Beleidsplan handhaving en fraude 2020 - 2023](#) (2019)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2021 doen?

Subdoel	Bereiken van duurzaam, betaald werk voor de brede doelgroep van de Participatiewet.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none">• Innovatie van instrumentarium Werkkracht om in te spelen op de veranderende behoeften bij werkgevers en werknemers om betaald werk mogelijk te maken.• Versterken van de integrale samenwerking tussen Werkkracht, gemeentelijke afdelingen en wijkteams.• Versterken van de samenwerking tussen Werkkracht en het onderwijs.• Doorontwikkeling van planning en control-instrumentarium Werkkracht.
Subdoel	Invullen van niet vrijblijvend passend aanbod voor inwoners in de uitkering die tijdelijk niet kunnen werken of naar school kunnen gaan.
Prestatie	<ul style="list-style-type: none">• Alle inwoners die afhankelijk zijn van een uitkering ontvangen een passend aanbod als zij tijdelijk niet in staat zijn mee te doen in de Edese samenleving door middel van werk of scholing.

Subdoel

Prestaties

Innovatie van de dagbesteding, zodanig dat meer inwoners kunnen doorstromen naar werk.

- Opzetten toegangsproces en indicatiestellingsproces dagbesteding met perspectief op werk.
- Opzetten van de organisatiestructuur waarbinnen samenwerking tussen gemeente, Werkkracht en aanbieders van dagbesteding plaatsvindt

Indicatoren

Effectindicatoren

	Metingen			Streef- waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Aantal inwoners geregistreerd in het doelgroepregister met een uitkering op grond van de Participatiewet	87	88	116	95	n.v.t.

Voor 2017 het aantal personen per september 2016.

Wat gaat het kosten?

	bedragen x € 1.000					
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Meerjarenraming		
			2022	2023	2024	
Lasten	17.121 N	17.988 N	15.528 N	15.591 N	15.398 N	15.246 N
Baten	1.375 V	1.126 V	944 V	891 V	881 V	881 V
Storting reserve	172 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	905 V	1.030 V	0 N	0 N	0 N	0 N

Toelichting

Participatie inclusief Nieuw beschut en WSW

Het budget neemt met ruim € 0,5 miljoen af als gevolg van een dalend aantal Wsw'ers en een lagere bijdrage per Wsw'er.

Volwasseneneducatie

Voor 2019 en 2020 was er een incidentele bijdrage van € 120.000. Deze is met ingang van 2021 komen te vervallen.

Arbeidsmarktregio

Voor 2020 en verder zijn nieuwe middelen vanuit het Rijk beschikbaar gesteld. Hiervan is € 2 miljoen bestemd voor Perspectief op Werk. Gemeente Ede ontvangt dit vanuit de rol als centrumgemeente. Niet bestede middelen vallen terug in de reserve Arbeidsmarkt Regio Foodvalley en blijven beschikbaar voor komende jaren.

Productgroep INKOMENSVORZIENING

Doel

Rechtmatig en doelmatig verstrekken van een uitkering op grond van de Participatiewet, IOAW en IOAZ en financiële ondersteuning van zelfstandigen op grond van het Bijstandsbesluit zelfstandigen (Bbz).

Verstrekken loonkostensubsidie doelgroep banenafpraak en beschut werk.

Ketenpartners

We werken samen met Werkkracht Ede B.V.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- ["Natuurlijk Naleven", Beleidsplan handhaving en fraude 2020 - 2023 \(2019\)](#)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2021 doen?

Subdoel Prestaties	Elke betaalde uitkering is rechtmatig verstrekt
	<ul style="list-style-type: none"> In de toegang tot de uitkering wordt de rechtmatigheid vastgesteld Voeren van regelmatige gesprekken met de inwoner waarbij een check op de rechtmatigheid van de uitkering wordt gedaan en gekeken wordt naar de mate van financiële zelfredzaamheid. Handhaven op fraude en in samenwerking met Werkkracht handhaven op het niet meewerken aan het plan van aanpak voor arbeidsmarkttoeleiding.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen			Streef- waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Aantal huishoudens dat in een jaar een of meerdere bedragen bijzondere bijstand of een miniregeling heeft ontvangen <i>Inclusief Collectieve Ziektekostenverzekering.</i>	3.375	3.657	3.858	n.v.t.	-

Effectindicatoren	Metingen			Streef- waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Aantal huishoudens dat uitstroomt naar werk vanuit de bijstand (1)	253	265	224	240	
Aantal huishoudens in de bijstand met parttime inkomsten uit werk (1)	442	392	375	400	
Aantal huishoudens dat een bijstandsuitkering ontvangt; periode (1)	2.510	2.436	2.290	2.500	
Aantal huishoudens dat een bijstandsuitkering ontvangt; peildatum 31 december (1)	1.903	1.793	1.719	1.900	
Preventiequote (aantal instroom in de uitkering op aantal aanvragen) (1) <i>Percentage.</i>	27,5	26,2	31,3	30,0	n.v.t.
Aantal beëindigingen uitkering door handhaving (1)	82	63	57	60	n.v.t.
Aantal huishoudens met opgelegde en geëffectueerde maatregel (1) <i>Korting op uitkering, inclusief maatregel 0%</i>	40	45	38	40	n.v.t.

Wat gaat het kosten?

	bedragen x € 1.000					
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Meerjarenraming		
				2022	2023	2024
Lasten	28.477 N	47.891 N	28.575 N	28.560 N	28.411 N	28.411 N
Baten	23.618 V	43.100 V	24.528 V	24.528 V	24.528 V	24.528 V
	0	0	0	0	0	0

Toelichting

Lasten

In 2020 zijn incidentele middelen van het Rijk ontvangen € 18,5 miljoen om de kosten en uitvoering van de TOZO te financieren. In het pre-corona tijdperk waren de vooruitzichten van een dalend klantenbestand van de bijstand nog rooskleurig te noemen. Het financiële effect van een verminderde benodigde algemene middelen zie je hierin terug (€ 0,77 miljoen lager). De doorrekening van de stijging van CAO heeft een marginaal stijging van € 0,03 miljoen.

Baten

In 2020 zijn incidentele middelen van het Rijk ontvangen, € 18,5 miljoen om de kosten en uitvoering van de TOZO te financieren.

4

ECONOMIE, ARBEIDSMARKT EN MOBILITEIT

Werkgelegenheid, Food, Kennis
Grondexploitatie werken
Verkeersveiligheid, parkeren

Economische ontwikkeling
Uitgifte bedrijfslocaties
Bereikbaarheid en verkeersveiligheid

Doel programma

Een gezonde economie, met ruimte voor innovatie en dynamiek. Belangrijke bouwstenen daarvoor zijn een aantrekkelijk vestigingsklimaat, goede bereikbaarheid voor alle modaliteiten en een goed functionerende arbeidsmarkt. Als Ede aantrekkelijk is voor bedrijven en instellingen is dat positief voor de inwoners van Ede: er ontstaan (meer) banen en er is sprake van economische dynamiek.

Ontwikkelingen programma

De activiteiten in programma 4 zijn erop gericht bij te dragen aan een sterk vestigingsklimaat en voldoende banen in Ede. Voorbeelden zijn de inspanningen om de kwaliteit van de binnenstad en dorpskernen te vergroten, de investeringen in goede bereikbaarheid en de inzet op goede relaties met het bedrijfsleven (accountmanagement). In 2020 en komende jaren, met COVID-19 en de daarmee gepaard gaande economische en maatschappelijke impact, zijn de activiteiten in programma 4 urgent en actueel.

Economische ontwikkeling

De verwachting is dat komende tijd de effecten van corona op de (lokale) economie steeds evidenter zullen worden. Er worden diverse scenario's geschetst¹, van een milde tot een zware economische crisis. Hoewel het nu nog enigszins koffiedik kijken is, is de verwachting dat in 2021 de veerkracht van bedrijven nog steeds onder druk zal staan en dat bovendien in diverse sectoren er sprake zal van dalende werkgelegenheid.

Vanuit het perspectief van economie wordt, in die context, gewerkt aan versterking van het vestigingsklimaat. Onder meer door het bedrijfsleven en startende ondernemingen/organisaties te faciliteren en door het aantrekken van nieuwe bedrijven. Voldoende aanbod en goede kwaliteit van 'ruimte voor ondernemen' is één van de kernopgaven. Dat gaat over werklocaties (bedrijventerreinen, kantorenlocaties), maar ook over retailgebieden (levendig centrum en dorpskernen) en over ruimte voor toeristisch-recreatieve bedrijvigheid. Tegelijkertijd werken we aan maatschappelijke opgaven, zoals de verduurzaming van werklocaties (revitalisering) en het stimuleren van impact-ondernemen². Actief accountmanagement is een succesfactor voor goede dienstverlening vanuit de gemeente, evenals het investeren in relaties met (georganiseerd) bedrijfsleven en kennisinstellingen. Daarnaast blijft versterking van het agrifoodcluster een speerpunt. De samenwerking met Wageningen, de regio en de provincie in het kader van Foodvalley 2030 is daarin belangrijk

1 Onder andere door het Centraal Planbureau, de EU en diverse Nederlandse banken.

2 Ondernemen met aandacht voor maatschappelijke resultaten (sociaal en/of duurzaam).

(gericht op investeringen in het vestigingsklimaat) en datzelfde geldt voor de ontwikkeling van het WFC en de werklocatie Food Innovation District.

Programma Werkgelegenheid

Arbeidsmarktregio Foodvalley

Werken in de keten van onderwijs, participatie, arbeidsmarkt wordt verbeterd. Hiervoor biedt het Rijk de arbeidsmarktregio's de middelen vanuit het programma Perspectief op Werk. Ook versterkt het Rijk de Arbeidsmarktregio's door structureel jaarlijks middelen beschikbaar te stellen. De voorwaarden heeft het Rijk in het Besluit SUWI vastgelegd.

Human capital

De recente crisis rond het Corona-virus heeft extra zichtbaar gemaakt dat het grootste probleem op de arbeidsmarkt mismatch is. Te veel mensen werken in een beroep of functie waarin weinig of geen toekomst zit. Verder werken aan het zichtbaar maken van talenten of competenties van vraag en aanbod is de rode draad voor de komende jaren.

Uitgifte bedrijfslocaties

De impact van corona op de uitgifte van bedrijfslocaties is nog onzeker, maar de verwachting is dat er zeker tijdelijk sprake zal zijn van een afnemende vraag. Deels zal dat een uitgestelde vraag zijn, omdat bedrijven extra tijd nemen voor besluitvorming vanwege ontwikkelingen in hun eigen bedrijf of sector. De onvoorspelbaarheid schuilt daarnaast in de onzekerheid van ondernemers bij deze keuzes: is er in de huidige situatie minder ruimte nodig of juist meer vanwege afstandsregels.

De vraag zal zich daarna naar verwachting herstellen. De situatie voor corona was positief, zoals onder andere blijkt uit de grote belangstelling voor Food & Business park (A12) en Food Innovation District (WFC).

Bereikbaarheid en verkeersveiligheid

Ede moet een netwerk van infrastructuur bieden dat alle bestemmingen in de gemeente met elkaar verbindt, op een manier die bijdraagt aan het gunstige vestigingsklimaat van Ede. Het netwerk maakt onderdeel uit van een openbare ruimte die dusdanig is ingericht, dat de gebruikers ervan zich er op een prettige en veilige manier kunnen verplaatsen (verbinden) dan wel er verblijven (ontmoeten). De negatieve gevolgen van mobiliteit moeten daarbij zo veel mogelijk tot een minimum worden beperkt. Niet noodzakelijke automobiliteit wordt daarom zoveel mogelijk vermeden en voor zover dit wel plaatsvindt, is het emissievrij.

Op termijn verwachten we een verschuiving van autobezit naar autogebruik. Deelmobiliteit is in opkomst en er wordt structureel vaker vanuit huis of plaatsonafhankelijk gewerkt. Het digitale tijdperk stimuleert ketenmobiliteit: reizen en overstappen wordt comfortabeler doordat tijd nuttig en aangenaam besteed kan worden. Digitale hulpmiddelen spelen hierin een rol, maar ook voorzieningen op vervoerknooppunten om te ontmoeten, te werken en te verzorgen. Werkgevers stemmen hier hun mobiliteitsbeleid op af. Het stimuleren van ruimtelijke ontwikkelingen op en nabij vervoerknooppunten draagt ook bij aan slimmere mobiliteit en per saldo een betere bereikbaarheid. Al deze ontwikkelingen kunnen bijdragen aan een (relatief) verminderde behoefte aan (auto)mobiliteit. Dit draagt bij aan wijzigende inzichten ten aanzien van de inrichting van de openbare ruimte, waarin de verblijfskwaliteit, klimaatadaptatie en ecologie steeds belangrijker worden. Emissievrij verkeer draagt ook bij aan kwaliteit openbare ruimte. Een belangrijke aanzet hiervoor is de mogelijke invoering van een zero emissie zone voor stadslogistiek, uitvoering van de nationale agenda laadinfrastructuur en het invoeren van de vrachtwagenheffing op hoofdwegen, dat moet bijdragen aan verschoning van het vrachtwagenpark.

Food

'Food' is een speerpunt voor gemeente Ede. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op ontwikkelingen en verwachtingen omtrent het investeringsfonds Impuls Ede. Daar wordt ook de huidige situatie geschetst omtrent het onderwerp. Vanuit economische perspectief is food een speerpunt in termen van doelgroepen, profilering en de lopende ontwikkeling van twee nieuwe werklocaties. Voor Food Innovation District gaat het om hoogwaardige, kennisintensieve bedrijven en brancheorganisaties die op regionaal niveau van Foodvalley bijdragen aan het profiel en het foodcluster. Food & Businesspark wordt ontwikkeld voor interessante foodbedrijven die juist in productie, handel, verwerking et cetera zitten.

KennisAs

'KennisAs' is een speerpunt voor gemeente Ede. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op ontwikkelingen en verwachtingen omtrent het investeringsfonds Impuls Ede. Daar wordt ook de huidige situatie geschetst omtrent het onderwerp. Het programma KennisAs heeft een sterke economische component, waarbij versterken en beter benutten van de economische potentie van het kennisintensieve agrifood cluster (met Wageningen als hart) centraal staat. Ede werkt in het programma Foodvalley 2030 nauw samen met onder andere Wageningen, provincie en regio om deze ambitie te realiseren. Relevante ontwikkelingen in 2021 zijn onder andere de ontwikkeling van Food Innovation District en faciliteiten voor starters en bedrijven op die locatie.

Financieel overzicht programma

	bedragen x € 1.000					
	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Economische Ontwikkeling	3.888 N	3.281 N	3.374 N	2.497 N	2.391 N	2.410 N
Uitgifte Bedrijfslocaties	12.917 N	12.025 N	7.735 N	20.033 N	13.762 N	13.656 N
Bereikbaarheid en Verkeersveiligheid	2.721 N	2.750 N	2.801 N	2.926 N	3.127 N	3.113 N
Lasten programma	19.526 N	18.057 N	13.909 N	25.456 N	19.280 N	19.179 N
Economische Ontwikkeling	519 V	302 V	333 V	333 V	333 V	333 V
Uitgifte Bedrijfslocaties	11.633 V	11.868 V	7.612 V	19.911 V	13.639 V	13.533 V
Bereikbaarheid en Verkeersveiligheid	1.706 V	1.560 V	1.497 V	1.508 V	1.508 V	1.508 V
Baten programma	13.858 V	13.730 V	9.443 V	21.753 V	15.481 V	15.375 V
Saldo van baten en lasten	5.668 N	4.327 N	4.466 N	3.704 N	3.799 N	3.804 N
Storting reserve	139 N	53 N	5 N	5 N	5 N	5 N
Onttrekking reserve	4.524 V	1.793 V	1.760 V	413 V	336 V	280 V
Resultaat	1.282 N	2.587 N	2.711 N	3.296 N	3.468 N	3.528 N

Productgroep ECONOMISCHE ONTWIKKELING

Doel

Voldoende bedrijvigheid, dynamiek en investeringen in Ede, en een goed functionerende arbeidsmarkt waar vraag en aanbod in balans zijn.

Ketenpartners

Regio Foodvalley, Provincie Gelderland, Foodvalley NL, VNO/NCW; EBC (Edes Bedrijfs Contact) en overige bedrijfs/ondernemersverenigingen. In het programma werkgelegenheid werken we samen met WUR, COG, Aeres groep, CHE, NRTO, VNO-NCW, FOV, FNV, CNV, UWV, de andere gemeenten, provincie Utrecht en provincie Gelderland

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Strategische Agenda Regio Foodvalley](#) (2020)
- [Regionale kantorenvisie](#) (2019)
- Regionale visie Perifere Detailhandel regio Foodvalley (vaststelling in 2021)
- [Investeringsagenda Vestigingsklimaat Foodvalley 2030](#) (2020-2021)
- [Structuurvisie WFC](#) (2019)
- [Gebiedsopgave Veluwe](#)
- [Regionaal Programma Werklocaties Foodvalley 2017-2020](#) (2017)
- [Visie werklocaties Foodvalley 2017-2025](#) (2017)
- [Visie op Recreatie en Toerisme](#) (2017)
- [PDV/GDV-beleid Regio Foodvalley 2016-2018](#) (2016)
- [Visie openbare ruimte gemeente Ede](#) (2016)
- [Retailvisie 2030](#) (2016)
- [Plan Levendig Centrum](#) (2015/2016)
- [Startnotitie duurzaam Ede](#) (2015)
- [Visie Food](#) (2015)
- [De economische ambitie van Ede \(programma Economie\)](#) (2013)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2021 doen?

Subdoel Prestaties	<p>Behoud en toename van bedrijven en werkgelegenheid in Ede.</p> <ul style="list-style-type: none">• De samenwerking met lokale ondernemers en bedrijvenverenigingen wordt geïntensiveerd, gericht op een collectieve aanpak van opgaven.• Realisatie van parkmanagement op één of meerdere bedrijventerreinen in Ede.• Hoog houden van de standaard voor account- en relatiemanagement (onderhouden relaties met bedrijfsleven).• Investeren in samenwerking tussen gemeente, onderwijs en bedrijfsleven.
Subdoel Prestaties	<p>Groei agrifoodcluster in termen van werkgelegenheid en aantal bedrijven/partijen.</p> <ul style="list-style-type: none">• Bouwen aan 'community' van foodbedrijven op WFC en in de regio Foodvalley (onder andere via NEON en communitymanagement op WFC).• Vergroten bewustwording over thema's circulariteit, duurzaamheid en sociaal ondernemen in de lokale economie, samenwerken met ondernemers in concrete projecten.• Uitvoering van projecten (en/of daaraan bijdragen) uit de Investeringsagenda Vestigingsklimaat Foodvalley 2030 (2020-2021).• Uitgifte van het Food & Businesspark.
Subdoel Prestaties	<p>Een toekomstbestendige en aantrekkelijke centrum- en detailhandelsstructuur.</p> <ul style="list-style-type: none">• Verdere uitvoering van de Retailvisie + evaluatie van de Retailvisie (hoe vervolgen)• Verdere uitvoering van het programma Levendig Centrum, onder andere focus op samenwerking met de ondernemers.
Subdoel Prestatie	<p>Het gebruik van bijstand duurt niet langer dan de competenties en talenten van werkzoekenden noodzakelijk maakt.</p> <ul style="list-style-type: none">• Werkzoekenden beter zichtbaar maken door intensiever samen te werken met werkgevers, UWV, werknemers en onderwijs, zodat werkgevers meer direct kunnen bepalen onder welke voorwaarden werkzoekenden een (gedeeltelijke) werkplek kunnen krijgen voor hun verdere ontwikkeling.

Subdoel Prestatie	<p>Dat er meer personen uit een uitkeringssituatie in een duurzame werksituatie terechtkomen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • In samenwerking met werkgevers, gemeenten/UWV en onderwijs nieuwe werkmethoden en processen ontwikkelen met hulp van Rijksmiddelen (Perspectief op Werk).
Subdoel Prestaties	<p>Excellente dienstverlening via het werkgeversservicepunt.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sluitende afspraken maken met onze partners (gemeenten en UWV) te maken om werkgeversdienstverlening te optimaliseren. Werkgevers en overheid hebben beide belang bij een stevig netwerk met werkgevers. • Het Werkgeversservicepunt doorontwikkelen opdat: <ul style="list-style-type: none"> • De verbinding tussen vraag en aanbod verbetert. • Er meer transparantie is in het aanbod van alle vacatures en werkzoekenden, waardoor matching en duurzame plaatsing van werkzoekenden efficiënter wordt gerealiseerd en kosten van uitkeringen dalen. • Werkgevers dienstverlening regionaal geharmoniseerd is en regelluwigheid is geborgd. • De samenwerking tussen WSP en private bemiddelaars is gerealiseerd. • De grip verbetert als gevolg van de doorontwikkeling van sturingsdata.
Subdoel Prestatie	<p>Dat meer mensen met afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk komen zodat meer mensen financieel zelfredzaam zijn.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samen met werkgevers, onderwijs, UWV, gemeenten en werknemers in de Arbeidsmarktregio zoveel mogelijk mensen regulier aan de slag te helpen en te houden.
Subdoel Prestaties	<p>Meer toptalent, ook vakmanschap, kiest voor de regio. Uitvoeren regionale arbeidsmarktagenda</p> <ul style="list-style-type: none"> • Projecten uitvoeren die gericht zijn op het verbeteren van de aantrekkelijkheid van de regio voor toptalent. • Inzetten specifieke instrumenten zodat latent potentieel (herintreders, zij-instromers, parttimers die meer willen werken en werkloos werkzoekenden) de arbeidsmarkt hernieuwd betreedt. • Het matchingsplatform inzetten om informatie te verzamelen voor nieuwe interventies op de arbeidsmarkt.
Subdoel Prestaties	<p>Leven lang leren en ontwikkelen is het centrale concept in onze regio.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dit concept versterken in onze regio om tekorten op de arbeidsmarkt op te lossen. • Bewustwording tot stand brengen over het belang dat meer medewerkers al hun ervaring en competenties inzetten op de plek waar dit het meeste nodig is. • Transities vormgeven: voor ieder probleem op de arbeidsmarkt zijn de mensen deels aanwezig, maar op de verkeerde plek. • Duurzame inzetbaarheid: met werkgevers en onderwijs mensen vanuit het vak van het verleden opleiden voor de kansen van de (nabije) toekomst. • Na de revitalisering van het loket leren en werken structureel werken aan de 'leercultuur' in Regio Foodvalley en het versterken van de kennisstructuur leren en werken. • Nut en noodzaak van een regionaal opleidingsfonds onderzoeken: 'een leven lang leren en ontwikkelen'.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Percentage nieuwe bedrijven in Ede <i>Aandeel nieuwe gestarte bedrijven (ten opzichte van totaal aantal bedrijven).</i>	10,8	13,0	11,8	n.v.t.	n.v.t.
Percentage ontwikkeling aantal bedrijven gemeente Ede <i>Jaarlijkse groei van het aantal bedrijven in gemeente Ede</i>	1,2	5,4	3,8	n.v.t.	n.v.t.
Percentage leegstaand winkelvloeroppervlak in Ede-Centrum <i>Peildatum januari.</i>	17,6	16,4	15,4	n.v.t.	n.v.t.
Aantal winkels (verkooppunten) Ede Centrum exclusief leegstand	335	336	338	n.v.t.	n.v.t.
Aantal arbeidsplaatsen per 1.000 inwoners van de beroepsbevolking (15 t/m 74 jaar) <i>Depla-indicator.</i>	520	680	n.n.b.	n.v.t.	n.v.t.
Aantal banen in topsector Agrifood	7756	7884	8179	n.v.t.	n.v.t.
Percentage foodstarters (van totaal aantal starters) in Ede <i>Aandeel nieuwe gestarte Food-bedrijven (ten opzichte van totaal startende bedrijven).</i>	5,3	6,2	6,0	n.v.t.	n.v.t.
Oordeel inwoners over horeca-aanbod <i>Oordeel uitgedrukt in een rapportcijfer van 1 t/m 10 (1 = zeer slecht en 10 = uitstekend). Wordt tweemaal gemeten.</i>	-	7,1	-	n.v.t.	n.v.t.
Aantal MBO Food studenten dat in Ede studeert <i>Aantal MBO studenten ingeschreven aan MBO-FOOD opleiding in Ede. Food-opleidingen bestaan uit de MBO-sector 'agrarisch' en bedrijfstak 'Voedsel en leefomgeving'.</i>	3.357	3.372	3.386	n.v.t.	n.v.t.

Effectindicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Bezoekt minstens 1x per week Ede-Centrum <i>Percentage. Wordt tweemaal gemeten.</i>	-	34	-		n.v.t.
Oordeel inwoners over Ede centrum <i>Rapportcijfer van 1 t/m 10 (1 = zeer slecht en 10 = uitstekend). Wordt tweemaal gemeten.</i>	-	6,4	-	6,8	n.v.t.
Oordeel inwoners over aanbod activiteiten/festivals <i>Oordeel uitgedrukt in rapportcijfer van 1 t/m 10 (1 = zeer slecht en 10 = uitstekend). Wordt tweemaal gemeten.</i>	-	6,4	-		n.v.t.
Aantal basisscholen met vignet 'gezonde school, themacertificaat voeding'	2	1	3	3	n.v.t.
Aantal basisscholen met een schooltuin	21	23	23	23	n.v.t.

Vervallen indicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Aantal unieke bezoekers Ede-centrum per week <i>Aantal bezoekers wordt in verband met privacy niet meer geteld.</i>	85.600	84.200	83.900	n.v.t.	n.v.t.
Bindingscore (mate waarin Ede HBO-studenten bindt) <i>Wordt niet meer gemeten.</i>	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.

Wat gaat het kosten?

	bedragen x € 1.000					
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Meerjarenraming		
				2022	2023	2024
Lasten	3.888 N	3.281 N	3.374 N	2.497 N	2.391 N	2.410 N
Baten	519 V	302 V	333 V	333 V	333 V	333 V
Storting reserve	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	1.765 V	1.583 V	1.602 V	255 V	178 V	123 V

Toelichting

De budgetten van de speerpunten Food, Foodvalley 2030 en Levendig Centrum zijn onderdeel van deze productgroep.

Productgroep UITGIFTE BEDRIJFSLOCATIES

Doel

Voldoende bedrijventerreinen/werklocaties beschikbaar die kwalitatief voldoen aan de vraag van het bedrijfsleven.

Ketenpartners

Regio Foodvalley; provincie Gelderland; EBC (Edes Bedrijfs Contact) en overige bedrijfs/ondernemersverenigingen.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Regionale programmering bedrijfsterrainen FoodValley](#) (2017)
- [Structuurvisie WFC](#) (2019)
- [Investeringsagenda Vestigingsklimaat Foodvalley 2030](#) (2020-2021)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2021 doen?

Subdoel	Huisvesten van bedrijven op Edese werklocaties en (naar behoefte) ontwikkeling van nieuwe locaties
Prestaties	<ul style="list-style-type: none">• Aantrekken van (nieuwe) foodbedrijven in Ede, onder andere door verkoop van kavels op het Food & Businesspark.• Aantrekken van (nieuwe) foodbedrijven in Ede, door huisvesting op het Food Innovation District.• Revitalisering van bestaande werklocaties: investeren in kwaliteit, duurzaamheid en samenwerking tussen bedrijven (parkmanagement).• Bijtijds realiseren van nieuwe werklocaties, inspeland op behoeftes, en deze inpassen in de regionale afspraken.

Subdoel	Verhogen en behouden van de kwaliteit en levendigheid van stadscentrum, wijkwinkelcentra en dorpskernen
Prestaties	<ul style="list-style-type: none">• Accountmanagement en samenwerking met ondernemers, specifiek gericht op Ede Centrum, wijkwinkelcentra en dorpskernen.• Samenwerken (onder andere in programma Levendig Centrum) om leegstand tegen te gaan en de toekomstwaarde te versterken.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Percentage ontwikkeling aantal bedrijven bedrijventerreinen	0,9	6,0	2,3	n.v.t.	n.v.t.
<i>Jaarlijkse groei van het aantal bedrijven gevestigd op bedrijventerreinen.</i>					

Prestatie-indicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Oppervlakte uitgegeven nieuwe bedrijventerreinen	6,9	11,1	4,9	6	n.v.t.
<i>Aantal hectare grond uitgegeven voor (nieuwe) bedrijventerreinen.</i>					

Wat gaat het kosten?

	bedragen x € 1.000					
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Meerjarenraming		
				2022	2023	2024
Lasten	12.917 N	12.025 N	7.735 N	20.033 N	13.762 N	13.656 N
Baten	11.633 V	11.868 V	7.612 V	19.911 V	13.639 V	13.533 V
Storting reserve	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	2.700 V	143 V	143 V	143 V	143 V	143 V

Toelichting

In de cijfers is het vastgestelde MPG 2020 verwerkt. Deze verwerking van de jaarschijven uit de grondexploitaties leidt tot verschillen in de begroting. Zowel de baten als de lasten laten in 2021 een afname zien van circa € 4 miljoen ten opzichte van 2020. Dit is het gevolg van de verwachte afname van bouwgrond BTA12; het merendeel van de kavels is inmiddels verkocht. Dit gaat gepaard met zowel een afname in boekwaarde (lasten) als geraamde verkoopopbrengsten (baten).

Productgroep BEREIKBAARHEID EN VERKEERSVEILIGHEID

Doel

Ede heeft een verkeer- en vervoersysteem dat maximaal bijdraagt aan een goed vestigingsklimaat, een prettig woonklimaat en aan de behoefte om te ontmoeten te verbinden waarbij de negatieve gevolgen (zoals emissie) van mobiliteit zo veel mogelijk worden beperkt.

Ketenpartners

Regio Foodvalley (de gemeenten hierin); provincies Gelderland en Utrecht en het Rijk.

CROW (bepaalt met veel adviseurs landelijke richtlijnen voor weginrichting).

Er is een regionaal mobiliteitsconvenant opgesteld, getekend door circa 30 partijen (worden er steeds meer). Hieraan nemen deel grote bedrijven, overheidsorganisaties en onderwijsinstellingen. De regio zet een mobiliteitsmakelaar in, die samen met deze partijen plannen maakt om het vervoer van personeel slimmer, duurzamer en gezonder te maken. OV-bedrijven (landelijk en regionaal). Tussen de partners wordt kennis en ervaring uitgewisseld.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Verbinden en bereiken. Gemeentelijk verkeers- en vervoerplan Ede \(Deel A: kadernota\)](#) (2014)
- [Verbinden en bereiken. Gemeentelijk verkeers- en vervoerplan Ede \(Deel B: supplement\)](#) (2014)
- [Verbinden en bereiken. Gemeentelijk verkeers- en vervoerplan Ede \(Factsheets\)](#) (2014)
- [Van peloton naar kopgroep. Fietsplan gemeente Ede](#) (2016)
- [Integrale projecten Verkeer & Ruimte Levendig Centrum](#) (2018)
- [Nota parkeernormering gemeente](#) (2017)
- [Beleidsnotitie parkeren woonwijken](#) (2012)
- Beleidskoers Parkeren 2021-2025 (2020)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2021 doen?

Er zijn zeven subdoelen, opgebouwd vanuit de zeven kernthema's in de nieuwe Koersnota Mobiliteit.

Subdoel Prestaties

Dat de multimodale bereikbaarheid toekomstbestendig is.

- Verbeteren diverse verkeersregelinstanties.
- Uitvoeren diverse fietsplanprojecten, zoals (delen van) snelle fietsroutes Ede-

	<p>Veenendaal en Ede-Wageningen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren maatregelen ter bevordering van de bereikbaarheid van bedrijfsterreinen in Ede-West. • Aanleggen (delen van) de Parklaan. • Faciliteren ontwikkeling van de Rijnlijn (opvolger Valleilijn bus) tot hoogwaardig openbaar vervoer.
Subdoel Prestaties	<p>Een hogere kwaliteit van de openbare ruimte.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitwerking aanpak tegen sluijverkeer. • Uitvoeren maatregelen integrale projecten Verkeer & Ruimte, zoals bijv. herinrichting Telefoonweg. • Oplossen van kleinschalige verkeersklachten, aangegeven door inwoners Ede. • Streven naar invoering eenduidige parkeertarieven op straat en inpandig. • Optimalisatie benutting parkeercapaciteit door mogelijke fiscalisatie/samenvoeging van parkeervergunninggebieden.
Subdoel Prestaties	<p>Een Verkeersveiliger weginfrastructuur en weggebruik.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitwerken risicogestuurde aanpak op regionaal niveau, waarbij de regionale verkeersdesk wordt ingezet om verkeersdata slim te bundelen. • Voortzetten diverse campagnes die zich richten op gedragsbeïnvloeding (scholieren, alcohol, enz.). • Aanpak knelpunten vanuit Actieplan Verkeersveiligheid, zoals rotondes Cultura en Bovenbuurtweg. • In samenwerking met provincie verbeteren oversteekbaarheid langzaam verkeer op N224 Ede en N310 Otterlo.
Subdoel Prestaties	<p>Inclusieve mobiliteit.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Faciliteren wens provincie aanpassen haltes Rijnlijn naar huidige eisen toegankelijkheid voor visueel gehandicapten. • Faciliteren aanbrenge dynamische reisinformatie (DRIS) op diverse grotere bushaltes door provincie. • Bijdragen aan kwalitatief hoogwaardig en kosteneffectief vervoer op maat, ten behoeve van doelgroepen en ook als aanvulling op het reguliere openbaar vervoer.
Subdoel Prestaties	<p>Schone (klimaatneutrale) mobiliteit.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stimuleren aanleg oplaadvoorzieningen elektrische auto's. • Faciliteren oplaadpunten voor emissievrij busvervoer. • Stimuleren initiatieven voor deelmobiliteit. • Invoering zero emissiezone stadslogistiek.
Subdoel Prestatie	<p>Gezondere en actievere inwoners.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voortzetten fietsstimulerende maatregelen en campagnes.
Subdoel Prestaties	<p>Betere Samenwerking met partners.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stimuleren van empowerment, het versterken van samenwerkende groepen in de samenleving. We merken dat bewoners en ondernemers steeds meer willen

meebeslissen over de inrichting van de openbare ruimte.

- Stimuleren nieuwe deelnemers aan Regionaal Mobiliteitsconvenant ten behoeve van werkgeversaanpak.
- Mobiliteitsplan gemeente Ede, die slimme mobiliteit van de medewerkers stimuleert.
- Uitvoering onderdelen maatregelenpakket "slimme mobiliteit Parklaan".

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over de bereikbaarheid van de buurt met het OV <i>Oordeel inwoners. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	68	-	n.v.t.	n.v.t.
Verkeersdrukte snelwegen (avondspits) (1) <i>Reistijd A12 Maanderbroek (Ede) - Waterberg (Arnhem) in minuten.</i>	15,3	15,7	16,3	n.v.t.	n.v.t.
Aantal elektrische auto's per 1.000 inwoners (1)	4,4	5,7	7,1	n.v.t.	22,4 (2019)
Verkeersongevallen met dodelijke afloop (%) (1)	0,4	0,4	n.n.b.	n.v.t.	0,3 (2018)
Schone lucht (1) <i>Blootstelling NO2 in microgram/m3.</i>	19,4	18,2	n.n.b.	n.v.t.	19,5 (2018)

Effectindicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over de bereikbaarheid van de buurt met de auto <i>Oordeel inwoners. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	88	-	90	n.v.t.
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over parkeergelegenheid in de buurt <i>Oordeel inwoners. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	63	-	65	60
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over de verkeersveiligheid in de buurt <i>Oordeel inwoners. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	62	-	64	n.v.t.
Fietsgebruik Edenaren <i>Percentage Edenaren dat minimaal vier keer per week de fiets gebruikt. De indicator wordt tweejaarlijks gemeten</i>	-	56	-	58	n.v.t.
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over fietspaden/fietsroutes van en naar de buurt (1)	-	86	-	88	n.v.t.
Verkeersongevallen per 1.000 inwoners (inclusief rijks- en provinciale wegen) (1)	7,9	7,1	n.n.b.	6,3	8,2 (2018)

Prestatie-indicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Aantal bedrijventerreinen, ontsloten door een snelle fietsroute (SFR) (1)	1	1	1	6	n.v.t.
Aantal gemeentelijke voorrangslotondes (1) <i>Zonder provinciale rotondes.</i>	24	24	24	28	n.v.t.
Aantal openbare laadpalen, geplaatst in opdracht van de gemeente (1)	42	56	92	138	n.v.t.

Wat gaat het kosten?

	bedragen x € 1.000					
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023	Meerjarenraming 2024
Lasten	2.721 N	2.750 N	2.801 N	2.926 N	3.127 N	3.113 N
Baten	1.706 V	1.560 V	1.497 V	1.508 V	1.508 V	1.508 V
Storting reserve	139 N	53 N	5 N	5 N	5 N	5 N
Onttrekking reserve	59 V	67 V	16 V	15 V	15 V	15 V

5

RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

Grondexploitatie: wonen, bouwen en wonen | Woningmarkt
Algemene milieuactiviteiten, duurzaamheid, afvalstoffenverwijdering | Duurzaamheid en energie
Ruimtelijke ontwikkeling, omgevingsvergunning, ontwikkeling buitengebied, Recreatie en Toerisme | Ruimtelijke planvorming

Doel programma

Een gemeente waar het fijn wonen, werken en recreëren is voor de huidige inwoners en voor de toekomstige generaties.

Ontwikkelingen programma

Ontzettend veel ontwikkelingen hebben direct impact op de ruimte en onze fysieke leefomgeving, veelal vanwege ruimteclaims. Denk daarbij aan de opgaven rondom de energietransitie, woningbouw, klimaatadaptatie, landbouwtransitie en natuurversterking ook in relatie tot de stikstofproblematiek. Daardoor heeft programma 5 Ruimtelijke ontwikkeling een sterke relatie met andere programma's zoals 4 en 7 en speerpunten uit het voormalig Investeringsfonds. Veel onderwerpen binnen het ruimtelijk domein overstijgen de gemeentegrens en worden, waar nuttig, regionaal en met verschillende samenwerkingspartners opgepakt. Die samenwerkingen bieden kansen en mogelijkheden voor cofinanciering, maar ook verandering in rolname en werkwijzen. Deze veranderingen lopen parallel aan de invoering van de Omgevingswet en versterken elkaar.

Woningmarkt

Met onze visie op wonen en onze eigen gronden sturen wij op de realisatie van voldoende betaalbare woningen en aantrekkelijke en duurzame woningen voor de huidige en toekomstige inwoners van Ede. De druk op de woningmarkt is hoog en zal de komende jaren hoog blijven. Het creëren van een goede balans in het woningaanbod en het realiseren van voldoende sociale woningbouw blijft een uitdaging. De stikstofproblematiek beïnvloedt de woningbouw: de realisatie van voorgenomen woningbouwplannen voor de komende jaren is onzeker. Samen met de provincie wordt gewerkt aan het versneld omzetten van zachte naar harde plancapaciteit voor woningbouw. De Regionale Woonagenda van de Regio FoodValley wordt de komende jaren uitgevoerd; een belangrijk speerpunt is het benutten van binnenstedelijke transformatielocaties voor woningbouw.

Duurzaamheid en energie

Ede Energieneutraal

Sinds het bestuursakkoord spreken wij over "Ede Energieneutraal". Met het gereedkomen van het nationale klimaatakkoord en de klimaatwet medio 2019 ontstaat de energietransitie het karakter van een tijdelijke impuls. Doelstellingen uit de routekaart Ede energieneutraal op het gebied van duurzame opwekking, energiebesparing, warmtetransitie en duurzame mobiliteit zien we terug in het nationale klimaatakkoord. Door Ede energieneutraal zijn we voorbereid en al volop bezig met de uitwerking van taken die voortkomen uit het nationale klimaatakkoord. De komende periode werken we verder aan de ontwikkeling van duurzame opwekking op basis van het uitnodigingskader wind en zon, en via de Regionale Energie Strategie (RES). Een

regisserende en planmatige aanpak van energiebesparing en warmtransitie krijgt een impuls door het opstellen van een Transitievisie Warmte. Het onderwerp energietransitie staat in Ede goed op de kaart, voor de ruimtelijke uitwerking zijn we nauw betrokken bij de op te stellen omgevingsvisie.

Klimaatrobuust Ede

Het klimaat verandert: perioden van extreme neerslag en grote droogte wisselen elkaar steeds sneller af. Dit heeft invloed op onze leefomgeving en onze natuur. De kansen en knelpunten voor Ede zijn bekend en in 2020 is uitgezocht hoe we als Ede klimaatbestendige leefomgeving en landschappen kunnen realiseren. Ambitie is om in 2050 Klimaatrobuust te zijn.

Huishoudelijk afval

Vanuit het streven naar circulaire economie wordt de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval en grondstoffen verder geoptimaliseerd. Hierbij is aandacht voor meer recycling en kwaliteit van grondstofstromen. De afvalmarkt blijft gespannen door beperkt aanbod van verwerkingscapaciteit. De verwachting is dat de verwerkingskosten vooralsnog hoog blijven. De prijs van oud papier en karton lijkt nog niet te herstellen vanwege minder afzetmarkten. Per 1 juli 2021 wordt landelijke statiegeld op kleine plastic flesjes ingevoerd. Deze maatregel moet leiden tot minder plastic zwerfafval.

Ruimtelijke planvorming

Ruimtelijk is de gemeente divers. Ede Stad met zijn verschillende woon- en werkgebieden is omgeven door een groot en afwisselend buitengebied met agrariërs, natuur, niet-agrarische bedrijvigheid en karakteristieke dorpen. Ruimtelijke planvorming bestrijkt vele thema's; hieronder worden slechts enkele thema's belicht.

Landelijk gebied

Klimaatadaptatie en de landbouw-, energie-, en voedseltransities hebben grote consequenties voor het buitengebied. Boerenbedrijven verdwijnen in hoog tempo en percelen krijgen andere functies. Die ontwikkeling wordt verder versterkt door de groeiende urgentie van milieu- en gezondheidsproblemen rond de veehouderij in Nederland. De claims op gronden worden groter en urgenter bijvoorbeeld voor de vestiging en groei van niet-agrarische bedrijven. Met het programma buitengebied wordt daarom gewerkt aan beleidsontwikkeling op gebiedsniveau en het oplossen van concrete knelpunten, in voorbereiding op de invoering van de Omgevingswet. Met het oog op de langere termijn wordt in 2021 de samenwerking met het programma Food geïntensiveerd doorgezet in het Uitvoeringsprogramma Landbouw en Voedsel. Verder wordt ingezet op de implementatie van het beleidsinstrument Landschap op de Kaart en het Vestigingskader Niet-agrarische Bedrijvigheid. Door Corona is de inventarisatie vitaal buitengebied vertraagd waardoor deze in het voorjaar van 2021 kan worden afgerond. Op basis van een borgingsplan worden activiteiten die verder reiken dan de horizon van het programma buitengebied belegd binnen de lijnorganisatie.

Implementatie Omgevingswet

Per 2022 treedt de Omgevingswet in werking met een overgangstermijn tot 2029. Het doel van de Omgevingswet is om een leefomgeving te realiseren met hoge kwaliteit, waarbij gebruik en bescherming in evenwicht zijn, toegesneden op de maatschappelijke behoeften, ondersteund door effectieve dienstverlening en vergunningverlening. De invoering van de Omgevingswet vraagt om investeringen in dienstverlening, digitalisering, integraal werken, participatie en nieuwe wijzen van werken. Op hoofdlijnen: het opstellen van een Omgevingsvisie, het opstellen van een Omgevingsplan, het aanpassen van het proces voor de Omgevingsvergunning, het ontwikkelen van een doordachte omgang met participatie, aansluiten op het landelijke systeem van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) inclusief aanschaf van software in Ede. Daarnaast komen er legio minder zichtbare verplichtingen bij kijken: het maken van afspraken met uitvoeringsorganisaties en partners over omgang met de Omgevingsvergunning, het aanpassen van de legesverordening op de nieuwe situatie, aanpassen van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit.

In Ede zorgen we dat we klaar zijn voor de Omgevingswet, inclusief invulling van alle verplichtingen. We zorgen dat alles werkt, de systemen gevuld zijn en dat iedereen weet hoe ermee gewerkt moet worden. Er is vanuit de implementatie geen inzet beschikbaar voor grootschalige verbeteringen. Om toch te zorgen voor een opgaande lijn werken we in nauwe samenwerking met dienstverlening en de inzet voor organisatieontwikkeling Ede-breed aan dezelfde doelen. Dit is een bescheiden opzet die uitgaat van werkenderwijs verbeteren.

We lagen op koers, hoewel de planning krap was. Door de coronamaatregelen is de eerste helft van 2020 minder gedaan dan gepland. Deze werkzaamheden moeten wel gedaan worden en schuiven door naar 2021. Door het uitstel van de Omgevingswet naar 1 jan 2022 levert dat gelukkig geen problemen op. Daarnaast is door het uitstel de knellende planning verruimd en hebben we tijd om te oefenen met de nieuwe systemen.

Edese Aanpak Stikstofproblematiek

De vernietiging van het PAS (zomer 2019) door de Raad van State was voelbaar voor Ede, onze gemeente bestaat voor een groot deel uit Natura2000 gebied en een groot deel van onze (economische) activiteiten vindt plaats in de buurt van Natura2000. De werkgroep heeft de succesvolle Edese Aanpak Stikstofproblematiek ontwikkeld waardoor niet alles stil ligt en, voor de korte termijn, de vergunningverlening rondom (bouw)activiteit door konden gaan. De stikstofproblematiek is echter nog niet opgelost en de ontwikkelingen gaan snel. Het blijft daarom nodig om de actualiteiten te volgen en onze aanpak daarop aan te passen. Omdat we geen bevoegdheid hebben op grond van de Wet Natuurbescherming, blijven we ons ook inspannen om ons belang kenbaar te maken bij diegene die wel aan het roer staan (rijk en provincie).

Versterking landschap en biodiversiteit

Samen met ketenpartners en bewoners werken we aan de versterking van ons cultuurlandschap en de biodiversiteit. In de maatschappij dringt het besef door dat de gevolgen van achteruitgang van biodiversiteit en nivellering van het landschap desastreus zijn voor zowel mens als natuur. Voor ons betekent dit dat we in onze aanpak de komende tijd projecten nog meer natuurinclusief gaan vormgeven en nog meer gaan samenwerken met bewoners en ketenpartners zodat meer ruimte ontstaat om samen te werken aan robuuste natuurversterking. Lopende projecten dragen al veel bij, maar opschaling is gewenst om een groter effect te behalen. Middels 'Landschap op de Kaart', werken we aan de basiskwaliteit van het landschap, zowel qua karakteristieke structuur als flora en fauna. Dit vormt het toekomstig kader, onder de omgevingswet, om gericht te sturen op alle ontwikkelingen in het landelijk gebied om een minimale basiskwaliteit te borgen en te versterken. Dit draagt bij aan de gewenste verbinding tussen landbouw en natuur.

Gezonde leefomgeving

De fysieke leefomgeving heeft veel invloed op de gezonde leefomgeving en levensstijl. De integrale kijk op de gezonde leefomgeving is onder andere ingegeven door de Omgevingswet, de wijze waarop het thema een plek krijgt in ruimtelijke producten is in ontwikkeling. Op veel thema's wordt samengewerkt, bijvoorbeeld rondom schone lucht. We hebben in 2020 het Schone Lucht Akkoord getekend. Daarmee wordt landelijk door veel meer partijen samen gewerkt aan verdergaande verbetering van de luchtkwaliteit op alle bronnen. Het landelijke Schone Lucht Akkoord (inclusief de pilot Landbouw) biedt Ede en de regio ruimte om gebiedsgericht te werken aan verdergaande emissiereductie van fijnstof, ammoniak en geur rondom veehouderijen. Dit is belangrijk voor de volksgezondheid en de natuur. Passend bij Ede en de regio en als vervolg op de Manifestaanpak zullen we dit doen samen met onze manifestpartners en in nauwe afstemming met andere gebiedsprocessen rondom aanpak stikstof/versterking natuur.

Verkabeling hoogspanningslijnen

Al jaren bestaat de wens vanuit omwonenden en politiek om de hoogspanningslijn die boven de kern van Ede loopt, ondergronds te brengen (verkabelen). Op basis van het eind 2019 vastgestelde tracé voor de ondergrondse kabel wordt nu gewerkt aan de nader technisch uitwerking door de netbeheerder. Realisatie van de verkabeling en het amoveren van de bestaande hoogspanningslijn staat gepland voor 2021 en 2022.

Recreatie en toerisme

De Veluwe is en zal een belangrijke vakantiestemming blijven. Ook de vraag naar kwalitatief hoogwaardige routestructuren (wandel-, fiets/MTB- en ruiterspaden) neemt toe. Het uitvoeringsprogramma voorziet hierin. Door actief regie te nemen in samenwerkingen scheppen wij voorwaarden om aantrekkelijk te zijn en te blijven voor dag- en verblijfsrecreatie. Belangrijke uitdaging is om de kwaliteit van het aanbod beter te laten aansluiten bij de verschillende doelgroepen. Met onder andere het project vitale vakantieparken en het herinneringstoerisme werken we aan de toekomst van de sector. Op www.bezoek.ede.nl is alle relevante informatie te vinden voor een bezoek aan Ede. Deze informatie wordt voortdurend aangevuld en doorontwikkeld.

Deze zomer is de Regio Deal Veluwe toegekend en Ede neemt deel. Partijen bouwen voort op de Veluwe Agenda en op het programmplan Vitale Vakantieparken. Er is aandacht voor het behouden en herstellen van de biodiversiteit, de 'toegangspoorten' voor de Veluwe, gebiedsontwikkeling en de verduurzaming van de recreatiesector, waarbij de actualiteit rond de stikstofdepositie niet uit het oog verloren wordt. De Veluwse partners willen de balans tussen de verschillende functies op de Veluwe verbeteren. Vanuit recreatie en toerisme wordt de aanvraag voor de regiodeal op het thema 'Veluwse ontvangstlocaties' voorbereid om zo de kansen en gelden (op basis van cofinanciering) uit de Regio Deal te kunnen benutten. Ook op andere thema's wordt waar mogelijk aangehaakt en samengewerkt met Veluwse partijen.

Financieel overzicht programma

	bedragen x € 1.000					
	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Woningmarkt	27.581 N	30.178 N	40.231 N	31.705 N	19.213 N	11.266 N
Duurzaamheid en energie	13.523 N	14.568 N	13.834 N	13.625 N	14.149 N	14.339 N
Ruimtelijke Planvorming	14.701 N	25.353 N	18.826 N	49.545 N	28.250 N	14.819 N
Lasten programma	55.806 N	70.099 N	72.891 N	94.875 N	61.612 N	40.424 N
Woningmarkt	27.387 V	29.885 V	39.814 V	31.111 V	18.738 V	10.641 V
Duurzaamheid en energie	12.304 V	11.853 V	12.159 V	12.261 V	13.128 V	13.230 V
Ruimtelijke Planvorming	5.122 V	13.922 V	11.359 V	40.800 V	13.429 V	6.396 V
Baten programma	44.812 V	55.661 V	63.332 V	84.172 V	45.295 V	30.267 V
Saldo van baten en lasten	10.993 N	14.439 N	9.559 N	10.703 N	16.317 N	10.157 N
Storting reserve	3.456 N	18.553 N	10.373 N	39.455 N	12.664 N	4.914 N
Onttrekking reserve	6.248 V	23.619 V	10.718 V	41.225 V	20.109 V	6.551 V
Resultaat	8.201 N	9.373 N	9.213 N	8.934 N	8.872 N	8.521 N

Productgroep WONINGMARKT

Doel

We streven naar een passende woning voor alle doelgroepen en daarmee een woningvoorraad die past bij de behoefte van inwoners en bij de groeiprognoses van bevolking en huishoudens tot 2030.

Ketenpartners

Onder andere Woonstede en andere marktpartijen zoals projectontwikkelaars/bouwers, zorgaanbieders, uitzendbureaus, werkgevers, huisvesters van arbeidsmigranten.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Woonvisie Ede 2030 inclusief Actieprogramma 2016-2018](#) (2015)

- [Monitor studentenhuysvesting](#) (2017)
- [Nota woningbouwproductie](#) (2018)
- [Integraal Portefeuillemanagement Wonen - IPW](#) (2017)
- [Notitie uitgangspunten huysvesting arbeidsmigranten](#) (2019)
- [Huysvestingsverordening gemeente Ede 2019-2023](#) (2019)
- [Beleidsnotitie betaalbare huur- en koopwoningen](#) (2019)
- [Prestatieafspraken Ede](#) (2019)
- [MPG 2019](#) (2019)
- [Regionale woonagenda](#) (2018)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2021 doen?

Subdoel	Gedifferentieerd aanbod woningen per gebied/locatie.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • Beleidsmatig inzetten op de vastgestelde programmering voor woningbouwplannen zodat de percentages sociale huur per gebied worden gerealiseerd. • Monitoren in hoeverre de programmering leidt tot de gewenste samenstelling van de woningvoorraad.

Subdoel	Voldoende kwalitatief passende goedkope woningen (zowel huur als koop) voor reguliere en bijzondere doelgroepen.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • Prestatieafspraken maken met de woningcorporaties en huurdersorganisaties. • Instrumenten ontwikkelen (zoals een doelgroepenverordening en koopgarant) en inzetten die ertoe bijdragen dat goedkope woningen terecht komen en beschikbaar blijven voor de doelgroep. • Het realiseren van 1.000 tot 1.200 sociale huurwoningen in de periode 2018-2027, waarvan 400 voor bijzondere (zorggerelateerde) doelgroepen.

Subdoel	Het bevorderen van door- en uitstroom in intramurale zorg.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • Betere samenwerking met zorgpartijen. • Het realiseren van kleine zelfstandige (tijdelijke) woningen.

Subdoel	Het faciliteren van passende huysvesting voor 700 arbeidsmigranten.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • Het inzetten van een toetsingskader om particuliere initiatieven te toetsen en waar mogelijk te faciliteren. • Het stimuleren van marktpartijen om huysvestingsplannen te ontwikkelen.

Subdoel	Ede speelt snel in op nieuwe doelgroepen, bijbehorende woonwensen en marktinitiatieven die daarin voorzien.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • Inzetten op het realiseren van flexwoningen op korte termijn. • Het ontwikkelen van beleid gericht op collectief particulier opdrachtgeverschap. • Het ontwikkelen van beleid gericht op woonvormen voor ouderen.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Totaal aantal nieuwe gereedgemaakte woningen (inclusief sloop)	485	1.157	748	n.v.t.	n.v.t.
Aantal gesloopte woningen	18	26	30	n.v.t.	n.v.t.
Gemiddelde verkoopprijs van woningen*	248	282	303	n.v.t.	n.v.t.
Verkoopsnelheid woningen mediaan (in dagen)	47	43	35	n.v.t.	n.v.t.

Bron NVM

Gemiddelde WOZ-waarde woningen in Ede <i>Depla-indicator. Bedragen x € 1.000</i>	234	244	263	<i>n.v.t.</i>	218 (2018)
Gemiddelde zoektijd actieve woningzoeker <i>Zoektijd in jaren. Betreft huurwoningen.</i>	2,3	3,0	2,6	<i>n.v.t.</i>	<i>n.v.t.</i>

Effectindicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Percentage woningen in gemeente Ede in eigendom van woningcorporaties	19,9	20,6	21,4	22	32 (2019)

Prestatie-indicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Totaal aantal nieuwe gereedgemaakte woningen (exclusief sloop)	503	1.183	778	750	<i>n.v.t.</i>
Percentage gerealiseerde goedkope woningen in de totale woningbouwproductie <i>Percentage op basis van aantal goedkope en betaalbare huur- en koopwoningen, exclusief zorgwoningen (bron: Nota Woning Bouw Productie).</i>	15	27	12	22	<i>n.v.t.</i>

* [CBS - onderzoek huizenprijzen \(2020\)](#)

Wat gaat het kosten?

	bedragen x € 1.000					
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Meerjarenraming		
				2022	2023	2024
Lasten	27.581 N	30.178 N	40.231 N	31.705 N	19.213 N	11.266 N
Baten	27.387 V	29.885 V	39.814 V	31.111 V	18.738 V	10.641 V
Storting reserve	440 N	2.239 N	1.905 N	1.615 N	1.452 N	1.160 N
Onttrekking reserve	239 V	808 V	763 V	763 V	758 V	753 V

Toelichting

In de cijfers is het vastgestelde MPG 2020 verwerkt. Deze verwerking van de jaarschijven uit de grondexploitaties leidt tot verschillen in de begroting. Zowel de lasten als de baten zijn in 2021 met circa € 10 miljoen gestegen ten opzichte van 2020. Dit komt met name doordat we bij het MPG 2020 verwachtten meer opbrengsten te genereren op de kazerneterreinen en Kernhem B-west. Op de kazerneterreinen verwachten we meer kosten te maken dan in 2020.

Productgroep DUURZAAMHEID EN ENERGIE

Doel

Een groene, gezonde en aantrekkelijke gemeente om in te wonen, werken en recreëren, ook in de toekomst, met een evenwichtige balans tussen 'people, planet en profit'.

Ketenpartners

Onder andere provincie, Regio De Vallei, omliggende gemeenten, VNG, Omgevingsdienst De Vallei, woningcorporaties, ontwikkelaars, vastgoedbeheerders, ACV, afvalverwerkers (3 of 4), NVRD (Nederlandse Vereniging voor Reinigingsmanagement = brancheorganisatie), Warmtebedrijf Ede, energiecoöperatie ValleiEnergie, netbeheerders, de samenleving (inwoners/bedrijven).

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2015-2019](#) (2015)

- [Routekaart Ede Energieneutraal](#) (2018)
- [Wind- en zonnewijzer](#) (2019)
- Samenwerkingsovereenkomst (met onder andere MPD Groene energie) duurzame warmte (2015)
- [Schets Transitievisie warmte](#) (2020)
- [Concept bod Regionale Energie Strategie Food Valley \(RES\)](#) (2020)
- [Warmtevisie Ede](#) (2014)
- [Notitie Afval apart, daar maken we meer van](#) (2016)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2020 doen?

Subdoel Prestaties	<p>20% van de energie in 2020 is afkomstig uit wind, zon, biomassa, bodem of lucht.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het beoordelen en faciliteren van de activiteiten van MPD Groene energie zoals: uitbreiding van het warmtenet naar minimaal 20.000 woningequivalenten, onderzoek naar en het verlengen van de samenwerkingsovereenkomst. • Stimuleren en faciliteren van de voorbereiding van 4 windturbines (actieplan wind). • Stimuleren en faciliteren realisatie 2 windturbines (actieplan wind). • Stimuleren en faciliteren realisatie van 50 ha zonnenvelden. • Stimuleren en faciliteren verdrievoudiging van het aantal zonnepanelen op daken. • Opstellen beleidskader voor verankering duurzaamheid in gebiedsontwikkeling en uitvoering projecten. • Het leveren van een Edese bijdrage aan de Regionale Energie Strategie (RES) 1.0. • Opstellen Transitievisie Warmte voor het aardgasvrij maken van Ede. • Het betrekken van de samenleving bij de energietransitie door middel van communicatie en bijeenkomsten.
Subdoel Prestaties	<p>Afname energieverbruik in bestaande gebouwen met gemiddeld 1,5% per jaar.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Continuëren stimuleren en faciliteren van energiebesparing bij woningeigenaren en bedrijven, met gemeentebrede campagne, wijkgerichte aanpakken, de stimuleringslening, gratis energieadvies, energieloket en hulp bij wijkinitiatieven. • Maatregelen om duurzame mobiliteit te bevorderen (fietsplan, laadinfrastructuur, deelvervoer).
Subdoel Prestaties	<p>Minder restafval uit huishoudens en meer brongescheiden afvalinzameling bij huishoudens.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren maatregelen die uit de jaarlijkse monitor voortkomen. • Voorbereiden aanbesteding verwerking GFT met regio De Vallei. • Uitbreiding GFT inzameling bij hoogbouw.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen			Streef- waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Percentage hernieuwbare energie landelijke gegevens <i>Op basis van Klimaatmonitor. Percentage 2017 is door Rijkswaterstaat met terugwerkende kracht gecorrigeerd.</i>	4,8	n.n.b.	n.n.b.	n.v.t.	4,2 (2016)
Oordeel inwoners duurzaamheid gemeente Ede <i>Uitgedrukt in rapportcijfer van 1 t/m 10, waarbij 1 = helemaal niet duurzaam, 10 = zeer duurzaam. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	6,5	-	n.v.t.	n.v.t.
Percentage woningen met zonnepanelen Nederland <i>Aandeel woningen met zonnepanelen.</i>	6,9	9,3	12,5	n.v.t.	11,2
Aantal elektrische auto's per 10.000 auto's	44	57	71	n.v.t.	224

Oordeel inwoners eigen duurzame leefstijl - 6,6 - n.v.t. n.v.t.
Uitgedrukt in rapportcijfer van 1 t/m 10, waarbij 1 = helemaal niet duurzaam, 10 = zeer duurzaam. Wordt tweemaal gemeten.

Effectindicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Percentage brongescheiden huishoudelijk afval <i>(totaal huishoudelijk afval - huishoudelijk restafval) / totaal huishoudelijk afval.</i>	65	76,5	77	75	61 (2018)
Hernieuwbare elektriciteit (in %) <i>Indicator Depla. Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.</i>	5,7	7,8	n.n.b.	10	8,3 (2018)
Aantal kg huishoudelijk restafval per jaar <i>De streefwaarde is gebaseerd op het landelijke programma VANG (Van Afval Naar Grondstof).</i>	168	107	107	100	176 (2018)
Energiegebruik gebouwde omgeving (in Terajoule) <i>Bron: Landelijke klimaatmonitor. Meest actuele informatie is van 2017.</i>	4.617	4.319	n.n.b.	3.966	n.v.t.
Gerealiseerde bijdrage aan CO2 reductie als gevolg van afvalbeheer <i>Aantal tonnen. De streefwaarde is gebaseerd op een verdere afname van restafval van 107 naar 100 kg.</i>	25.700	33.310	34.466	35.600	n.v.t.
Percentage woningen met zonnepanelen in Ede <i>Aandeel woningen met zonnepanelen.</i>	7,9	11,1	14,5	20	11,2

Prestatie-indicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Percentage hernieuwbare energie landelijke en eigen gegevens <i>Op basis van Klimaatmonitor en lokale data.</i>	12,5	13,7	n.n.b.	18	n.v.t.
Mobiliteit - percentage groene auto's wagenpark gemeente Ede <i>Aandeel auto's dat op biogas rijdt of elektrisch is, in het bezit van de gemeente Ede. Het hoge percentage in 2019 is te verklaren doordat de ACV 12 voertuigen (voornamelijk diesel) heeft overgenomen van het SamenWerkBedrijf.</i>	27,0	28,0	48,7	60	

Wat gaat het kosten?

	bedragen x € 1.000					
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Meerjarenraming		
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Lasten	13.523 N	14.568 N	13.834 N	13.625 N	14.149 N	14.339 N
Baten	12.304 V	11.853 V	12.159 V	12.261 V	13.128 V	13.230 V
Storting reserve	620 N	959 N	903 N	903 N	1.653 N	1.653 N
Onttrekking reserve	1.138 V	2.705 V	1.016 V	709 V	1.187 V	1.275 V

Toelichting

Ede energieneutraal wordt vanaf 2021 niet meer uit het investeringsfonds gedekt maar uit de algemene middelen. Dit tezamen met de Rijksbijdrage die in 2019 is ontvangen voor de periode 2019 t/m 2021 verklaart de lagere onttrekking uit de reserve van € 1 miljoen. De structurele gemeentelijke middelen zijn lager dan vorige jaren vanuit de inschatting dat er naar aanleiding van het Klimaatakkoord structureel aanvullende rijksmiddelen zouden komen. Tot nu toe zijn deze structurele rijksmiddelen uitgebleven, waardoor er op dit moment in 2021 € 360.000 minder is te besteden. Bezien wordt hoe dit vanaf 2021 wordt opgevangen. In 2021 wordt duidelijk welke financiële tegemoetkoming van het Rijk voor de gemeente voor de uitvoering van deze taken beschikbaar komt.

De lasten voor Milieu blijven nagenoeg gelijk maar de bestedingen in 2021 zullen op een aantal aspecten verschillen ten opzichte van 2020. In 2020 is een extra impuls gegeven aan Stikstofdepositie, Klimaatadaptie en

diverse bodemprojecten. In 2021 zal financieel de nadruk liggen op de uitvoering van het ondergronds brengen van de Hoogspanningslijnen.

De vergoeding van Stichting Afvalfonds voor het inzamelen en verwerken van recyclebaar verpakkingsafval is in 2021 € 0,1 miljoen lager dan in 2020. Dit komt doordat per 1 april 2020 de landelijke afspraken over inzameling en verwerking verpakkingsmateriaal in zijn gegaan. De kosten voor inzameling en verwerking van huishoudelijk afval zijn € 0,3 miljoen lager dan in 2019. Dit komt door toepassen van nieuwe kostentoekeningssystematiek van ACV en doordat het sorteren en vermarkten van verpakkingen nu door de producenten wordt bekostigd. De afvalstoffenheffing is door areaaluitbreiding en indexatie € 0,4 miljoen hoger dan in 2020. Overige mutaties leiden tot een voordeel van € 0,1 miljoen. Genoemde wijzigingen leiden tot een € 0,7 miljoen minder onttrekking aan de reserve Afval.

Productgroep RUIMTELIJKE PLANVORMING

Doel

Het faciliteren van planvorming zodat ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk zijn of worden gemaakt rekening houdend met de transitieopgaven, de veranderende samenleving en veranderende wet- en regelgeving.

Ketenpartners

Onder andere Ministeries (LNV, I&W), Provincie Gelderland, gemeenten (Foodvalley, Veluwe en andere omliggende gemeenten), Omgevingsdienst De Vallei, brancheorganisaties (KHN en Recron), terreinbeherende organisaties (Gelders Landschap en Kastelen, Stichting Mooi Binnenveld), Agrarische natuurvereniging, Stichting Landschapsbeheer Gelderland, IVN, LTO-Noord/Gelderse Vallei, vrijwilligersstichtingen/platforms, Veluwe Board, Ede Marketing, Visit Veluwe, toeristische ondernemers.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Stadsvisie Ede 2030](#) (2017)
- [Startnotitie Implementatie Omgevingswet](#) (2018)
- [Structuurvisie buitengebied](#) (2011)
- [Uitvoeringsprogramma Buitengebied](#) (2016)
- [Nota Vertrouwen en verantwoordelijkheid, Beleid op Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving](#) (2016)
- [Manifest Gezonde Leefomgeving Veehouderij](#) (2016)
- [Schone Lucht Akkoord](#) (2020)
- [Manifest van Salentein](#) (2017) -> landbouwnetwerk regio Foodvalley (2020)
- [VOR, Visie Openbare Ruimte](#) (2016)
- [MPG 2019](#) (2019)
- [Nota Grondbeleid 2016](#)
- [Menukaart](#) (2018)
- [Handreiking omgevingskwaliteit](#) (najaar 2019)
- [Beleidsuitwerking functiewisselingswoningen Ede](#) (2018)
- [Programma buitengebied](#) (2016)
- [Regiodeal Foodvalley 2019](#) (2019)
- [Ruimtelijk ontwikkelingskader recreatieparken](#) (2019)
- [Inspiratieboekje vakantieparken](#) (2019)
- [Programmplan regio Vitale Vakantieparken 2019-2022](#)
- [Visie op Recreatie en Toerisme gemeente Ede](#) (2017)
- [Bestuursakkoord Vitale Vakantieparken](#) (2017)

- [Veluwe Agenda](#) (2017)
- [Samenwerkingsovereenkomst Veluwe Agenda \(gebiedsopgave Veluwe\)](#) (2018)
- [Samenwerkingsovereenkomst regionale toeristische marketing Veluwe](#) (2017)
- [Levend landschap Ede 2019-2021](#) (2019)
- [Landbouwvisie](#) (2019)
- [Programma Biodiversiteit](#) (2019)
- [Biomorfologische kaart](#) (2020)
- [Puntensysteem natuurinclusief bouwen](#) (2020)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2020 doen?

Subdoel	De negatieve consequenties van de vernietiging van de PAS voor Ede zoveel mogelijk beperken met een goede balans tussen natuur en economie.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • Via de VNG invloed uitoefenen op de oplossingsrichtingen lange termijn. • We blijven in gesprek met onze ketenpartners rondom de Edese aanpak Stikstof, zodat de aanpak actueel en toepasbaar blijft. • Ondersteunen van initiatiefnemers bij het zoeken naar stikstofoplossingen.

Subdoel	Zorgen dat we in Ede klaar zijn voor de invoering van de Omgevingswet.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • Aanpak ontwikkelen voor overgang Omgevingsplan. • Helemaal klaar zijn om het DSO te kunnen werken. Dit behelst software, de technische aansluiting en opleiden van medewerkers. • Het Omgevingswet-proof maken van processen voor Omgevingsvergunningen in Ede. • Informeren van externe stakeholders over de aankomende veranderingen.

Subdoel	Het ruimtelijk beleid en de uitvoering daarvan sluiten aan bij de actualiteit en zijn toegerust op verwachte ontwikkelingen en wensen in de samenleving.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • Het beleid is geactualiseerd naar aanleiding van de inventarisatie Vitaal Buitengebied. • Het vaststellen van een omgevingsvisie. • Het voorbereiden van een omgevingsplan. • Implementatie en doorontwikkeling leidende principes Stadsvisie in de planvorming. • Het faciliteren van ontwikkelingen door heldere en vindbare kaders. • Een vestigingskader niet-agrarische bedrijven in het buitengebied wordt ontwikkeld en geïmplementeerd.

Subdoel	Versterken van een gezonde leefomgeving in samenhang met ruimtelijk beleid.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • Het thema gezonde leefomgeving een plek geven in ruimtelijk beleid. • Pilotprojecten uitvoeren om de luchtkwaliteit te verbeteren. • Uitvoering geven aan het Schone Lucht Akkoord. • Het voorbereiden van het ondergronds brengen van de 50 KV hoogspanningslijn boven de plaats Ede. • Bijdragen aan uitvoering projecten onder de Regiodeal Foodvalley.

Subdoel	Een toekomstgerichte agrarische sector.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • De inventarisatie agrarische bedrijven wordt afgerond. • Met de regio werken we op zes thema's aan een gezonde toekomst voor boerenbedrijven. • In het uitvoeringsprogramma landbouw en voedsel stimuleren we verduurzaming van

de voedselproductie en dragen bij aan een gezondere voedselomgeving voor inwoners.

- De gemeentelijke administratie van agrarische erven klopt met de werkelijkheid.
- We bevorderen natuurinclusief - en circulair ondernemen.
- Wij verbreden de kennis van medewerkers over RO in het landelijk gebied.
- Wij handelen aanvragen voor bestemmingsplanwijzigingen binnen een jaar af.

Subdoel

Gemeenschappelijke aanpak van landschapsversterking en versterking van de biodiversiteit zodat het aantal initiatieven vanuit de maatschappij groeit en daaraan bijdragen. .

Prestaties

- Begeleiden van vrijwilligersgroepen in de uitvoering van het project Levend Landschap om resultaten te realiseren in versterking van landschap en biodiversiteit.
- Doorontwikkelen en uitvoeren groen-blauwe raamwerk met ketenpartners/bewoners.
- Organiseren cursusprogramma Levend Landschap voor bewoners.
- Organiseren bijeenkomsten voor bewoners en ambtenaren gericht op kennisdeling, inspiratie en organisatie van de uitvoering.
- Ontwikkelen van een digitaal instrument om de basiskwaliteiten van het landschap te koppelen aan kansen uit ontwikkelingen en initiatieven.

Subdoel

Een veelzijdig, aantrekkelijk en kwalitatief hoogwaardig aanbod in dag- en verblijfsrecreatie dat aansluit bij de wensen van recreanten en toeristen en dat bijdraagt aan een toename van bestedingen en werkgelegenheid in de sector.

Prestaties

- Afronding uitvoeringsprogramma Recreatie&Toerisme (waaronder zakelijk toerisme en herinneringstoerisme).
- Opstellen vervolvisie R&T na 2021
- Prestatieafspraken met lokale en regionale marketingorganisaties
- Uitvoering aanpak Vitale vakantieparken lokaal en regionaal in combinatie met project aanpak permanente bewoning.
- Zorgen dat Masterplan ontvangstlocaties uitgevoerd kan worden met cofinanciering vanuit de Regiodeal Veluwe.
- Afronding optimalisering mountainbikeroutes.
- Optimaliseren samenwerking buurgemeenten en ondernemers op routenetwerken (mtb- fiets- en ruiter).
- Optimaliseren wandelroutenetwerk.
- Faciliteren van ondernemers om in te spelen op markt vraag en samenwerking.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Aantal landbouwbedrijven gevestigd in gemeente Ede	701	690	681	n.v.t.	
Aantal personen werkzaam in buitengebied <i>Het buitengebied bestaat uit alles wat niet onder de bebouwde kom valt, waarbij de bebouwde kom bestaat uit bebouwing, Sportveld en bedrijventerrein.</i>	8.600	9.300	9.890	n.v.t.	n.v.t.
Functiewisselingen buitengebied	10	5	6	n.v.t.	
Aantal plannen in buitengebied waarbij woningen zijn gerealiseerd middels inzet van sloop van agrarische bebouwing.					
Sloopmeters per jaar <i>Aantal m² gesloopte aanwezige agrarische bedrijfsbebouwing</i>	23.814	5.141	16.979	n.v.t.	
Aantal toeristische overnachtingen waarvoor toeristenbelasting wordt betaald	1.255.367	nmb		n.v.t.	

Berekening is gebaseerd op toeristenbelasting en forensenbelasting (overnachtingen door niet Edenaren in bezit van gemeubileerde woning, zoals stacaravan). Cijfers 2018 moeten nog gecorrigeerd worden met de definitieve belastingaanslagen.

Effectindicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Waardering landschap buitengebied door inwoners <i>Percentage inwoners dat landschap aantrekkelijk vindt. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	93	-	95	n.v.t.
Ratingpositie van de MTB route Ede in Nederland <i>Positie op ranglijst. Rating geldt voor Provincie Gelderland. Er zijn meerdere mtb-routes in Ede: de hoogst scorende wordt hier ingevuld. Rating op basis van reviews van gebruikers vanuit heel Nederland.</i>	181	4	2		
Tevredenheid over wandel-, fiets-, MTB- en ruiterspaden (1) <i>Nog geen gegevens, de eerste meting vindt plaats in 2020.</i>				n.v.t.	

Prestatie-indicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Aanleg natuur- en landschapsontwikkeling <i>Aantal hectare gerealiseerde nieuwe landschapselementen.</i>	3	6	nmb		
Aantal klompenpaden	11	11	11		

Wat gaat het kosten?

	bedragen x € 1.000					
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Meerjarenraming		
				2022	2023	2024
Lasten	14.701 N	25.353 N	18.826 N	49.545 N	28.250 N	14.819 N
Baten	5.122 V	13.922 V	11.359 V	40.800 V	13.429 V	6.396 V
Storting reserve	2.395 N	15.355 N	7.564 N	36.937 N	9.558 N	2.101 N
Onttrekking reserve	4.871 V	20.106 V	8.939 V	39.752 V	18.163 V	4.522 V

Toelichting

Binnen deze productgroep nemen de lasten 2021 ten opzichte van 2020 met circa € 6,5 miljoen af. Het overgrote deel van dit verschil, namelijk € 6,2 miljoen, is te verklaren vanuit wijzigingen die in de diverse projecten binnen de Veluwe Poort plaatsvinden. De Spoorzone en de Parklaan kennen flinke wijzigingen tussen de ramingen in 2020 en 2021. Het grote verschil tussen de jaarschijven wordt met name verklaard door de aanleg van de Poortwachter en de realisatie van de eerste kruispunten voor de Parklaan in 2020. Ook in de baten zien we verschillen (€ 2,7 miljoen) omdat de subsidie inkomsten door de jaren verschillen. Per saldo worden de wijzigingen neutraal verwerkt via de reserves Spoorzone en Parklaan. Voor meer toelichting op de Veluwe Poort wordt verwezen naar de paragraaf Grote projecten

Naast bovenstaande wijzigingen in de lasten als gevolg van actualisatie budgetten van de Veluwe poort is er een afname van de lasten van circa € 0,3 miljoen door afbouw van de budgetten van het buitengebied die betaald worden uit de reserve investeringsimpuls. De onttrekking uit de reserve wordt hierdoor ook lager.

Tot slot is er bij de baten een stijging door de verhoging van de leges voor omgevingsvergunningen en bestemmingsplannen door inflatiecorrectie (circa € 0,2 miljoen).

Doel programma

Een veilige samenleving in Ede.

Ontwikkelingen programma

Veiligheid

De Coronacrisis heeft in 2020 een grote impact gehad op de samenleving in positieve en negatieve zin. Zo ook op veiligheidsgebied. Mensen letten beter op elkaar en hun omgeving. Traditionele criminaliteit nam, met name tijdens de lockdown, daardoor af. Tegelijkertijd was een toename zichtbaar van persoonlijke en maatschappelijke spanning. Het aantal meldingen over spanningen in de directe leefomgeving, zoals woonoverlast, jeugdoverlast en geluidsoverlast is gestegen. Ook is er een toename van drank en drugsoverlast en een toename van het aantal meldingen over personen met verward gedrag. Er was een toename zichtbaar van digitale en gedigitaliseerde criminaliteit en het aantal meldingen over de handel in en productie van drugs. Voor de langere termijn is de verwachting dat door economisch zwaar weer de sociaal economische positie van een grote groep mensen zal verslechteren en de mentale problematiek zal toenemen. Daarnaast zijn ondernemers hard geraakt, waardoor zij kwetsbaar zijn voor criminele weldoeners of dubieuze investeringen.

De primaire en elementaire veiligheidszorg is in de afgelopen maanden niet in gevaar gekomen, maar de crisis heeft wel gevolgen voor de uitvoering van het Integraal Veiligheidsplan 2019-2023. In verband met de Coronacrisis is de uitvoering van de oorspronkelijke plannen onder druk komen te staan. Op dit moment is nog niet bekend wat de gevolgen en de duur van de Coronacrisis zullen zijn voor 2021. Wellicht moeten in dat kader de voorgenomen plannen tegen het licht gehouden worden. De belangrijkste thema's voor 2021 zijn: 'ondermijning', 'mensenhandel' en 'aanpak kwetsbare personen'. Daarnaast kan de nieuwe landelijke vuurwerk regelgeving gevolgen hebben voor het lokale vuurwerkbeleid voor de komende jaren.

Brandweezorg Ede centrum

Ten aanzien van de brandweezorg spelen twee vraagstukken die impact hebben op de begroting:

1. De brandweezorg zal in 2021 over een 24-uursdienst gaan beschikken in verband met arbeidsvoorwaardelijke verplichtingen en de opkomsttijden.
2. De huidige kazerne is verouderd. Onderzocht wordt of de brandweer gehuisvest kan blijven op de huidige locatie. Daarnaast wordt gekeken of het efficiënter is om het huidige pand te renoveren of om over te gaan op nieuwbouw.

Financieel overzicht programma

	bedragen x € 1.000					
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Meerjarenraming		
				2022	2023	2024
Veiligheid en Toezicht	11.179 N	13.036 N	12.525 N	11.871 N	11.751 N	11.750 N
Lasten programma	11.179 N	13.036 N	12.525 N	11.871 N	11.751 N	11.750 N
Veiligheid en Toezicht	2.019 V	1.588 V	949 V	389 V	389 V	389 V
Baten programma	2.019 V	1.588 V	949 V	389 V	389 V	389 V
Saldo van baten en lasten	9.160 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Storting reserve	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	30 V	348 V	241 V	135 V	0 N	0 N
Resultaat	9.130 N	11.100 N	11.335 N	11.347 N	11.362 N	11.361 N

Productgroep VEILIGHEID EN TOEZICHT

Doel

Veiligheid heeft 1 productgroep. Het doel van deze productgroep is gelijk aan het programmadoel: Een veilige samenleving in Ede. In het Integraal Veiligheidsplan zijn 9 thema's opgenomen die alle bijdragen aan dit doel.

Ketenpartners

Onder andere Politie; Openbaar Ministerie; Brandweer Ede; VGGM; Veiligheidshuis; woningcorporatie Woonstede; Malkander; ProPersona; RIEC; Veilig thuis; Veiligheidsnetwerk Oost Nederland en diverse maatschappelijke organisaties.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Integraal VeiligheidsPlan 2019-2022](#) (2019)
- [Gebiedsagenda's 2019-2023 De Dorpen](#)
- [Gebiedsagenda's 2019-2023 Veldhuizen-Kernhem](#)
- [Gebiedsagenda's 2019-2023 Ede Centraal](#)
- [Gebiedsagenda's 2019-2023 Ede Zuid en Bennekom](#)
- [Regionale Veiligheidsstrategie 2019-2022](#) (2019)
- [Nalevingsbeleid Drink- en horecawet](#) (2017)
- [BIBOB-beleid \(Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur\)](#) (2016)
- [Integraal hennepconvenant Oost-Nederland](#) (2019)
- [Algemene Plaatselijke Verordening Ede](#) (APV) (2019)
- [Plan van aanpak Ondernijning](#) (2019)
- [Verkeersveiligheidsnota Ede](#) (2017)
- [Beleidsplan Jeugd en Onderwijs](#) (2019)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2021 doen?

Over alle subdoelen is informatie te vinden in het [Integrale Veiligheidsplan 2019](#)

Subdoel

Veiliger kijken.

Prestaties

- Alle multiproblemegezinnen van een sluitende aanpak voorzien.
- Inzet keurmerk veilig buitengebied.
- Vuurwerkbeleid aanpassen en uitwerken.

Subdoel**Prestaties**

Minder ondermijnende criminaliteit.

- Bewustwordingsacties uitvoeren.
- Bibob-onderzoeken uitvoeren.
- Opleggen van bestuurlijke maatregelen, zoals het sluiten van drugspanden.
- Aanpak mensenhandel door invoering en uitvoering van het beleid.

Subdoel**Prestaties**

Minder jeugdcriminaliteit.

- Inzet methode groepsaanpak.
- Inzet persoons- en huishoudengerichte aanpak.
- Nazorg na detentie.
- Pilots 'Vol vertrouwen schorsen' en 'Koers en Kansen' uitvoeren.
- Inzet Social Media.

Subdoel**Prestaties**

Minder High impact crimes.

- Best practices toepassen in samenwerking met regionale partners, zoals andere gemeenten, OM en politie.
- Toepassen mogelijkheden APV, zoals dwangsombeschikking bij aantreffen inbrekerswerktuigen.

Subdoel**Prestaties**

Minder radicalisering en depolarisatie.

- Bijeenkomsten ter voorkoming radicalisering, deelnemen aan het duurzaam netwerk.
- Presentaties voor professionals.
- Regionaal en lokaal casuoverleg.
- Deelname aan diverse kennisnetwerken.
- Deelnemen aan landelijke taskforce.

Subdoel**Prestatie**

Minder overlast personen met verward gedrag.

- Toepassen van de mogelijkheden uit de APV, de Wet Aanpak Woonoverlast en overige bestuurlijke maatregelen.

Subdoel**Prestaties**

Veiliger uitgaan.

- Voortzetting project KVVU (kwaliteitsmeter veilig uitgaan).
- Vereenvoudigen van evenementenvergunningproces.
- Toepassen nalevingsbeleid (drank- en horecawet en APV).
- Drankketenbeleid uitvoeren.

Subdoel**Prestatie**

Voldoende rampen- en crisisbeheersing.

- Het op orde houden van een adequate crisisorganisatie.

Subdoel**Prestaties**

Grotere verkeersveiligheid.

- Invloed uitoefenen op het aantal controles dat de politie uitvoert op het gebruik van

alcohol, mobiele telefoons en snelheidsovertredingen.

- Bekendmaken resultaten aanhoudingen en gevolgen voor individu.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Aantal aangetroffen hennepkwekerijen/drugspanden	13	10	8	n.v.t.	n.v.t.
Aantal verdachten misdrijven tot 25 jaar <i>Aantal 2019 is een voorlopig aantal, aantal 2018 nader voorlopig.</i>	330	310	n.n.b.	n.v.t.	
Aantal (geregistreerde) gewelds- en seksuele misdrijven <i>Depla-indicator. Aantal per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.). Aantallen 2018 en 2019 zijn voorlopige aantallen.</i>	3,5	3,7	3,8	n.v.t.	
Percentage rijden onder invloed van totaal aantal geregistreerde misdrijven <i>Percentages 2018 en 2019 zijn voorlopige percentages.</i>	3	3	4	n.v.t.	
Aantal aanhoudingen gebruik mobiele telefoon tijdens het rijden <i>Gegevens 2019 beschikbaar medio 2020.</i>	357	240	n.n.b.	n.v.t.	n.v.t.
Percentage van de spoedeisende A1 ritten ambulance die binnen de normtijd van 15 minuten ter plaatse is <i>Het percentage geldt voor de hele VGGM-regio. Percentage 2019 in afwachting van cijfers uit de buurregio's.</i>	94,5	92,5	92,5	n.v.t.	
Percentage ritten waarin de brandweer in spoedeisende gevallen voldoet aan de wettelijke aanrijtijden	68	74	69	n.v.t.	

Effectindicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Percentage inwoners dat zich veilig voelt in de eigen buurt <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	81	-	82	85	n.v.t.
Vernieling en misdrijven tegen de openbare orde <i>Depla-indicator. Aantal voorvallen per 1.000 inwoners.</i>	4,8	4,7	7,3	5,0	
Percentage inwoners dat vaak overlast ervaart van omwonenden <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	4,4	-	5,0	4,5	8 (2019)
Percentage inwoners dat overlast ervaart van groepen jongeren <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	6,0	-	7,2	6,0	
Aantal meldingen overlast jeugd	425	415	475	425	
Aantal meldingen bij de politie van overlast door verward/overspannen persoon	701	657	628	600	
Aantal (geregistreerde) diefstallen uit woningen <i>Depla-indicator. Aantal per 1.000 inwoners.</i>	3,6	3,8	2,4	2,0	
Aantal (geregistreerde) fietsdiefstallen	727	725	476	450	
Aantal aangiften geweld uitgaansgebied	66	68	69	65	n.v.t.

Prestatie-indicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Aantal vuurwerkvrije zones	5	10	11	11	n.v.t.

Wat gaat het kosten?

bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Meerjarenraming		
				2022	2023	2024
Lasten	11.179 N	13.036 N	12.525 N	11.871 N	11.751 N	11.750 N
Baten	2.019 V	1.588 V	949 V	389 V	389 V	389 V
Storting reserve	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	30 V	348 V	241 V	135 V	0 N	0 N

Toelichting

De kosten van de regionale samenwerking brandweer (VGGM) nemen toe met € 100.000 als gevolg van de loon- en prijsontwikkeling.

De baten van het veiligheidshuis nemen toe met € 100.000 door een hogere bijdrage van de partners.

Doel programma

Een leefomgeving die nu en in de toekomst schoon, heel en veilig is op een vastgesteld kwaliteitsniveau waar bewoners zich prettig in en verantwoordelijk voor voelen en een actieve rol hebben.

Ontwikkelingen programma

Werken aan vitale wijken

Gemeenten, provincies en het Rijk bezinnen zich meer en meer op een actievere inzet op de leefbaarheid en veiligheid van kwetsbare wijken. Ook in Ede is dit actueel. Bij steeds meer opgaven is het niveau van de wijk uitgangspunt voor uitvoering en ligt de uitdaging bij het koppelen van sociale, fysieke en veiligheidsopgaven (integraal en gebiedsgericht werken) in combinatie met het versterken van de betrokkenheid en zelfredzaamheid van bewoners. Provinciale Staten van Gelderland heeft op 1 juli 2020 het Beleidsprogramma Leefbaarheid 2020 - 2024: 'Verbonden met je buurt' vastgesteld. Met dit beleidsprogramma wil provincie Gelderland de sociale verbondenheid in de dorpen, wijken en buurten van Gelderland versterken. De inhoudelijke en financiële kansen die dit provinciale programma biedt worden in overleg met de provincie onderzocht/geïnteriseerd, waarbij de insteek is te komen tot een wijken-/dorpendeal en kennisontwikkeling en -uitwisseling

Klimaatverandering

Door klimaatverandering neemt de kans op wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen toe. Dat levert risico's op voor onze economie, gezondheid en veiligheid. Het is van groot belang dat Nederland zich aanpast aan deze veranderingen. Door de klimaatverandering is een omslag in het denken nodig: klimaatbestendig en waterrobuust inrichten moet een vanzelfsprekend onderdeel van ruimtelijke (her)ontwikkelingen worden. Naast overlast van water heeft de gemeente ook last van droogte met alle gevolgen voor beheer en onderhoud zoals van zandwegen (80 km), voetpaden (boomwortelopdruk) en groenvakken. Daarnaast is een belangrijke ontwikkeling dat steeds meer invasieve soorten zorgen voor overlast en schade aan kapitaalgoederen. Na de Japanse duizendknoop en de eikenprocessierups is het belangrijk vooruit te kijken naar wat er op ons afkomt, zodat we sneller kunnen schakelen als we te maken krijgen met nieuwe invasieve soorten.

Biodiversiteit

In de maatschappij dringt het besef door dat de gevolgen van achteruitgang van biodiversiteit en nivellering van het landschap slecht zijn voor zowel mens als natuur. Als gemeente gaan we zelf aan de slag om biodiversiteit te behouden en te versterken. Onze inzet richt zich voornamelijk op de basis van biodiversiteit: de bodem, het water, de vegetatie en insecten. Daarbij gaan we meer samenwerken met bewoners en

ketenpartners om de achteruitgang van biodiversiteit terug te dringen. We koppelen de inzet voor biodiversiteit zoveel mogelijk aan bestaand beleid en programma's.

Druk op de ondergrond

In het bestuursakkoord zijn ambities vastgelegd over de energietransitie, klimaatadaptatie en duurzaamheid. Deze ambities leiden onder andere tot de aanleg van het warmtenet, hemelwaterbuffering en gescheiden rioolstelsels. Daarnaast leidt ook een verdere digitalisering tot een toename van de aanleg van kabels en leidingen. Dit leidt tot een intensivering van het gebruik van de openbare ruimte zowel boven- als ondergronds.

Financieel overzicht programma

	bedragen x € 1.000					
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Meerjarenraming		
				2022	2023	2024
Kwaliteit leefomgeving	33.820 N	33.935 N	31.883 N	32.243 N	32.288 N	32.549 N
Lasten programma	33.820 N	33.935 N	31.883 N	32.243 N	32.288 N	32.549 N
Kwaliteit leefomgeving	14.703 V	14.232 V	14.375 V	14.584 V	14.526 V	14.825 V
Baten programma	14.703 V	14.232 V	14.375 V	14.584 V	14.526 V	14.825 V
Saldo van baten en lasten	19.117 N	19.703 N	17.509 N	17.660 N	17.762 N	17.724 N
Storting reserve	1.790 N	2.016 N	2.113 N	2.154 N	2.025 N	2.050 N
Onttrekking reserve	1.418 V	2.375 V	1.150 V	730 V	522 V	488 V
Resultaat	19.490 N	19.344 N	18.471 N	19.084 N	19.265 N	19.286 N

Productgroep KWALITEIT LEEFOMGEVING

Doel

Kwaliteit leefomgeving heeft één productgroep. Het doel van deze productgroep is gelijk aan het programmadoel: Een leefomgeving die nu en in de toekomst schoon, heel en veilig is op een vastgesteld kwaliteitsniveau waar bewoners zich prettig in en verantwoordelijk voor voelen en een actieve rol hebben.

Ketenpartners

De individuele burger; Rijkswaterstaat; Provincie Gelderland; Waterschap; omliggende gemeenten; Geldersch Landschap; VNG; WUR; Stadswerk; Omgevingsdienst De Vallei; ontwikkelaars; vastgoedbeheerders; maatschappelijke organisaties; Politie; Prorail; nutsbedrijven en netbeheerders (zoals bijvoorbeeld KPN, Ziggo, Vitens, Liander); ACV; woningcorporaties (zoals Woonstede); SME; buurtverenigingen; dorpsraden; klankbordgroepen met inwoners en bedrijven; welzijnsorganisaties (zoals Malkander, ouderenbond, gehandicaptenraad, bijenvereniging, Youth For Christ, Kernhem Community); scholen; Cultura; Sportservice-Ede; buurt- en dorpshuizen; speeltuinverenigingen; kinderboerderijen en EBC (Edes Bedrijfs Contact).

Relevante beleidsnota's

- [Bomenbeleidsplan](#) (2013)
- [Bosbeheerplan](#) (2010)
- Exploitatieplan begraafplaatsen 2017-2021 (2016)
- [Gemeentelijk Rioleringsplan Ede 2018-2022, Verbindend Water](#) (2017)
- Hemel- en grondbeleid 2019 (uitwerking van GRP)
- Nota Zandwegen (2009)
- [Visie Openbare Ruimte \(VOR\)](#) (2016)
- [Strategisch plan wegen](#) (2017)
- [Plan van aanpak Japanse Duizendknoop 2019-2021](#) (2019)

- [Programma Biodiversiteit \(2019\)](#)
- [De Edese Participatie-aanpak](#)
- [Gebiedsagenda's 2019-2023 De Dorpen](#)
- [Gebiedsagenda's 2019-2023 Veldhuizen-Kernhem](#)
- [Gebiedsagenda's 2019-2023 Ede Centraal](#)
- [Gebiedsagenda's 2019-2023 Ede Zuid en Bennekom](#)
- [Stadsvisie Ede \(2017\)](#)
- [PVA eikenprocessierups 2020](#)
- [Bomenfonds \(nadere regel\) 2020](#)
- [Groenbeleid gemeente Ede \(2020\)](#)
- Groenstructuurkaart (2015) (geen link naar nota beschikbaar)
- Ruimte voor Spelen (2008)
- Inkoopbeleid gemeente Ede (2018)
- [Biomorfologische kaart \(2020\)](#)
- [Puntensysteem natuurinclusief bouwen \(2020\)](#)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2021 doen?

Subdoel	De openbare ruimte wordt op het afgesproken, vanaf 2021 deels lagere, kwaliteitsniveau, op een duurzame wijze onderhouden.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • Risicogestuurd en functioneel gestuurd onderhoud aan riolen en verhardingen. • Levensduurverlengend onderhoud asfaltverhardingen door uitvoeren van preventief onderhoud. • Uitvoeren van het door de gemeenteraad vastgestelde scenario 'Ontmoeten, spelen en verblijven'. Dit levert een structurele bezuiniging van € 500.000 op door op onderdelen een kwaliteitsverlaging door te voeren. Hierbij worden woonwijken, centrumgebieden en parken & landgoederen zoveel mogelijk ontzien. • Japanse duizendknoop bestrijden. • Eikenprocessierups bestrijden. • Knelpunten in beeld brengen ten aanzien van grondwaterstanden. • Handboek DIBOR (duurzame inrichting beheer openbare ruimte) actualiseren.
Subdoel	Bewoners wonen prettig samen, voelen zich veilig en ondernemen hiervoor gezamenlijk initiatieven in hun eigen buurt, wijk of dorp.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • Ondersteunen en faciliteren van bewonersinitiatieven onder andere via Ede Doet. • Ontwikkelen van integrale wijkaanpakken (vanuit sociaal, veiligheids- en ruimtelijk perspectief) in afstemming en samenwerking met de omgevingsvisie en sociale basis. • Ondersteuning en doorontwikkeling van de Doe- en Leerplaats en ontwikkeling van een integraal wijkplan Ede Zuid, door de mEde-makers Ede Zuid (Woonstede, Malkander, Cultura, Sportservice-Ede, Werkkracht, gemeente Ede) in samenwerking en afstemming met programma 2 en 3. • Samen met bewoners vorm geven aan (het beheer van) de openbare ruimte door de Edese Participatie Aanpak toe te passen bij de uitvoering van projecten.
Subdoel	Betere kwaliteit natuur en milieu.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • Opnemen duurzaamheidseisen voor verhardingen en uitvoering in bestekken en aanbesteding (EMVI criteria). • Uitvoeren opgaven klimaatadaptatie: minder hittestress, meer klimaatbestendig groen,

Steenbreek openbare ruimte, afkoppelen hemelwater.

- Implementeren bomenfonds.
- Biodiversiteit bevorderen door uitvoeren onderdelen programma biodiversiteit:
 - Er is meer ecologisch groen
 - Er zijn meer geschikte leefgebieden voor insecten
 - De kwaliteit van de natuurgebieden Noord- en Zuid Ginkel is verbeterd
 - Ruimtelijke projecten bevatten altijd een natuurinclusief component
 - Er zijn meer groene schoolpleinen en groene daken

Subdoel

Efficiënte inzet van middelen en minimaliseren overlast voor bewoners en bedrijven door middel van Integrale Programmering (KIP/UvP).

Prestaties

- We gaan meerjarig (5-jarig) programmeren.
- We optimaliseren het gebiedsgericht programmeren.
- We intensiveren de samenwerking met externe partijen (bijvoorbeeld netbeheerders).
- We integreren beleidsambities (zoals biodiversiteit, klimaatadaptatie, energietransitie) bij de vervangingswerkzaamheden in de openbare ruimte.

Indicatoren

Effectindicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Oordeel Edenaren leefbaarheid in de buurt <i>Rapportcijfer. Wordt tweemaal gemeten.</i>	7,5	-	7,6	7,5	n.v.t.
Oordeel Edenaren fysieke kwaliteit van de leefomgeving (schaalscore) <i>De schaal score loopt van 0 tot 10. Hoe hoger de score, hoe gunstiger. De schaal score is opgebouwd uit vijf items over onderhoud/beheer openbare ruimte en voorzieningen jeugd. Wordt tweemaal gemeten.</i>	5,9	-	6,1	6,0	6,42
Percentage Edenaren dat zich actief inzet om de eigen buurt te verbeteren <i>Wordt tweemaal gemeten.</i>	22	-	24	25	n.v.t.
Aantal gebruikers Ede Doet (1)		6.134	7.635	8.000	n.v.t.
Aantal initiatieven Ede doet (voldoende gespaard en/of uitgevoerd) (1)		384	348	400	n.v.t.

Vervallen indicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Het niveau van onderhoud van de openbare ruimte <i>In verband met bezuinigingen (voorlopig) geen sturing op kwaliteit.</i>	lets boven basis	B	B	n.v.t.	n.v.t.

Wat gaat het kosten?

	bedragen x € 1.000					
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023	Meerjarenraming 2024
Lasten	33.820 N	33.935 N	31.883 N	32.243 N	32.288 N	32.549 N
Baten	14.703 V	14.232 V	14.375 V	14.584 V	14.526 V	14.825 V
Storting reserve	1.790 N	2.016 N	2.113 N	2.154 N	2.025 N	2.050 N
Onttrekking reserve	1.418 V	2.375 V	1.150 V	730 V	522 V	488 V

Toelichting

In 2021 wordt € 0,5 miljoen minder aan groot onderhoud wegen uitgevoerd dan in 2020. Dit leidt tot een lagere onttrekking aan de reserve Groot onderhoud openbare ruimte in 2021. Door het meerjarig karakter van

dit type onderhoud is het ene jaar meer onderhoud nodig dan het andere jaar. Afwijkingen ten opzichte van het meerjarig gemiddelde worden opgevangen door deze reserve.

De verlaging van onze interne rekenrente van 3% naar 1,75% leidt op dit programma tot € 0,6 miljoen lagere rentelasten in 2021. De onttrekkingen uit de egaliseringsreserves ter dekking van rentelasten zijn € 0,1 miljoen lager.

In 2020 ontvangt het Dierenasiel De Hof van Ede een incidentele subsidie van € 0,3 miljoen voor nieuwbouw. Bij de Programmarekening 2019 heeft de gemeenteraad besloten om het subsidiebudget over te hevelen naar 2020 door deze toe te voegen aan de reserve Overlopende verplichtingen. In 2020 wordt dit bedrag onttrokken aan deze reserve.

De uitgaven voor het Actieplan Biodiversiteit zijn in 2021 € 0,2 miljoen lager dan in 2020. Deze uitgaven worden in 2021 voor het laatst gedekt uit de Reserve Investeringsfonds Impuls Ede. Vanaf 2022 zijn er structurele middelen toegekend.

De gemeenteraad heeft besloten om in 2020 € 0,4 miljoen binnen de begroting vrij te spelen om uitvoering te kunnen geven aan het Plan van aanpak eikenprocessierups 2020. Voor de jaren 2021 en 2022 wordt in deze begroting voorgesteld een budget van € 420.000 beschikbaar te stellen.

In 2020 heeft de Belastingdienst een naheffing vennootschapsbelasting over de jaren 2016 tot en met 2019 opgelegd van € 0,3 miljoen. Dit betreft de inkomsten vanuit reclame-uitingen in de openbare ruimte. Wij achten hiervoor geen heffingsgrond aanwezig en onderzoeken nog de mogelijkheden van verder bezwaar.

8

BESTUUR EN ORGANISATIE

Bestuursorganen, bestuursondersteuning, bestuurlijke samenwerking	Bestuur
Burgerzaken, verkiezingen, geo- en vastgoedinformatie	Dienstverlening
Overhead, algemene middelen, deelnemingen, beleggingen en financiering	Algemene middelen
Belastingen en heffingen	Belastingen en heffingen
Vastgoed	Vastgoed

Doel programma

Een goed functionerende organisatie zodat:

- de lokale democratie is gewaarborgd;
- de dienstverlening aan inwoners en ondernemers vlot en gemakkelijk is;
- de uitvoering van de belastingtaken rechtmatig is;
- organisaties die het beleid van de gemeente ondersteunen over vastgoed beschikken en
- de financiële positie van de gemeente Ede wendbaar en weerbaar is.

Ontwikkelingen programma

Bestuur

Burgers worden mondiger en zelfredzamer en hebben meer behoefte om mee te praten en invloed uit te oefenen op lokale zaken. De Edese Participatie Aanpak heeft tot doel om op een goede manier burgers invloed te geven, waarbij kaders gelden en verwachtingen goed zijn afgestemd. Deze aanpak wordt al uitgerold. In 2020 wordt de Wet Toegankelijkheid van kracht; deze wet vereist dat gemeentelijke websites in 2020 toegankelijk zijn, ook voor mensen met een beperking. Denk hierbij aan visuele, auditieve, verstandelijke of fysieke beperkingen. De centrale gemeentelijke website (www.ede.nl) scoort al hoog op de onderdelen van toegankelijkheid. Uit de inventariserende voorbereiding blijkt echter dat we erg veel (ongeveer 150) gemeentelijke websites hebben. We zijn gestart met een programma om dit aantal te beperken en de toegankelijkheid te verhogen.

Dienstverlening

De komende jaren vormen informatie, digitalisering en technologische ontwikkelingen steeds meer de basis voor ons handelen. Door slim gebruik te maken van de informatie die wij al hebben, kunnen we beter en flexibeler inspelen op de behoeften van inwoners en ondernemers. Landelijk is er steeds meer aandacht voor het bestrijden van identiteitsfraude. Publiekszaken heeft de poortwachtersfunctie voor het vaststellen van identiteiten en de bewaking van de Basisregistratie Personen. Vanuit deze rol zetten wij in op een hoge deskundigheid van medewerkers en op technologieën om de herkenning van fraude te bevorderen.

Algemene middelen

Een belangrijk deel van de algemene middelen wordt gevormd door de middelen die we ontvangen van het Rijk in de vorm van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. De wijze waarop het Rijk de middelen verdeelt, wordt in 2021 herzien. Binnenkort (december 2020) is bekend wat de financiële consequenties zijn voor onze gemeente. Het effect hiervan is zichtbaar in de Perspectiefnota van 2022-2025.

Belastingen en heffingen

Herziening gemeentelijk belastinggebied

In mei 2020 is in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het rapport 'Herziening gemeentelijk belastinggebied' opgeleverd. De herziening moet de komende jaren leiden tot meer lokale autonomie en mogelijkheden tot maatwerk. Dit betekent het een en ander voor bestaande belastingsoorten en voor de introductie van nieuwe belastingsoorten. Per saldo gaat de Nederlandse belastingbetaler niet meer belasting betalen; er vindt een verschuiving van lastendruk plaats vanuit het Rijk naar gemeenten. De afdeling Belastingen zal deze ontwikkelingen intensief volgen; de implementatie van een eventuele herziening in Ede vindt tijdig, volledig en rechtmatig plaats, waarbij zoveel mogelijk de aansluiting bij het bestuursakkoord wordt gezocht.

Samenhangende objectregistratie (SOR)

Landelijk is een beweging in gang gezet om een samenhangende objectenregistratie te realiseren. Als dit doorgang vindt, dan dient elke gemeente in 2025 over een samenhangende objectregistratie te beschikken; het gaat om de basisregistraties BAG-WOZ-BGT-BOR. In 2020 is gestart met een verkenning van de voordelen, kansen en mogelijkheden (organisatorisch, kwalitatief, technisch, financieel). Na landelijke besluitvorming wordt vanaf 2021, in samenwerking met betrokken specialisaties (BAG-BGT-BOR en ICT), de businesscase uitgewerkt.

Vastgoed

Verduurzaming

Het Klimaatakkoord bevat afspraken voor de diverse sectoren. In 2050 moeten 7 miljoen woningen en 1 miljoen gebouwen van het aardgas af. Dat betekent isoleren en gebruikmaken van duurzame warmte en elektriciteit. Als eerste stap moeten in 2030 de eerste 1,5 miljoen bestaande woningen verduurzaamd zijn. Dat gaat wijk voor wijk, maar wel in een steeds hoger tempo. De gemeentes weten in 2021 welke wijk, wanneer aan de beurt is. Met de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed sluiten wij zo veel als mogelijk aan bij deze wijkgerichte strategie van Ede en we streven ernaar dat het gemeentelijk vastgoed in 2030 helemaal energieneutraal is.

Bezetting en benutting

Door diverse maatschappelijke en technologische ontwikkelingen zal het gebruik van en daarmee de behoefte aan maatschappelijk vastgoed de komende jaren veranderen. Denk bijvoorbeeld aan de verdere digitalisering. Ook de huidige bezuinigingen maken dat het gebruik van maatschappelijk vastgoed zal veranderen. De ontwikkelingen en trends op dit gebied worden vertaald naar het vastgoedbeleid, zodat wij kunnen anticiperen en reageren. Het college voert in dit kader dit jaar een onderzoek uit naar de bezetting en benutting van maatschappelijk vastgoed.

Corona

De samenleving wordt in 2020 op allerlei vlakken beheerst door de pandemie Corona/Covid-19. Ook voor het maatschappelijk vastgoed heeft dit grote gevolgen: ondernemers en organisaties worden geconfronteerd met (kostbare) maatregelen en realiseren minder omzet. De 1,5 meter samenleving heeft zijn weerslag op de bezetting en benutting van vastgoed. Het risico bestaat dat (op termijn) de huren niet meer betaald kunnen worden. De verwachting is dat dit minimaal in 2020 en 2021 effecten heeft voor maatschappelijke organisaties. Er wordt een inventarisatie gemaakt van de huidige ventilatie- en installatiesystemen in het maatschappelijk vastgoed. Mogelijk zijn hier aanpassingen noodzakelijk in het kader van de gezondheid.

Financieel overzicht programma

	bedragen x € 1.000					
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Meerjarenraming		
			2022	2023	2024	
Bestuur	9.174 N	15.560 N	15.653 N	15.535 N	11.906 N	9.289 N
Dienstverlening	3.297 N	3.618 N	3.617 N	3.614 N	3.615 N	3.616 N
Algemene Middelen	38.364 N	37.418 N	38.490 N	43.756 N	48.682 N	54.966 N
Belastingen en heffingen	2.050 N	1.858 N	1.863 N	1.843 N	1.843 N	1.843 N
Vastgoed	6.999 N	7.697 N	6.106 N	6.246 N	6.066 N	5.911 N
Lasten programma	59.884 N	66.152 N	65.729 N	70.994 N	72.112 N	75.624 N
Bestuur	2.034 V	5.356 V	9.925 V	9.906 V	6.177 V	3.560 V
Dienstverlening	1.624 V	1.692 V	2.008 V	2.008 V	2.008 V	2.008 V
Algemene Middelen	212.675 V	214.936 V	207.136 V	208.642 V	211.759 V	215.320 V
Belastingen en heffingen	33.642 V	33.937 V	34.486 V	28.335 V	28.335 V	28.335 V
Vastgoed	7.085 V	6.562 V	7.085 V	7.079 V	7.077 V	6.995 V
Baten programma	257.060 V	262.484 V	260.639 V	255.970 V	255.357 V	256.218 V
Saldo van baten en lasten	197.176 V	196.332 V	194.910 V	184.975 V	183.245 V	180.594 V
Storting reserve	31.029 N	22.511 N	18.485 N	10.104 N	7.850 N	6.574 N
Onttrekking reserve	24.090 V	24.789 V	12.522 V	12.661 V	12.207 V	13.161 V
Resultaat	190.237 V	198.610 V	188.946 V	187.532 V	187.601 V	187.181 V

Productgroep BESTUUR

Doel

In de gemeente Ede functioneert de lokale democratie naar tevredenheid.

Burgers hebben invloed via gemeenteraadsverkiezingen en participatie. College van burgemeester en wethouders en Gemeenteraad werken volgens hun eigen taken, rollen en posities gescheiden volgens de beginselen van dualiteit en ze worden ondersteund door professionele ambtenaren.

Ketenpartners

De gemeente Ede werkt samen op verschillende thema's en in verschillende samenstellingen. In de overige programma's van de programmabegroting is dit nader uitgewerkt.

Relevante beleidsnota's

- [Visie Ede 2025](#) (2012)
- [Gedragscode bestuurlijke integriteit](#) (2016)
- [Geheimhoudingsprotocol Ede](#) (2017)
- [De Edese participatie-aanpak](#) (2019)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2021 doen?

Subdoel

Onze bestuursstijl is transparant: iedereen kan volgen hoe college van burgemeester en wethouders en gemeenteraad de gemeente besturen (college van B&W en gemeenteraad werken duaal, waarbij het college ruimte krijgt om te besturen en de gemeenteraad in staat wordt gesteld haar controlerende rol uit te oefenen).

Prestatie

- Wij zorgen ervoor dat vergaderingen van de gemeenteraad online te volgen zijn.

Subdoel Prestaties

Onze bestuursstijl is gericht op samenwerking met de Edese samenleving.

- Bij plannen en besluiten betrekken wij de kennis en belangen van betrokkenen.
- Er zijn mogelijkheden voor inwoners om initiatieven te ontplooiën.
- Wij bevorderen interactie met inwoners via bewonersavonden en sociale media.
- Via werkbezoeken en persoonlijke gesprekken zorgen wij ervoor direct persoonlijk geïnformeerd te worden.

Wat gaat het kosten?

	bedragen x € 1.000					
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	9.174 N	15.560 N	15.653 N	15.535 N	11.906 N	9.289 N
Baten	2.034 V	5.356 V	9.925 V	9.906 V	6.177 V	3.560 V
Onttrekking reserve	444 V	4.649 V	0 N	0 N	0 N	0 N

Toelichting

De Edese kassiersfunctie voor Regiodeal Foodvalley komt in deze productgroep tot uitdrukking. Alles bij elkaar worden de uitgaande geldstromen gedekt door inkomende geldstromen. Tussen de jaren ontstaan tempoverschillen in uitgaven en ontvangsten, waardoor gelden 'overgeheveld' moeten worden naar een ander boekjaar. In 2019 is de ontvangst van € 4,5 miljoen van het Rijk, bedoeld voor bestedingen in 2020, via de reserve Overlopende Verplichtingen overgeheveld naar 2020. Dit verklaart het opvallende verloop van de baten tussen 2020 en 2021.

Productgroep DIENSTVERLENING

Doel

Een gemakkelijke en snelle dienstverlening aan inwoners en ondernemers en een betrouwbaar BRP.

Ketenpartners

VDP (Vereniging voor Directeuren Publiekszaken); NVVB (Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken); VNG (Vereniging Nederlandse Gemeenten).

Relevante beleidsnota's

- [Digitale overheid](#)
- [Dienstverlening 2025](#)
- [Visie op dienstverlening 2020](#) (2014)
- [Plasterk 2017 Digitaal](#) (2015)
- [Bestuursakkoord 2018-2022 - Ruimte voor Ede](#)
- [Rapport van de Nationale Ombudsman - Relatie burger overheid 2030](#) Digitale inclusie: aan de slag met gemeentelijke dienstverlening (VNG Realisatie 2019)
- I-visie gemeente Ede 2018-2022 (geen link beschikbaar)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2021 doen?

Subdoel Prestaties

Inwoners en ondernemers hebben regie over eigen data en kunnen meer zaken zelf regelen.

- Het persoonsinformatiebeleid wordt nageleefd zodat de privacybescherming van de burger gewaarborgd is.
- De mutaties in de Basisregistratie Personen (BRP) worden op een juiste wijze verwerkt.

- Jaarlijkse zelfevaluatie BRP en zelfevaluatie waardedocumenten zijn succesvol afgerond.
- Bij aangifte wordt preventief identiteitsfraude gecontroleerd.

- Subdoel Prestatie**
- Inwoners en ondernemers kunnen hun zaken vanaf iedere plek afhandelen.
- We optimaliseren de werkprocessen in de keten door middel van verbeter suggesties aan partijen.

- Subdoel Prestaties**
- Inwoners en ondernemers worden geholpen door het antwoord direct te geven of door te verwijzen naar de juiste oplossing
- We handelen 2de-lijns verzoeken (mail, terugbel -en iBurgerzaken) binnen de behandeltermijn af.
 - We zorgen ervoor dat het kennissysteem (Antwoord+) de content beschikt om vragen direct te beantwoorden.
 - Volledige registratie van gevonden voorwerpen.
 - Eerstelijns beantwoording op grond van informatie in Antwoord+ en vak applicaties.

- Subdoel Prestaties**
- Diensten en producten zijn eenvoudig en duidelijk aan te vragen.
- We optimaliseren de werkprocessen in de keten door middel van verbeter suggesties aan partijen.
 - Alle aanvragen, aangifte, verzoeken en klantvragen worden deskundig en klantgericht uitgevoerd.

- Subdoel Prestaties**
- Diensten en producten worden indien mogelijk direct geleverd.
- We optimaliseren de werkprocessen in de keten door middel van verbeter suggesties aan partijen.
 - De kwalitatieve en kwantitatieve bezetting van alle kanalen is voldoende.

- Subdoel Prestaties**
- Iedere inwoner en ondernemer wordt in staat gesteld mee te doen en dit wordt zo makkelijk mogelijk gemaakt.
- We informeren de burger (pro-)actief over actualiteiten met betrekking tot publiekszaken.
 - Alle aanvragen, aangifte, verzoeken en klantvragen worden deskundig en klantgericht uitgevoerd.

Indicatoren

Effectindicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over publieke dienstverlening <i>Indicator wordt tweemaal gemeten.</i>	-	68	-		
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over gemeentelijke informatievoorziening <i>Indicator wordt tweemaal gemeten.</i>	-	79	-		
Rapportcijfer digitale dienstverlening <i>Wordt tweemaal gemeten.</i>	-	7,0	-	7,5	

Wat gaat het kosten?

	bedragen x € 1.000					
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	3.297 N	3.618 N	3.617 N	3.614 N	3.615 N	3.616 N
Baten	1.624 V	1.692 V	2.008 V	2.008 V	2.008 V	2.008 V
Storting reserve	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	22 V	80 V	61 V	58 V	58 V	58 V

Toelichting

Het verschil tussen de geraamde opbrengst in 2020 en 2021 voor leges burger- en bestuurszaken wordt veroorzaakt doordat het knelpunt bij de leges van de reisdocumenten nog meerjarig verwerkt moet worden.

Productgroep ALGEMENE MIDDELEN

Doel

Een solide financiële positie van de gemeente die weerbaar en wendbaar is.

Ketenpartners

Niet van toepassing.

Relevante beleidsnota's

[Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten](#), uitgewerkt in:

- [Financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet \(2017\)](#), uitgewerkt in:
 - o [Nota Reserves en voorzieningen \(2016\)](#)
 - o [Nota Afschrijvingsbeleid en waardering activa \(2017\)](#)
 - o Nota Misbruik & oneigenlijk gebruik
 - o [Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen \(2017\)](#)
 - o [Nota Lokale heffingen](#)
 - o [Nota Onderhoud Kapitaalgoederen \(2017\)](#)
 - o [Treasurystatuut \(2017\)](#)
 - o [Verordening leningen en garanties Ede 2017](#)
 - o [Nota Grondbeleid](#)
 - o Nota Verbonden partijen (2009).

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2021 doen?

Subdoel Een begroting zonder tekorten en een begroting met voldoende weerbaarheid (reserves) en wendbaarheid zodat we tegenvallers kunnen opvangen zonder beleidsaanpassingen.

- Prestaties**
- Wij zorgen er met behulp van de P&C-instrumenten voor dat er tijdig voldoende informatie is om beleidskeuzes te maken.
 - Wij vertalen de ontwikkelingen in de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds tijdig naar consequenties voor gemeentelijk beleid.

Subdoel Er is een verantwoorde verhouding tussen inhuur en vast personeel.

- Prestaties**
- We verminderen externe inhuur.
 - We investeren meer in opleiding, ontwikkeling en begeleiding van eigen medewerkers.
 - We vergroten de flexibele schil van ambtenaren in dienst van de gemeente

Indicatoren

Kengetallen en ratio's zijn opgenomen in de paragraaf Indicatoren.

Beeldindicatoren	Metingen			Streef- waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Kosten ambtelijk apparaat <i>Alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur per inwoner.</i>	624	662	634	n.v.t.	n.v.t.
Prestatie-indicatoren	Metingen			Streef- waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Personeelsformatie <i>De toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari.</i>	6,4	6,8	7,0	n.v.t.	n.v.t.
Personeelsbezetting <i>Het gaat hier om het gemiddelde van het werkelijk aantal fte dat werkzaam is</i>	6,7	6,5	6,9	n.v.t.	n.v.t.
Kosten externe inhuur <i>Kosten als percentage van totale loonsom + totale kosten inhuur externen.</i>	21,8	23,0	17,4	17	n.v.t.
Overheadkosten <i>Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces als percentage van de totale lasten (exclusief toevoegingen aan de reserves) op basis van de definitie die gebruikt wordt voor Vensters Voor Bedrijfsvoering. In 2019 is overgestapt op een berekeningswijze die aansluit bij Vensters voor Bedrijfsvoering. Voorgaande jaren zijn ten opzichte van eerdere planning en controldocumenten herrekend.</i>	8,5	8,1	8,6	n.v.t.	n.v.t.

Wat gaat het kosten?

	bedragen x € 1.000					
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	38.364 N	37.418 N	38.490 N	43.756 N	48.682 N	54.966 N
Baten	212.675 V	214.936 V	207.136 V	208.642 V	211.759 V	215.320 V
Storting reserve	25.734 N	17.213 N	13.450 N	9.717 N	7.473 N	6.205 N
Onttrekking reserve	22.473 V	18.079 V	11.346 V	11.517 V	11.110 V	12.110 V

Toelichting

Ten opzichte van 2020 is de algemene uitkering circa € 2,7 miljoen lager. Dit is een combinatie van een uitname van € 6,1 voor overheveling Beschermd Wonen naar Wlz (Rijk) en taakmutaties/accret tot een bedrag van € 3,4 miljoen.

Mutaties in de algemene reserve op grond van eerdere P&C-documenten zorgen voor de mutatie in storting en onttrekking reserves. Daarnaast is sprake van een verschil in de reserves BCF en bedrijfsvoering.

De verlaging van het renteomslagpercentage in combinatie met de herfinanciering van een lening heeft effect. Lasten nemen naar verwachting per saldo af met circa € 1,5 miljoen door lagere rentevoordelen en minder rentelasten.

Met de lagere rekenrente wordt minder rente door berekend, dit leidt tot een lagere last op de programma's van € 3,8 miljoen. Deze valt weg tegen een lagere baat op programma 8 op het product Financiering.

De rentevergoeding op de egaliseringsreserves kapitaallasten is eveneens verlaagd en leidt tot een lagere storting van € 530.000. Daarnaast wordt een zelfde bedrag ook minder onttrokken.

Productgroep BELASTINGEN EN HEFFINGEN

Doel

Dat de belastingtaken en de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) tijdig, volledig en rechtmatig worden uitgevoerd.

Ketenpartners

Kadaster; CBS; Rijksbelastingdienst; Waterschappen.

Relevante beleidsnota's

- [Nota Lokale Heffingen](#) (2018)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2021 doen?

Subdoel Prestatie

Dat belastingplichtigen tijdig een juiste belastingaanslag ontvangen.

- Belastingaanslagen worden op een efficiënte wijze opgelegd en ingevorderd.

Subdoel Prestatie

Dat belastingschuldigen binnen drie maanden uitsluitel ontvangen over volledig ingediende verzoeken om kwijtschelding.

- Verzoeken om kwijtschelding worden op een efficiënte wijze afgehandeld waarbij de administratieve lasten voor de burger tot een minimum worden beperkt.

Subdoel Prestatie

Dat het WOZ-proces transparant en inzichtelijk is voor de gemeenteraad, de accountant, de rechterlijke macht en de burger.

- Wij ontwikkelen samen met de Waarderingskamer (toezichthouder Wet WOZ) een verantwoordingsdocument om te laten zien dat het WOZ-proces transparant is

Subdoel Prestatie

Dat de kwaliteit van de Basisregistratie Personen (BRP) beter wordt.

- Het gericht controleren van verdachte adressen (ICTU/LAA) wordt verder gestructureerd en uitgevoerd in de keten.

Subdoel Prestatie

Dat de invordering klantgerichter wordt zodat belastingplichtigen niet worden geconfronteerd met stapeling van schulden en problemen.

- We gaan persoonlijker en meer en meer met één gezicht naar buiten treden (rekening houdend met andere gemeentelijke afdelingen zoals sociaal domein).

Wat gaat het kosten?

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	2.050 N	1.858 N	1.863 N	1.843 N	1.843 N	1.843 N
Baten	33.642 V	33.937 V	34.486 V	28.335 V	28.335 V	28.335 V
Storting reserve	4.650 N	4.650 N	4.650 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	36 V	500 V	0 N	0 N	0 N	0 N

Toelichting

Conform de besluitvorming in de Financiële barometer is in 2020 een eenmalige generieke korting op het investeringsfonds van € 0,5 miljoen toegepast. In 2021 vindt deze onttrekking niet plaats. De stijging van de baten met € 0,5 miljoen betreft de inflatiecorrectie. Los hiervan zijn er geen significante wijzigingen in dit

product 2021. De daling baten vanaf 2022 met ruim € 6 miljoen vanwege het wegvallen van de wettelijke mogelijkheid om precariobelasting te heffen.

Productgroep VASTGOED

Doel

Organisaties die met hun activiteiten het beleid van de gemeente ondersteunen beschikken over vastgoed.

Ketenpartners

Maatschappelijke organisaties (huurders zoals SportServiceEde, Akoesticum, Cultura Ede, etc.); molenaars; onderhoudspartijen (bouwbedrijf Kreeft Ede, ITN installatietechniek Ede, Nijbod Consultancy BV en Kunstwacht).

Relevante beleidsnota's

- [Vastgoednota 2017](#)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2021 doen?

Subdoel Prestaties Meer inzicht in de vastgoedportefeuille om strategisch te kunnen sturen.

- Herijken Vastgoednota.
- Opstellen van een Meerjaren Perspectief Vastgoed.

Subdoel Prestaties 90% van onze kernvoorraad op energielabel A in 2020-2021.

- Het uitvoeren van de duurzaamheidsadviezen (zoals LED verlichting aanbrengen, isoleren).
- Aansluiten van panden op het warmtenet of contracten voor toekomstige aansluiting op het warmtenet.
- Aanleggen van zonnepanelen.

Subdoel Prestaties In 2030 is onze kernvoorraad energieneutraal.

- Het ontwikkelen van een Routekaart Verduurzaming.
- Alternatieven verkennen voor gasaansluiting (warmtenet, zonnepanelen, warmtepompen, all-electric).

Subdoel Prestaties Toegankelijker gemeentelijke panden volgens ITs 2018 (Inclusie).

- Het uitvoeren van de pilot 'Inclusie' voor twee objecten (sportzaal De Soetendaal en wijkcentrum Het Kernhuis).
- Op basis van de ervaringen van de pilot 'Inclusie' wordt het vergroten van de toegankelijkheid van al onze gebouwen verder uitgerold.

Subdoel Prestaties De tevredenheid van onze klanten is toegenomen.

- Actiever accountmanagement door jaarlijks contact met huurders en gebruikers.
- De huurders en gebruikers betrekken bij de verduurzamingsopgave.

Subdoel Prestaties Ons vastgoed blijft op onderhoudskwaliteitsniveau 3 (volgens NEN2767)

- Tussen-evaluaties uitvoeren met onze ketenpartners van onderhoud in regie.
- Steekproeven nemen om het onderhoudskwaliteitsniveau vast te stellen.

- Het uitzetten van onderhoud monumentale panden.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Afstand tot een voorziening (in kilometers) (1)					
- Onderwijs	0,6	0,5	0,5	n.v.t.	0,6*
- Cultuur	1,5	1,9	1,6	n.v.t.	1,4*
- Sport	0,9	1,5	0,8	n.v.t.	0,6*
- Welzijn	1,0	1,0	1,0	n.v.t.	0,8*
<i>* Uit benchmark Republiq.</i>					
Percentage aandeel maatschappelijk bezit in portefeuille (1) <i>Op basis van BVO-objecten. * Uit benchmark Republiq.</i>	89,7	91,3	92,3	90	82*
Aantal gemeentelijke monumenten (1) <i>Objecten in portefeuille van de afdeling GZ&VG.</i>			9	9	n.v.t.
Aantal rijksmonumenten (1) <i>Objecten in portefeuille van de afdeling GZ&VG.</i>			11	11	n.v.t.

Effectindicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Klanttevredenheidonderzoek afdeling vastgoed (1)			6,5	7,0	n.v.t.
Leegstandscijfer (1) <i>Percentage. * Uit benchmark Republiq.</i>	3,8	-	2,6	2-3	5,0*

Prestatie-indicatoren	Metingen			Streef-waarde (2)	Referentie waarde (3)
	2017	2018	2019		
Percentage vastgoed objecten <i>Minimaal niveau 3 onderhoudskwaliteit op de totale portefeuille Maatschappelijk Vastgoed. Conform het vastgoedbeleid vindt de meting driejaarlijks plaats.</i>	-	99	nmb	100	n.v.t.
90% van onze kernvoorraad op energielabel A in 2020-2021 (1) <i>Percentage</i>	-	73	84	90	n.v.t.
Kernvoorraad energie neutraal in 2030 (1) <i>Percentage. Eerste gegevens in 2020. * Streefwaarde 2030.</i>	-	-	-	75*	n.v.t.
Percentage gasloze aansluitingen van onze kernvoorraad/totale BVO kernvoorraad (1)	-	-	5	8	n.v.t.
Aantal zonnepanelen op vastgoed panden (1) <i>* Streven naar verdrievoudiging binnen bestuursperiode 2018-2021.</i>	2.027	3.239	3.783	6.000*	
Percentage slimme meters (1)			3	15	n.v.t.

Wat gaat het kosten?

	bedragen x € 1.000					
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	6.999 N	7.697 N	6.106 N	6.246 N	6.066 N	5.911 N
Baten	7.085 V	6.562 V	7.085 V	7.079 V	7.077 V	6.995 V
Storting reserve	644 N	648 N	386 N	388 N	378 N	369 N
Onttrekking reserve	1.115 V	1.481 V	1.114 V	1.086 V	1.039 V	993 V

Toelichting

De lasten dalen met € 1,7 miljoen door een verlaging van de interne rekenrente van 3% naar 1,75%. Hierdoor is de toegerekende rente over de investeringen lager. De tegenboeking hiervan moet nog worden verwerkt in de

cijfers aan zowel de lasten als de baten kant. Dit zal verwerkt worden in de aankomende perspectiefnota. Door indexering van de kosten stijgen andere lasten met € 0,1 miljoen.

De baten stijgen met € 0,2 miljoen door indexering van pachten en huren. Daarnaast stijgen de baten met € 0,3 miljoen doordat een doorbelasting vanuit beleid sport niet meer plaatsvindt. Gemeente breed is het effect van deze aanpassing nihil.

De onttrekking aan de reserves daalt met € 0,4 miljoen door lagere kapitaallasten die vanuit de reserve gefinancierd worden. De storting in de reserve daalt met € 0,2 miljoen in verband met het lagere rentetarief.

5 Financiën

5.1 Uitgangspunten

Een duurzaam financieel perspectief is één van de uitgangspunten in het bestuursakkoord. In hoofdstuk 2 heeft dit zich vertaald in een zorgvuldige afweging tussen benodigde investeringen in Ede en te nemen ombuigingsmaatregelen.

5.2 Van Financiële barometer 2020 naar begroting

5.2.1 Exploitatierkening in meerjarig perspectief

Als vertrekpunt voor het meerjarenperspectief geldt de vastgestelde Financiële Barometer 2020 inclusief uitkomsten van de Meicirculaire 2020 en de meerjarige vrijval kapitaallasten.

Omschrijving	bedragen x € 1.000				
	2020	2021	2022	2023	2024
Vertrekpunt:					
Saldo Programmabegroting 2020-2023	474 V	511 V	2.575 N	2.757 N	2.757 N
Saldo Financiële Barometer 2020	1.977 V	-	-	-	-
Vrijval kapitaallasten	-	100 V	75 V	430 V	360 V
Reservering financiële problematiek	2.451 N	-	-	-	-
Meicirculaire 2020	3.400 V	3.700 V	3.700 V	1.200 V	1.000 N
Vertrekpunt voor programmabegroting	3.400 V	4.311 V	1.200 V	1.127 N	3.397 N

In combinatie met de algemene reserve geeft dit vertrekpunt een bijzonder perspectief: incidenteel voldoende ruimte, daar waar het structurele beeld tekortschiet. Vanuit de terminologie van 'wendbaarheid en weerbaarheid' biedt de beschikbare ruimte voldoende mogelijkheden, qua omvang en tijd, om tot een sluitend perspectief te komen.

Een incidentele ruimte die dankzij de incidentele maatregelen in de septembercirculaire nog verder is toegenomen. In deze circulaire zijn het tijdelijk achterwege laten van de verhoging van de opschalingskorting en ook een extra bedrag voor Jeugd, vooruitlopend op de uitkomsten van een onderzoek naar de hoogte van het macrobudget de belangrijkste ingrediënten.

In het voorwoord en in hoofdstuk twee wordt uitgebreid ingegaan op het proces van barometer naar programmabegroting. Hoofdstuk twee bevat ook de voorstellen voor knelpunten, beleidsambities en ombuigingen.

De komende tijd zien we verschillende onderwerpen die onze aandacht vragen. Allereerst de coronacrisis, een crisis die ook Ede direct raakt. Over de omvang en de duur kunnen we slechts speculeren. In ons beleid en financieel beeld hebben we de nodige voorzieningen getroffen, waarbij we steeds de ontwikkelingen ten aanzien van corona nauwgezet volgen.

Onze Edese opgaven zijn onverminderd groot, zowel in het ruimtelijk als sociaal domein. In deze begroting leggen wij u diverse voorstellen voor. Tegelijkertijd zien we dat deze opgaven zich niet beperken tot onze gemeente. Velen, zowel overheid als bedrijfsleven, zijn doordrongen van de noodzaak om stappen voor onze toekomst te zetten. Dit maakt ook dat de bereidheid om financieel bij te dragen meer en meer toeneemt. Een bereidheid waar we graag gebruik van maken, maar die ook brood nodig is om te komen tot resultaten. Om deze kansen optimaal te kunnen benutten stellen wij u voor om vanuit onze incidentele middelen een reserve Cofinanciering Edese opgaven in te stellen. Wij denken aan een voeding van ruim € 10 miljoen, waarmee we verwachten een veelvoud aan mogelijkheden te creëren.

Resumerend leiden de verschillende mutaties tot het volgende meerjarenbeeld.

Omschrijving	bedragen x € 1.000				
	2020	2021	2022	2023	2024
Vertrekpunt voor programmabegroting	3.400 V	4.311 V	1.200 V	1.127 N	3.397 N
Knelpunten en beleidsambities (hoofdstuk 2)	-	7.547 N	6.093 N	5.097 N	4.454 N
Ombuigingen (hoofdstuk 2)	-	869 V	1.284 V	1.347 V	1.472 V
Algemene uitkering - septembercirculaire (hoofdstuk 5)	3.619 V	1.019 V	2.019 V	57 N	19 V
Actualisatie en nieuwe jaarschijf (hoofdstuk 6)	2.371 N	2.903 V	3.040 V	3.740 V	4.328 V
Vorming reserve Cofinanciering Edese Opgaven (hoofdst. 2)	7.500 N	1.000 N	1.000 N	1.000 N	-
Saldo Programmabegroting 2021-2024	2.852 N	555 V	450 V	2.194 N	2.032 N

In de jaren 2023 en 2024 wordt de ontbrekende rijkscompensatie Jeugd zichtbaar. Met het Rijk is afgesproken dat een onderzoek wordt gedaan naar het structurele karakter van deze middelen en de daarbij benodigde omvang. De uitkomsten van het onderzoek zijn nog niet bekend.

Dit beeld vertaalt zich als volgt in de algemene reserve.

Omschrijving	bedragen x € 1.000				
	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	17.147	17.466	18.999	19.731	17.822
Resultaatbestemming jaar t-1	2.707	0	0	0	0
Stand 1 januari (na resultaatbestemming)	19.854	17.466	18.999	19.731	17.822
<i>Doorwerking besluitvorming oude jaren:</i>					
Stortingen	15.128	12.363	8.657	6.333	5.060
Onttrekkingen	-11.264	-7.074	-7.175	-7.175	-8.175
Mutatie t.o.v. vertrekpunt programmabegroting:	-6.252	-3.756	-750	-1.067	1.365
Saldo per 31 december	17.466	18.999	19.731	17.822	16.072
2% norm	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Afwijking van bodem	7.466	8.999	9.731	7.822	5.995

5.2.2 Financiële positie

Drie begrippen staan centraal in een beschrijving van de financiële positie: structureel begrotingsevenwicht, weerbaarheid en wendbaarheid van de begroting.

Structureel begrotingsevenwicht

De berekening van het structureel begrotingsevenwicht gaat een stapje verder dan het overzicht waarmee dit hoofdstuk begint. In dat overzicht beschouwen we alle baten en lasten bij elkaar, zonder onderscheid te maken tussen structureel en incidenteel. Bij het opstellen van de begroting kijkt Ede bij het toevoegen van een nieuwe jaarschijf en het wegeven van beleidsambities en knelpunten of structurele lasten gedekt worden door structurele baten. Het BBV adviseert om dit expliciet te laten zien in een overzicht. Dit overzicht is opgenomen in bijlage 1D. De conclusie is dat we voor de begroting 2021 en meerjarenraming 2022 een begroting hebben die voldoet aan de vereiste van structureel evenwicht. In lijn met de gepresenteerde meerjarenraming gaat dit niet op voor de laatste twee jaren uit de meerjarenraming.

Weerbaarheid van de begroting

Kengetallen								bedragen x € 1	
Ratio weerstandsvermogen	R 2017	B 2019	R 2018	B 2020	R 2019	B 2021	B 2021*	Norm	
A. Beschikbare buffers	56	40	53	45	49	52	45		
B. Nodig voor opvangen risico's	28	37	26	38	33	39	39		
Ratio (A/B)	2,0	1,1	2,1	1,2	1,5	1,3	1,2	> 0,8	

R = rekening, B = begroting

* = Na verwerking effecten uit hoofdstukken 2, 5 en 6

bedragen x € 1 miljoen											
Algemene reserve 31-12	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Programmarekening	28	34	35	24	21	20					
Prognose begroting 2021						20	17	19	20	18	16

Norm: Bodem van € 10 miljoen in het laatste jaar van het meerjarenperspectief

De weerstandsratio scoort in 2021 met 1,2 een voldoende. Een voorzichtige trend is zichtbaar van twee effecten die elkaar versterken in het verloop van de ratio. Bij elke begroting en rekening wordt het risicoregister geactualiseerd. Tussen de schommelingen door zien we een beweging dat het risicoprofiel van de gemeente toeneemt, ondanks dat achterliggende oorzaken van jaar op jaar verschillend kunnen zijn. De toename van risico's ten opzichte van een half jaar geleden ten tijde van de programmarekening is voornamelijk ingegeven door de gevolgen van corona, waaronder die op het grondbedrijf en algemene uitkering. Terwijl de risico's toenemen, zien we dat de werkelijk beschikbare buffers die daar tegenover staan om deze op te vangen, afnemen.

Met deze begroting blijft de algemene reserve ongeveer op het niveau van de afgelopen jaren, zeker als we in beschouwing nemen dat in de laatste twee jaren van de begroting gerekend wordt met een tekort van € 2 miljoen per jaar: Verwachte rijkscompensatie sociaal domein die we in dit financieel beeld voorfinancieren uit de algemene reserve.

Wendbaarheid van de begroting

Kengetallen Programmabegroting 2021-2024							In %
Programmabegroting 2021-2024	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Norm
Netto schuldquote	65	75	68	76	81	73	
Gecorrigeerde netto schuldquote	45	54	50	61	64	56	< 100
Solvabiliteitsratio	27	20	21	19	18	18	> 20
Structurele exploitatieruimte	-2	-1	1	0	0	-2	> 0 in laatste jaarschijf meerjarenperspectief
Grondexploitatie	34	28	27	22	19	18	
Belastingcapaciteit	90	87	88	88	88	88	

De solvabiliteit voor de begroting is voldoende maar daalt in de meerjarenraming net onder de 20% grens, zonder echt in elkaar te zakken. Hier horen twee aandachtspunten bij. De eerste is dat de bovenstaande kengetallen zijn berekend met de cijfers vóór de verwerking van de voorstellen in hoofdstuk 2, 5 en 6 en de vorming van de reserve voor cofinanciering. Zeker in de eerste jaren telt zo'n reserve mee in het eigen vermogen en telt positief door in het kengetal. De tweede is dat het college bewust de keuze heeft gemaakt om de eerdergenoemde beschikbaar gekomen middelen van € 15 miljoen in te zetten voor Ede. Het lost een aantal knelpunten op, intensiveert een aantal beleidsambities en anticipeert op een multiplier bij cofinanciering. We zien namelijk dat zowel Rijk als Provincie ten tijde van deze crisis zinspelen op het beschikbaar stellen van middelen onder voorwaarde van cofinanciering door gemeenten. Een alternatieve beleidskeuze is het om de beschikbare middelen toe te voegen aan de algemene reserve om daarmee de weerbaarheid van de begroting te versterken en de wendbaarheid te vergroten.

Zolang de gemeente het huidige beleid rond de grondexploitaties voortzet, worden met het vorderen van de tijd projecten afgerond, daalt de boekwaarde van de projecten en wordt het kengetal lager.

De betekenis van de daling van het kengetal Belastingcapaciteit is dat de lokale lasten in Nederland gemiddeld harder stijgen dan die in Ede. Als de trend van afgelopen jaren zich voortzet, dan is het waarschijnlijk dat de 'kloof' blijft groeien. We beschikken niet over toekomstcijfers van Nederland om dit in een getal uit te kunnen drukken.

5.2.3 Algemene uitkering

Ontwikkelingen

Voor de jaren 2020 en 2021 is het accres van het gemeentefonds bevroren, de zogenaamde 'freeze'. Dit is slechts een ogenschijnlijke rust. De komende jaren komen diverse, mogelijk ingrijpende, ontwikkelingen op ons af. Met het oog op het meerjarenperspectief zetten we hieronder de belangrijkste ontwikkelingen op een rijtje.

Herijking gemeentefonds

De afgelopen paar jaar is gewerkt aan de eerste grote herziening van het gemeentefonds sinds 1997.

De 'vervuiling' in het bestaande (klassiek) deel alsmede de tekortschietende verdeling van de gedecentraliseerde middelen sociaal domein zijn enkele redenen voor de herziening geweest.

Dit alles gericht op een objectieve en uitlegbare nieuwe verdeling.

De herverdeling leidt tot herverdeeleffecten die gefaseerd ('ingroeipad') landen bij gemeenten. Bij het schrijven van deze tekst zijn de effecten voor onze gemeente nog niet bekend.

De invoering wordt verwacht in 2022, na akkoord van kabinet en Tweede Kamer.

Onderzoek financiële positie gemeenten

De zorgwekkende financiële positie van gemeenten is al geruime tijd een aandachtspunt. In de financiële verhoudingen tussen medeoverheden is het Rijk echter sterk bepalend. Afgezien van enkele incidentele tegemoetkomingen heeft dit kabinet dit vraagstuk in z'n geheel doorgeschoven naar een volgend kabinet. Wel verricht het Rijk een aanvullend en verdiepend onderzoek naar de financiële positie en het voorzieningenniveau van de gemeenten.

Aflossen corona schulden

De maatregelen om (de gevolgen van) corona te bestrijden hebben geleid tot een snel oplopende staatsschuld. Een schuld die naar verwachting weer tot 'normale' proporties moet worden teruggebracht. Dit gaat ten koste van de rijksuitgaven en daarmee raakt het ook het gemeentefonds. Onder andere de minister van Financiën en de directeur van De Nederlandsche Bank hebben aangegeven dat zorgvuldigheid hierbij geboden is en een langdurig traject de voorkeur geniet.

Herstart trap-op-trap-af na freeze accres

De gemeenten hebben met het Rijk, dit voorjaar, een 'freeze' voor de jaren 2020 en 2021 afgesproken gezien de uitzonderlijk instabiele rijksuitgaven als gevolg van corona. Cruciaal hierbij is de wijze waarop de herstart van de trap-op-trap-af systematiek in 2022 wordt vormgegeven. We kunnen niet zomaar uitgaan van de dan geldende rijksuitgaven en op basis daarvan het accres bepalen. Bij een eerdere freeze (2009-2011) is dit voor gemeenten niet goed gegaan, omdat afspraken ontbraken. Ook nu liggen er (nog) geen afspraken. Wel vindt voorafgaand onderzoek plaats om de juiste positie/hoogte van accres te bepalen.

Mocht het Rijk heel opportunistisch te werk gaan en niet kijken naar gemaakte afspraken maar acteren alsof er geen freeze is geweest dan is een financieel probleem niet ondenkbaar.

Nieuwe kabinet

In het voorjaar 2021 zijn de verkiezingen voor de Tweede Kamer. Afhankelijk van de snelheid van de formatie worden eind 2021, begin 2022 de mogelijke effecten voor gemeenten bekend. Naast bovengenoemde onderwerpen moeten ook afspraken gemaakt worden over de wijze waarop de normeringssystematiek ('trap-op-trap-af') vorm wordt gegeven.

Samenvattend: de algemene uitkering gaat de komende jaren veranderen. In welke mate en in welke richting is echter nog onzeker, maar het kan om forse afwijkingen gaan. Om die reden hebben wij de mogelijke aanpassingen opgenomen in de risicoparagraaf. Het gaat om een risicobedrag van € 5 miljoen met een kans van optreden van 50%.

Septembercirculaire 2020

De septembercirculaire is doorgerekend. Ten opzichte van de meicirculaire is, afgezien van de opschalingskorting, in 2020 sprake van een meevaller van ruim € 3 miljoen. Dit is te danken aan een meer dan gemiddelde groei van een aantal maatstaven. In volgende jaren wordt dit, zoals gebruikelijk, veevend met een lagere uitkeringsfactor. Ook in 2021 en 2022 is sprake van een voordeel van in totaal € 3 miljoen.

Algemene uitkering

bedragen x € 1.000

Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
Accres	3.150 V				
Opschalingskorting	450 V	1.000 V			
Corona gerelateerde mutaties:					
<i>Junibrief:</i>					
- lokale culturele voorzieningen	390 V				
- inhaalzorg Jeugdwet	232 V				
- inhaalzorg WMO 2015	73 V				
- compensatie toeristenbelasting	273 V				
- compensatie parkeerbelasting	183 V				
- maatschappelijke opvang	565 V				
- participatie wsw	629 V				
- voorschoolse voorz. peuters	55 V				
- vrouwenopvang	89 V				
<i>Septembercirculaire:</i>					
- buurt- en dorpshuizen	100 V				
- vrijwilligerszorg Jeugd	55 V				
- lokale culturele voorzieningen	398 V				
- toezicht en handhaving	290 V				
- kosten verkiezingen	174 V				
- noodopvang kinderen	159 V				
- precario markten en evenementen	54 V				
- Wmo eigen bijdrage	122 V				
Reservering corona gerelateerde mutaties	3.841 N				
Aanvullende bijdrage Jeugd			2.000 V		
Taakmutatie Regio Deal Foodvalley		7.000 V			
Reserveren taakmutatie Regio Deal Foodvalley		7.000 N			
Taakmutatie Gezond in de stad	13 V	13 V	13 V		
Reserveren taakmutatie Gezond in de stad	13 N	13 N	13 N		
Taakmutatie Aanpak laaggeletterdheid		6 V	6 V	6 V	6 V
Reserveren taakmutatie Aanpak laaggeletterdheid		6 N	6 N	6 N	6 N
Taakmutatie Versterken omgevingsveiligheidsdiensten		19 V	19 V	19 V	19 V

Reserveren taakmutatie Versterken omg.veiligheidsdiensten		19 N	19 N	19 N	19 N
Taakmutatie Bonus beschut werk	49 V				
Reserveren taakmutatie Bonus beschut werk	49 N				
Taakmutatie Waterschapsverkiezingen	19 V	19 V	19 V	19 V	19 V
Reserveren taakmutatie Waterschapsverkiezingen				76 N	
Taakmutatie Maatschappelijke opvang	19 V	15 V	15 V	15 V	15 V
Reservering taakmutatie Maatschappelijke opvang	19 N	15 N	15 N	15 N	15 N
Taakmutatie Vrouwenopvang	676 V	676 V	676 V	676 V	676 V
Reserveren taakmutatie Vrouwenopvang	676 N	676 N	676 N	676 N	676 N
Taakmutatie Sociaal domein		470 V	672 V	672 V	672 V
Reserveren Wmo - beschermd wonen		620 N	672 N	672 N	672 N
Reserveren Wmo - extramurale zorg uitname SVB		110 V			
Reserveren Jeugd - uitname SVB		40 V			
Totaal	3.619 V	1.019 V	2.019 V	57 N	19 V

Accres

Dit voorjaar is een 'freeze' ingesteld voor de jaren 2020 en 2021. De verwachting ten aanzien van de uitkomsten van de septembercirculaire was dan ook dat de mutaties, afgezien van taakmutaties, gering zouden zijn. Een meer dan gemiddelde stijging in Edese aantallen, variërend van inwoners tot klantenpotentieel, leidt tot een eenmalige meevaller van ruim € 3 miljoen.

Opschalingskorting

Gezien de toegenomen financiële druk bij gemeenten door corona heeft het kabinet besloten de stijging in de opschalingskorting voor de jaren 2020 en 2021 incidenteel te schrappen. Het is aan een nieuw kabinet om bijstellingen voor 2022 en volgende jaren door te voeren.

Corona gerelateerde mutaties

Het Rijk stelt middelen beschikbaar voor de kosten en/of derving van inkomsten als gevolg van corona. Met de zogenaamde junibrief en de septembercirculaire ontvangen we een bedrag van € 3,8 miljoen. Vooral snog reserveren we dit bedrag in afwachting van de precieze aanwending.

Het betreft de volgende onderdelen:

- Lokale culturele voorzieningen; voor de borging van de lokale en regionale culturele infrastructuur.
- Inhaalzorg; omwille van de continuïteit van zorg voor cliënten op grond van Jeugdwet en de Wmo hulp 2015 zijn maatregelen genomen om hulp te kunnen blijven bieden.
- Compensatie toeristen- en parkeerbelasting; compensatie voor derving van inkomsten.
- Maatschappelijke opvang en Vrouwenopvang; tegemoetkoming in meerkosten van coronamaatregelen en volgen RIVM-richtlijnen.
- Participatie (Wsw); compensatie voor een deel van de loonkosten.
- Voorschoolse voorziening peuters; vergoeding voor door ouders betaalde eigen bijdrage gedurende de periode van sluiting van de kinderopvang.
- Buurt- en dorpshuizen; compensatie voor huur en tegenvallende inkomsten.
- Vrijwilligersorganisaties Jeugd; compensatie van schade voor organisaties zoals scouting en speeltuinen.
- Toezicht en handhaving; compensatie voor extra toezicht- en handhavingskosten.
- Kosten verkiezingen; compensatie voor extra kosten Tweede Kamerverkiezing 2021.
- Noodopvang kinderen; compensatie voor gratis noodopvang voor kinderen met ouder(s) werkzaam in een cruciaal beroep of vitale sector.
- Precario/leges; compensatie voor derving inkomsten als gevolg van sluiting en/of beperkte openstelling van terrassen, markten en evenementen.
- Wmo eigen bijdrage; compensatie inkomstenderving eigen bijdrage.

Jeugd

Als bijdrage in het tekortschietende budget voor Jeugd ontvangen we in 2022 een bedrag van € 2 miljoen.

Regio Deal Foodvalley

Ede is via de Regio Foodvalley verbonden aan de Regio Deal. Het Rijk is een van de financiers van de deal. Het geldt dat het Rijk beschikbaar stelt voor 2021 ad € 7 miljoen wordt uitbetaald aan Ede. De bijdrage komt ten goede aan de sporen/projecten die in de financiële paragraaf van de Regio Deal zijn genoemd.

Gezond in de stad

Vanuit het actieprogramma Kansrijke Start ontvangen we voor 3 jaar een aanvullend bedrag van € 13.000 ter ondersteuning van de eerste 1.000 dagen van kinderen. Dit is in aanvulling op de eerder ontvangen € 17.000.

Aanpak laaggeletterdheid

Het bedrag dat we ontvangen voor de meerjarige aanpak van laaggeletterdheid is voor de periode 2021-2024 verhoogd met € 6.000.

Versterken omgevingsveiligheidsdiensten

In het kader van de meerjaren agenda omgevingsveiligheid ontvangen we voor de periode 2021-2024 een jaarlijks bedrag van € 19.000 ter versterking van de lokale omgevingsveiligheid.

Bonus beschut werk

Als gemeente ontvangen we een bedrag van € 49.000 voor de creatie en de continuering van beschut werkplekken in 2020.

Waterschapsverkiezingen

Voor de organisatie van de waterschapsverkiezingen (in 2023) ontvangen we een jaarlijks bedrag van € 19.000. Vooralsnog hebben we voor 2023 de tegemoetkoming over een periode van 4 jaren opgenomen als kosten.

Maatschappelijke opvang

De decentralisatie-uitkering Maatschappelijke opvang is geactualiseerd en leidt tot een stijging van € 19.000 in 2020 en € 15.000 voor de volgende jaren.

Vrouwenopvang

Aan de decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang zijn structurele middelen (€ 676.000) toegevoegd voor de versterking van Veilig Thuis en voor acute crisissituaties in de vrouwenopvang en voor het aanpakken van door- en uitstroomproblematiek.

Sociaal domein

De budgetten Sociaal Domein zijn geactualiseerd. Belangrijkste mutatie is de aanpassing van Beschermd wonen voor volumegroei 2021. Daarnaast zijn de budgetten voor Wmo 2015 en Jeugd gecorrigeerd voor de uitvoeringskosten van de Sociale Verzekeringsbank.

5.2.4 Investerings

Onderstaand betreft een overzicht van voorgenomen investeringen voor de periode 2021-2024.

Voorgenomen investeringen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Investerings 2021	Investerings 2022	Investerings 2023	Investerings 2024
Huisvestingsvoorzieningen onderwijs	12.706	3.796		
Sportaccommodaties	3.390	1.200		
Multifunctionele accommodaties		3.890		
Programma Maatschappelijke voorzieningen	16.096	8.886	0	0
Grondzaken - Wonen	24.173	18.378	5.611	3.738
Spoorzone	8.600	42.000	15.000	11.000
Parklaan	7.200	13.700	14.700	1.000
Programma Ruimtelijke ontwikkeling	39.973	74.078	35.311	15.738
Verkeersveiligheid	400	400	400	400
Grondzaken - Werken	9.986	7.801	8.625	6.446
Levendig centrum	955	1.655	0	0
Programma Economie, Arbeidsmarkt en Mobiliteit	11.341	9.856	9.025	6.846
Openbare ruimte (wegen, openbare verlichting, groen, etc.)	1.500	3.000	3.000	3.000
Groen (inclusief bomen)	600	600	600	600
Riolering	7.483	7.749	7.072	7.166
Programma Kwaliteit leefomgeving	9.583	11.349	10.672	10.766
Totaal	76.994	104.169	55.008	33.350

Huisvestingsvoorzieningen onderwijs

Voor het jaar 2021 staat de Vuurvogel gepland, alsmede de afronding van de scholen in Ederveen (Calvijn/Juliana) en SmdB Ruitenbeek. Ook voor Meander staat in 2021 nog krediet. De school op de Veluwe Poort (Koning David) schuift door naar 2022. Daarnaast vindt de voorbereiding voor de voorgenomen nieuwbouw van Het Streek de komende jaren nog plaats.

Sportaccommodaties

Voor het jaar 2021 staat er voor € 3,4 miljoen aan investeringen gepland. Dit zijn investeringen die voortkomen uit de accommodatieplannen binnen- en buitensport waarvoor de gemeenteraad budget beschikbaar heeft gesteld. Het betreft de renovatie van een aantal gymlokalen die na 40 jaar een levensduurverlengde renovatie krijgen en afronding van de nieuwbouw van de gymlokalen op ENKA en in Ederveen. Voor de buitensport gaat het om renovatie van de skeelerbaan, de honk/softbalvelden van de Moorfielders en een aantal voetbalkleedkamers. Nieuwbouw investeringen zijn het multicourt op het Open Sportpark Peppelensteeg en het aanleggen van waterputten voor het besproeien van sportvelden.

Vanaf 1 januari 2019 is het BTW-regime voor sport veranderd. Daarbij is sport vrijgesteld voor BTW. Dit betekent dat de BTW op de investeringen niet meer verrekend kan worden. Om gemeenten tegemoet te komen is er een specifieke uitkering van het ministerie van VWS, de SPUK. Een door de gemeenteraad goedgekeurd gedetailleerd investeringsplan maakt onderdeel uit van de SPUK-aanvraag. Daarom hieronder het gedetailleerde investeringsplan sportaccommodaties voor 2021.

Investeringsplan sportaccommodaties 2021	
Binnensportaccommodaties	2.035.000
Renovatie Gymnastieklokaal Kerkhoflaan	250.000
Renovatie Gymnastieklokaal Bunschoterweg	250.000
Nieuwbouw Gymnastieklokaal ENKA (gedeelte al uitgevoerd in 2020)	455.000
Renovatie Gymnastieklokaal Ridderhof	275.000
Renovatie Gymnastieklokaal Platanenweg Bennekom	275.000
Nieuwbouw Gymnastieklokaal Ederveen (gedeelte al uitgevoerd in 2020)	530.000
Buitensportaccommodaties	1.355.300
Renovatie Skeelerbaan Schuttersveld	180.000
Renovatie velden Honk- en softbalvereniging Moorfielders (gedeelte al uitgevoerd in 2020)	379.000
Kleedkamers renovatie Peppelensteeg B-Geel 8 stuks (gedeelte al uitgevoerd in 2020)	15.000
Kleedkamers renovatie Wekerom/De beek 4 stuks (gedeelte al uitgevoerd in 2020)	15.000
Kleedkamers renovatie Inschoten DTS 10 stuks	152.250
Kleedkamers renovatie Bennekom 14 stuks	213.150
Kleedkamers renovatie Ederveen 4 stuks (gedeelte al uitgevoerd in 2020)	30.900
Open Sportpark realisatie Multicourt (gedeelte al uitgevoerd in 2020)	180.000
Open Sportpark realisatie overig (gedeelte al uitgevoerd in 2020)	40.000
Open Sportpark realisatie waterputten	150.000
Totaal	3.390.300

Multifunctionele accommodaties

We onderzoeken de effecten van de stikstofproblematiek op de geplande realisatie van een multifunctionele accommodatie (dorpshuis en sportzaal) in Otterlo. Uit dit onderzoek is tot op heden gebleken dat realisatie op zijn vroegst in 2022 mogelijk is.

Grondzaken - Wonen en Werken

De investeringen voor het grondbedrijf zijn gebaseerd op de besluitvorming over het MPG 2020 bij de Programmarekening 2019.

Spoorzone

In 2020 is gestart met de uitvoering van het contract met betrekking tot de conditionering van het gebied. De afronding van dit onderdeel is voorzien eind 2020/begin 2021. De in gang gezette aanbestedingsprocedure van het grootste (spoorse) contract is in december 2018 voortijdig beëindigd. De nieuwe aanbesteding is gestart in het eerste kwartaal van 2020. De gunning van het contract en start van de uitvoering vindt in de loop van 2021 plaats. De bouw van de P&R en taxi en bus plein en de inrichting van de openbare ruimte is afgestemd op de uitvoering van het spoorse contract.

De financiële effecten van de heraanbesteding zijn in kaart gebracht. De planning van de uitgaven is in voorliggende Programmabegroting 2021-2024 geactualiseerd op basis het op dit moment geldende kredietbesluit en de voorliggende planning. De gemeenteraad heeft in januari 2020 besloten om de (financiële) uitkomst van de aanbestedingsprocedure van het spoorse contract tegemoet te zien om per begin 2021 het gebudgetteerde bedrag te reserveren binnen de Perspectiefnota 2022-2025.

Parklaan

De totale investeringsraming is in overeenstemming met het kredietbesluit Parklaan. De planning van de uitgaven is in voorliggende Programmabegroting 2021-2024 geactualiseerd. Er zijn geen grote wijzigingen ten

opzichte van de ramingen in de Perspectiefnota 2021-2024. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar de paragraaf grote projecten.

Verkeersveiligheid

Door structureel te investeren in mobiliteitsprojecten wordt de bereikbaarheid verbeterd. Daarnaast vergoot het de leefbaarheid en verkeersveiligheid in de gemeente. Hiervoor voorzien wij jaarlijks een investering.

Levendig centrum

In 2020 is gestart met de voorbereidingen voor Brouwerstraat en Stadspark. Hiervoor zijn reeds voorbereidingskredieten geopend. In 2021 is de uitvoering voorzien van de Brouwerstraat en het Stadspark en in 2022 voor het Maanderplein. Daarnaast voorzien wij investeringen in 2021 voor de voorbereiding van de herinrichting van het Museumplein en de Marktstraat. De middelen zijn reeds gealloceerd (Perspectiefnota 2020-2023). De investeringen passen bij de ambities van de gemeente om de openbare ruimte in het centrum te verbeteren. Een levendig centrum is één van de speerpunten van het gemeentelijk beleid en weergegeven in de nota van Integrale Projecten Verkeer & Ruimte Levendig Centrum 2018-2023.

Openbare ruimte

Als resultaat van de fasering vervanging openbare ruimte (Programmabegroting 2019-2022) is het basis investeringsvolume voor de openbare ruimte gehalveerd voor de jaren 2020 en 2021. Dit krediet wordt ingezet voor onder andere wegen, herinrichting van de openbare ruimte, vervangen van plantvakken, vervangen van speelvoorzieningen en verlichting.

Bomen

In de Programmabegroting 2019-2022 is besloten om voor 2020 en 2021 jaarlijks een krediet van € 317.000 beschikbaar te stellen voor de aanpak van boomziektes. Hiermee gaan we zorgen voor een toekomstbestendig, vitaal en gezond bomenbestand. De budgetten zijn gedekt uit de beschikbare kredieten van het bomenbeleidsplan.

Riolering

In 2017 is het GRP Ede 2018-2022 opgesteld met daarbij behorend investeringsprogramma. Jaarlijks wordt dit investeringsprogramma geactualiseerd. Het huidige beeld van lopende projecten, de aansluiting bij de integrale aanpak van de KIP en voorbereiding op projecten voor komende jaren resulteert in een geactualiseerd beeld van de investeringsopgave voor 2021. Deze is € 183.000 hoger dan beoogd in het GRP Ede 2018-2022. De investeringsopgave voor 2021 betreft voor het overgrote deel mono projecten en afronding van projecten die in 2020 zijn voorbereid.

5.2.5 Diversen

Omzetten Reserve Afval naar Voorziening Afval

Binnen het product Afval maken we gebruik van de reserve Afval. Dit is een egaliseringsreserve met als doel om exploitatieverschillen op product afval en tariefschommelingen (op de leges) te voorkomen.

Deze 'reserve' moet ervoor zorgen dat eventueel behaalde overschotten (winsten) op het product afval, weer terugstromen naar de inwoners. Daar dit in feite een 'verplichting' is, moeten we eigenlijk met een voorziening werken. De accountant heeft hier bij de Programmarekening 2019 ook een opmerking over gemaakt. Wij stellen voor om een voorziening Afval in te stellen en de reserve Afval op te heffen en het saldo toe te voegen aan deze voorziening.

Kredieten

Wij vragen een aantal kredieten beschikbaar te stellen. Naast de kredieten die horen bij de voorstellen uit hoofdstuk twee, betreft het kredieten waarvoor de raad bij een eerder P&C-document de kapitaallasten al

beschikbaar heeft gesteld, maar waarbij, gezien het moment van uitvoering, de afspraak is dat de kredieten afzonderlijk worden voorgelegd.

Krediet Stadsvisie

Bij de Perspectiefnota 2018-2021 zijn middelen beschikbaar gesteld voor een onderdeel van de Stadsvisie. Het betreft de ontwikkeling van een groenblauw raamwerk dat een drager vormt voor een duurzaam, klimaatbestendig en gezond Ede. Een raamwerk dat vanuit het buitengebied de stad dooradert in de grotere stads- en landschapsparken of kleinere groen- en waterstructuren. Deze aanpak is verankerd in het nieuwe Groenbeleid, dit krediet geeft daar uitvoering aan evenals aan de Visie Landgoed Kernhem. Waar mogelijk wordt gecombineerd met fiets- en wandelpaden die recreatie en toerisme bevorderen. In totaal is dekking beschikbaar gesteld voor de kapitaallasten voor een krediet van € 700.000. Voorgesteld wordt dit krediet beschikbaar te stellen.

Levendig Centrum

Levendig Centrum kent een uitvoeringsprogramma. Voor diverse projecten zijn de middelen al gealloceerd in de Perspectiefnota 2020-2023 en Programmabegroting 2020-2023. De investeringen passen bij de ambities van de gemeente om de openbare ruimte in het centrum te verbeteren. Een levendig centrum is één van de speerpunten van het gemeentelijk beleid en weergegeven in de nota van Integrale Projecten Verkeer & Ruimte Levendig Centrum 2018-2023.

Voorgesteld wordt een aantal kredieten beschikbaar te stellen, waarvan de dekking van de kapitaallasten beschikbaar is in de begroting.

6 Actualisatie

Totaalbeeld

De Actualisatie is de tweede bestuurlijke voortgangsrapportage over 2020. De rapportage is een afwijkingenrapportage en bevat een prognose van het resultaat over 2020, afgezet tegen de actuele begroting 2020. In de actuele begroting zijn de afwijkingen die genoemd zijn in de eerste Actualisatie via een begrotingswijziging geëlimineerd.

De nu gepresenteerde afwijkingen zijn dus nieuwe afwijkingen. Anders dan bij de eerste Actualisatie worden ze niet vertaald in een begrotingswijziging. Ze komen zodoende goeddeels weer terug als onderdeel van het jaarresultaat.

Normaliter vindt in de perspectiefnota ook een meerjarige actualisatie plaats, waarin tevens de effecten van de toevoeging van de nieuwe jaarschijf 2024 zichtbaar worden gemaakt. Ingegeven door de omstandigheden beperkte de Financiële barometer 2020 zich tot het jaar 2020. Om die reden worden aan dit hoofdstuk beide effecten toegevoegd. Dit wordt wel vertaald in een begrotingswijziging.

In onderstaande tabel zijn de afwijkingen per begrotingsprogramma weergegeven. Per programma is vervolgens een toelichting gegeven bij deze posten.

	bedragen x € 1.000				
	2020	2021	2022	2023	2024
Programma 1 Maatschappelijke Voorzieningen	126 N	738 V	175 V	175 V	175 V
Programma 2 Preventieve Ondersteuning	187 V	180 V	180 V	180 V	180 V
Programma 3 Individuele Ondersteuning	50 V	N	N	N	N
Programma 4 Economie, Arbeidsmarkt en Mobiliteit	100 N	N	N	N	127 V
Programma 5 Ruimtelijke Ontwikkeling	396 N	85 N	85 N	85 N	85 N
Programma 6 Veiligheid	175 V	N	N	N	15 N
Programma 7 Kwaliteit Leefomgeving	605 N	N	N	N	224 N
Programma 8 Bestuur en Organisatie	1.556 N	2.070 V	2.770 V	3.470 V	4.170 V
Totaal	2.371 N	2.903 V	3.040 V	3.740 V	4.328 V

Programma 1 - Maatschappelijke voorzieningen

	bedragen x € 1.000				
Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
Gymzaal Enka	60 V	-	-	-	-
Corona Sport	PM	-	-	-	-
Corona Cultuur	PM	-	-	-	-
Vertraging erfgoed	186 N	-	-	-	-
Eenmalige vrijval subsidie zwembaden	-	563 V	-	-	-
Structurele vrijval subsidie zwembaden	-	175 V	175 V	175 V	175 V
Totaal	126 N	738 V	175 V	175 V	175 V

Gymzaal Enka

€ 60.000 V

De bouw van het nieuwe gymlokaal op de ENKA is vertraagd en wordt dit jaar niet opgeleverd. Hierdoor hebben we een eenmalig voordeel op de subsidie van € 60.000.

Corona Sport

PM

Groot risico voor sport is de coronacrisis en dan voornamelijk de gevolgen voor de zwembaden. Het tekort voor de baden wordt voor 2020 geschat op € 400.000 mits de coronamaatregelen op het huidige niveau blijven. Dit bedrag kan lager worden wanneer compensatie komt door het Rijk. De kans is aanwezig dat ook tekorten in 2021 gaan ontstaan.

Corona Cultuur

PM

Groot risico voor Cultuur is de coronacrisis en dan voornamelijk de gevolgen voor Musea, Akoesticum, Amateurkunst en Edesche Concertzaal. Het tekort door corona wordt bij de culturele instellingen momenteel geschat tussen de € 1 en € 1,5 miljoen in 2020. Dit bedrag zal lager uitvallen door compensatie van het Rijk en Provincie maar met welk bedrag is nog niet bekend. De gemeente is aan het inventariseren welke noodsteun vanuit ons, gezamenlijk met medeoverheden, nodig is om de instellingen financieel gezond te houden. Daarnaast is het financieel risico erg afhankelijk van de toekomstige coronamaatregelen en de kans is aanwezig dat er ook tekorten in 2021 gaan ontstaan.

Vertraging Erfgoed

€ 186.000 N

In de voorbereiding en uitvoering van diverse taken op het gebied van ons erfgoed is vertraging opgetreden. Het budget valt vrij in 2020 (reeds verwerkt in de Financiële barometer 2020) maar wordt bij de programmabegroting weer opgevoerd en verdeeld over de jaren 2021 en 2022.

Enmalige vrijval subsidie zwembaden

€ 563.000 V

In de meerjarenbeleidsvisie 2019-2022 is een structureel voordeel van € 563.000 op de subsidies zwembaden vanaf 2022 in verband met revitalisatie De Peppel opgenomen. De nieuwe lagere huurprijs van zwembad De Peppel gaat in vanaf 2021 waardoor het voordeel al ingeboekt kan worden vanaf 2021.

Structurele vrijval subsidie zwembaden

€ 175.000 V

Bij het opstellen van de visie op het zwemproduct in 2016 is geen rekening gehouden met het feit dat de subsidie voor het eigenaarsonderhoud terugvloeit naar de gemeente via het innen van de huur. Dit levert een structurele vrijval op van € 175.000 per jaar vanaf 2021.

Programma 2 - Preventieve ondersteuning

Omschrijving	bedragen x € 1.000				
	2020	2021	2022	2023	2024
Thuisondersteuning mantelzorgers	50 N	-	-	-	-
Veilig Thuis	130 V	-	-	-	-
BWD-huizen	143 N	-	-	-	-
Onderwijsachterstanden	250 V	-	-	-	-
Stelpost structurele voeding reserve OAB	-	180 V	180 V	180 V	180 V
Totaal	187 V	180 V	180 V	180 V	180 V

Thuisondersteuning mantelzorgers

€ 50.000 N

Het budget voor thuisondersteuning mantelzorgers is dit jaar met € 150.000 verlaagd vanwege de voorgenomen invoering van een schoonmaaktarief op deze vorm van ondersteuning. Inmiddels loopt hier een marktconsultatie op die begin augustus is afgerond. Op basis van deze marktconsultatie wordt besloten of het haalbaar is om per 2021 deze ondersteuning onder een andere CAO te organiseren. Aan de andere kant zien we de kosten wel dalen. Het verhuizen van de toegang naar de gemeente resulteert in een lagere instroom en kortere indicatieduur. Daar waar eerder inwoners mantelzorgondersteuning kregen toegekend wordt, nu de toegang bij de gemeente is ondergebracht, bovendien vaker direct gekozen voor een maatwerkvoorziening, omdat dit passender blijkt. Per saldo voorzien we een nadeel van € 50.000.

Veilig Thuis

€ 130.000 V

In de barometer hebben we een knelpunt voor het toenemende beroep op Veilig Thuis gemeld. Het was toen nog onvoldoende duidelijk of het Rijk met aanvullende middelen zou komen. Die duidelijkheid is er nu wel. Bij de meicirculaire is een aankondiging gedaan dat centrumgemeenten in september gecompenseerd gaan worden voor de hogere kosten. De bij de barometer toegekende middelen van € 130.000 kunnen om die reden vrijvallen.

BWD-huizen

€ 142.500 N

Het Kulturhus in Wekerom heeft al langere tijd financiële problemen. Onderzoek heeft in beeld gebracht dat in totaal € 142.500 incidenteel nodig is om een financieel gezonde uitgangspositie voor het Kulturhus in Wekerom te creëren. Dit bedrag wordt ingezet om de huurachterstand in te lopen, de reservepositie te versterken en de speeltoestellen in de sportzaal te vervangen. Tevens wordt de structurele subsidie met € 40.000 verhoogd.

Onderwijsachterstanden

€ 250.000 V

Door de Corona-uitbraak moesten kindcentra en scholen noodgedwongen hun deuren tijdelijk sluiten. Dit heeft geleid tot een stagnering van het aantal aanmeldingen van nieuwe peuters voor VVE- en Peuteropvang, maar ook de realisatie van bijvoorbeeld schoolpilots konden vanwege de veiligheidsvoorschriften tijdelijk niet worden uitgevoerd. Hierdoor zijn minder subsidie aanvragen ingediend. Het gevolg is een voordeel op het gemeentelijke onderwijsachterstandsbudget van € 250.000.

Stoppen structurele voeding reserve OAB

€ 180.000 V

Op dit moment is jaarlijks een dotatie (storting) in de reserve onderwijsachterstandsbeleid begroot. Deze dotatie betreft in 2020 € 120.000 en vanaf 2021 structureel € 180.000. De reserve heeft een zodanig niveau bereikt waardoor verdere groei momenteel niet meer nodig wordt geacht. Het effect 2020 is reeds opgenomen in de financiële barometer.

Programma 3 - Individuele ondersteuning

Omschrijving	bedragen x € 1.000				
	2020	2021	2022	2023	2024
Jeugdhulp	380 N	-	-	-	-
Thuisondersteuning	450 V	-	-	-	-
Begeleiding, dagbesteding etc.	170 V	-	-	-	-
Hulpmiddelen en woonvoorzieningen	100 V	-	-	-	-
Maatschappelijke opvang - tijdelijke opvang buitenslapers	400 N	-	-	-	-
Maatschappelijke opvang - reserve	400 V	-	-	-	-
Beschermd wonen	100 N	-	-	-	-
Beschermd wonen - reserve	100 V	-	-	-	-
Inkomensvoorziening	200 N	-	-	-	-
Leerlingenvervoer	250 N	-	-	-	-
Vraagafhankelijk vervoer	140 N	-	-	-	-
Liquidatie Permar WS	300 V	-	-	-	-
Totaal	50 V	N	N	N	N

Jeugdhulp

€ 380.000 N

Door in te zetten op transformatie van de jeugdhulp en het realiseren van ombuigingen is een stabilisatie van de groei bereikt. De totale ingeboekte ombuiging 2020 voor jeugd bedraagt circa € 1,4 miljoen waarvan € 1,2 miljoen op verblijf en € 0,2 miljoen op ambulante jeugdzorg. De gevolgen van COVID-2019 zijn ook zichtbaar binnen jeugdhulp. Conform landelijke afspraken wordt niet-geleverde zorg vergoed aan aanbieders op basis van peiljaar 2019. De kosten hiervan bedragen circa € 0,8 miljoen en liggen vanwege het peiljaar 2019 mogelijk

op een hoger niveau.

Bij verblijf zien we een daling van € 2 miljoen op verblijfszorg. De ingezette maatregelen op 18-/18+ en Actieve regie hebben effect. De daling is met name zichtbaar op Residentiële zorg (€ 0,9 miljoen) en Jeugdzorg plus (€ 0,8 miljoen). De kosten voor ambulante zorg blijven voor een deel stijgen. Wel zien we daarbinnen een daling van de Groepsbegeleiding (€ 0,6 miljoen). Dit is het effect van de maatregel op BSO-plus. In 2019 zagen we hiervan de eerste resultaten (€ 0,3 miljoen). Deze daling zet nu verder door. Ambulante GGZ kent echter een stijging in kosten (€ 0,4 miljoen). Voor ambulante begeleiding zijn de kosten stabiel. Eerder zagen we dat een stijging van de kosten per jeugdige vooral het gevolg was een duurdere zorgbehandeling. Het hoge niveau van bijna 290 jeugdigen per jaar wordt gehandhaafd.

Op basis van de huidige informatie verwachten we dat de werkelijke zorgkosten 2019 circa € 0,5 miljoen lager zijn dan verantwoord in de Programmarekening 2019. Dit is te verklaren door € 0,8 miljoen vergoeding vanuit de zorgverzekeraar voor reeds betaalde zorgkosten in een dure jeugdzorgsituatie en € 0,3 miljoen hogere zorgkosten in 2019. Per saldo wordt ingeschat dat de kosten 2020 circa € 0,3 miljoen hoger zullen zijn dan begroot.

Thuisondersteuning

€ 450.000 V

Bij de barometer zijn € 400.000 voordelen aangereikt ten aanzien van een incidenteel hoger beschikbaar budget en een lager effect op de kosten van invoering abonnementstarief. In aanvulling hierop hebben we het budget met € 200.000 verlaagd met de gerealiseerde ombuiging versterking toegang en (proces)regie 2020. Bij de halfjaarrapportage voorzien we aanvullende voordelen ter grootte van € 450.000. Ook in 2020 zien we het aantal cliënten dat gebruik maakt van thuisondersteuning nog stijgen. Onder andere een gevolg van het abonnementstarief, maar nog niet in die mate waarvoor we aanvullende middelen hebben gereserveerd. We zien ook grotere effecten van het versterken van de regiefunctie door het passend en scherper indiceren. Hier tegenover is de ingeboekte taakstelling (in het kader van de ombuigingsmaatregel thuisondersteuning) door het gebruik van een schoonmaaktarief conform de Cao Schoonmaak niet realiseerbaar.

Begeleiding, dagbesteding en kortdurend verblijf

€ 170.000 V

De ontwikkelingen binnen deze maatwerkvoorzieningen zijn groot en divers. We zien niet alleen groei, maar ook verschuivingen met jeugd, beschermd wonen of de Wlz. En we zoeken naar andere ondersteuningsmogelijkheden, minder inzet van specialistische hulp en versterken de regie. In aanvulling hierop hebben we het budget in 2020 met € 380.000 verlaagd met de gerealiseerde ombuiging versterking toegang en (proces)regie 2020.

De cliënten 18+ met verblijf landen nauwelijks binnen deze maatwerkvoorzieningen, maar vooral binnen beschermd wonen. We hebben ook meer cliënten kunnen verschuiven naar de Wlz. Financiële tegenvallers zitten in de temporisering van de ombuiging laagdrempelige ontmoeting, kosten van vorig jaar, extra kosten van bedrijfsvoering en een lichte groei van cliënten. Per saldo echter een voordeel van € 170.000.

Hulpmiddelen en woonvoorzieningen

€ 100.000 V

In 2020 is het budget gering verhoogt vanwege de invoering van het abonnementstarief. Toch zien we vooral bij de woonvoorzieningen lagere bestedingen die onder andere het gevolg zijn van de Corona-uitbraak. Er zijn hierdoor minder huisbezoeken gedaan, waardoor een kleine inhaalslag kan volgen. Aan de andere kant kunnen aanvragen voor (dure) woningaanpassingen per jaar verschillen.

Maatschappelijke opvang - tijdelijke opvang buitenslapers

€ 400.000 N

Maatschappelijke opvang - onttrekking reserve

€ 400.000 V

Eind 2019 zijn op het terrein van het Sociaal Pension tijdelijk extra woonunits voor buitenslapers in gebruik genomen. Het betrof in eerste plaats een pilot van vier maanden tot en met april 2020. Echter, op 7 april 2020 heeft het college besloten om de nachtopvang voor daklozen in Ede open te houden, en dus de pilot Buitenslapers te verlengen. Dit om verspreiding van het virus te voorkomen conform de landelijke maatregelen rondom Corona (COVID-19). De extra kosten van de tijdelijke opvang buitenslapers komen ten laste van de

reserve maatschappelijke opvang. Compenserende corona-middelen van het Rijk (december 2020) worden ten gunste van de reserve gebracht.

Na het sluiten van de nachtopvang voor buitenslapers per 1 augustus 2020 blijven de woonunits nog in gebruik tot eind december 2021. Tot die tijd kunnen mensen uit het Sociaal Pension er in worden opgevangen. Dit is nodig omdat het Sociaal Pension in de komende periode zal worden gerenoveerd. Voor de renovatiekosten is een krediet beschikbaar gesteld wat bekostigd wordt door de verhuuropbrengsten.

Beschermd wonen € 100.000 N

Beschermd wonen - onttrekking reserve € 100.000 V

De arrangementen GGZ vallen € 0,3 miljoen hoger uit, omdat er meer zware arrangementen worden ingezet dan was voorzien. Hier tegenover zien we een voordeel op de kosten van PGB van circa € 0,2 miljoen, omdat er een beweging is naar zorg in natura. Het aanbod van arrangementen in natura speelt hierin een rol. Op een omzet van € 25,6 miljoen zijn kosten en inkomsten 2020 nagenoeg in evenwicht.

Inkomensvoorziening € 200.000 N

De prognose van de kosten voor de bijstand in 2020 ligt naar verwachting € 200.000 hoger dan begroot. Dit wordt in belangrijke mate veroorzaakt door de Corona-crisis. Als eerste zien we dat de uitstroom naar betaald werk zeer beperkt is maar ook de instroom is toegenomen. In het begin zijn het vooral de flexibele contracten. We verwachten dat de volumegroei zal doorzetten omdat geen grote groep eerst gebruik kan maken van voorliggende voorzieningen zoals een WW-uitkering of omdat ze werkzaam zijn bij een bedrijf dat gebruik maakt van de NOW-regeling. Voor zelfstandigen wordt de instroom gedempt door de TOZO regeling. Het Rijk heeft aangegeven in september het macrobudget 2020 voor de bijstand nader te bezien en daarbij rekening te houden met de actuele conjuncturele situatie. Deze compensatie is op dit moment nog niet bekend en dus niet verwerkt in deze prognose.

Aanvullende inkomensvoorzieningen € 0 N

Door de Corona (COVID-19) is overeenkomst het landelijk beeld, het gebruik van de regelingen sport, cultuur en recreatie (kinderen en volwassenen) en diplomazwemmen achtergebleven en kan de vrijval aangewend worden voor tekorten op andere regelingen binnen het minimabeleid. Per saldo is de verwachting dat we voor 2020 binnen het budget zullen blijven.

Met het continueren van het huidige beleid zal het beroep op de regelingen naar verwachting in 2021 weer het niveau van 2019 zijn. Daarbij dient dan nog rekening gehouden te worden:

Langdurigheidstoeslag (LDT) Deze kosten nemen elk jaar toe. Meer inwoners leven 5 jaar of langer van een inkomen op bijstandsniveau. Uit een analyse blijkt dat de groep in de leeftijdscategorie van 50 - 65 jaar zorgt voor een toename van de kosten.

Leerlingenvervoer € 250.000 N

In 2020 zien we een verwacht tekort van € 250.000. Hiervoor zijn verschillende oorzaken te benoemen. Onder andere de hogere NEA index 2020 van 6,7%. Daarnaast is de ingeboekte bezuiniging naar aanleiding van de nieuwe aanbesteding niet gerealiseerd. Sterker nog, de kosten zijn toegenomen. Redenen daarvoor zijn:

- De geoffreerde tarieven in de aanbesteding waren hoger dan de oude tarieven (ook bij andere (regio)gemeenten). Redenen hiervoor zijn: (*) het afschaffen van de BPM-teruggave (zorgt voor hogere aan- en afschrijfkosten van taxibusjes voor vervoerder), (*) gestegen premies voor het verzekeren van taxichauffeurs en (*) de nieuwe CAO voor taxichauffeurs.
- Scherpe duurzaamheidseisen in de aanbesteding conform duurzaamheidsbeleid Ede (onder andere meer elektrische busjes).
- Kleinere vervoersvolume door aanbesteding Ede/Wageningen in plaats van voorheen zes Foodvalley gemeenten.

- Leerlingen die zelfstandig gaan reizen krijgen vaak een OV-vergoeding. Het OV kent in Ede minder gunstige kortingsvormen dan in veel andere gemeentes (verantwoordelijkheid provincie), waardoor de OV kosten voor deze leerlingen relatief hoog zijn.
- Toename van aantal (aangemelde) kinderen in leerlingenvervoer eerste helft 2020. De effecten van het strakker indiceren en stimuleren zelfstandig reizen (ombuigingsmaatregelen) worden pas zichtbaar in de tweede helft van 2020.
- Maximum verblijfstijd in de taxi enkele reis is van 90 minuten naar 60 minuten gegaan (wens gemeente).

Vraagafhankelijk vervoer

€ 140.000 N

De kosten zijn in 2020 toegenomen als gevolg van de NEA-index die in november 2019 is vastgesteld deze bedraagt 6,7%. Normaliter bedraagt deze index circa 2%. Daarnaast zijn de tarieven vervoer, los van de stijging NEA-index, hoger dan verwacht naar aanleiding van de nieuwe aanbesteding (start januari 2020).

Liquidatie Permar WS (Liquidatievoorziening Permar)

€ 300.000 V

In 2016 is het besluit genomen om de Gemeenschappelijke Regeling van Permar WS op te heffen. De financiële effecten van deze liquidatie zijn opgenomen in het liquidatieplan. De gemeenteraad heeft, net als de andere vier gemeenten, dit liquidatieplan d.d. 23 maart 2017 vastgesteld en alle gemeenten hebben hun bijdrage in deze liquidatie voorzien. Het leeuwendeel van de liquidatiekosten zijn de afvloeiingskosten van de niet-gesubsidieerde medewerkers. Om gemeenten te stimuleren deze medewerkers in dienst te nemen om daarmee de liquidatiekosten te verminderen hebben de colleges van de vijf gemeenten een verrekensystematiek vastgesteld. Voor Ede resulteerde de doorrekening van de verrekensystematiek, als gevolg van het plaatsen van 15 medewerkers voor onbepaalde tijd bij Werkkracht, in een lagere bijdrage in de liquidatiekosten van de Permar van circa € 800.000. Dit bedrag is bij de Programmarekening 2018 vrijgevallen. Na 2018 is verder ingezet op de liquidatie en dus vooral in het uitvoeren van het sociaal plan. In 2020 vindt de definitieve liquidatie plaats. Eind 2020 wordt de slotbalans opgemaakt en vindt uitschrijving bij de Kamer van Koophandel plaats. Op basis van de cijfers van de jaarrekening 2019 van de Permar wordt voor de gemeente Ede een aanvullend voordeel verwacht van circa € 300.000.

Programma 4 - Economie, Arbeidsmarkt en Mobiliteit

bedragen x € 1.000

Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
Inkomsten Betaald Parkeren	100 N	-	-	-	-
Nieuwe jaarschijf: verkeerskrediet 2023	-	-	-	-	17 N
Nieuwe jaarschijf: fietsplan 2023	-	-	-	-	246 N
Nieuwe jaarschijf: vervanging VRI's	-	-	-	-	10 N
Nieuwe jaarschijf: vrijval incidenteel budget WFC	-	-	-	-	400 V
Totaal	100 N	N	N	N	127 V

Parkeren

€ 100.000 N

Als gevolg van de ontwikkelingen door COVID-19 (onder meer de intelligente lockdown) is het centrumbezoek sterk afgenomen in het eerste halfjaar 2020. Voor heel 2020 wordt een tekort verwacht van € 0,1 miljoen. Het verwachte tekort is wel sterk afhankelijk van de verdere ontwikkelingen rond COVID-19 en kan nog fluctueren. Het tekort kan worden verrekend met de in het kader van COVID-19 ontvangen rijksmiddelen die op programma 8 worden toegelicht.

Verkeerskrediet 2023

€ 17.000 N

De afgelopen jaren heeft u jaarlijks € 0,4 miljoen beschikbaar gesteld ten behoeve van mobiliteitsprojecten voor verschillende modaliteiten. Deze projecten zijn van belang voor een goede bereikbaarheid en dragen bij aan een verhoging van de verkeersveiligheid en een verbetering van de leefbaarheid. Voorgesteld wordt om

voor het jaar 2023 eveneens een krediet van € 0,4 miljoen beschikbaar te stellen. De kapitaallasten hiervan bedragen vanaf 2024 € 17.000.

Fietsplan 2023 € 246.000 N

Bij de Programmabegroting 2019-2022 heeft u middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de 2^e tranche van het fietsplan. Voor de jaarschijf 2024 worden nu de kapitaallasten opgenomen.

Vervanging verkeersregelinstallaties (vri's) € 10.000 N

Om de vervanging van vri's binnen de gemeente te borgen is bij de Perspectiefnota 2018-2021 besloten jaarlijks een krediet beschikbaar te stellen (€ 145.000 jaarlijks met de eerste drie jaar een verhoging om achterstand in te halen). De kapitaallasten voor de (nieuwe) jaarschijf 2024 worden nu opgenomen.

Vrijval incidenteel budget WFC € 400.000 V

Bij de Perspectiefnota 2020-2023 heeft u voor de jaren 2022 en 2023 een incidenteel budget van € 400.000 beschikbaar gesteld in de verwachting dat de WFC Experience in 2023 wordt gerealiseerd. Dit budget is bedoeld om de rol van de gemeente, qua communicatie, inhoud en aansturing te borgen. In 2024 valt dit budget vrij.

Programma 5 - Ruimtelijke ontwikkeling

Omschrijving	bedragen x € 1.000				
	2020	2021	2022	2023	2024
Rijksbijdragen Duurzaamheid	200 V	-	-	-	-
Voorstel tot resultaatbestemming bij programmarekening	200 N	-	-	-	-
Enka-Pluim grondwatersanering	80 V	-	-	-	-
Voorstel tot resultaatbestemming bij programmarekening	80 N	-	-	-	-
Aanpak luchtkwaliteit	71 N	-	-	-	-
Facilitaire plannen	325 N	-	-	-	-
Bijdrage ODDV	-	85 N	85 N	85 N	85 N
Totaal	396 N	85 N	85 N	85 N	85 N

Rijksbijdragen Duurzaamheid € 200.000 V

Voorstel tot resultaatbestemming bij programmarekening € 200.000 N

Met het gereedkomen van het nationale klimaatakkoord en de klimaatwet, medio 2019, is besloten dat gemeenten voor het uitvoeren van een aantal specifieke taken die voortkomen uit het akkoord gecompenseerd worden. Voor de periode 2019, 2020 en 2021 hebben we middelen gekregen voor het uitvoeren van taken op het gebied van energiebesparing en warmtetransitie. Een deel van deze middelen, te weten circa € 200.000, hevelen we over naar 2021 om deze taken verder uit te voeren. Bij de programmarekening komen we hiervoor met een voorstel tot resultaatbestemming.

Enka-Puim grondwatersanering € 80.000 V

Voorstel tot resultaatbestemming bij programmarekening € 80.000 N

In 2020 is bezwaar gemaakt tegen diverse vergunningen die noodzakelijk zijn voor de aanleg van het onttrekkingsstelsel voor de Enka-Pluim. Door deze bezwaren en de rechtsgang die momenteel nog loopt zijn de geplande werkzaamheden uitgesteld. De verwachting is dat eind 2020 bekend zal zijn of de vergunningen gebruikt kunnen worden. Bij de programmarekening komen we hiervoor met een voorstel tot resultaatbestemming.

Facilitaire plannen € 325.000 N

In 2020 voeren we werkzaamheden uit voor ruimtelijke plannen van particuliere initiatiefnemers. De kosten die

we maken, verhalen we op deze initiatiefnemers. Het totaal aan opbrengsten is lager dan het totaal aan kosten. Dit kent een aantal oorzaken:

- Sommige plannen kennen een lange doorlooptijd. Nieuwe Edese ambities op het gebied van bijvoorbeeld sociale woningbouw of duurzaamheid of vertraging rondom de vernietiging PAS kunnen leiden tot extra proceskosten die niet altijd te verhalen zijn op de initiatiefnemer.
- Het ontwikkelen van een particulier initiatief maakt soms bestaande omgevingsvraagstukken urgenter. De kosten die gemaakt worden om de omgevingsdialoog te voeren zijn meestal niet te verhalen op de initiatiefnemer.
- We zijn vorig jaar gestart met het anders organiseren en administreren van onze inzet voor dit soort projecten. Deze strakkere sturing maakt zichtbaar dat aanvullende maatregelen nodig zijn om de kosten en opbrengsten meer in evenwicht te krijgen.

Implementatie omgevingswet € 200.000 V
Voorstel tot resultaatbestemming bij programmarekening € 200.000 N

Door de combinatie van het uitstel van de invoerdatum en de coronamaatregelen, is de eerste helft van dit jaar minder gedaan dan gepland. Deze werkzaamheden moeten wel gedaan worden en schuiven door naar volgend jaar. Een voorzichtige inschatting is dat we in 2020 ongeveer € 200.000 overhouden die we naar 2021 willen overhevelen. De eerste indruk is dat door hierdoor, en door bijstelling van de ambitie, er voor 2021 geen extra middelen nodig zijn. Voor de periode 2022-2024 zijn er nog überhaupt geen middelen aangevraagd. Dus voor die periode volgt nog een claim, afhankelijk van de keuzes die de komende anderhalf jaar gemaakt worden met betrekking tot de implementatie.

Aanpak luchtkwaliteit € 71.000 N

In het Manifest Gezonde Leefomgeving Veehouderij hebben we ons voor vier jaar verbonden om samen met onze partners daadwerkelijk emissiereductie te kunnen realiseren in de veehouderij. In hoofdstuk 2 is al voorzien in de benodigde bedragen voor 2021 tot en met 2023. Voor de uitvoering in 2020 is onze bijdrage € 71.000.

Bijdrage ODDV € 85.000 N

Na doorvoering van de taakstelling aan de OddV, blijkt onze gemeentelijke begroting nog niet geheel aan te sluiten bij de afgesproken bijdrage aan de OddV en de werkelijke kosten. Dit is vooral een 'scheefgroei' tussen eigen begroting en begroting OddV, want de werkelijke kosten worden immers op basis van geleverde producten betaald. Aangezien de opgelegde taakstelling net haalbaar lijkt is een extra taakstelling niet realistisch. Daarom is deze structurele correctie nodig.

Programma 6 - Veiligheid

Omschrijving	bedragen x € 1.000				
	2020	2021	2022	2023	2024
Brandweer	175 V	-	-	-	-
Nieuwe jaarschijf: areaal VGGM	-	-	-	-	15 N
Totaal	175 V	N	N	N	15 N

Brandweer € 175.000 V

Mede onder invloed van corona zijn verschillende activiteiten vertraagd dan wel niet uitgevoerd. Dit varieert in vervanging materieel tot minder oefeningen e.d. Het nu gemelde voordeel kan onder invloed van 'voortgang' corona afwijken. Tevens wordt aan het einde van het jaar duidelijk wat de kosten zijn van de FLO-regeling.

Ter voorbereiding van een vernieuwde/nieuwe brandweerkazerne is onderzoek gaande naar de mogelijkheden. Deze kosten kunnen we opvangen binnen de exploitatie. Voor nader onderzoek leggen wij u een kredietvoorstel voor.

VGGM - bijstelling groei aantal inwoners

€ 15.000 N

De inwonersbijdrage van de VGGM is voor de nieuwe jaarschijf aangepast op de groei van het aantal inwoners.

Programma 7 - Kwaliteit leefomgeving

Omschrijving	bedragen x € 1.000				
	2020	2021	2022	2023	2024
Gevolgen klimaatverandering voor het bos	75 N	-	-	-	-
Hogere energielasten openbare verlichting	120 N	-	-	-	-
Gladheidsbestrijding	200 N	-	-	-	-
Inkomsten openbare ruimte	290 N	-	-	-	-
Doorberekende uren 2018	80 V	-	-	-	-
Exploitatie riolering	280 N	-	-	-	-
Bijdrage uit voorziening Rioolaanleg en -beheer	280 V	-	-	-	-
Investerings riolering	1.100 V	-	-	-	-
Storting in voorziening Rioolaanleg en -beheer	1.100 N	-	-	-	-
Begraven	280 V	-	-	-	-
Storting in reserve begraven	280 N	-	-	-	-
Nieuwe jaarschijf: bomenbeleidsplan (10 jaar)	-	-	-	-	33 N
Nieuwe jaarschijf: bomenbeleidsplan (10 jaar)	-	-	-	-	32 V
Nieuwe jaarschijf: areaal openbare ruimte	-	-	-	-	95 N
Nieuwe jaarschijf: vervanging openbare ruimte (10 jaar)	-	-	-	-	128 N
Totaal	605 N	N	N	N	224 N

Gevolgen klimaatverandering voor het bos

€ 75.000 N

Naast de extra kosten voor bestrijding van de prunus zien we de kosten voor het onderhouden/ gezond houden van het bos stijgen c.q. opbrengst houtverkoop dalen. Door klimaatverandering dient voor de veiligheid van de burgers meer snoeiwerkzaamheden uitgevoerd te worden langs de lanen, in het bos worden jaarlijks minder bomen gekapt. Daarnaast loopt de verkoopprijs van hout terug. We verwachten hierdoor een tekort voor beheer natuur en landschap van circa € 75.000. Door klimaatverandering verwachten we structureel te weinig budget te hebben om een gezond bos te behouden. In het volgende bosbeheerplan zal dit ook aandacht krijgen.

Hogere energielasten openbare verlichting

€ 120.000 N

Het tekort wordt veroorzaakt door een aantal factoren. Allereerst hebben de energieprijzen vanaf 2019 een vlucht genomen. Naast de markttarieven worden de energieprijzen verhoogd met de heffingen energiebelasting en opslag duurzame energie, welke in de huidige en afgelopen jaren eveneens hard zijn gestegen. Als laatste factor is dat gemeente Ede een deel van de benodigde energie groen inkoop, dit sluit aan bij de ambitie die we als gemeente hebben, echter is hier ook sprake van toename in de prijs. Al-met-al is inkoop van energie duurder geworden wat tot een nadeel leidt van € 120.000 in 2020.

Gladheidsbestrijding

€ 200.000 N

Gladheidsbestrijding is een 'open einden regeling'. Dat betekent dat er een basisbedrag in de begroting staat

en dat het afwachten is in hoeverre dit basisbedrag voldoende is. Op het basisbedrag verwachten we, gezien het aantal strooibeurten tot nu toe, een overschrijding van € 200.000.

Inkomsten openbare ruimte

€ 290.000 N

Binnen programma 7 worden inkomsten gerealiseerd uit reclames, terrasverhuur en verhuur openbare ruimte voor tijdelijke opslag.

- Het aangaan van een nieuwe concessie voor reclames in abri's is vertraagd. Met de huidige concessiehouder is afgesproken dat hij het beheer en onderhoud van de abri's tot eind 2020 blijft verzorgen zonder afdrachten te doen aan de gemeente Ede. Dit leidt tot een nadeel van € 80.000.
- Voor de billboards is een nieuwe concessiehouder gecontracteerd. Het proces van aanvraag omgevingsvergunning voor de plaatsing en afhandeling van de gemaakte bezwaren heeft uiteindelijk geleid tot een vergunning die eind mei 2020 rechtsgeldig is. Gezien corona heeft de concessiehouder geen ruimte om te investeren. Naar verwachting zullen de billboards niet eerder dan medio 2021 geplaatst zijn. Dit betekent voor 2020 een nadeel van € 120.000.
- De exploitant van A0-reclames heeft aangegeven financiële problemen te ondervinden als gevolg van corona. Inkomsten worden vooral gemist door het niet doorgaan van lokale evenementen en voorstellingen. We treden in overleg over een betalingsregeling. Insteek is om de opbrengst voor Ede te maximaliseren. Verwachting is een nadeel van € 40.000.
- In 2017 is gestart met het verhuren van de openbare ruimte voor tijdelijke opslag. Dit met als doel om de overlast die deze tijdelijke opslag kan veroorzaken te verminderen. De opslag van materialen bij bouwprojecten wordt steeds vaker gevonden binnen de bouwplaats/het projectgebied. Dat heeft als voordeel dat de overlast als gevolg van bouwprojecten terug is gelopen, de maatregel heeft het gewenste effect. Het nadeel is dat de opbrengsten met € 50.000 teruglopen. Naar verwachting is er structureel een nadelig effect. We gaan onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om dit tekort te verminderen.

Doorberekende uren 2018 aan MPD

€ 80.000 V

Er is een afrekening over 2018 aan het Warmtebedrijf (MPD) verzonden voor begeleidingsuren voor de aanleg van het warmtenet.

Exploitatie riolering

€ 280.000 N

Bijdrage uit voorziening Riolaanleg- en beheer

€ 280.000 V

Er zijn overschrijdingen op meerdere exploitatie activiteiten (€ 180.000). Meer dan verwacht ontstonden in zowel het stedelijk als in het buitengebied problemen in de riolering. Het gaat daarbij om verstoppingen in het gemeentelijke deel van de huisaansluitingen en in het hoofdriool. Om de oorzaak te achterhalen (vaak oneigenlijke producten die doorgespoeld zijn in het riool) zijn die riolen geïnspecteerd en zo nodig gereinigd dan wel gerepareerd. Als gevolg van gestegen energieprijzen is er sprake van hogere energiekosten voor pompen en gemalen (€ 100.000). De totale overschrijding wordt gedekt uit de voorziening.

Investerings riolering

€ 1.100.000 V

Storting in voorziening Riolaanleg- en beheer

€ 1.100.000 N

Voordelen in de realisatie van diverse projecten door vertraging. Oorzaak van deze vertraging ligt deels extern als gevolg van afstemming met de burgers en bedrijven en corona. En deels door interne factoren zoals een langere voorbereidingstijd en meer benodigde inzet in verband met de genoemde afstemming met burgers, bedrijven en andere partijen. Dit voordeel vloeit terug in de voorziening.

Begraven

€ 280.000 V

Storting in reserve begraven

€ 280.000 N

Naar verwachting zijn de opbrengsten in 2020 € 280.000 hoger dan begroot. De kosten zullen conform begroot zijn, derhalve zal het verschil in de reserve worden afgewikkeld. De hogere opbrengsten komen voort uit meer

ter aarde bestellingen dan begroot. Een deel hiervan betreft natuur(lijk)begraven. Daarnaast zijn veel verlengingen van grafrechten met tariefniveau 2019 afgesloten, echter zijn deze in het boekjaar 2020 in rekening gebracht wat resulteert in een verschuiving van inkomsten van 2019 naar 2020.

Echter kan het genoemde voordeel in 2020 lager worden. Voor burgers, die reeds de grafrechten hebben verlengd in 2020, wordt gekeken naar compensatie. Dit als gevolg van de tariefaanpassing naar het legesniveau 2019, waartoe de Raad in juli 2020 heeft besloten. Het nadelige effect van de compensatie komt tot uiting in Programmarekening 2020, met een mogelijke uitloop in 2021.

Bomenbeleidsplan € 1.000 N

Bij de Perspectiefnota 2016-2019 heeft u de middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het Bomenbeleidsplan. Hierbij is gekozen voor het scenario met het accent op structuren. De benodigde omvormingskosten bedragen € 6 miljoen, wat uiteindelijk tot een structurele besparing van ruim € 300.000 moet leiden. Deze omvorming wordt gerealiseerd in een periode van 10 jaar. Voor de jaarschijf 2024 worden nu zowel de kapitaallasten als de besparing opgenomen.

Areaal (nieuwe jaarschijf) € 95.000 N

De jaarlijkse groei van de gemeente Ede leidt op een aantal beleidsterreinen tot autonome lastenstijgingen. Op basis van eerdere besluitvorming wordt hiermee ook voor 2024 voor beheer openbare ruimte rekening gehouden.

Vervanging openbare ruimte (10 jaar) € 128.000 N

Bij de Perspectiefnota 2016-2019 heeft u ingaande 2016 voor een periode van 10 jaar een jaarlijks krediet van € 3 miljoen beschikbaar gesteld voor de toename van investeringen in de vervanging openbare ruimte. De kapitaallasten voor de (nieuwe) jaarschijf 2024 worden nu opgenomen.

Programma 8 - Bestuur en Organisatie

Omschrijving	bedragen x € 1.000				
	2020	2021	2022	2023	2024
Toeristenbelasting	250 N	-	-	-	-
Precariobelasting	325 V	-	-	-	-
Aanvulling Voorziening Wethouderspensionen en uitkeringen	170 N	-	-	-	-
Wachtgeldvoorziening	600 N	-	-	-	-
Wachtgeld/wethouderspensionen	-	150 V	150 V	150 V	150 V
Deelnemingen - Dividend	161 N	-	-	-	-
Financiering	500 V	1.500 V	1.500 V	1.500 V	1.500 V
Actualisatie bijdrage regio Foodvalley	-	30 N	30 N	30 N	30 N
Stelpost onderuitputting	1.250 N	-	-	-	-
Onvoorzien	50 V	-	-	-	-
Stelpost volumegroei sociaal domein	-	700 V	1.400 V	2.100 V	2.800 V
Stelpost zelffinanciering	-	250 N	250 N	250 N	250 N
Totaal	1.556 N	2.070 V	2.770 V	3.470 V	4.170 V

Toeristenbelasting € 250.000 N

We verwachten dit jaar, vanwege de coronapandemie, € 250.000 minder opbrengsten uit toeristische overnachtingen. Na een daling van de overnachtingen in het voorjaar, zien we dat de recreatiesector wel een goed zomerseizoen heeft. Voor de in het voorjaar gederfde inkomsten toeristenbelasting ontvingen we van het Rijk € 273.000.

Precariobelasting € 325.000 V

De aanslag precariobelasting is € 325.000 hoger dan geraamd. Het areaal kabels op grondgebied van Ede is dit jaar toegenomen. Dit leidt tot een hogere opbrengst precariobelasting. Conform de in de Perspectiefnota 2020-2023 ingezette lijn is dit bedrag niet gestort in de bestemmingsreserve Investeringsfonds Impuls Ede maar valt het vrij aan de algemene middelen.

Wachtgeldvoorziening € 170.000 N

Als gevolg van een wethouderswisseling is de gemeente gehouden om wachtgeld uit te keren. De totale verwachte verplichting wordt ingeschat op € 170.000. Voor deze niet reguliere uitgaven houdt de gemeente geen budget aan in de begroting en leidt dit tot een nadeel. Bij het opstellen van de jaarrekening wordt dit bedrag nogmaals getoetst voor de vorming van een Voorziening Wachtgeld.

Voorziening wethouderspensioenen en uitkeringen € 600.000 N

Afgelopen jaren heeft de gemeente forse bijstortingen moeten doen aan de pensioenvoorziening voor wethouders als gevolg van de dalende rente waarmee we moeten rekenen. In 2020 zien we dat deze ontwikkeling zich voortzet. Waar we eind 2018 rekenden met 1,12% is dit eind 2019 verlaagd naar 0,49% en staat de rekenrente per eind augustus op 0,001%.

Wachtgeld/wethouderspensioenen € 150.000 V

Voor wachtgeld en pensioenen van wethouders heeft Ede een historisch gegroeid budget in de begroting. De verslaggevingsregels schrijven voor dat wachtgeld in een keer opzijgezet wordt in een voorziening voor de geschatte hoogte en duur van het wachtgeld. De voorziening voor pensioenen moeten we jaarlijks actualiseren. Omdat de rekenrente inmiddels op afgerond 0 staat, betekent dit dat we nu al de hele som geld in de voorziening hebben staan die we in de toekomst uit moeten keren. Met het meest recente inzicht en inschattingen is het structurele budget doorgerekend. Doordat we al veel incidentele lasten hebben moeten nemen, verwachten we dat het structurele budget met € 150.000 kan krimpen.

Deelneming - Dividend € 161.000 N

Als gevolg van de Coronapandemie staan de financiële posities van onze deelnemingen onder druk. Dit heeft ertoe geleid dat er op de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van de BNG Bank is besloten tot uitkering van 50% van winst. Dit leidt tot een nadelig effect op de dividendopbrengst.

Daarnaast heeft de European Systemic Risk Board (ESRB) aan toezichthouders van financiële instellingen geadviseerd geen dividend uit te keren tot en met 1 januari 2021. Dit advies is door de BNG overgenomen.

Vanuit de ACV is er nog geen besluit genomen omtrent de dividenduitkering over 2019. Dit besluit is opgeschort tot december 2020.

Financiering € 1.500.000 V

In 2020 verwachten we een positiever renteresultaat te bepalen dan begroot. Dit als gevolg van lage rentetarieven voor korte financiering. Door kasgeldleningen af te sluiten tegen negatieve rente behalen rentebaten in plaats van begrote rentelasten voor korte termijn.

Als gevolg van de aanpassing van het renteomslagpercentage hebben we de toekomstige rentevoordelen afgeramd tot een structureel nadeel van € 650.000. Naast het nadelig effect op het renteomslagresultaat verwachten we een voordelig effect uit herfinanciering van de lening ad € 60 miljoen welke in het verleden was aangetrokken t.b.v. financiering van Veluwe Poort. Ondanks de onzekere markt aan het begin van de uitbraak van de COVID-19 pandemie kunnen we uitgaan van een laag rentetarief. Nu we de herfinanciering effectueren gaan daadwerkelijk de effecten van de lagere rente positief doorwerken in ons perspectief.

Actualisatie bijdrage regio Foodvalley

€ 30.000 N

Door de groei van het aantal inwoners in de gemeente Ede is de bijdrage aan de Regio Foodvalley gestegen. Het budget voor de bijdrage wordt hierop aangepast.

Stelpost onderuitputting

€ 1.250.000 N

De stelpost onderuitputting is in het verleden opgenomen omdat vrijwel elke jaarrekening met een positief resultaat werd afgesloten. We gaven dus minder uit dan we beschikbaar hadden, dit werd als onwenselijk ervaren. Om dit op te vangen heeft de gemeenteraad voorgesteld om jaarlijks € 1,25 miljoen meer uit te geven dan dat er opbrengsten tegenover stonden. De achterliggende gedachte hierbij is dat lopende het jaar op diverse posten minder wordt uitgegeven (onderuitputting). Deze stelpost staat dus voor de te verwachte onderuitputting/voordelen op de verschillende programma's.

Het mooiste zou zijn wanneer in de begroting per programma de onderuitputting wordt opgenomen. Helaas is dit niet mogelijk, aangezien dit per jaar kan verschillen. Vandaar deze stelpost op programma 8. In de actualisatie komt dit als volgt tot uiting:

- de voordelen als gevolg van onderuitputting worden conform de regelgeving verantwoord op de diverse programma's;
- gezien deze verantwoording per programma wordt het verwachte voordeel van € 1,25 miljoen op programma 8 niet gerealiseerd en is derhalve een nadeel.

Onvoorzien

€ 50.000 V

Ten laste van het budget Onvoorzien betaalt de gemeente toegewezen planschades. We houden rekening met uit te keren planschades voor € 50.000, zodat het restant van het budget van € 100.000 vrij valt.

Stelpost volumegroei sociaal domein

€ 2.800.000 V

Meerjarig reserveren wij in de begroting voor loon-, prijs en volumeontwikkeling. Voeding vindt plaats vanuit de algemene middelen (accres algemene uitkering). Deze reserveringen worden in voor- en najaar geactualiseerd. De hoogte van de stelpost is aangesloten op de verwachte groei van de inwoneraantallen.

Stelpost zelffinanciering

€ 250.000 N

Een deel van onze formatie wordt gedekt uit investeringswerken en grondexploitaties. Een aantal jaar geleden voorzagen we een constante voorraad aan projecten die gepaard ging met een verschuiving van activiteiten gedekt door algemene middelen naar zelffinancierende activiteiten. Dit was een van de redenen om bij de financiële vertaling van het bestuursakkoord structureel € 1,25 miljoen euro van de stelpost zelffinanciering vrij te laten vallen. Inmiddels zien we toch meer vertraging in projecten dan destijds voorzien. We stellen voor € 250.000 van de vrijval terug te draaien.

7 Paragrafen

7.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de gemeente Ede in staat is om financiële en budgettaire tegenvallers op te vangen. Het weerstandsvermogen wordt berekend door de benodigde weerstandscapaciteit, de risico's, af te zetten tegen de beschikbare weerstandscapaciteit, de middelen. Actuele cijfers bevorderen de kwaliteit van de informatie. In tegenstelling tot andere onderdelen van de programmabegroting worden de actuele cijfers van deze paragraaf vergeleken met de cijfers uit het meest recente P&C product, te weten de Programmarekening 2019.

De wijze waarop we risico's binnen de gemeente inventariseren bevindt zich op dit moment in een doorontwikkeling. In de voorgestane werkwijze van risico-inventarisatie komt de nadruk te liggen op het 'goede gesprek'. Hierin bespreken we de oorzaken, ontwikkelingen en maatregelen rondom risico's. We sluiten hiermee aan op de aanbevelingen uit het rapport van de Rekenkamercommissie en het gesprek dat we hierover hebben met de Raadswerkgroep Programmabegroting

In het hoofdstuk Financiën wordt nader ingegaan op de ontwikkeling van de risico's en de hiermee samenhangende ratio's in relatie tot de wendbaarheid en de weerbaarheid van de begroting. Ditzelfde geldt ook voor de ontwikkeling van de kengetallen.

Kaderstelling

- [Het Besluit Begroting & Verantwoording \(BBV\)](#)
- [Nota Risicomanagement & Weerstandsvermogen \(2017\)](#)

Beleid

De gemeente Ede stuurt in het kader van weerstandsvermogen en risicobeheersing op een aantal criteria. De ratio voor het weerstandsvermogen (beschikbaar/benodigd) dient een minimale waarde van 0,8 te hebben. Hierbij wordt het integrale cijfer, algemene dienst plus negatieve grondexploitaties, als uitgangspunt genomen. De ratio wordt als matig beoordeeld bij een waarde tussen 0,8 en 1, als voldoende bij een waarde tussen 1 en 2 en als uitstekend bij een waarde groter dan 2. Een tweede criterium is de bodem in de algemene reserve. De algemene reserve dient in het laatste jaar van het meerjarenperspectief minimaal € 10 miljoen te bedragen. Daarnaast is het kengetal voor de netto gecorrigeerde schuldquote maximaal 100% en het kengetal solvabiliteit is minimaal 20%.

Ontwikkelingen

Ratio weerstandsvermogen

De ratio weerstandsvermogen laat zien in hoeverre de gemeente in staat is haar risico's af te dekken.

Ratio weerstandsvermogen in 2021

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Integraal	Ratio	Algemene dienst	Ratio	Grondexploitaties	Ratio
Beschikbare weerstandscapaciteit	51.787		51.787		0*	
Benodigde weerstandscapaciteit	38.630	= 1,3	27.567	= 1,9	16.486	= 0
Score waardering		Voldoende		Voldoende		Onvoldoende

* Het verwachte resultaat van 1,0 miljoen (MPG Lite 2020) is in lijn met eerdere besluitvorming toegevoegd aan de beschikbare weerstandscapaciteit algemene dienst.

Met 1,3 is de integrale ratio weerstandsvermogen lager dan bij de programmarekening 2019, waar de ratio 1,5 bedroeg. De daling van de ratio wordt veroorzaakt door een toename van de risico's en de daarmee samenhangende benodigde weerstandscapaciteit. Hoofdzakelijk is de toename van de risico's toe te schrijven aan de effecten van de corona pandemie.

In de verhouding tussen de ratio algemene dienst en de ratio grondexploitaties valt op dat de benodigde weerstandscapaciteit voor het ratio grondexploitaties harder is gestegen. Deze stijging wordt vooral veroorzaakt door grotere economische onzekerheid en het mogelijke effect daarvan op de opbrengsten van grondexploitaties.

Voor de ratio weerstandsvermogen van de grondexploitaties wordt enkel gekeken naar de negatieve plannen binnen de grondexploitatie, dit zijn plannen waarop geen winst wordt behaald. Voor positieve plannen is dekking voor risico's binnen de plannen zelf aanwezig. Voor meer informatie over de risico's rondom de grondexploitaties wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

Ontwikkeling ratio's

Omschrijving	Programmabegroting 2020-2023	Programmarekening 2019	Programmabegroting 2021-2024
Integraal	1,2	1,5	1,3
Algemene dienst	1,8	1,9	1,8
Grondexploitaties	0	0	0,1

Risico's

Net als bij de Programmarekening 2019 voert het risico rondom het maatregelenpakket en de hiermee gepaarde opgave binnen het sociaal domein de lijst aan. Dit risico is niet veranderd ten opzichte van de vorige rapportage. In de paragraaf Grote Projecten wordt verder ingegaan op de transformatieopgave Sociaal Domein en de hieraan verbonden risico's.

Deels aan corona gerelateerde risico's staan op de tweede, derde en zevende plaats in de lijst. Als gevolg van financiële onzekerheid kan een verandering in de vraag naar verschillende typen, en goedkopere, woningen leiden tot dalende prijzen van bouwgrond. Dit heeft invloed op de opbrengsten uit grondexploitaties. Naast deze risico's zijn er door de uitbraak van de corona pandemie diverse overige effecten opgetreden. Een aantal van deze effecten zijn financieel vertaald in deze begroting. Waar nog geen concreet beeld is van de omvang en het tijdstip van optreden, hebben we deze effecten als risico verwerkt in de risico inventarisatie. Op het integrale beeld van de effecten van corona wordt nader ingegaan in de paragraaf Gevolgen coronacrisis.

De verwachting is dat het Rijk de komende jaren zal moeten bezuinigen om de momenteel olopende staatsschuld terug te dringen. Dit kan gevolgen hebben voor het gemeentefonds. Daarnaast kan ook de herijking van het gemeentefonds een grote impact hebben op de financiën van de gemeente. Door de nog onduidelijke uitkomst is het moeilijk dit risico te kwantificeren. Echter is een schatting van het mogelijke effect gemaakt om het integrale karakter van de risico inventarisatie te borgen.

Voor de samenstelling van de top 10 risico's nemen we zowel de risico's in niet-winstgevende plannen als de risico's in winstgevende plannen mee. Dit wijkt af van het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit waar alleen de risico's in niet-winstgevende plannen worden meegenomen. Op deze manier geeft de top 10 ook daadwerkelijk de 10 grootste risico's weer.

Top 10 risico's

bedragen x € 1.000

	Omschrijving	Gevolgen	Kans	Maximaal financieel gevolg	Invloed
1	Door rijkskorting en volumeontwikkelingen zijn de zorguitgaven voor Jeugd en Wmo ondanks transformatie hoger dan het zorgbudget.	Overschrijden van budget.	50%	21.900	17%
2	Onder meer door Corona vindt er een verschuiving plaats naar goedkopere woningen.	De in de grondexploitaties opgenomen grondopbrengsten nemen af.	75%	7.281	8%
3	De opbrengststijging voor woningbouwgrond in niet-winstgevende plannen blijft achter op de geplande stijging.	Opbrengststijging is lager dan geraamd.	50%	5.783	4%
4	Daling gemeentefonds als gevolg van herijking of vanwege bezuinigingen ten behoeve van terugdringen staatsschuld.	Daling van de opbrengsten uit het gemeentefonds.	50%	5.000	4%
5	Door de stikstofdepositie op Natura 2000 komt het bestemmingsplan niet (in de huidige vorm) tot stand. Zie geheime bijlage risicoanalyse MPG.	Stopzetten ontwikkeling.	75%	3.000	4%
6	Gebiedsontwikkeling WFC: Plankosten niet toereikend voor complex project.	Extra kosten proces.	50%	4.000	3%
7	De opbrengststijging voor woningbouwgrond in winstgevende plannen blijft achter op de geplande stijging.	Opbrengststijging is lager dan geraamd.	50%	3.699	3%
8	Gebiedsontwikkeling WFC: Hogere V.O.N. prijzen realiseren dan nu geraamd.	Hogere grondquotes en grondwaarden woningbouw.	25%	-7.200	3%
9	Problemen bij de verstrekking van een natuurvergunning op basis van te hoge stikstofdepositie (algemeen risico grondportefeuille).	Mogelijk niet of maar gedeeltelijk ontwikkelen van plannen.	50%	3.500	3%
10	Voor alle particulier te ontwikkelen kavels wordt een omgevingsvergunning aangevraagd waarmee de volledige exploitatiebijdrage kan worden verkregen.	Ontvangen van de volledige exploitatiebijdrage.	50%	-3.218	2%

- = negatief risico (kans)

Voor een toelichting op de systematiek van kansinschatting van de risico's wordt verwezen naar de bijlage Toelichting paragraaf Weerstandvermogen en Risicobeheersing.

Benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Benodigde weerstandscapaciteit

Niet alle geïdentificeerde risico's zullen zich tegelijkertijd en in maximale omvang voordoen. Het gevolg hiervan is dat de benodigde weerstandscapaciteit lager is dan het totaal van alle risico's. Door middel van een statistische toets wordt berekend wat de benodigde weerstandscapaciteit is bij een, door gemeente Ede gekozen, zekerheidspercentage van 90%.

Omschrijving	Risicobedrag en benodigde weerstandscapaciteit			bedragen x € 1.000
	Integraal	Algemene dienst	Grondexploitaties	
Totaal risicobedrag	136.171	78.687	57.484	
Benodigde weerstandscapaciteit (90% zekerheid)	38.630	27.567	16.486	

Beschikbare weerstandscapaciteit (buffers)

De eenmalig vrij in te zetten middelen, die gebruikt kunnen worden om eventueel optredende risico's af te dekken, noemen we de beschikbare weerstandscapaciteit. Bij het bepalen van de weerstandscapaciteit wordt de stand van de reserves na resultaatbestemming gebruikt. De omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit is weergegeven in de volgende tabel:

Berekening beschikbare weerstandscapaciteit (totaal)		bedragen x € 1.000	
Omschrijving	Programmarekening 2019	Programmabegroting 2021-2024	
Onvoorzien	100	100	
Algemene reserve	19.854	24.751	
Overige algemene reserves	16.277	16.277	
Bedrijfsmiddelen (inclusief P) reserve	12.794	10.659	
Stille reserves	p.m.	p.m.	
Totale weerstandscapaciteit	48.970	51.787	

Kengetallen

Onderstaande kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. In de bijlage Toelichting paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn de definities van de kengetallen opgenomen.

Kengetallen Programmabegroting 2021-2024

Omschrijving	Verloop van de kengetallen					
	PR 2019	PB 2020	PB 2021	MJB 2022	MJB 2023	MJB 2024
Netto schuldquote	65%	75%	68%	76%	81%	73%
Gecorrigeerde netto schuldquote	45%	54%	50%	61%	64%	56%
Solvabiliteitsratio	27%	20%	21%	19%	18%	18%
Structurele exploitatieruimte	-2%	-1%	1%	0%	0%	-2%
Grondexploitatie	34%	28%	27%	22%	19%	18%
Belastingcapaciteit	90%	87%	88%	88%	88%	88%

De nettoschuldquotes dalen in 2021 licht, stijgen in 2022 en 2023 om in 2024 weer te dalen. Deze schommelingen worden voornamelijk veroorzaakt door veranderingen in de schuldenlast welke benodigd is om uitgaven te financieren.

In 2021 bedraagt de solvabiliteitsratio 21% en daalt in daaropvolgende jaren naar 18% in 2024. Dit betekent dat de solvabiliteit daalt onder de norm van 20%. Deze daling wordt veroorzaakt door een daling van het eigen vermogen.

In 2021 is de structurele exploitatieruimte 1% en wordt in de opvolgende jaren bijna nihil om in 2024 naar -2% te zakken. De negatieve structurele exploitatieruimte wordt voornamelijk veroorzaakt door een afname in de algemene uitkering die wordt ontvangen vanuit het Rijk en tekorten in het kader van de decentrale taken rondom jeugdhulp.

Het kengetal grondexploitatie laat een dalende trend zien die ook deze begrotingsperiode doorzet. Een lager kengetal betekent dat de grondpositie afneemt ten opzichte van de geraamde totale baten. In de paragraaf Grondbeleid en de bijlage MPG Lite wordt nader hierop ingegaan.

Het kengetal voor belastingcapaciteit daalt ten opzichte van de programmarekening 2019. Dit betekent dat de gemiddelde lastendruk in Nederland harder stijgt dan de lastendruk in Ede.

7.2 Lokale heffingen

Inleiding

De gemeente Ede legt heffingen op. Deze heffingen zijn onder te verdelen in algemene belastingen, bestemmingsbelastingen en retributies. Bij algemene belastingen, zoals de onroerende zaakbelasting, is sprake van een gedwongen bijdrage, waar geen rechtstreekse individuele tegenprestatie van de gemeente tegenover hoeft te staan. De opbrengsten dienen als algemeen dekkingsmiddel. Bestemmingsbelastingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten bestemd zijn voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Voorbeelden hiervan zijn de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Retributies worden geheven wanneer een specifieke dienst een individueel voordeel oplevert voor individuen. De belangrijkste retributies zijn de leges. Dit zijn vergoedingen voor bijvoorbeeld het aanvragen van een paspoort of een vergunning. Zowel bestemmingsbelastingen als retributies mogen niet meer dan kostendekkend zijn.

Kaderstelling

- [Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)
- [Nota Lokale Heffingen \(2018\)](#)

Beleid

De uitgangspunten van ons belastingbeleid zijn vastgelegd in de Nota lokale heffingen. Onderdeel van dit beleid is dat de opbrengst van de meeste heffingen gecorrigeerd wordt voor inflatie. Voor 2021 betreft dit een inflatiecorrectie van 2%.

Conform het 'Gemeentelijk Rioleringsplan Ede 2018-2022' wordt de rioolheffing gedurende deze planperiode op een gelijk niveau gehouden. De tarieven voor de rioolheffing worden in 2021 niet gecorrigeerd voor inflatie.

Conform beleid is in 2021 voor de afvalstoffenheffing inflatiecorrectie toegepast. Afgelopen jaren is dit niet toegepast vanwege de omvang van de reserve Afval. De uitloop van de reserve maakt toepassen van de inflatiecorrectie komend jaar noodzakelijk.

Per 1 januari 2020 zijn de tarieven van de leges van zowel omgevingsvergunningen als bestemmingsplannen gewijzigd. Daarnaast wordt ook de werkwijze bij ruimtelijke adviezen aangepast, met mogelijk kostenbesparing. Door de implementatie van de omgevingswet, inclusief de wet kwaliteitsborging bouwen, verwachten we in 2021 wijzigingen in de legesverordening voor 2022 te moeten doorvoeren.

Ontwikkelingen

Verloop van de opbrengst van de heffingen op hoofdlijnen

De opbrengst voor de OZB is gecorrigeerd voor inflatie. De geraamde opbrengst 2020 is inclusief € 380.000 areaaluitbreiding.

In 2020 is de opbrengst van de afvalstoffenheffing geactualiseerd met € 235.000. De actualisatie is het gevolg van het inzicht op dat moment over het werkelijk aantal aansluitingen en aantal aanbiedingen restafval. De opbrengst afvalstoffenheffing wordt verhoogd met € 200.000 vanwege de groei van het aantal huishoudens in Ede. De mutatie anders dan de inflatie van € 116.000 bij de rioolheffing betreft de groei van het aantal aansluitingen in Ede.

De extra stijging van de leges bestemmingsplannen van € 80.000 is de verwerking van besluitvorming bij de Perspectiefnota 2020-2024. Deze extra opbrengst kan worden gerealiseerd doordat het proces van aanvragen anders is ingericht en de gemaakte kosten beter aansluiten bij de leges die in rekening worden gebracht.

Het grote verschil tussen de geraamde opbrengst in 2020 en 2021 voor leges burger- en bestuurszaken wordt veroorzaakt doordat het knelpunt bij de leges van de reisdocumenten nog meerjarig verwerkt moet worden.

De stijging van de geraamde opbrengsten reclamebelasting anders dan de inflatie bedraagt € 32.000. Dit verschil wordt veroorzaakt door het besluit om de tarieven en dus de opbrengst voor Bennekom in 2020 te halveren wegens de coronacrisis. In 2021 wordt de volledige opbrengst geraamd.

De opbrengsten begraafrechten zijn conform eerdere besluitvorming verlaagd met € 137.000. Dit komt doordat minder kosten worden toegerekend.

Een overzicht van de opbrengst van de heffingen op hoofdlijnen

bedragen x € 1.000

Opbrengst omschrijving	Geraamde opbrengst 2020	Mutatie 2021 anders dan inflatie	Opbrengst tariefstijgingen 2% inflatie	Geraamde opbrengst 2021
Onroerendezaakbelastingen	25.129	0	502	25.631
Afvalstoffenheffing	10.500	200	214	10.914
Rioolheffing	10.835	116	0	10.951
Rioolaansluitrecht	230	30	0	260
Precariobelasting	6.170	0	0	6.170
Leges omgevingsvergunningen	3.400	0	68	3.468
Leges bestemmingsplannen	658	80	13	751
Parkeergelden	907	0	0	907
Leges Burger- en Bestuurszaken	868	318	0	1.186
Reclamebelasting	254	32	0	286
Hondenbelasting	361	0	7	368
Toeristenbelasting	1.123	0	22	1.145
Forensenbelasting	751	0	15	766
Begraafrechten	1.315	-137	0	1.178

Lokale belastingdruk en kwijtscheldingsbeleid

De belangrijkste heffingen zijn in onderstaande tabel weergegeven.

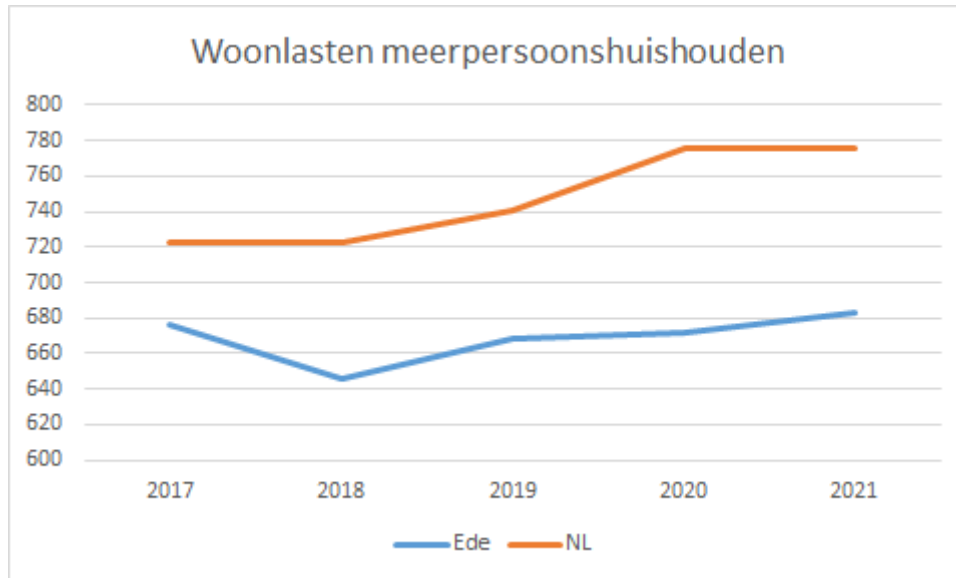
Heffing	Begroting 2021	Begroting 2020
OZB	0,0988%	0,1037%
Woningen (eigenaren)	298,70	293,00
OZB bij gemiddelde woningwaarde		
Niet woningen (eigenaren)	0,2231%	0,2173%
Niet woningen (gebruikers)	0,1780%	0,1734%
Afvalstoffenheffing		
Vastrecht	180,54	177,00
Variabel recht gemiddeld huishouden*	48,76	47,80
Rioolheffing		
Eigenaar pand	103,20	103,20
Gebruiker pand	51,48	51,48

* Gebaseerd op het aanbodgedrag van een gemiddeld huishouden.

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) meet jaarlijks de lokale lastendruk van de Nederlandse gemeenten. De indicator 'woonlasten meerpersoonshuishouden' geeft inzicht in de ontwikkeling van de Edese woonlasten in relatie tot die van de overige gemeenten. De indicator bestaat uit de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. We zien dat de woonlasten landelijk gemiddeld hoger zijn

dan de woonlasten voor de inwoner van Ede. De afgelopen jaren stegen de landelijke lasten met een hoger percentage dan in Ede. Voor het jaar 2021 is de landelijke trend nog niet bekend en is daarom de lijn van 2020 doorgetrokken. Aannemelijk is dat de gemiddelde landelijke lasten zullen stijgen.

De woonlasten voor een gemiddeld meerpersoonshuishouden in Ede stijgen in 2021 met 1,6%. Dit is lager dan de toegestane inflatiecorrectie van 2% omdat er geen inflatiecorrectie is toegepast op de rioolheffing.

Inwoners van Ede komen in aanmerking voor kwijtschelding wanneer zij een inkomen en/of vermogen hebben dat niet hoger is dan de (landelijk) vastgestelde norm die de gemeente hiervoor mag hanteren. De hoogte van de inkomensnorm is afhankelijk van de samenstelling van het huishouden en gelijk aan de bijstandsnorm. De vermogensnorm voor de kwijtschelding is anders dan de bedragen in de bijstandswetgeving.

Voor een alleenstaande is de vermogensvrijstelling in 2020 € 1.500 en voor een gezin € 2.090. De normen voor 2021 worden vanuit het Rijk pas in november 2020 bekend gemaakt, maar wijken naar verwachting niet veel af van de normen voor 2020. Naast deze vermogensvrijstelling is nog een separate vrijstelling van kracht wanneer een motorrijtuig aanwezig is in het huishouden.

In de begroting houden we rekening met een bedrag van € 535.000 aan kwijtscheldingen. Dit is € 8.000 meer dan in 2020.

Kostendekkendheid van de tarieven

De gemeente Ede heeft binnen haar instrumentarium van lokale lasten een aantal heffingen die als gemene deler hebben dat het wettelijk niet is toegestaan dat de opbrengsten hiervan hoger zijn dan de kosten die hiervoor gemaakt worden (artikel 229b, lid 1 gemeentewet). Dit betekent dat de kostendekkendheid van de heffing maximaal 100% mag zijn. De opbrengsten zijn slechts bedoeld ter dekking van de gemaakte kosten.

Wanneer sprake is van verschillende diensten en producten in een verordening, dan hoeft de maximale kostendekkendheid niet per onderdeel te gelden. Van belang is dat er sprake is van maximaal 100% kostendekkendheid op de gehele verordening. Door kruissubsidiëring is het mogelijk om bijvoorbeeld de 'winst' van het product leges omgevingsvergunningen te gebruiken om het 'verlies' op het product bestemmingsplannen te dekken.

Voor de berekening van de overhead is een extra-comptabele berekening gemaakt van een opslagtarief per uur. Dit opslagtarief overhead bedraagt in 2021 € 36,48.

In onderstaande tabel staat de kostendekkendheid van een aantal leges en heffingen. In [bijlage 5](#) treft u een berekening van de kostendekkendheid van deze tarieven aan.

Tarief/heffing	Percentage kostendekkendheid
1. Afvalstoffenheffing	92%
2. Rioolheffing	100%
3. Rioolaansluitrecht	100%
4. Leges omgevingsvergunningen	97%
5. Leges bestemmingsplannen	54%
6. Leges burger- en bestuurszaken	67%*
7. Begraafrechten	92%

* Bij een deel van de leges burgerzaken zijn we gebonden aan door het Rijk aangegeven maximumtarieven.

Op de website www.ede.nl worden eind november 2020 de tarieven van de leges en heffingen voor 2021 gepubliceerd.

7.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente heeft miljarden geïnvesteerd in kapitaalgoederen in de vorm van wegen, technische installaties, groen en bomen, bos en natuur, speelvoorzieningen, riolering, oppervlaktewater, openbare verlichting, civiele kunstwerken, gemeentelijk wagenpark, begraafplaatsen en vastgoed. Het onderhoud van deze goederen is van groot belang voor het zo goed mogelijk functioneren van de gemeente op vele terreinen. In deze paragraaf wordt ingegaan op relevante ontwikkelingen voor de begroting 2021.

Kaderstelling

- [Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)
- [Financiële beheersverordening \(2017\)](#)
- [Nota Onderhoud en vervanging Kapitaalgoederen 2017](#)
- [Vastgoednota \(2017\)](#)

Beleid

Visie Openbare Ruimte (VOR)

De VOR is in 2016 vastgesteld en zorgt voor een integrale visie, waarin de verschillende 'grijze, groene en blauwe' onderdelen in de openbare ruimte in nauwere samenhang met elkaar worden gebracht. In de VOR is bepaald dat op verschillende plekken in Ede het onderhoudsniveau stijgt. Daar zijn extra financiële middelen voor nodig, maar verzoeken daartoe zijn niet gehonoreerd. Hierdoor is die extra kwaliteitsimpuls voor verschillende plekken in Ede achterwege gebleven. In de praktijk werd de afgelopen jaren de openbare ruimte gemiddeld op CROW-niveau B onderhouden. Uitzonderingen waren begraafplaatsen (als afgesproken op niveau A) en onkruid op verharding en in plantsoenen en delen van rijbanen en trottoirs (onder B-niveau).

Met het vaststellen van de Perspectiefnota 2020-2023 is besloten een differentiatie van het onderhoudsniveau van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte op een dusdanige manier uit te werken dat hierdoor € 500.000 vrij komt te vallen. Dit heeft geresulteerd in een raadsbesluit op 19 mei 2020, waarbij gekozen is voor het scenario 'Ontmoeten, spelen en verblijven'. De inwoner van Ede en zijn directe woonomgeving staan in dit scenario centraal. Woonwijken, parken, centra en dorpskernen worden zoveel mogelijk ontzien. In 2021 worden deze bezuinigingen op de openbare ruimte doorgevoerd. Gevolg is dat op onderdelen van de openbare ruimte het niveau B losgelaten wordt. Hoeveel de kwaliteit achteruit gaat, is vooralsnog moeilijk in te schatten omdat de meeste bezuinigingen budgetgestuurd zijn. Het noodzaakt ons om de beheerplannen te herijken en

waar nodig aan te passen aan de nieuwe budgetten. In 2020 is reeds een start gemaakt met de herijking van diverse beheerplannen. De verwachting is dat deze in 2021 door het college vastgesteld kunnen worden. Een aantal beheerplannen behoeft meer onderzoek en zal daarom meer tijd vergen. Vaststelling zal naar verwachting in het eerste halfjaar van 2022 plaatsvinden.

Vastgoednota

Het onderhoudsniveau dat binnen het vastgoed gehanteerd wordt is minimaal onderhoudsniveau 3 conform de NEN2767 methodiek. Dit is in januari 2017 door de gemeenteraad vastgesteld in de Vastgoednota.

In 2018 zijn conditiemetingen uitgevoerd, wat heeft geleid tot nieuwe meerjarenonderhoudsplannen (MJOP). Van elk object is een MJOP beschikbaar. Conform het vastgoedbeleid worden deze MJOP's in 2021 geactualiseerd.

Ontwikkelingen

Omgevingswet

De Omgevingswet gaat op termijn veel wet- en regelgeving vervangen. Dit kan gevolgen hebben voor het beleid op het gebied van de kapitaalgoederen.

Klimaatverandering

Het veranderende klimaat is van invloed op onze kapitaalgoederen door de piekbuien, langere periode van droogte en hitte. We moeten onze inrichting en het beheer hierop afstemmen. Onze openbare ruimte moet zo ingericht worden dat hevige neerslag verwerkt kan worden. Onze hoofdgroenstructuur kan een bijdrage leveren aan de verkoeling in hete periodes, hierbij als aandachtspunt dat we inzetten op klimaatbestendige bomen en groen. Daarbij houden we rekening met beplanting die minder vatbaar is voor uitval in periodes van droogte. Daarnaast kijken we hoe om te gaan met nieuwe invasieve soorten.

In onze bossen zijn de effecten van de klimaatsveranderingen al duidelijk zichtbaar doordat er door droogte veel uitval is in de bosvakken met sparren, larix en eiken. Naast de uitval van bomen zien we dat bosvakken in het algemeen veranderen en kwetsbaarder worden. Oorzaak van de veranderingen zijn waarschijnlijk toe te schrijven aan de klimaatsveranderingen en de stikstofdepositie. Veranderende regelgeving en nieuwe inzichten in natuurbeheer en het effect van bestrijdingsmiddelen, zorgen ervoor dat de bestrijding van ongewenste, invasieve soorten in het bos ("Prunus") veel arbeidsintensiever wordt.

Duurzaam en circulair

Zoals is vastgelegd in het gemeentelijke inkoopbeleid zorgt de gemeente Ede ervoor dat bij het inkopen van diensten en goederen milieuaspecten en sociale aspecten in zo veel mogelijk fasen van toepassing zijn: ontwerp, productie, levering, gebruik, onderhoud en einde gebruikscyclus. Hierbij legt de gemeente vooral verbinding naar energie, mobiliteit, afval en het speerpunt 'Food' met als doel bevordering van de productie en consumptie van duurzaam regionaal voedsel. Circulariteit wordt integraal meegewogen bij ontwerpprocessen en uitvoering van projecten en onderhoud in de openbare ruimte.

Kunstgrasvelden

Al enkele jaren wordt door het European Chemicals Agency (ECHA) gewerkt aan een onderzoek naar de risico's van het gebruik van rubber infill voor kunstgrasvelden. Ook onderzoekt het Comité sociaaleconomische analyse (SEAC) de sociaaleconomische gevolgen van mogelijke maatregelen. De adviezen van beide comités komen naar verwachting eind 2020 terecht bij de Europese Commissie, die uitspraak zal doen over het gebruik van de rubber infill. De uitspraak kan gevolgen hebben voor onze kunstgrasvelden.

Wat gaan we doen?

Gebiedsgerichte projecten

- Zeeheldenbuurt en Bloemenbuurt. In de Zeeheldenbuurt en Bloemenbuurt liggen beheer- en vervangingsopgaven voor riolering, wegen en bomen. In 2020 is breder gekeken welke opgaven er liggen en welke ambities er zijn (te denken valt aan e-transitie, biodiversiteit en klimaatadaptatie) maar ook welke wensen er in de buurt leven. Dit resulteert eind 2020 in een nota van uitgangspunten. In 2021 vormt die nota van uitgangspunten de basis waarop middels een aanbesteding een bouwteam wordt gevormd met een aannemer. Het bouwteam gaat de verdere uitwerking van de nota van uitgangspunten uitvoeren in samenwerking met de buurt. Eind 2021 is de verwachting dat gestart wordt met uitvoering van de eerste fase.
- Hakselseweg/Verlengde Maanderweg. Bij dit project worden er beheer- en vervangingsopgaven voor riolering, wegen, verkeer en bomen gerealiseerd. Een intensief participatietraject heeft geresulteerd in de uiteindelijke keuze voor de herinrichting van de weg. Gestart wordt met de uitvoering van de Hakselseweg in januari 2021. Met de uitvoering van de Verlengde Maanderweg zal gestart worden na april 2021.
- Vogelbuurt. In de Vogelbuurt liggen er beheer- en vervangingsopgaven voor riolering, wegen en bomen. Voorafgaand aan realisatie van de beheeropgave wordt een verkenning uitgevoerd om, in participatie met bewoners en belanghebbenden, in beeld te brengen welke opgaven er spelen, welke ambities er zijn en of een integrale wijkgerichte aanpak meerwaarde heeft en (financieel) haalbaar is.
- Kolkakkerbuurt (Brinkweg e.o.) Woonstede gaat de oude huurwoningen slopen in 2020 en in 2021 nieuwbouw plegen. De beheeropgaven van riolering, wegen, bomen en verkeer zijn in overleg met Woonstede aangepast aan de nieuwe situatie. Het bouwrijp maken wordt gestart in Q3 2020 en zal eind Q1 2021 gereed zijn.
- Blokkenweg e.o. te Ede planvoorbereiding is reeds in 2020 gestart, er liggen opgaven voor wegen, riolering, verkeer en bomen. Project wordt in 2021 voortgezet met aandacht voor burgerparticipatie.
- Pakhuisweg te Ede. Planvoorbereiding is reeds in 2020 opgestart met een intensief participatietraject van bewoners. Er liggen opgaven voor wegen, verkeer, riolering, snelfietsroute en bomen. Uitvoering in 2021.

De volgende projecten staan op de nominatie om in 2021 te worden opgestart. Ofwel met de voorbereiding, of met de uitvoering. Een integrale afweging naar urgentie vindt in het najaar van 2020 plaats. Alle projecten die daadwerkelijk tot uitvoering komen, komen terecht in de meerjarenplanning, die eind 2020 vastgesteld wordt.

Overige projecten

Wegen

Het uitvoeren van het groot onderhoud aan wegen vindt zoveel mogelijk integraal plaats. De type-4-projecten waarin wegen participeert zijn hierboven beschreven.

De volgende wegen komen in 2021 in aanmerking voor groot onderhoud (type 3);

- Kernhemseweg, maatregel; vervangen deklaag van de rijbaan.
- Verlengde Amsterdamseweg, maatregel; vervangen deklaag van de rijbaan en herstraten van de voetpaden.
- Poortwachter, maatregel; wordt een bijdrage geleverd aan de reconstructie van de kruising in verband met de gelijktijdige uitvoering van de deklaag vervanging op de gemeentelijke wegvakken.
- Laan der VN, maatregel; vervangen van een deel van de deklaag van de rijbaan en het fietspad.
- Volta straat maatregel; het vervangen van de deklaag van de rijbaan).
- Lindenlaan/Ede, maatregel; het vervangen van de deklaag van de rijbaan en het herstraten van de voetpaden.
- Bovenbuurtweg/Bennekom, maatregel; het vervangen van de deklaag van de rijbaan.
- Langschoterweg/Bennekom maatregel; het vervangen van de deklaag van de rijbaan, deze werkzaamheden worden gelijktijdig met de Bovenbuurt weg uitgevoerd.
- Dorpsstraat/Lunteren, maatregel; het vervangen van de deklaag van de rijbaan.

- Conserveren 2020, op diverse wegen wordt levensduurverlengend onderhoud uitgevoerd door het aanbrengen slijtlagen en sealing. Daarnaast vindt op diverse locatie verspreid door de gemeente klein onderhoud plaats door het plaatselijk herstel van slechte plekken (bakfrozen).

Groen

- Rembrandtlaan Ede: vervangen vakbeplanting.
- Hoofdweg Ederveen: vervangen vakbeplanting.
- Larixlaan Ede: vervangen vakbeplanting.

Bomen

- Hof van Sint Pieter Bennekom: project wordt voorbereid waarna de uitvoering plaatsvindt.
- Katenhorst Ede: project wordt voorbereid waarna de uitvoering plaatsvindt.

Technische installaties

Voor de technische installaties is het volgende onderhoud nodig: het vervangen van de automaat, de programmatuur en indien nodig de detectielussen op de volgende locaties:

- K01 Dreeslaan - Tooroplaan.
- K02: Keesomstraat - Galvanistraat.
- K09:Keesomstraat - Lelylaan.

Bos en natuur

Voor het product bos en natuur ligt er de opgave vanuit de provincie, in het kader van herplantplicht, om de komende periode de dode fijnsparren door de droogte en aantasting van de letterzetter te vervangen.

Spelen

Een aantal speeltoestellen op diverse locaties binnen de gemeente is aan vervanging toe.

Oppervlaktewater

Regulier onderhoud zoals verwijderen van waterplanten in kleine waterpartijtjes en vijvers en het onderhouden van pompen en fonteinen en kunstwerken met waterelementen. In het buitengebied worden op diverse locaties duikers en beschoeiingen vervangen en de watergangen onderhouden.

Openbare verlichting

Voor de openbare verlichting wordt verspreid over de gemeente masten en armaturen vervangen. De vervangingstermijnen van masten is 40 jaar en voor armaturen 25 jaar. Daarnaast dienen diverse Led armaturen in het buitengebied vervroegd vervangen te worden in verband met het frequent optreden van storingen.

Civiele kunstwerken

Voor het regulier onderhoud aan kunstwerken is een raamovereenkomst opgesteld. Aan de hand van de jaarlijkse inspectie wordt onderhoud uitgevoerd.

Riolering

De voorbereiding voor de volgende projecten wordt in 2021 opgestart:

- Riolervervanging Engweg in Lunteren;
- Louise Henriettelaan te Ede;
- Frankeneng transportriool, onderzoek uitwerken naar mogelijkheden waarbij het mogelijk is dat er grond aangekocht moet worden.

In 2021 gaan de volgende projecten in uitvoering:

- In de van Irhovenlaan te Ede worden de rioolvervangingswerkzaamheden gecombineerd met opgaven aan de openbare ruimte.
- In Bennekom, Hullenberglaan e.o. wordt in 2020 met burgerparticipatie de opgaven bepaald voor wegen en riolering. De uitvoering ervan zal in 2021 plaats vinden.
- Particulier afkoppelen Bennekom Oost. Voortzetten van het project dat al 2019 gestart is.
- Rioolvervanging en afkoppelen openbare ruimte Kastanjelaan en Dorpsstraat te Lunteren, dit project wordt als pilot met aandacht voor circulariteit aanbesteed.
- Molenparkweg te Lunteren, oplossen van een waterknelpunt.
- Rioolvervanging Boslaan te Lunteren.
- Rioolvervanging Arthur van Schendellaan, als onderdeel van het project Vossenakker e.o. waar meerdere opgaven liggen in de openbare ruimte van wegen, bomen en verkeer.
- Herstellen klinkersleuven met asfalt in alle kernen van de gemeente.
- Vincent van Goghstraat e.o. In dit project worden de rioleringswerkzaamheden gecombineerd met opgaven aan de openbare ruimte.

Wagenpark

In 2021 is de vervanging van 8 voertuigen voorzien. Dit als onderdeel van het meerjarig duurzaam vervangingsplan van het wagenpark. De daadwerkelijke vervanging wordt gedurende het jaar bepaald, op basis van de conditie van het voertuig en het verloop van de onderhoudskosten. We zetten ons in om waar mogelijk en binnen ons budget een zo duurzaam mogelijk gemeentelijk wagenpark te realiseren. Waar mogelijk worden er voertuigen vervangen door een duurzame(re) variant van aandrijving: elektrisch of met Compressed Natural Gas (CNG). Dit is afhankelijk van het doel waarvoor de voertuigen gebruikt worden. Voor transport van goederen en massa is elektrische aandrijving nog niet haalbaar (kracht en actieradius) en CNG in beperkte mate. We blijven monitoren wat de mogelijkheden zijn per voertuig binnen het beschikbare budget. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheid om een voertuig op waterstof aan te schaffen.

Begraven

Voor het product begraven wordt een toekomstvisie opgesteld. Vooralsnog worden geen nieuwe projecten opgestart. Het reguliere onderhoud van het product begraven wordt uitgevoerd volgens planning.

Vastgoed

In 2021 zal het technisch onderhoud uitgevoerd worden door onze onderhoudspartners conform het afgesloten prestatiecontract. Hierbij is het MJOP leidend, maar wordt kritisch gekeken of het geplande onderhoud ook daadwerkelijk noodzakelijk is. Bij eventuele vervanging wordt gekeken naar duurzame oplossingen. De impact van Covid-19 is hierbij merkbaar, zowel in de toegankelijkheid van de gebouwen voor de uitvoering van het onderhoud, als de aanvoer van de materialen. De budgetten en planning staan mede hierdoor onder druk.

In 2021 zal de Routekaart voor de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed verder geconcretiseerd worden, waarmee verdere stappen gezet kunnen worden naar een energieneutrale vastgoedportefeuille.

Wat gaat het kosten?

Voor het onderhoud en beheer van kapitaalgoederen zijn de volgende middelen beschikbaar.

bedragen x € 1.000

Onderhoud in exploitatie	2021	2022	2023	2024
Wegen	4.541	4.528	4.510	4.510
Dotatie c.q. onttrekking reserve groot onderhoud	-	-	-	-
Groen en bomen	3.898	3.838	3.624	3.624
Technische installaties	105	105	105	105
Bos en natuur	316	316	316	316
Speelvoorzieningen	249	249	249	249
Oppervlakte water	86	86	86	86
Openbare verlichting	135	135	135	135
Civiele kunstwerken	23	23	23	23
Riolering	2.059	2.074	2.171	2.207
Dotatie voorziening Riolering (t.b.v. vervanging)	5.000	5.000	5.000	5.000
Gemeentelijk wagenpark	79	79	79	79
Begraafplaatsen (alle onderhoud zit in exploitatie)	169	169	169	169
Gemeentelijk vastgoed *	1.544	1.528	1.528	1.528
Jaarlijkse dotatie voorziening gem. vastgoed t.b.v. groot onderhoud	1.186	1.186	1.186	1.186
Totaal in de exploitatie voor onderhoud kapitaalgoederen	19.390	19.316	19.181	19.217

* In verband met de nieuwe governance van Stichting Sportservice Ede is het budget voor het onderhoud van de sportparken overgeheveld naar de afdeling Vastgoed. Dit zorgt voor een stijging van de onderhoudsuitgaven van circa € 0,5 miljoen vanaf 2021.

De onderstaande reserves en voorzieningen zijn beschikbaar.

Stand per 31-12		2020	2021	2022	2023	2024
V147	Voorziening onderhoud gem. vastgoedportefeuille	2.177	1.279	1.339	1.116	1.494
V162	Voorziening vervangingsinvesteringen riolering	34.465	32.273	29.827	28.330	26.910
R416	Reserve begraven	348	342	231	100	0
R417	Reserve groot onderhoud openbare ruimte	2.016	2.016	2.016	2.016	2.016
	Totaal	39.006	35.910	33.413	31.562	30.420

Toelichting op de reserves en voorzieningen

Voorziening onderhoud gemeentelijke vastgoedportefeuille

In deze voorziening zijn middelen gereserveerd voor het groot onderhoud aan de gemeentelijke vastgoedportefeuille. In 2018 zijn nieuwe conditiemetingen uitgevoerd. Dit heeft geleid tot nieuwe meerjarenonderhoudsplannen, deze zijn de basis voor de gemiddelde dotatie aan de voorziening en de geraamde onttrekkingen.

Voorziening vervangingsinvesteringen riolering

In deze voorziening zijn middelen gereserveerd voor de vervanging van riolering. Tevens worden, om het tarief van de rioolheffing te egaliseren, de jaarlijkse voor- en nadelen op de exploitatie van riolering via deze voorziening verrekend.

Reserve begraven

De reserve begraven wordt gebruikt om de jaarlijkse voor- en nadelen op het product begraven te verrekenen (egalisatie). Zo worden incidentele onderhoudskosten die voortkomen uit het geactualiseerde exploitatieplan gedekt uit deze reserve.

Reserve groot onderhoud openbare ruimte

Deze reserve wordt gebruikt voor het uitvoeren van het groot onderhoud in de openbare ruimte. Voor dit onderhoud zijn structurele budgetten in de exploitatie opgenomen. Als de verwachting is dat in enig jaar meer of minder wordt uitgegeven, wordt het verschil verrekend met deze reserve.

7.4 Financieringen (Treasuryparagraaf)

Inleiding

In deze paragraaf wordt ingegaan op het risicobeheer van de financieringsportefeuille. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden, zorgen voor voldoende liquide middelen, goed beleggen van tijdelijke overschotten en het daarbij afdekken van rente- en kredietrisico's.

Kaderstelling

- [Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)
- [Wet Financiering Decentrale Overheden \(FIDO\)](#)
- [Notitie Grondexploitaties 2016 van de Commissie BBV](#)
- [Notitie Rente 2017 van de Commissie BBV](#)
- [Nota treasury, Ede 2017](#)

Beleid

Het Treasurystatuut bevat de vastlegging van de structuur, inrichting en het beleid van het risicobeheer. Ede is verplicht banktegoeden boven € 3,09 miljoen te storten bij het Rijk tegen een rentevergoeding van 0% (peilmoment augustus 2020).

Ontwikkelingen

Rentevisie

De renteverwachtingen inschatten zijn moeilijker dan anders. Na het uitbreken van de COVID-19 pandemie was de verwachting dat de rentetarieven zouden stijgen. Echter niets is minder waar: de tarieven voor zowel kort als lang geld bleven negatief en laag.

In de toekomst verwachten we dat deze rente nog steeds relatief laag blijft en dat deze in de loop der jaren langzaam zal stijgen. De Europese Centrale Bank probeert de economie te stimuleren en de inflatie aan te jagen door sinds 1 november 2019 maandelijks staatsobligaties op te kopen. Dit opkoopprogramma is onlangs verlengd tot medio juni 2022. Vooralsnog leidt dit niet tot voldoende stimulans en vanuit die reden laat de ECB de beleidsrentes ongemoeid. De verwachting is dat de rentetarieven van 2021 lage tarieven zijn, welke in lijn liggen met 2020.

Een nieuwe lockdown als gevolg van COVID-19 kan ertoe leiden dat de banken risico's zien in hun uitstaande leningenportefeuille met als gevolg dat ze een hogere risico-opslag verwerken in hun rentetarieven.

Omschrijving	Rekening 2018 (mrt 2019)	Rekening 2019 (mrt 2020)	Begroting 2020 (okt 2019)	Begroting 2021 (okt 2020)
Korte rente (geldmarkt: financiering tot 1 jaar)	-0,34 %	-0,36 %	0,00 %	0,00 %
Lange rente (kapitaalmarkt: financiering ≥ 1 jaar)	1,14 %	0,52 %	1,50 %	1,00 %

Financieringsbehoefte

Bepalen financieringstekort/-overschotbedragen

bedragen x € 1.000

Financieringstekort/-overschot per 1 januari	2021	2022	2023	2024
Te financieren (rest)boekwaarden investeringen	364.506	417.555	391.419	351.268
Te financieren vlottende activa	155.509	143.558	123.057	116.903
Totaal te financieren	520.015	561.113	514.476	468.171
-/- Reserves en voorzieningen	230.410	196.992	177.958	105.709
-/- Aangetrokken geldleningen	174.578	165.782	157.722	149.387
-/- Door derden belegde gelden + waarborgsommen	1.588	1.588	1.588	1.588
-/- Voorfinanciering Veluwe Poort	37.143	16.332	6.166	0
-/- Overige vlottende passiva	39.768	39.768	39.768	39.768
Financieringstekort	63.527	140.651	131.274	171.719

De in gang gezette aanbestedingsprocedure van het grootste (Spoorse) contract is in december 2018 voortijdig beëindigd. De nieuwe aanbesteding is gestart in het 1ste kwartaal 2020. De gunning van het contract en start van de uitvoering vindt in de loop van 2021 plaats.

De financiële effecten van de heraanbesteding zijn in kaart gebracht. De planning van de uitgaven is in voorliggende Programmabegroting 2021-2024 geactualiseerd op basis het op dit moment geldende kredietbesluit en de voorliggende planning. De te financieren boekwaarden stijgen in 2022 naar € 417 miljoen liggen dan ook in lijn met de investeringen vanuit het Spoorse contract. Geheel in lijn met deze ontwikkelingen zien we de voorfinanciering Veluwe Poort in 2024 op nihil eindigen.

Daarnaast zijn er in 2021 en 2022 verdere afwikkelingen van projecten binnen grondzaken met het oog op woningbouw in Kernhem en op de Mauritskazerne die ervoor zorgen dat de te investeren boekwaarden toeneemt.

Renteomslag

Het financieren van investeringen vergt financieringsmiddelen, die rentekosten met zich meebrengen. Deze financieringsmiddelen bestaan uit interne middelen (reserves en voorzieningen) en externe middelen (leningen). Bij externe financieringsmiddelen is sprake van verschillende rentepercentages, omdat de rentestand fluctueert.

Gemeenten passen totaalfinanciering toe, waardoor rentekosten niet direct gelinkt worden aan een individuele investering. Totaalfinanciering houdt in, dat tegenover het totaal van alle investeringen, de totaal beschikbare financieringsmiddelen staan.

Renteomslagpercentage

Om de rente te kunnen toerekenen aan programma's en projecten wordt er gewerkt met het renteomslagpercentage. In juli 2020 heeft de Raad besloten om met ingang van de Programmabegroting 2021-2024 het renteomslagpercentage aan te passen. Dit betekent dat het begrote renteomslagpercentage wat we hanteren 1,75% is, voorheen was dit 3,0%. Dit percentage zetten we af tegen het werkelijke renteomslagpercentage om tot het renteresultaat te komen.

Conform de richtlijnen van de BBV mag het begrote rentepercentage niet meer dan 0,5% punt afwijken van het werkelijke omslagpercentage. Dat was aanleiding om het renteomslagpercentage met ingang van 2021 te wijzigen naar 1,75%. Voor 2020 is sprake van een geringe afwijking van 0,1%.

In onderstaande tabel staat het verloop van het werkelijke ten opzichte van het genormeerde renteomslagpercentage.

Overzicht renteomslagpercentage per 1 januari	2020	2021	2022	2023	2024
Genormeerde renteomslagpercentage	3,00%	1,75%	1,75%	1,75%	1,75%
Werkelijk renteomslagpercentage	2,40%	1,51%	1,55%	1,52%	1,50%
Vershil (mag niet > 0,5%)	0,6%	0,24%	0,20%	0,23%	0,25%

In onderstaande tabel is de berekening van het renteresultaat op de renteomslag opgenomen. Uit deze berekening blijkt dat wij een positief renteresultaat voor 2020 van € 1,6 miljoen verwachten (oorspronkelijk begroot € 1,2 miljoen). De begroting van het product financiering in programma 8 is meeromvattend dan alleen de rente.

Renteschema	bedragen x € 1.000.000					
	2020	2021	2022	2023	2024	
a. De externe rentelasten	8,2	+	5,7	5,9	5,7	5,6
b. De externe rentebaten	2,2	-	2,1	2,0	2,0	1,8
A. Totaal door te rekenen externe rente	6,0	=	3,6	3,9	3,7	3,8
c. Rente grondexploitatie (2,77%)	3,5	-	1,8	1,6	1,2	1,1
c. De rente van de projectfinanciering	0	-	0	0	0	0
B. Rente Grondzaken en projectfinanciering	3,5	=	1,8	1,6	1,2	1,1
C. Saldo door te rekenen externe rente (A-B)	2,5		1,8	2,3	2,5	2,7
d1. Rente over het eigen vermogen	2,0	+	1,0	1,0	1,0	0,8
d2. Rente over de voorzieningen	1,7	+	1,6	1,5	1,2	1,0
D. rente over eigen financieringsmiddelen	3,7	=	2,6	2,5	2,2	1,8
De toegerekende rente (1,75%) (2020 = 3%)	7,8	+	5,2	5,4	5,5	5,3
Aan de taakvelden toe te rekenen rente (C+D)	6,2	-	4,4	4,8	4,7	4,5
Renteresultaat taakveld Treasury	1,6	=	0,8	0,6	0,8	0,8

Op het financieringsproduct verwachten we komende jaren per saldo een structureel voordeel van € 1,5 miljoen. Dit voordeel ontstaat uit een tweetal effecten namelijk de aanpassing van het renteomslagpercentage waartoe in juli is besloten en een herfinanciering van een lening van € 60 miljoen.

Als gevolg van de aanpassing van het renteomslagpercentage hebben we de toekomstige voordelen afgeraamd tot een structureel nadeel van € 650.000. Aanvankelijk was er al een nadeel gemeld echter niet hoe hoog deze zou zijn. Voor de herfinanciering van de lening ad € 60 miljoen, welke in het verleden was aangetrokken t.b.v. financiering van Veluwe Poort, blijkt nu dat we, ondanks de onzekere markt aan het begin van de uitbraak van de COVID-19 pandemie, kunnen uitgaan van een lage rentestand. Uit een eerste verkenning bleek al dat een gunstige offerte voor de herfinanciering heel reëel is. Nu we de herfinanciering effectueren gaan daadwerkelijk de effecten van de lagere rente positief doorwerken in ons perspectief.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een hulpmiddel bij het beheersen van de renterisico's op de vaste schuld (langer dan één jaar), door de tijdstippen van renteherzieningen te spreiden. De norm is dat maximaal 20% van het begrotingstotaal voor renteherziening in aanmerking mag komen. Het verschil tussen deze 20% van de vaste schuld en het werkelijke bedrag is de 'ruimte' die beschikbaar is.

bedragen x € 1.000.000

Overzicht renterisico's vaste schuld	2021	2022	2023	2024
1. Renteherzieningen	2	5	0	0
2. Aflossingen	68	8	8	7
3. Renterisico (1+2)	70	13	8	7
4. Renterisico (20% begrotingstotaal)	75	82	74	71
5. Ruimte onder de renterisiconorm	5	69	66	54

De aflossingen vanaf 2022 zijn vooralsnog lager. Dit komt doordat er nog geen rekening is gehouden met de herfinanciering van afgeloste leningen in 2021.

Leningen UG en OG

Hieronder vindt u de tabel met de uitgezette leningen aan derden:

bedragen x € 1.000.000

Leningen UG	Begroting 2019	Rekening 2019	Begroting 2020	Prognose 2021
Woningcorporaties met garantie WSW	12	10	12	9
Woningcorporaties zonder garantie WSW	40	38	39	32
Overige toegestane instellingen volgens Treasurystatuut	11	10	10	9
Ambtenarenhypotheken met hypothecaire zekerheid	2	1	2	1
Totaal verstrekte geldleningen	65	59	63	51
Waarvan:				
- reguliere aflossingen	3	4	3	0
- vervroegde aflossingen	0	2	0	0
- bedrag waarover rente wordt herzien	3	2	5	0

Hieronder vindt u de tabel met opgenomen leningen, waarbij geen rekening is gehouden met eventuele nieuwe leningen om te voorzien in de financieringsbehoefte zodra deze de kasgeldlimiet overstijgt.

bedragen x € 1.000.000

Leningen OG	Begroting 2019	Rekening 2019	Prognose 2020	Prognose 2021
Stand per 1 januari	216	225	182	174
Nieuwe leningen	0	0	0	68
Reguliere aflossingen	-34	-10	-8	-68
Vervroegde (extra) aflossingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	182	215	174	174
Bedrag waarover rente wordt herzien	9	3	9	2

De nieuwe leningen zijn herfinancieringen van de leningen die worden afgelost in 2021.

7.5 Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf worden de ontwikkelingen op het gebied van de bedrijfsvoering toegelicht.

Kaderstelling

Het wettelijke kader voor deze paragraaf is te vinden in artikel 212 van de Gemeentewet. Op basis hiervan is in Ede de [Financiële Beheersverordening](#) opgesteld.

Ontwikkelingen

Nieuwe WERKelijkheid

Het werken vanuit huis dat ons door COVID-19 werd opgelegd, heeft ons veel geleerd. Zo is het ambtelijk apparaat in staat gebleken snel te schakelen en effectief te kunnen zijn, terwijl elkaar fysiek treffen tot een minimum was teruggebracht. Deze positieve punten willen we blijvend benutten. Tegelijk willen wij ook invulling geven aan de benodigde en gewenste verbinding met Ede en elkaar. Dat vraagt een ander gebruik van kantoor en een andere benadering van werk. Hiervoor is de werkgroep 'de Nieuwe WERKelijkheid' opgestart. Deze werkgroep werkt het lange termijn beleid uit op 'bits-bytes-behaviour' (welke systemen en apparatuur), hoe richten wij kantoor en thuis in, weke nieuwe manieren van werken zijn mogelijk en welk gedrag hoort daarbij? Anders werken betekent dat we de komende periode ons inzetten op het gebruik van kantoren voor ontmoeting en dat individueel werk thuis kan worden uitgevoerd, zodat we een optimale hybride werkomgeving creëren. Wij streven ernaar om binnen een aantal maanden in korte scrum sprints de producten op te leveren die hiervoor benodigd zijn. Tevens leveren we in dit tijdsbestek een doorkijk voor de lange termijn. Het streven is om de beweging minimaal budgettair neutraal uit te voeren, waarbij we te maken hebben met aanpassingen die incidenteel geld kosten en die met structurele voordelen moeten worden terugverdiend.

Organisatieontwikkeling

De concerndirectie heeft de doorontwikkeling van de organisatie opgepakt als speerpunt. De steeds complexere opgaven waarvoor gemeenten zich gesteld zien, waarbij inwoners en ondernemers partner worden in de oplossingen en de oplossingen moeten worden gevonden in een integrale aanpak, vragen andere competenties van onze medewerkers en leidinggevendenden. Om de organisatie niet alleen nu goed te laten draaien, maar juist ook in de toekomst, is door de concerndirectie een organisatie ontwikkeltraject ingezet. Wij zetten hierbij in op drie hefboomen voor de verandering:

- *Inhoudelijke agenda*: de hefboom in balans brengen tussen aan de ene kant vele en hoge ambities en anderzijds het concretiseren, organiseren en slagvaardig en samenhangend realiseren van deze ambities.
- *Ontwikkeling medewerkers*: de hefboom optimaliseren tussen het denken en werken vanuit afdeling, functie en vak enerzijds en integraal opgavegericht denken en werken anderzijds.
- *Bedrijfsvoering en sturing*: aanpassen van de hefboom van traditioneel sturingsmodel enerzijds naar resultaatgerichte bedrijfsvoering en sturing anderzijds.

Gerichte interventies zijn voorbereid om gestructureerd invulling te geven aan het programma. Belangrijk onderdeel is het leiderschapstraject (samen ontwikkelen van leiderschap). Dit is gestart en loopt ten minste door in het hele kalenderjaar 2021.

Overhead

	2021	2022	2023	2024
Totaal geraamde overhead	34.113.639	33.958.734	33.456.725	33.446.870
Doorbelasting aan grondexploitatie en investeringswerken	-4.049.892	-4.049.892	-4.049.892	-4.049.892
Netto overhead	30.063.747	29.908.842	29.406.833	29.396.978

2021	
Loonkosten	67.344
Automatiseringskosten	4.731
Huisvestingskosten	4.604

De stijging van de loonkosten ten opzichte van 2020 wordt veroorzaakt door een toename van formatie en toevoeging van cao compensatie. Daar staat een aanzienlijke daling van inhuurkosten tegenover.

Personeel en organisatie

Formatie

In de Programmabegroting 2020-2023 was een formatie van 839 fte in 2020 voorzien. Op peildatum 1 januari 2020 bedroeg de bezetting 834 fte. Op peildatum 1 september 2020 is de bezetting 858 fte. De toename van bezetting is budgettair gedekt door college- en raadsbesluiten en tevens de basis voor de in de Programmabegroting 2021-2024 opgenomen personeelskosten. In de Programmabegroting 2020-2024 is een formatie van 855 fte voorzien. De belangrijkste verklaring van de stijging van formatie is het in dienst nemen van medewerkers van de sociale teams vanuit verschillende organisaties in Ede.

Inhuur derden

Focus op en continue aandacht voor dit onderwerp blijft noodzakelijk. Inhuur is nodig voor bijvoorbeeld vervanging bij ziekte, het opvangen van piekwerkzaamheden of inzet van specialisten. We sluiten onze ogen ook niet voor het gegeven dat inhuur onderdeel is geworden van de steeds verder flexibiliserende arbeidsmarkt. Toch blijft ons streven om de inhuur als aandeel in personele kosten laag te houden en daar waar kan te laten afnemen. Naast gerichte sturing op inhuur, richten wij ons met personele inzet op het bewust omgaan met inzet van externe personele capaciteit. Verder zetten wij in op het vergroten van interne mobiliteit (interne en regionale flexpool) om vooral de interne kracht van medewerkers in te zetten. Ook de structurele inzet van een recruiter en het neerzetten van onderscheidende arbeidsmarktcommunicatie maakt dat wij sneller en beter vaste krachten op vacatures kunnen neerzetten.

In de Programmarekening 2018 was al een daling van inhuur zichtbaar naar € 13,5 miljoen in 2018. In de Programmarekening 2019 is de dalende trend doorgezet en heeft dat geresulteerd in een bedrag van € 9,9 miljoen voor kosten inhuur.

Medewerker in ontwikkeling

Ontwikkelingen in de maatschappij en de ambities van het gemeentebestuur betekent dat organisatie en bemensing daarvan een continu matchingsproces is. Het bevorderen van ontwikkeling van medewerkers, gecombineerd met instroom, doorstroom en uitstroom van medewerkers blijft daarom hoog op de agenda staan. Vanuit een samenhangend aantal thema's bezien wij de ontwikkeling van medewerkers: organisatieontwikkeling, duurzame inzetbaarheid, arbeidsmarkt, inclusieve organisatie, beschikbare middelen en de individuele waarderingscyclus. Met Groe! en het concernopleidingsplan faciliteren wij de medewerker in zijn of haar ontwikkeling. "Fluitend aan het werk", het in samenspraak met organisatie en medezeggenschap uitgewerkte programma op vitaliteit en duurzame inzetbaarheid is uitgerold en inmiddels aangepast aan de vraagstukken die door Corona op ons af komen op het gebied van vitaal en hybride werken. De organisatieontwikkeling en de daarbij behorende strategische personeelsplanning, dit is het ontwikkelplan om het 'gat' te vullen tussen de competenties die wij nu en straks nodig hebben, vormen de basis om in 2021 het concernopleidingsplan verder in te vullen.

Inclusieve organisatie

Het college van burgemeester en wethouders en de organisatie Ede hebben uitgesproken een inclusieve organisatie te willen zijn. Binnen de organisatie zijn op dit moment circa 40 medewerkers uit verschillende doelgroepen, waarvan 35 op basis van een aanstelling bij de gemeente Ede, werkzaam. Onder andere "nieuw beschut", WSW, Wajong en garantiebanen vallen onder de Participatiewet. 31 medewerkers voldoen aan de criteria voor de banenafpraak en tellen mee voor 36 garantiebanen (een garantiebaan is 25,5 uur). Hiermee voldoet de organisatie aan het aantal banen wat zij moet realiseren in het kader van de banenafpraak 2020 en 2021. Ede blijft daarnaast onverminderd een plek om ook werkervaring op te doen aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

In 2021 gaan wij door met de invulling van ons inclusief werkgeverschap in brede zin, zoals vastgesteld in het plan van aanpak 'Ede als inclusieve organisatie'. Onze inclusieve ambities zijn wederom bevestigd door het

ondertekenen van het 'charter diversiteit'. Wij gebruiken de ervaringen die we opdoen om steeds beter te presteren.

Verzuim, inzetbaarheid en veiligheid

In 2021 zetten we verder in op duurzame inzetbaarheid met gezondheid en vitaliteit als belangrijke thema's. De coronacrisis heeft de urgentie verder verscherpt en de vraag vanuit de medewerkers meer divers gemaakt. De uitgebreide mogelijkheden met meerdere initiatieven op dit gebied, zoals inzet op bewustwording bij medewerkers en een internetportaal met een grote verscheidenheid aan interventies op het gebied van fysieke en psychische gezondheid en leefstijl werpt z'n vruchten af. Vanaf het begin van de coronacrisis ondersteunen wij als werkgever de inrichting van de thuiswerkplek met diverse hulpmiddelen, zoals een bureaustoel, laptopstandaard en beeldscherm. Ook informeren we medewerkers actief over gezond thuiswerken met behoud van vitaliteit. Daarnaast zijn we met inzet van bedrijfsarts en arbeidsdeskundigen die ook toegang hebben tot ons systeem er snel bij als dat nodig is. Zij helpen leidinggevenden in de acties die nodig zijn. Op deze manier ondersteunt de gemeente Ede medewerkers om nu en in de toekomst met plezier hun werk te kunnen doen.

Verzuimcijfers t/m eerste helft 2020

Jaar	0 - 7 dagen	8 - 42 dagen	43 - 365 dagen	> 365 dagen	Totaal
juli 2019 - juni 2020	0,7	0,7	2,5	0,7	4,6
2019	0,8	0,7	2,5	0,5	4,5
2018	0,8	0,6	2,0	1,0	4,4
2017	0,6	0,6	2,0	0,9	4,1
2019 landelijk ¹	0,7	0,8	3,0	1,2	5,7

Landelijk = 100.000+ gemeenten excl. G4 (bron: A&O fonds)

Het verzuim in Ede is nagenoeg gelijk aan vorig jaar. In tegenstelling tot de landelijke tendens heeft de coronacrisis tot nu toe geen zichtbare invloed op het verzuimcijfer in Ede.

Sinds 1 januari 2020 is Ede eigenrisicodragend voor WGA en ZW. Medewerkers met WGA-uitkering worden door Ede als (voormalig) werkgever maximaal 10 jaar begeleid, voor medewerkers met een ZW-uitkering is dit maximaal twee jaar. Vanuit de gedachte 'goed werkgeverschap' kunnen we hierdoor adequate begeleiding en aandacht geven aan (oud)medewerkers om vanuit een uitkeringssituatie terug te keren in het arbeidsproces. De praktijk leert dat deze begeleiding en aandacht leiden tot het sneller vinden van passend werk.

Digitalisering en informatievoorziening

De koers voor informatisering en digitalisering blijft in 2021 onveranderd. COVID-19 heeft de prioriteiten wel aangepast, maar digitalisering van dienstverlening en datagedreven sturing blijven belangrijke doelen die we nastreven. De ICT organisatie heeft bewezen flexibel te zijn en nieuwe maatregelen als gevolg van COVID-19 digitaal te kunnen ondersteunen. Zo zijn bijvoorbeeld de mogelijkheden om thuis te werken en te vergaderen zonder het stilleggen van kritische bedrijfsprocessen ingevoerd. Tevens zijn robotiseringsoplossingen, om bijvoorbeeld de TOZO uit te voeren, ingezet om het primaire proces te ondersteunen. We verwachten wel dat we binnen de koers in 2021 de inzet van de informatievoorziening en ICT afdelingen opnieuw moeten prioriteren. Dit geeft een mogelijkheid om het samenspel met projecten en inhoudelijke ontwikkelingen te verbeteren en ook hier zetten we in 2021 op in.

Auditing, privacy en security

Informatieveiligheid en privacy

De grijstinten die de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) met zich meebrachten worden door richtlijnen van de Autoriteit persoonsgegevens (AP) steeds meer ingekleurd. Maar ook de gemeente Ede heeft

een heldere lijn in privacybeleid neergelegd, waarmee invulling wordt gegeven aan de manier waarop de gemeente Ede met de persoonsgegevens van haar burgers en medewerkers omgaat.

Ook heeft de Functionaris voor gegevensbescherming weer een FG-meting uitgevoerd. Hiermee krijgt de toezichthoudende rol van deze functionaris steeds meer vorm en wordt tevens invulling gegeven aan de verantwoording aan het college van burgemeester en wethouders. In de FG-meting zijn een aantal aanbevelingen gedaan waarmee de ambtelijke organisatie de komende periode risico gebaseerde keuzes gaat maken om te komen tot een passend gegevensbeschermingsniveau. Aan de hand van een actieplan gaat de organisatie aan de slag met de nodige maatregelen.

Ten aanzien van informatieveiligheid moet de gemeente voldoen aan de BaselineInformatiebeveiliging Overheid (BIO). ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) is onderdeel van wat de wet BIO beoogt en heeft tot doel het verantwoordingsproces over informatieveiligheid bij gemeenten verder te professionaliseren door het toezicht te bundelen en aan te sluiten op de gemeentelijke Planning & Control-cyclus. Hierdoor heeft het gemeentebestuur meer overzicht over de stand van zaken van de informatieveiligheid en kan het hier ook beter op sturen.

Investerings en blijvende aandacht (bewustzijn) zijn ook in 2021 nodig. In de afgelopen jaren zijn diverse projecten gerealiseerd die ervoor hebben gezorgd dat wij nu op een bovengemiddeld niveau voldoen aan de wetgeving. Dit niveau willen we vasthouden met periodieke veiligheidsupdates, alertheid op nieuwe bedreigingen, het nemen van adequate maatregelen en het bewust omgaan van medewerkers met onze systemen en gegevens.

Auditing

Het verder professionaliseren van het systeem van auditing (toezien op de doelmatigheid, kwaliteit, doeltreffendheid en rechtmatigheid van beleid en bedrijfsvoering) is een continu proces om in de pas te blijven met de toenemende eisen en behoeftes op dit terrein. Het gaat daarbij om de samenhang op het terrein van administratieve organisatie en interne controle, de bevindingen van de accountant vanuit zijn controle, het (laten) uitvoeren van audits, artikel 213a onderzoeken en risicomanagement met bijbehorend (jaarlijks op te stellen) auditplan. Maar ook de afstemming met onderzoek dat plaatsvindt door de rekenkamercommissie. Het aantal onderzoeken in 2021 zal gezien de beschikbare middelen zeer beperkt zijn.

Onderdeel van verdere aanscherping is ook het pallet maatregelen dat ervoor moet zorgen dat we eerder voldoende zekerheid kunnen krijgen op de prestatielevering op de bestedingen in het sociaal domein zonder te veel en te afhankelijk te zijn van de accountantsverklaringen van de zorgaanbieders.

Aandacht voor de kwaliteit van de auditfunctie blijft onverminderd in 2021. Herziening van het auditplan is gepland in 2021 en wordt met behulp van input van het bestuur opgesteld.

Rechtmatigheidsverklaring

In 2021 wordt de rechtmatigheidsverantwoording ingevoerd. Via deze verantwoording zal het college van burgemeester en wethouders de rechtmatigheid verantwoorden aan de gemeenteraad, dus als eerste bij de Programmarekening 2021. Tot en met 2020 verstrekt de accountant een controleverklaring met een oordeel over de getrouwheid én de rechtmatigheid bij de jaarrekening. Vanaf 2021 geeft de accountant alleen nog een controleverklaring af met een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening. Wij moeten als college de rechtmatigheidsverantwoording opnemen in de jaarrekening. Onze accountant dient vervolgens vast te stellen of de rechtmatigheidsverantwoording een getrouw beeld geeft van de werkelijkheid.

Wij gebruiken de gefaseerde aanpak die onze accountant heeft ingebracht om deze wijziging te implementeren. In de verantwoording 2020 gaan we 'proefdraaien'. Wat we hieruit leren passen we toe op de verantwoording 2021. Dit proces, wat we in februari ook hebben besproken in de raads werkgroep Programmabegroting, willen we ook verbreden richting een In Control Statement.

Digitale archivering en duurzame bewaring (E-depot)

Met digitaal zaakgericht werken is de basis gelegd voor zaakgerichte digitale dossiervorming. Hiermee kan optimale dienstverlening worden gefaciliteerd en gegarandeerd. De achterstand in papieren en digitale archivering is in 2020 voor een deel ingelopen. In 2021 dringen we de achterstand verder terug, verbeteren we de kwaliteit en realiseren we een e-depot.

Huisvesting

Het eind 2019 vastgestelde Strategisch huisvestingsplan is door COVID-19 voor een deel ingehaald. Doel van 'Het Nieuwe Werken' blijft gehandhaafd, maar de nieuwe WERKelijkheid heeft ons inzicht gegeven dat minder reisbewegingen, anders ingerichte en gebruikte kantoren zinvol en mogelijk zijn. Het beleid op het gebied van Bricks, Bytes en Behavior wordt gehandhaafd en een prettige werkomgeving met passend ingerichte kantoren die met name ruimte geven aan de ontmoeting en verbinding zetten we door.

7.6 Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente Ede is actief in netwerken van beleids- en uitvoeringsorganisaties. Bij een deel van die organisaties is de gemeente ook bestuurlijk en financieel betrokken. In dat geval is er sprake van een 'verbonden partij'. Verbonden partijen kunnen zowel voor de realisatie van het beleid van de deelnemende partijen als voor de financiële gevolgen daarvan van grote betekenis zijn. In deze paragraaf wordt ingegaan op de visie op en de beleidsvoornemens omtrent de verbonden partijen.

Wanneer er sprake is van uitsluitend een financieel of bestuurlijk belang, valt dit niet onder de definitie van verbonden partij en zijn eventuele risico's betrokken bij de paragraaf weerstandsvermogen.

Kaderstelling

Het kader voor deze paragraaf is vastgelegd in de 'Kadernota Verbonden Partijen'. Kadernota van governance en toezicht op externe netwerkpartijen, waaronder verbonden partijen liggen vast in de 'Handreiking netwerkrelaties Gemeente Ede 2016'. Deze handreiking biedt onder meer handvatten hoe om te gaan met toezicht op realisatie van beleidsdoelstellingen door derden, waarbij de combinatie tussen het risicoprofiel van een netwerkrelatie (waaronder verbonden partijen) en hun bijdrage aan de strategische doelen van de gemeente Ede bepalend is voor de mate van toezicht.

Ter bepaling van de mate van toezicht is de netwerkmonitor het instrument. Voor de netwerkmonitor wordt voor de meest significante netwerkrelaties de risicoscore en bijdrage aan de strategische doelen bepaald. De netwerkmonitor wordt in principe jaarlijks geactualiseerd. De laatste actualisatie van de netwerkmonitor heeft plaats gevonden nog voordat er sprake was van corona. Eind 2020 wordt daarom de actualisatie van de netwerkmonitor herzien om de impact van corona te kunnen duiden. Eind 2019 hebben werksessies met accounthouders plaatsgevonden om te inventariseren op welke wijze accounthouders kunnen worden gefaciliteerd bij het toezien op doelrealisatie door netwerkrelaties. Deze werksessies hebben geleid tot inzichten, die vertaald zijn naar praktische handvatten voor accounthouders. Aangezien sprake is van een doorlopend proces, waarbij kadernota van governance en toezicht op externe partijen dienen aan te sluiten bij de gewenste manier van werken, vinden werksessies met accounthouders periodiek plaats. Actualisatie van de 'Handreiking netwerkrelaties Gemeente Ede 2016' is voorzien in 2021.

Beleid

In de nota verbonden partijen worden instrumenten aangereikt voor het aangaan van nieuwe verbonden partijen en sturingsinstrumenten voor bestaande verbonden partijen. Door het hanteren van een tweetal beslisbomen wordt beoogd het besluitvormingsproces te expliciteren.

Ten aanzien van verbonden partijen zijn er afspraken gemaakt over het verloop van de informatiestromen. Dit om ervoor te zorgen dat de gemeenteraad, als bestuurder, een goede invulling kan geven aan de rol van

budgethouder en toezichthouder. Door aan te sluiten bij risicomanagement, het verbreden van het verticaal toezicht met horizontaal toezicht en nadere verfijning in de informatie op te nemen willen we werken aan optimalisatie.

Verbonden partijen

Hieronder zijn de verbonden partijen beschreven. De indeling is conform voorschrift BBV gemaakt naar gemeenschappelijke regelingen, vennootschappen en coöperaties, stichtingen en verenigingen.

Verbonden partijen zijn organisaties waar sprake is van een bestuurlijk en financieel belang voor de gemeente Ede.

Gemeenschappelijke regelingen

Permar WS

Permar WS wordt in 2020 geliquideerd en is dus niet meer opgenomen als verbonden partij.

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden

In de begroting 2021 zijn diverse ambities opgenomen, waaronder intensivering bevolkingszorg en rijksvaccinatieprogramma. In algemene zin liggen de prioriteiten:

- Binnen de brandweer ligt de nadruk op ondersteuning van de vakbekwaamheid van de brandweer en de informatievoorziening aan vrijwilligers van de brandweer, zodat sprake is van een toekomstbestendige en slagvaardige organisatie. Aanpassing repressieve organisatie Arnhem en Ede is hiervan onderdeel.
- Bij de GGD ligt de nadruk op het investeren in de vier pijlers van de publieke gezondheid
 - versterken informatiepositie;
 - zicht en sturing op ontwikkelingen rond personen met verward gedrag, vluchtelingen en extramuralisering;
 - een fundamentele transformatie in de aanpak van jeugd- en gezinsproblematiek, zodanig dat de organisatie goed aansluit op het lokale jeugdstelsel om daarmee een optimale bijdrage te leveren aan hulpverlening binnen de jeugdketen;
 - toenemende investeringen in de proactieve taken als preventie, surveillance, monitoring en regionale netwerkvorming op het gebied van infectieziekten.

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)			
Openbaar belang	Goede en tijdige brandweezorg. Uitvoering geven aan de Wet Publieke Gezondheid (inclusief Jeugdgezondheidszorg), dit voor zover het aan de gemeente opgedragen taken bevat.		
Financieel belang	€ 9.883.000		
Bestuurlijk belang	In het algemene bestuur van de VGGM (het regionale College), wordt de gemeente Ede vertegenwoordigd door burgemeester Verhulst en wethouder Meijer (op basis van zijn portefeuille Gezondheidszorg).		
Financiële gegevens		01-01-2021*	31-12-2021*
	Eigen vermogen	€ 7.367.000	€ 7.367.000
	Vreemd vermogen	€ 43.158.000	€ 43.158.000
	Prognose resultaat	€ 0 (begroting 2021)	
Risico's	Het totale risicobedrag voor de VGGM is berekend op € 1.453.000. Het weerstandsvermogen is voldoende om dit af te dekken.		

* Cijfers ontleend aan Jaarrekening 2019 en Begroting 2021

Omgevingsdienst de Vallei

De Omgevingsdienst de Vallei (OddV) is een uitvoeringsdienst. Opgericht op 1 april 2013 met vijf partnergemeenten. Gelderland heeft zeven OD's die samenwerken in het Gelders Stelsel. De OddV draagt in hoge mate bij aan de strategische doelen van de gemeente Ede, namelijk het waarborgen van een veilige en leefbare fysieke leefomgeving. Daarvoor voert OddV de taken uit op het gebied van vergunningverlening (bouwen en milieu), toezicht en handhaving (VTH) in de fysieke leefomgeving.

Omgevingsdienst de Vallei			
Openbaar belang	Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht met als doel een veilige en leefbare fysieke leefomgeving te kunnen waarborgen. Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de verschillende omgevingsdiensten in Gelderland (Gelders Stelsel).		
Financieel belang	€ 5.885.845		
Bestuurlijk belang	Wethouder Hoefsloot vertegenwoordigt de gemeente Ede in het dagelijkse- en algemene bestuur van de OddV.		
Financiële gegevens		01-01-2021*	31-12-2021*
	Eigen vermogen	€ 506	€ 506
	Vreemd vermogen	-	-
	Prognose resultaat	€ 0	
Risico's	De risico's zijn beperkt. Het weerstandsvermogen wordt voldoende geacht om de risico's af te dekken.		

* cijfers ontleend aan de ontwerp programmabegroting ODDV 2021

Regio Foodvalley

De gemeenschappelijke regeling Regio FoodValley is een samenwerkingsverband van acht gemeenten. De regio concentreert zich op economie, werkgelegenheid, voedsel, ruimtelijke ontwikkeling, wonen en mobiliteit. De strategische hoofdpogaven van de regio zijn geformuleerd in de strategische agenda 2020-2025. Het regiokantoor richt zich op de bestuurlijk en beleidsmatige ondersteuning van de Triple Helix en de intergemeentelijke samenwerking. De uitvoering van projecten gebeurt ten laste van de begrotingen van de aangesloten partners. Uitzondering daarop zijn projecten in het kader van marketing van de regio en het mobiliteitsfonds.

Regio Foodvalley			
Openbaar belang	De Regio FoodValley spant zich in voor vijf strategische hoofdpogaven, die zich richten op het vestigingsklimaat en de leefomgeving van het FoodValley-gebied dat acht gemeenten beslaat.		
Financieel belang	De algemene bijdrage voor 2021 bedraagt voor Ede € 385.000. Dit betreft een belang van 32,5%. Daarnaast stort Ede circa € 115.000 in het mobiliteitsfonds.		
Bestuurlijk belang	Burgemeester Verhulst is voorzitter en wethouder Meijer is lid van het algemeen bestuur. Diverse wethouders nemen plaats in portefeuillehoudersoverleggen.		
Financiële gegevens		01-01-2021*	31-12-2021*
	Eigen vermogen	2.501.245	2.863.245
	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
	Prognose resultaat	€ 0	
Risico's			

* cijfers ontleend aan begroting 2021

Regio de Vallei

De gemeenschappelijke regeling Regio de Vallei is een samenwerkingsverband van vijf gemeenten. Regio De Vallei richt zich alleen op afvalverwerking. Regio De Vallei heeft met de ARN een aanlevercontract voor huishoudelijk restafval zonder einddatum, wel kan het contract tussentijds worden opgezegd. Het eerstvolgende mogelijke moment om dit contract te beëindigen is per 1 april 2023, waarna het contact eindigt per 1 april 2025. Naast het contract met ARN heeft RDV een contract met Twence en beheert RDV afspraken voor de verwerking van het PMD uit de regio. Het AB en DB van Regio De Vallei zijn voornemens om in 2020 een besluit aan de raden voor te leggen over de toekomst van Regio De Vallei.

Regio de Vallei			
Openbaar belang	Samenwerking tussen vijf gemeenten, die zich momenteel vooral nog richt op verwerking van huishoudelijk afval.		
Financieel belang	De jaarlijkse bijdrage van Ede bedraagt circa € 22.000.		
Bestuurlijk belang	Burgemeester Verhulst is voorzitter en wethouder Hoefsloot vertegenwoordigt de gemeente Ede in het dagelijks en algemeen bestuur.		
Financiële gegevens		01-01-2021*	31-12-2021*
	Eigen vermogen	€ 45.000	€ 32.000
	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
	Resultaat	€ 0	
Risico's			

* cijfers ontleend aan Jaarrekening 2019, Begroting 2020 en 2021

Vennootschappen en coöperaties

ACV-groep

ACV is een naamloze vennootschap met verschillende dochterondernemingen. De aandelen zijn in het bezit van de gemeente Ede, Wageningen, Renkum, Veenendaal en Renswoude. Gemeente Renswoude is per 1 januari 2020 mede-aandeelhouder. ACV Gemeenten voert de opdrachten van de deelnemende gemeenten uit en ACV Bedrijven verzorgt de commerciële activiteiten van de groep. Restore Kringloop met winkels in Ede en Veenendaal maakt onderdeel uit van ACV. In totaal biedt ACV werk aan meer dan 200 medewerkers en vrijwilligers. Naast de focus op de kernactiviteit afvalinzameling, is er grote aandacht voor duurzaamheid (onder andere hergebruik) en maatschappelijk verantwoord ondernemen (Restore, Road2Work en dergelijke). Taakverbreding heeft plaatsgevonden richting beheer openbare ruimte.

ACV-groep			
Openbaar belang	Het gescheiden inzamelen van huishoudelijk afval in stromen, die op een milieuhygiënisch en economisch verantwoorde wijze kunnen worden hergebruikt, of verwerkt tegen een voor de burgers zo laag mogelijk tarieven.		
Financieel belang	€ 2.671.501 (na toetreding Renswoude stijgt dit naar € 2.726.299).		
Bestuurlijk belang	Wethouder Meijer vertegenwoordigt Ede bij de vergadering van aandeelhouders.		
Financiële gegevens		01-01-2019*	31-12-2019*
	Eigen vermogen	€ 11.175.000	€ 11.082.000
	Vreemd vermogen	€ 19.888.000	€ 21.897.000
	Prognose resultaat	Nog niet bekend	
Risico's	De risico's voor de gemeente zijn: <ul style="list-style-type: none">• Het ingebrachte aandelenkapitaal (€ 2.671.501)*.• De gemeente heeft de verplichting een eventueel negatief bedrijfsresultaat aan te vullen.• Verplichting tot garantieverstrekking aan derden in verband met verplichtingen ACV Gemeente B.V. ten opzichte van die derden.		

- Beëindiging contract met ACV kan alleen met toestemming van alle aandeelhouders.

* Cijfers ontleend aan de Jaarrekening 2019

Werkkracht Ede BV

Werkkracht Ede BV is per 1 januari 2018 opgericht voor de dienstverlening voor de brede doelgroep van de Participatiewet, inclusief Wsw-werknemers.

Werkkracht Ede BV			
Openbaar belang	Werkkracht is een overheids-BV en spant zich in om iedereen, die behoort tot de brede doelgroep van de Participatiewet, mee te laten doen naar vermogen, bij voorkeur in een reguliere baan.		
Financieel belang	De gemeente is enig aandeelhouder, jaaromzet bedraagt circa € 14 miljoen.		
Bestuurlijk belang	Wethouder Meijer vertegenwoordigt Ede bij de aandeelhoudersvergadering.		
Financiële gegevens		01-01-2019*	31-12-2019*
	Eigen vermogen	€ 535.189	€ 541.323
	Vreemd vermogen	€ 2.003.623	€ 2.058.186
	Prognose resultaat	€ 0	
Risico's	Wegvallende detacheringsinkomsten door Corona, deels compensatie Rijk		

* Cijfers ontleend aan de jaarrekening van Werkkracht BV 2019

Holding Sportservice de Vallei BV

Holding Sportservice de Vallei BV			
Openbaar belang	Holding Sportservice de Vallei BV is per 1 januari 2020 opgericht voor het beheren en exploiteren van de gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties, zwembad De Peppel en sportactiviteiten.		
Financieel belang	De gemeente is enig aandeelhouder.		
Bestuurlijk belang	Wethouder Meijer is door het college gemandateerd als vertegenwoordiger van de gemeente Ede.		
Financiële gegevens		01-01-2021*	31-12-2021*
	Eigen vermogen		
	Vreemd vermogen		
	Prognose resultaat		
Risico's	Exploitatietekorten door Corona voornamelijk bij het zwembad.		

* Cijfers zijn nog niet bekend gezien de oprichtingsdatum van de BV.

Bank Nederlandse Gemeenten

NV Bank Nederlandse Gemeenten			
Openbaar belang	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.		
Financieel belang	€ 271.050		
Bestuurlijk belang	-		
Financiële gegevens		01-01-2019*	31-12-2019*
	Eigen vermogen	€ 4.991.000.000	€ 4.887.000.000
	Vreemd vermogen	€ 132.518.000.000	€ 144.802.000.000
	Prognose resultaat	Niet bekend	
Risico's	Minimaal		

* Cijfers ontleend aan de Jaarrekening 2019

Ontwikkelmaatschappij vitale vakantieparken

In februari 2019 is Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken B.V. opgericht.

Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken B.V.			
Openbaar belang	Samenwerkingsverband van tien Veluwe gemeenten en de provincie Gelderland voor het verbeteren van de kwaliteit van de vakantieparken en hiermee bij te dragen aan een sterkere positie van de Veluwe als toeristisch recreatieve bestemming.		
Financieel belang	€ 4.049 Bij oprichting worden 45.000 aandelen geplaatst: elk aandeel is nominaal een euro waard. Dit betekent op basis van de verdeelsleutel een aandeel van 9% die een waarde vertegenwoordigt van € 4.049.		
Bestuurlijk belang	Wethouder De Pater vertegenwoordigt Ede bij de vergadering van aandeelhouders.		
Financiële gegevens		01-01-2021*	31-12-2021*
	Eigen vermogen	€ 3.337.000	€ 7.348.000
	Vreemd vermogen	-	-
	Prognose resultaat	- € 490.000	
Risico's	De risico's voor de gemeente Ede zijn beperkt.		

* Cijfers ontleend aan Meerjarenprogramma en begroting 2020-2023 OMVV

Stichtingen en verenigingen

Stichting Parkeren Ede Centrum

De Stichting Parkeren Ede Centrum is een samenwerking tussen gemeente Ede en Q-Park om beleidsbeslissingen en uitvoerende beslissingen over de bereikbaarheid van het parkeren in het centrum vroegtijdig af te stemmen. Ook heeft de stichting tot doel om parkeervoorzieningen in stand te houden. De stichting wordt via de Klankbordgroep Parkeren actief betrokken bij de nieuwste parkeerontwikkelingen in Ede Centrum.

Stichting Parkeren Ede Centrum			
Openbaar belang	Instandhouding/uitbreiding van parkeervoorzieningen in het centrum van Ede ten behoeve van de bereikbaarheid. Hierover tevens adviseren en communiceren met belanghebbenden.		
Financieel belang	De financiële bijdrage bedraagt € 2.900 per jaar. Dit is een belang van 50%. Het bestuur van de stichting heeft besloten de financiële bijdrage van € 2.900 per jaar op te schorten.		
Bestuurlijk belang	Wethouder De Pater vertegenwoordigt de gemeente Ede in het bestuur van Stichting Parkeren Ede Centrum.		
Financiële gegevens		01-01-2021*	31-12-2021*
	Eigen vermogen	€ 26.000	€ 26.000
	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
	Prognose resultaat	€ 0	
Risico's	minimaal		

* cijfers ontleend aan de Jaarrekening 2017

7.7 Grondbeleid

Inleiding

De gemeente Ede beschikt op basis van een actief aankoopbeleid in het verleden over een ruime hoeveelheid bouwgrond voor bedrijven en woningen. De aandacht is erop gericht deze bouwgrond op de markt te brengen zodanig dat ontwikkelingen daarop bijdragen aan de huidige maar ook aan de toekomstige behoefte van de gebruikers. De gemeente is terughoudend met het verwerven van nieuwe grondposities.

Kaderstelling

- [Nota Grondbeleid](#)
- [Notitie Grondexploitaties BBV](#)
- Interim Grondbeleid - Naar een maatschappelijk ondernemend grondbeleid

Beleid

Grondbeleid is geen doel op zich, maar faciliteert de behoefte van particulieren en bedrijven om in Ede prettig en aantrekkelijk te wonen, te werken en te recreëren. De kwalitatieve uitwerkingen van de woonvisie geven de uitgangspunten voor de behoefte aan woningen in de grondbedrijfsprojecten. Op basis van onafhankelijke taxaties zijn de waarden van de uit te geven gronden bepaald. Gezien de hoge boekwaarde en de impact op de gemeentelijk financiën, is het van belang te sturen op de resultaten en risico's van het grondbedrijf.

Recente ontwikkelingen, zoals nieuwe ruimtevragers en verdergaande regionalisering van de markt, vragen om meer aandacht voor de wijze waarop grond kan worden ingezet om publieke doelstellingen te realiseren. Zowel op landelijk niveau, regionaal en lokaal neemt de aandacht voor de ruimtelijke inrichting van ons land weer sterkt toe.

Wonen, werken, landbouw, energie en natuur zijn de vijf grote ruimtevragers in Ede. Tegelijkertijd stellen we ook eisen aan de kwaliteit: het moet duurzaam, met aandacht voor biodiversiteit, klimaat-adaptief en inpasbaar in de bestaande gebouwde omgeving en onze landschappen.

Wat komt waar, in welke verhouding en tegen welke investeringen? Bij de realisatie zijn allerlei belanghebbenden betrokken: bewoners, initiatiefnemers, corporaties, marktpartijen en steeds vaker provincie en Rijk. Deze samenwerkingen optimaliseren om de maatschappelijke doelen te realiseren vraagt maatwerk van de gemeentelijke rol, inzet van het instrumentarium en de publieke middelen per gebiedsontwikkeling. Om hierin als gemeente te groeien introduceerden we interim grondbeleid.

Gebiedsontwikkelingen kennen een jarenlange ontwikkeltijd en vragen (aan de voorkant) een grote investering. Om de juiste kaders te stellen en inzichtelijk te maken welke inspanningen en investeringen benodigd zijn wordt gewerkt aan de omgevingsvisie, een ruimtelijke strategie (welke locaties kunnen het best ontwikkeld worden op welke wijze) met daaraan gekoppeld een investeringsstrategie (welke investeringen zijn nodig en wat zijn de mogelijke dekkingsbronnen) en een herziening van het grondbeleid.

Daarbij is de financiële investeringsruimte van de gemeente, net als vele anderen, momenteel zeer beperkt. Andere geldstromen en dekkingsbronnen zijn nodig, maar het zal waarschijnlijk ook dwingen tot keuzes. Niet alles kan. Daarmee is het ook noodzakelijk om met een goed afwegingskader op gebiedsniveau te komen. Ook daaraan werken we komende periode.

Ontwikkelingen

Marktontwikkeling

Door de coronacrisis, maar ook door factoren als het vervallen van de Pas (Programmatische aanpak stikstof) is de ontwikkeling van ruimtelijke plannen onzekerder geworden. Bij het uitbreken van de Corona epidemie in

Nederland in maart heeft het college voor lopende contracten en het aangaan van overeenkomsten een pauze van drie maanden ingelast opdat ontwikkelende partijen zich kunnen bezinnen op de nieuwe situatie. Verdergaande maatregelen lijken vooralsnog niet noodzakelijk.

Inmiddels lijkt de markt te wennen aan de nieuwe situatie. De vraag naar woningen blijft voorlopig hoog. De aantallen woningverkoop en de ontwikkeling van de prijs van woningen heeft zich doorgezet als in de periode voor de crisis. De ontwikkeling van de rente en de financierbaarheid is nog steeds gunstig voor het kopen van en woning.

Woningmarkt

De eerste helft van dit jaar wordt gekenmerkt door een blijvend actieve markt voor bouwgrond. In de Integrale Programmering Woningbouw is voor 2020 uitgegaan van de start bouw van 820 nieuwbouwwoningen. Binnen de gemeentelijke grondexploitaties is uitgegaan van de levering van bouwgrond voor 398 woningen. De eerste helft van dit jaar is voor de realisatie van 128 woningen grond geleverd. Actueel wordt verwacht dat dit jaar bouwrijpe grond voor 285 tot 350 woningen kan worden geleverd.

Bedrijventerreinen

Voor 2020 was in het MPG gerekend op de levering van 5,5 ha bedrijfskavels. De eerste helft van dit jaar zijn geen gronden geleverd. De verwachting is dat in het tweede halfjaar 4,6 ha aan bedrijfsterrein wordt verkocht en geleverd.

Gevolgen Corona

In een eerdere beschouwing zijn globaal de gevolgen van de Corona-crisis voor de grondexploitaties aangegeven. Voor de kortere termijn betekent dit een vertraging binnen de projecten en daarnaast is het de verwachting dat de grondprijzen in 2020 minder hard stijgen dan de in het MPG 2020 aangegeven 4%. Daarbij is aangegeven dat de gevolgen op projectniveau in het MPG lite 2020 nader zouden worden bepaald.

Op projectniveau kan rekening worden gehouden met de juridisch vastgelegde afspraken met marktpartijen. Daarmee zullen in eerste instantie alleen de grondprijzen waarover nog niet juridisch afspraken met ontwikkelaars zijn vastgelegd invloed ondervinden van een waarschijnlijk beperktere stijging van de grondprijzen.

Bij de actualisatie van de resultaatverwachting is er van uitgegaan dat de grondprijzen in 2020 met 2% stijgen (in plaats van 4% waarvan in het MPG is uitgegaan). Deze aanpassing heeft een negatief effect op de financiële resultaten van € 336.000. Met het opstellen van het MPG 2021 zal de marktsituatie opnieuw nader worden beschouwd en op basis daarvan worden de effecten zo nodig verwerkt in het MPG.

Boekwaarde en voorziening negatieve plannen

De boekwaarde van alle lopende grondexploitaties bedraagt per 1 januari 2020 € 123 miljoen. De voortgang van de plannen loopt achter ten opzichte van het verwachte tempo. Verwacht wordt dat dit jaar binnen de grondexploitaties de boekwaarde met circa € 4 miljoen daalt (begroot was een daling van € 10 miljoen) naar een boekwaarde van € 119 miljoen eind 2020.

Per 1 januari 2020 bedraagt de hoogte van de Voorziening Negatieve Plannen € 51,8 miljoen. Op basis van de actualisatie van de planresultaten daalt de behoefte aan de Voorziening Negatieve Plannen naar verwachting met € 0,8 miljoen naar € 51 miljoen. Dit wordt veroorzaakt doordat de grondexploitatie Bennekom - Kochlaan met een positiever resultaat van € 0,2 miljoen wordt afgesloten en de grondexploitatie BTA-12 met € 0,6 miljoen verbeterd.

Ontwikkelingen binnen de plannen

De ontwikkeling van de verwachte planresultaten verloopt in hoofdlijnen nog conform de ramingen uit het MPG 2020. Voor de volgende plannen worden afwijkingen verwacht:

- Kazerneterreinen, verbetering van € 20.000.
- Kernhem, verbetering van € 309.000 door actualisering kostenramingen.
- BTA12 en Food en Businesspark de Klomp, verbetering van € 561.000 omdat het niet doorgaan van reserveringen tot gevolg heeft dat we nieuwe reserveringen verwachten tegen een hoger prijspeil.

Per saldo wordt een verbetering van het resultaat van de plannen verwacht met € 0,9 miljoen op Netto Contante Waarde. Daarnaast heeft de verwachting over de prijsontwikkeling voor de woningbouw als gevolg van de coronacrisis een negatief effect voor de planresultaten van € 0,3 miljoen.

Winst projecten 2020

In het MPG 2020 is voor 2020 rekening gehouden met een positief resultaat van € 1,0 miljoen. Afhankelijk van de verdere ontwikkeling van de projecten in 2020 wordt dit jaar een in financiële omvang vergelijkbaar positief resultaat verwacht (van € 0,9 miljoen).

	bedragen x € 1	
Verwachte resultaat 2020	MPG 2020	MPG lite 2020
<i>Afsluiting plannen per 31.12</i>		
Grondexploitatie Kernhem Meander	408.000	419.000
Grondexploitatie Bennekom Kochlaan	-	3.300
Grondexploitatie BT Het Laar Wekerom	93.000	-200.000
<i>Actualisatie MPG lite 2020</i>		
Vrijval Voorziening Negatieve Plannen inclusief gevolgen Corona		236.000
Exploitatiekosten Materiële Vaste Activa (MVA)	-210.000	-100.000
Tussentijds winstneming	1.246.750	1.029.000
<i>Reguliere kosten en afdrachten</i>		
Product- en beleidsontwikkeling	-155.000	-175.000
Vaste afdrachten	-350.000	-350.000
Verwacht resultaat 2020	1.032.750	862.300

Het hierboven weergegeven resultaat betreft een voorlopige verwachting. Het uiteindelijke resultaat wordt bepaald in het MPG 2021, waarbij een actualisatie van de planuitgangspunten en de door de gemeenteraad vast te stellen uitgangspunten MPG 2021 inclusief de grondprijzen voor 2021 worden verwerkt. De onzekerheid over de te verwachten resultaten is dit jaar groter dan eerdere jaren als gevolg van de coronacrisis.

Risico's

In het MPG 2020 is een berekening opgenomen van de risico's (en kansen) die gepaard gaan met de ontwikkeling van de projecten. Het saldo tussen de gewogen risico's en kansen was bepaald op € 15,1 miljoen. Op basis van de ontwikkelingen in de eerste helft van dit jaar zijn de risico analyses geactualiseerd. Op basis van de actuele berekening bedraagt het saldo van gewogen risico's en kansen nu € 22,7 miljoen.

De verhoging van het risicobedrag wordt veroorzaakt doordat er van wordt uitgegaan dat de grondprijzen voor woningbouw minder hard stijgen dan in de grondexploitaties was aangenomen. Door de recente ontwikkelingen en met name de coronacrisis is het nog zeer onzeker wat de prijzen voor bouwgrond na 2020 zullen doen. Het risico op de grondprijzontwikkeling neemt dus toe.

Ook is bij de bepaling van de risico's voor de portefeuille ervan uitgegaan dat de markt voor woningen in het dure segment zal stagneren en er meer woningen zullen worden gerealiseerd in het middeldure en goedkope segment. Dit heeft dan een sterke negatieve invloed op de projectresultaten.

U vindt meer informatie over de ontwikkeling van het grondbedrijf in de bijlage bij het MPG Lite 2020.

7.8 Grote projecten

Inleiding

Naast de verplichte paragrafen die in de financiële beheersverordening worden voorgeschreven, kan de gemeenteraad besluiten dat in de programmabegroting en -rekening ook niet verplichte paragrafen worden opgenomen. Een voorbeeld van een niet verplichte paragraaf is de paragraaf grote projecten. In deze paragraaf wordt ingegaan op de stand van zaken van de nieuwe en de lopende meerjarige projecten met een forse financiële omvang, waarbij aanzienlijke risico's spelen.

Veluwe Poort

De Veluwe Poort is de integrale herontwikkeling van het oostelijke deel van Ede. De herontwikkeling van de Kazerneterreinen, het voormalige ENKA-terrein en de transformatie van Kop van de Parkweg behoren tot de Veluwe Poort. In genoemde gebieden komt nieuwbouw (wonen en kantoren), wordt een aantal bestaande monumentale complexen herbestedend en wordt het World Food Center (WFC) ontwikkeld. Het plan realiseert ongeveer 3.000 woningen en circa 200.000 m² bvo aan commercieel en maatschappelijk vastgoed. De herontwikkeling vindt plaats in samenhang met een aantal grootschalige infrastructurele ingrepen: een nieuwe oostelijke randweg (de Parklaan) tussen de A12 en de N224 en een totale herstructurering in de spoorzone en van de stationsomgeving (nieuwe noord-zuid verbindingen, P&R voorziening, nieuw busstation, gebouwde fietsenstalling).

Project Parklaan

Doel

De Parklaan is nodig voor een goede ontsluiting van de nieuwe ontwikkelingen op de Kazerneterreinen, de Spoorzone en het Enkaterrein. De Parklaan biedt een oplossing voor verkeerskundige problemen aan de oostkant van Ede en is tevens onderdeel van de KennisAs Ede-Wageningen.

Stand van zaken

Het bestemmingsplan voor de Parklaan (vastgesteld op 28 januari 2016) is per februari 2019 onherroepelijk. Met de eerder verkregen vergunning wet Natuurbescherming ondervindt het project Parklaan geen hinder van de uitspraak over het PAS.

De Parklaan kent op dit moment drie delen met hun eigen dynamiek voor ontwerp en uitvoering:

- Noord en Zuid; rotonde N224 tot ontsluiting Prins Mauritskazerne Noord en het WFC en ontsluiting Prins Mauritskazerne Noord en het WFC tot de Poortwachter.
- Kruispunten 4b en 5; ontsluiting Prins Mauritskazerne Noord en het WFC.
- Kruispunt 10; de Poortwachter.

Noord en Zuid

In juni 2020 is het Voorlopig Ontwerp, na de digitale presentatie aan de inwoners, vastgesteld. Bij het ontwerpen is veel aandacht voor behoud van bomen en landschappelijke inpassing. Daarnaast worden de uitgangspunten uit het handboek KennisAs verwerkt. Voor het ontwerpen is interactie georganiseerd met alle belanghebbenden rondom de Parklaan. Dat proces (overleg en aanpassen ontwerp) kostte - mede vanwege een andere (meer tijdsintensieve) aanpak als gevolg van de Coronamaatregelen - meer tijd dan gedacht. De oplevering van het Voorlopig Ontwerp Inrichtings Plan, aanbesteding, gunning, aanleg en oplevering van de Parklaan Noord en Zuid wordt daarmee, ten opzichte van eerdere plannings, later. De oplevering staat nu gepland voor Q3 2022.

Kruispunten Klinkerbergerweg en WFC-terrein

De werkzaamheden zijn in april 2020 gegund aan aannemer de BAM. De oplevering staat gepland voor november 2020.

Kruispunt Poortwachter

Dit kruispunt is de aansluiting van de Parklaan met de A12. Deze aansluiting wordt uitgevoerd door Rijkswaterstaat, die hiervoor een contract heeft afgesloten met aannemer Heijmans. In Q3 2019 is Heijmans gestart met de werkzaamheden. De geplande oplevering is in december 2020.

Mijlpalen 2021

Tracé Noord en Zuid

- Start aanbesteding Q4 2020
- Gunning aanbesteding Q2 2021
- Start werkzaamheden Q2 2021
- Bestemmingsplan vastgesteld door raad Q4 2020
- Bestemmingsplan onherroepelijk Q1 2021

Businesscase

nominale bedragen x € 1 miljoen			
Investering	€	Dekking	€
Reeds gerealiseerd (boekwaarde)	18,1	Provincie Gelderland (GSO 4 en MIAM)	6,5
Nog te maken kosten	48,6	Provincie Gelderland (NSL, Luchtkwaliteit)	0,6
		Bijdrage algemene dienst gemeente Ede	59,3
		Bijdragen derden realisatie Poortwachter	2,2
		KennisAs	1,7
		Dotatie Spoorzone	-3,6
Totaal	66,7		

Risico's

Hogere kostenontwikkeling dan voorzien in beschikbaar gesteld krediet.

- Reguliere uitvoeringsrisico's.

Project Spoorzone

Doel

Totale herstructurering van het station Ede-Wageningen en de directe omgeving.

Algemeen

Het doel van het project is het realiseren van een nieuw station en het aanpassen van aansluitende (spoor)infrastructuur om de volgende doelen te verwezenlijken:

1. De barrièrewerking die ontstaat door de fysieke spoorinfrastructuur ter plaatse van het station Ede-Wageningen, de SOMA- en ENKA-terreinen, en die indirect ontstaat door de geluidsschermen, te verminderen.
2. De voorzieningen voor de verschillende vervoersmodaliteiten, de toegankelijkheid daarvan en de kwaliteit van de overstap tussen de verschillende modaliteiten te verbeteren.
3. Het station plus de directe omgeving als visitekaartje voor Ede op te waarderen en het daarmee creëren van een aantrekkelijke vestigingsplaats voor wonen en bedrijvigheid.
4. Een station te realiseren dat een logisch en duidelijk centrum is in het stedenbouwkundige en infrastructurele plan voor de ruimere omgeving van Ede-Oost, waardoor de genoemde kwadranten rondom het station beter met elkaar worden verbonden.
5. Het project te realiseren binnen de vastgelegde Kaders: doelstellingen, subsidiecondities, scope, budget, planning en samenwerking.

Stand van zaken

Voor het project Spoorzone is een gemeenschappelijke projectorganisatie ingericht met medewerkers van de

gemeente Ede, NS en ProRail. Deze organisatie werkt volgens afspraken over samenwerking die in de subsidies (2009) zijn vastgelegd en die vervolgens uitgewerkt zijn in overeenkomsten. In 2012 heeft de gemeenteraad de Keuzenota Spoorzone vastgesteld. Door de wens om het Programma Hoogfrequent Spoor (PHS) in het project Spoorzone in te passen, is vertraging ontstaan in de planning van het project. Omdat PHS geen invloed had op de te verrichten werkzaamheden in de Westelijke Spoorzone, is besloten dit deel van het project af te splitsen. De Westelijke Spoorzone is in 2017 opgeleverd en in 2019 definitief administratief afgewikkeld.

OV-Knoop en Oostelijke Spoorzone

Vooruitlopend op de grootschalige werkzaamheden is in de nabije omgeving van het station Ede-Wageningen als eerste een regionale gasleiding verlegd (2012) en in 2015 een tijdelijke P&R voorziening op de Mauritskazerne gerealiseerd en is de halteplaats van de Valleilijn verplaatst van de zuid- naar de noordzijde van het station.

De samenwerkingsovereenkomst Spoorzone Ede is medio 2015 door de gemeente, ProRail en NS ondertekend en aansluitend vastgesteld in het *Bestuurlijk Overleg Spoorzone Ede*. In mei 2016 is de ontwerpnota voor de OV-knoop (inclusief oost en PHS) vastgesteld door de drie samenwerkende partijen en het bestemmingsplan OV-knoop door de gemeenteraad vastgesteld.

Na het afbreken van de aanbestedingsprocedure van spoorse contract in december 2018, is in 2019 vooral gewerkt aan de uitwerking van de hernieuwde aanbesteding (met een gewijzigde opdracht). Het bestuurlijk overleg heeft aangegeven de significante financiële effecten, voortvloeiende uit de vertraging als gevolg van het afbreken, zo veel mogelijk te willen beperken. Het projectmanagementteam is aan de slag en op zoek gegaan naar een aanpak om de kans op een geslaagde aanbesteding te optimaliseren en naar (besparing)mogelijkheden om de gevolgschade zoveel mogelijk te beperken.

Inmiddels was ook duidelijk geworden dat de PHS-dienstregeling, waar het spoor-infra-ontwerp van het station op gebaseerd was, niet maakbaar was. De opdrachtgever voor het PHS heeft verzocht ook hier alternatieven te onderzoeken, waarbij eveneens zoveel mogelijk gezocht is naar kostenreductie. Dankzij intensieve samenwerking tussen betrokken partijen is het gelukt om in korte tijd het nieuwe Rail Verkeertechisch Ontwerp in april 2020 goedgekeurd te krijgen en toe te voegen aan het aanbestedingsdossier. Hiermee is ook een keuze gemaakt voor één van eerdergenoemde dienstregelingsmodellen, i.c. alternatief “6/4” zonder sprinter Utrecht – Ede v.v. In Ede stoppen dan 6 intercity’s en vier sprinters (2 van/naar Amersfoort en 2 van/naar Arnhem). In 2022 zal de (voorlopige) dienstregeling PHS starten. Er gaan dan 6 intercity’s rijden, zij het nog niet in de definitieve dienstregeling. De huidige dienstregeling met de sprinters blijft in stand. Het starten met de (voorlopige) PHS dienstregeling per 2022 betekent dat in het vierde kwartaal van 2021 de spoorwegovergangen Kerkweg en de spoorwegovergang Sysselet (alleen voor auto’s) gesloten zal worden.

Het bestuurlijk overleg heeft in oktober 2019 het totaalpakket van voorgestelde ontwerp-aanpassingen en de geprognostiseerde financiële en planningsconsequenties vastgesteld en is de contracteringsaanpak (gericht op maximalisering van de kans op gunning binnen de huidige ongunstige marktomstandigheden) toegelicht. De aanpassing van de kaders was basis voor de vaststelling in maart 2020 van het gewijzigde projectbudget.

De ontwerp-aanpassingen betreffen; aanpassing van de sporenkap, het laten vervallen van een deel van de luifel aan het stationsgebouw en de toegang tot de perrons vanuit de westelijke stationstunnel. Daarnaast zijn twee uitstelopties vastgesteld: in eerste instantie, de bovenzijde van de toren boven de wachtruimte zuidzijde station en in tweede instantie, het sluiten van de spoorwegovergang en het realiseren van het langzaam verkeer viaduct Sysselet.

In februari 2020 is de aanbestedingsprocedure van het grootste (spoorse) contract gestart met de publicatie. De definitieve gunning staat gepland in Q1 2021, start werkzaamheden in maart 2021 en de oplevering eind 2024.

Om de risico's binnen het spoorse contract te beperken zijn een aantal conditionerende werkzaamheden (kappen bomen, verleggen kabel en leidingen en ontgronden Frisopark en Badweg - contract 5) en het uit dienst nemen van het emplacement (contract 6), uit het spoorse contract gehaald. De werkzaamheden contract 6 zijn eind 2019 afgerond. Contract 5 is in Q2 van 2020 gestart en worden afgerond voordat de aannemer van het spoorse contract zijn werkzaamheden start.

Ondertussen zijn ook ontwerpen voor de bus- en taxiplein en P&R-garage (contract 3) en de inrichting van de openbare ruimte (contract 4 verder uitgewerkt. De uitvoering is gekoppeld aan de werkzaamheden van het spoorse contract. Start en oplevering staan gepland voor respectievelijk globaal mei 2021/april 2022 en december 2021/juni 2022

Mijlpalen 2021

- Contract 1 - Spoorse contract Contract gegund Q1 2021
- Contract 1 - Spoorse contract Start Werkzaamheden Q1 2021

Businesscase

nominale bedragen x € 1 miljoen			
Investering	€	Dekking	€
Reeds gerealiseerde boekwaarde	40,6	Ministerie I&W	42,1
Nog te maken kosten	85,8	Provincie Gelderland	30
		Provincie Gelderland GSO4	5,2
		Gemeente Ede (reserve)	40,5
		Overige bijdragen	5
		Storting vanuit Parklaan	3,6
Totaal	126,4		

Risico's

Hogere kostenontwikkeling, als gevolg van marktwerking en optreden onvoorziene zaken tijdens de realisatie, dan voorzien in beschikbaar gesteld krediet in combinatie met de reserve.

- Gezien de lange looptijd van het project Spoorzone is het onvermijdelijk dat de druk groter wordt om niet voorziene/geraamde wijzigingen alsnog door te voeren. Als voorbeeld: de ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit, elektrische fietsen en/of bussen.
- Fasering- /vertragsrisico, onder andere als gevolg van het niet verkrijgen van de noodzakelijke TreinVrijePeriodes.

Project Kazerneterreinen

Doel

Een duurzame gebiedsontwikkeling en herbestemming van cultuurhistorisch erfgoed ten oosten van de bestaande stad Ede op de voormalige kazerneterreinen. Het betreft de kazernes Maurits Noord, Elias Beeckman en Simon Stevin. De kazerne Maurits Zuid betreft het project World Food Center (WFC) en valt buiten de scope van het project Kazerneterreinen.

Stand van zaken

Op 1 januari 2011 heeft de gemeente Ede de vier voormalige kazerneterreinen in eigendom en beheer gekregen. Dit op basis van de koopovereenkomst uit 2007 en onderbouwd door het Masterplan Ede Oost uit 2005. Vervolgens is in 2011 door de gemeenteraad het Ontwikkelingsplan Kazerneterreinen vastgesteld. Dit

ontwikkelingsplan vormde in 2013 de basis voor het bestemmingsplan en het beeldkwaliteitsplan Kazerneterreinen. Het uitwerkings- en beeldkwaliteitsplan Simon Stevin is in 2016 geactualiseerd.

In 2014 zijn de eerste koopovereenkomsten voor woningbouw op Maurits Noord met projectontwikkelaars ondertekend. In 2015-2020 gevolgd door koopovereenkomsten met projectontwikkelaars en particulieren voor meerdere woningbouwlocaties, vrije kavels en gebouwen op zowel Maurits Noord, Elias Beeckman als Simon Stevin.

Afhankelijk van de snelheid van verkoop van woningbouwlocaties of gebouwen en het opleveren van de woningen, wordt gestart met het bouw- of woonrijp maken van de diverse locaties. Hiermee worden de kosten zoveel mogelijk uitgesteld totdat er zicht is op een opbrengst. In 2018 is gestart met de aanleg van het warmtenet en zijn de eerste bestaande gebouwen en nieuwbouwwoningen 'gasloos' opgeleverd.

De verkoop van woningbouwgrond vindt plaats in fases. Inclusief de vierde fase (98 woningen), welke eind 2017 is gestart en waarvoor dit jaar de koopovereenkomsten worden gesloten, is voor circa 750 van de in totaal 950 nieuwbouwwoningen grond verkocht. De 5^e fase van gronduitgifte, bestaande uit een deelproject op de Simon Stevinkazerne en een deelproject op de Elias Beeckmankazerne is in 2020 los van elkaar ter hand genomen. Dit vanwege de verschillende te nemen stappen per deelproject (zo is voor het deel op de Elias Beeckmankazerne een nieuw bestemmingsplan nodig dat in 2020 in procedure is gebracht). Uiteindelijk komen op de drie kazerneterreinen ongeveer 1.250 woningen. In de gebouwen die worden gehandhaafd worden de overige 300 woningen gerealiseerd. Veel van deze gebouwen zijn monumentaal, wat extra tijd en aandacht in het ontwikkelproces vereist.

De verkoop van het eerste monumentale pand, de Frisokazerne, heeft in 2014 plaatsgevonden. Vervolgens zijn in de afgelopen zes jaar voor het gehele Beeckmancomplex (13 gebouwen), op Maurits Noord voor 13 gebouwen en voor de twee legeringsgebouwen op Simon Stevin koopovereenkomsten gesloten. Daarvan zijn de meeste gebouwen inmiddels ook getransformeerd. Er resteren nog 3 gebouwen op Maurits Noord waarvoor nog koopovereenkomsten moeten worden gesloten (Van Essenkazerne, gebouw 3 en het KMAR-gebouw), waarvan de verwachting is dat dit in de tweede helft van 2020 en uiterlijk in het eerste kwartaal van 2021 plaatsvindt. Daarnaast is bij een aantal gebouwen de realisatie nog niet (of nog niet volledig) uitgevoerd per medio 2020. Dit betreft zes gebouwen op de Elias Beeckmankazerne (noordelijk deel monumentaal cluster) en zes gebouwen op Maurits Noord.

Qua uitvoering buiten is op meerdere plekken gestart met de restauratie en verbouwing van gebouwen. Zowel op Maurits Noord, de Simon Stevin als op de Elias Beeckman zijn in totaal 8 grote voormalige legeringsgebouwen onder handen genomen en een aantal zijn opgeleverd en worden bewoond. Dit geldt ook voor een aantal van de voormalige stallen op Maurits Noord. Op Maurits noord is nu La Cour Cantina in aanbouw. Op de Elias Beeckman zijn bijna alle particuliere kavels bewoond. Op de Simon Stevin is het deel langs de hoofdontsluiting bewoond of bijna opgeleverd. Momenteel is de verkoop van 10a zuid op gang gekomen, die begin 2002 niet erg doorliep. Na de verloting van de vrije kavels is daar meer schot in gekomen. 50% van de kavels wordt in 2020 naar verwachting afgenomen, conform afspraak. De overeenkomst met de ontwikkelaar van SSK4b/7 is ontbonden, omdat er onvoldoende vraag was naar het aangeboden product in combinatie met de hoge von-prijs. In 2020 is een overeenkomst gesloten met een andere ontwikkelaar, die ondertussen in verkoop is gegaan. Momenteel loopt de verkoop van 4b/7 goed. De levering van de grond is ingeschat op 2021.

Besluitvorming over de realisatie van een nieuwe basisschool op de Elias Beeckmankazerne, zoals opgenomen in het ontwikkelingsplan, heeft in de eerste helft van 2020 nog niet definitief plaatsgevonden. Dit vormt een aandachtspunt voor de verdere planuitwerking. Zodra sprake is van een definitief besluit en de verdere voorbereiding ter hand kan worden genomen, is communicatie met de buurt belangrijk.

Tot slot is in 2020 het woonrijp maken van diverse delen van Maurits Noord en Elias Beeckman ter hand genomen. Deze werkzaamheden worden de komende jaren, gekoppeld aan de resterende bouw- en ontwikkelingswerkzaamheden, verder uitgevoerd.

Mijlpalen 2021

Op de Simon Stevin is de verwachting voor 2021 dat SSK 10a zuid volledig wordt afgenomen, evenals SSK 4b en 7. Voor het laatste bouwveld SSK 5b wordt in 2020 een keuze gemaakt voor de wijze van ontwikkeling (projectmatig of vrije kavels) en kan vervolgens gestart worden met de voorbereiding ontwikkeling. In 2021 kan de verkoop starten indien gekozen wordt voor vrije kavels of tegen eind 2021 de grond geleverd worden indien gekozen wordt voor projectontwikkeling,

Daarnaast wordt het woonrijpmaken in 2020 gestart en zal dat in 2021 intensief voortgezet worden met onder andere de realisatie van het Heidepark en het Bospark.

Voor Maurits Noord is de nieuwbouwpoging hoofdzakelijk gereed en is hoogstens nog sprake van een (beperkte) toevoeging van nieuwbouw in combinatie met transformatie van gebouw 3 dan wel sloop/nieuwbouw van het PMT-gebouw (waar voorheen Pizza & Pizza gevestigd was). Ten aanzien van de Elias Beeckmankazerne worden naar verwachting begin 2021 de koopovereenkomsten gesloten voor realisatie van in totaal circa 120 - 130 appartementen (waarvan 42 sociale huur) met een in 2020 te selecteren marktpartij en woningcorporatie Woonstede.

Het grootste deel van het detectieonderzoek naar niet gesprongen explosieven is in 2020 afgerond. Er resteren nog enkele laatste plekken waar dit onderzoek begin 2021 plaatsvindt. Tot begin februari 2021 loopt de termijn waarbinnen de gemeente de volledige kosten hiervoor vergoed krijgt vanuit de afspraken met Defensie.

<i>Businesscase</i>		nominale bedragen x € 1 miljoen	
Investering	€	Dekking	€
Reeds gerealiseerd (boekwaarde)	91,4	Reeds gerealiseerd (boekwaarde)	68,9
Nog te maken kosten	32,7	Nog te realiseren opbrengsten	42,2
Totaal	124,1		111,1
Resultaat (Netto Contante Waarde)	-12,2*		

Risico's

- Afzettingo kavel en gebouwen, mede in verband met corona.

Project World Food Center

Doel

Het doel van het World Food Center is om bij te dragen aan de verdere economische ontwikkeling van het kennishart Ede-Wageningen. In het bestuursakkoord is het WFC onderdeel van één van de twee hoofdthema's: Food, landbouw en WFC. Met het WFC creëren we dé food-ontmoetingsplek voor consumenten, bedrijven, kennisinstellingen en overheden voor bewustwording, kennisdeling en inspiratie. In een levendig gebied creëert het WFC een voedselbeleving en een broedplaats voor innovatie.

Stand van zaken

De gemeenteraad heeft in december 2014, op basis van het haalbaarheidsonderzoek, een positief besluit genomen over het vervolgtraject van het WFC World Food Center (WFC). In 2015 heeft de gemeente een grond- en samenwerkingsovereenkomst met World Food Center Development (WFC) gesloten. Begin 2018 is het ontwikkelperspectief Gebiedsontwikkeling WFC door het College van B&W vastgesteld en heeft de

gemeenteraad het ontwikkelperspectief ter kennisname aangenomen. Begin 2019 heeft de gemeenteraad en provinciale staten een besluit genomen over de investering in de WFC Experience.

Begin 2020 zijn de structuurvisie en de plan-MER vastgesteld die als basis dienen voor de bestemmingsplannen voor de afzonderlijke bouwvelden. In 2020 zijn de bestemmingsplannen voor de bouwvelden C (werken) en N (wonen) opgesteld, die ter inzage hebben gelegen. Uitgaande van vaststelling van de bestemmingsplannen in de tweede helft van 2020 kan nog in 2020 worden gestart met de verhuur/verkoop en in 2021 met de bouw aangevangen worden. Ook voor bouwveld K (wonen) zal in 2020 de bestemmingsplanprocedure worden gestart.

Inmiddels is het WFC gebied ook fysiek in ontwikkeling. De Frisokazerne biedt naast Akoesticum plek aan foodgerelateerde bedrijven. Ook is gestart met de voorbereidende werkzaamheden voor het bouwrijp maken. Het onderzoek naar niet gesprongen explosieven (NGE) - dat in 2019 is gestart - loopt op planning, zodat begin 2021 (vrijwel) het gehele gebied als onverdacht kan worden gekwalificeerd.

Begin 2020 is ook in het gebied een plek gecreëerd voor startende bedrijven (Stichting Roots). Inmiddels zijn er meer dan 10 bedrijven gevestigd in deze twee gebouwen. In totaal zijn er nu meer dan 25 bedrijven en organisaties in het WFC gebied gevestigd, verspreid over de bestaande gebouwen.

Voor de verbouw van het voorgebouw van de Mauritskazerne tot bedrijfsverzamelgebouw is in 2020 een omgevingsvergunning aangevraagd door TEKA Groep. Met de TEKA groep wordt de komende periode verder vorm gegeven aan de placemaking van de Mauritskazerne en het Ketelhuis.

Bijdrage Investeringsfonds

Om de ambities ten aanzien van het WFC, zoals geformuleerd in Bestuursakkoord, te kunnen realiseren, worden middelen uit het Investeringsfonds Impuls Ede ingezet. Met deze middelen wordt de realisatie van de Experience door de Stichting WFC Experience ondersteund, worden activiteiten zoals voedseducatie en een onderzoeksprogramma opgezet en wordt ingezet op communicatie, placemaking en acquisitie voor het gebied. Deze activiteiten zijn daarmee ook ondersteunend aan de gebiedsontwikkeling WFC. Voor de middelen uit het investeringsfonds geldt dat sprake is van een multiplier effect, doordat onder andere WFCD, Provincie en Rijk ook mee-investeren.

WFC Experience

Naast bovengenoemd budget uit het investeringsfonds, is € 6 miljoen door de gemeenteraad beschikbaar gesteld voor de realisatie van de WFC Experience. Dit budget zal in de vorm van een subsidie in twee tranches aan de Stichting WFC Experience worden uitgekeerd. Naast gemeente hebben ook Provincie (€17 miljoen) en Rijk (€5 miljoen) middelen beschikbaar gesteld voor de realisatie van de WFC Experience. De eerste tranche is in 2020 gegund ten bate van het definitief ontwerp van de WFC Experience. De Stichting WFC Experience heeft hiervoor in 2020 aanbestedingsprocedures doorlopen voor de exploitatie, het ontwerp van het gebouw en de inhoud van de Experience.

In 2021 zal de gemeente een besluit nemen over het toekennen van de tweede tranche van de subsidie, op basis van het definitief ontwerp van de WFC Experience en een geactualiseerde businesscase. De gemeente en de provincie zullen hiervoor een second opinion laten uitvoeren op deze geactualiseerde businesscase.

Mijlpalen 2021

In 2021 zal - als de verkoop en planologische procedure spoedig verlopen - gestart worden door WFCD met de bouw in de noordoosthoek van het terrein voor de eerste woningbouw op WFC. Ook zal bouwveld C achter de Friso in aanbouw genomen worden voor huisvesting van Food gerelateerde bedrijven.

In 2021 zal de gemeente een besluit nemen over het toekennen van de tweede tranche van de subsidie ten behoeve van de WFC Experience.

Raming gebiedsontwikkeling

nominale bedragen x € 1 miljoen

Investering	€	Dekking	€
Reeds gerealiseerd (boekwaarde)	33,4	Reeds gerealiseerd (boekwaarde)	4,7
Nog te maken kosten	41,0	Nog te realiseren opbrengsten	54,8
Totaal	74,4		59,5
Resultaat (Netto Contante Waarde)	-17,0*		

* Opgenomen in voorziening negatieve plannen

** Stand Grondexploitatie G12950 MPG 2020

Risico's

- Kwalitatief extra wensen aan parkeren.
- Afzetting tempo commercieel vastgoed.
- Marktomstandigheden kunnen tot hogere maar ook lagere grondopbrengsten leiden dan nu geraamd.
- Plankosten niet toereikend voor complex project.
- Covid-19 kan zijn schaduw werpen over het ontwikkeltempo van de gebiedsontwikkeling.

Herstructurering sociaal domein

In deze paragraaf gaan we in op de impact van de we de decentralisatie van taken op gebied van jeugd, participatie en zorg per 1 januari 2015 en de daaruit voortkomende transformatieopgave.

De opgave en ontwikkelingen

Na een transitieperiode waarin de nieuwe taken zijn geïmplementeerd, zagen we de kosten stijgen en vraagt de transformatie veel inspanning. In het Bestuursakkoord 2018-2022 is een duurzaam financieel perspectief als kader meegegeven. In de Programmabegroting 2019-2022 en later in de Perspectiefnota 2020-2023 is besloten om in 2019 € 2,3 miljoen minder uit te geven aan het sociaal domein oplopend tot € 11 miljoen in 2022. (ombuigingen 1.0 en 2.0).

Als richtlijn voor de transformatie en het maatregelenpakket heeft onze gemeente zes leidende principes opgesteld. De leidende principes 'normaliseren' en 'informele ondersteuning is duurzaam' vatten onze visie ten aanzien van het sociaal domein samen. In deze principes ligt besloten dat incidenten en moeilijkheden inherent zijn aan ons bestaan en in de meeste gevallen heel goed opgevangen kunnen worden door het eigen netwerk. Dat willen wij stimuleren. Uiteraard zijn er ook situaties waarin professionele steun wel nodig is. De ondersteuning die wij dan bieden is naast kwalitatief sterk efficiënt en gericht op zelfstandig functioneren en zorgt ervoor dat basisvoorwaarden eerst op orde zijn. Dit alles regelen we door de regie bij onszelf te houden en als gemeente aan zet te zijn en te werken in partnerschappen met aanbieders die onze visie onderschrijven.

Voortgang ombuigingen

In maart 2020 hebben we de voortgang van de ombuigingen inhoudelijk beschreven en toegelicht. Daarbij hebben we aangegeven dat op onderdelen sprake is van vertraging/versnelling maar ook dat er onderdelen niet realiseerbaar zijn. Dit laatste betreft de maatregel '2.6:terugbrengen thuisondersteuning' en de maatregel '1.2:specialistische naar reguliere begeleiding/dagbesteding'. Hoewel de financiële impact van het niet (volledig) kunnen realiseren van deze twee maatregelen groot is (€ 0,35 miljoen in 2020 oplopend tot € 0,7 miljoen in 2022) verwachten we dit voornamelijk binnen het bestaande financieel kader op te kunnen vangen omdat we sterkere effecten zien van onder andere de maatregel versterken regie. De ombuiging van de maatregel versterken regie loopt op van € 0,55 miljoen in 2020 naar € 2,6 miljoen in 2022. Voornamelijk gaan we ervan uit dat, ondanks het feit dat we op dit moment sterkere effecten zien op deze maatregel, ook de toekomstige effecten nog worden verzilverd. De effecten uit het memo voortgang ombuigingen van oktober 2020 zullen we zo nodig betrekken bij de Perspectiefnota 2022-2025.

Prijs- en volume ontwikkelingen

Een belangrijk deel van de rijksmiddelen die de gemeente ontvangt voor het sociaal domein loopt vanaf 2019 via het gemeentefonds. Daarmee geldt voor dit deel van de budgetten sociaal domein de gemeente-brede systematiek om de budgetten jaarlijks mee te laten groeien met prijsstijgingen en aantal inwoners. De afgelopen jaren was de feitelijke groei groter dan de groei van het aantal inwoners. Deze inhoudelijke groei hebben we, mede door de ingezette maatregelen kunnen stabiliseren. Of dit op termijn ook haalbaar is, bijvoorbeeld als gevolg van vergrijzing en dementie is nog onzeker. Verder zien we dat de prijseffecten (onder andere CAO-effecten bij aanbieders) anders verlopen dan de omvang van de prijscompensatie die gemeenten ontvangen. Dit maakt onderdeel uit van de lobby met het Rijk om voldoende middelen te ontvangen voor de uitvoering van het sociaal domein. Als deze (technische) prijs- of volumecompensatie van de gemeente brede systematiek onvoldoende is verloopt eventuele aanvulling op inhoudelijke gronden via het reguliere proces van integrale afweging.

Uitvoeringsplan transformatie

De transformatie opgave in het sociaal domein is complex en kent vele afhankelijkheden. Om te zorgen voor focus en samenhang in de uitvoering is een 'uitvoeringsplan transformatie' opgesteld. In dit plan beschrijven we hoe we door verschillende acties een (verdere) impuls geven aan het vormgeven van de transformatie in het sociaal domein, binnen de financiële kaders en volgend op de leidende principes en het beleidsplan jeugd. Het plan is gericht op de opgave om:

- Te stimuleren dat inwoners problemen of vraagstukken zelf of onderling (sociale basis) het hoofd kunnen bieden.
- Kwalitatief goede ondersteuning/zorg te organiseren waar dit inwoners (zelf, onderling) niet (geheel) lukt en problemen dreigen te verergeren.
- De ondersteuning te richten op de zelfredzaamheid en participatie van inwoners.

Om deze opgave voor de uitvoering en de organisatie verder vorm te geven hebben we in het plan vijf programmalijnen opgenomen namelijk:

1. Een sterke sociale basis.
2. Passende zorg en ondersteuning, gericht op zelfredzaamheid.
3. Toegang, routing en regie.
4. Werken in netwerken: samenwerking, sturing en bekostiging.
5. Een lerend sociaal domein.

De eerste twee lijnen zijn twee grote transformatiebewegingen. De overige drie lijnen zijn hieraan faciliterend - maar zéér belangrijk. De lijn 'toegang, routing en regie' is daarbij ook heel omvangrijk. De programmalijnen zijn niet strikt van elkaar te scheiden, ze zijn te zien als tandwielen die op elkaar inhaken en voor een werkend geheel zorgen.

Het is begrijpelijk dat de beleidsvorming en de uitvoering in het Sociaal Domein plaatsvindt vanuit de 'zuilen' van de drie grote wetten: Jeugd, Wmo en Participatie. Deze wetten schrijven ons veelal voor hoe te handelen echter, omdat er ook verschillen zitten tussen de wetten, helpt dit niet altijd om verdere ontschotting teweeg te brengen in de manier waarop we met onze inwoners omgaan. De komende periode gaat extra geïnvesteerd worden om nog meer vanuit die leefwereld van de inwoner te handelen, zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig. Dit geldt voor onze uitvoering, alsook onze beleidsvorming. U zult de komende periode voorstellen zien die deze ontschotting verder gaan faciliteren. De eerste stap daarin is een nieuw beleidskader Sociaal Domein (4^e kwartaal 2020). Waar nodig zullen wij als op basis van het aangepaste beleidskader voorstellen tot aanpassing van verordeningen en inkoopkaders uitwerken en aan uw Raad voorleggen.

Partnerschap

Deze vijf programmalijnen zijn de knoppen waaraan we draaien voor transformatie. De leidende principes zijn ons kompas. Echter voor een succesvolle transformatie zijn we voor een belangrijk deel afhankelijk van onze partners. Wij hebben met een aantal van onze kernpartners in het sociaal domein gesprekken gevoerd hoe wij dit vanuit partnerschap op kunnen pakken. Wij hebben de ambitie geformuleerd om een samenwerking te starten vanuit de drie wetten, versterkt door Sociale Basis door sleutelspelers uit al deze partijen te betrekken. Hoe kunnen we samen bouwen en een opdrachtgever- en opdrachtnemerschap creëren waarmee we de integrale benadering laten werken. Dit partnerschap is ook nodig om goed invulling te geven aan de ombuigingen in het Sociaal Domein en om toekomstige vraagstukken het hoofd te bieden.

Fonds impuls sociaal domein

Middels het besluit 'Versterken Kracht van Ede' is eind 2016 voor de transformatie een impuls sociaal domein ter grootte van € 1,5 miljoen beschikbaar gesteld voor activiteiten gericht op transformatie. Aan deze reserve zijn extra middelen toegevoegd. Het gaat om de tijdelijke rijksmiddelen die we als jeugdregio Foodvalley hebben ontvangen op basis van het regionaal transformatieplan (circa € 0,6 miljoen voor Ede) en om de reservering versterken sociale basis € 345.000 in 2020 en € 500.000 structureel vanaf 2021.

De afgelopen jaren is inzet gericht op het doorontwikkeling van laagdrempelige ontmoetingsplekken, doorontwikkeling van respijtzorg, sluitende aanpak voor personen met verward gedrag, pilot Ede-West en een integrale aanpak jeugdigen 18-/18+. Gezien de ontwikkeling en inhoudelijke aanscherping (formulieren van leidende principes) was er de afgelopen jaren sprake van temporisatie. Uitgaande van de begrote inzet 2020 is voor 2021 nog circa € 350.000 beschikbaar voor een impuls op de transformatie in de komende jaren. Deze inzet richt zich onder andere op het versterken van de sociale basis en het daarvoor lopende actieprogramma. Van de ontvangen jeugdtransformatie middelen is nog circa € 200.000 beschikbaar.

Mijlpalen

1. Implementeren vastgestelde ombuigingen en transformatieopgave.
2. Actualisatie beleidskader en opstellen uitvoeringsplan.
3. Lobby Rijk.
4. Duurzaam financieel perspectief in 2022.

Risico's

Het bijsturen gaat niet met één druk op de knop. Het sociaal domein is complex, de context is complex, we werken op verschillende niveaus (bovenregionaal, regionaal en lokaal), er zijn diverse actoren en spelers en oorzaak en gevolg zijn vaak lastig te bepalen. Belangrijk gegeven is ook dat we de toegang tot zorg niet volledig in eigen hand hebben (een groot deel van de toegang tot jeugdzorg verloopt via huisartsen).

Grote systeemveranderingen doorlopen nooit een geplande route. Dit maakt dat rekening wordt gehouden met een grotere bandbreedte van de risico inschatting. Ook de effecten van vergrijzing, langer thuis wonen, aanzuigende werking door invoering abonnementstarief Wmo, Corona en autonome ontwikkelingen jeugdzorg vergroten dit risico.

Het risico op verdeel effecten op de rijksinkomsten is nog steeds actueel. Voor Jeugd wordt een wijziging 'woonplaatsbeginsel' voorbereid en voor Wmo wordt door-decentraliseren van centrum-gemeentelijke middelen voorbereid. Ook op de middelen die in 2019 van de integratie uitkering sociaal domein zijn overgeheveld naar de algemene uitkering wordt een herijking voorbereid. De verdeel effecten op dit laatste onderdeel worden betrokken bij het concernbrede meerjarenperspectief.

Top 3 risico's

Risico	Gevolg	Beheersmaatregel
Meer zorguitgaven dan zorgbudget	Wachlijsten of budgetoverschrijding	<ul style="list-style-type: none">• Tussentijds volgen van productie en bijsturen.• Flexibiliteit in contracten.• Sturing aan de poort.• Verstevinging nuldelijn.• Inzetten op urgentie.• Adequate ICT-ondersteuning ten behoeve van rapportage en monitoring.• Beleidsaanpassingen voorstellen en uitvoeren indien gewenst
Lagere inkomsten vanuit Rijk door herijking verdeelmodellen	Minder middelen voor zorg beschikbaar	<ul style="list-style-type: none">• Lobby aan de voorkant van het proces om nadelige effecten te beperken.• Sturing aan de poort.• Verstevinging nuldelijn.• Inzetten op urgentie.
Risico-regelreflex als respons op incidenten	Verlamming van innovatiekracht	Gedragslijn is ongeschreven regel, waarmee voorkomen wordt, dat wordt gevraagd om zware regelgeving ten behoeve van bijvoorbeeld preventie.

7.9 Gevolgen coronacrisis

Inleiding

De impact van de coronacrisis is groot en blijft nog steeds onzeker.

Onze minister president: "het virus is en blijft onder ons". Maar de grote vraag en tevens de grootste onzekerheid is hoe lang?

Werden we in de loop van de zomer steeds optimistischer, in enkele weken tijd is die verwachting de kop ingedrukt. En, ten tijde van het schrijven van deze paragraaf, is door snel oplopende besmettingen sprake van de 2e golf en inmiddels ook weer de eerste forse maatregelen. De vraag blijft hangen: leidt dit tot opnieuw een lock down?

Voor specifiek inzicht en monitoring van de impact van deze crisis heeft u ingestemd met de instelling van een (tijdelijke) paragraaf 'gevolgen coronacrisis', die wij in de reguliere planning-en-control-documenten opnemen.

Sinds de uitbraak van het coronavirus en de invoering van beperkende maatregelen half maart is veel veranderd. Vanwege de impact en de grote onzekerheid hebben wij een crisisorganisatie ingericht om sturing te geven aan de gevolgen. Het ging daarbij om zowel sturing binnen (de ambtelijke organisatie zo goed mogelijk door laten functioneren) als buiten zoals in de openbare ruimte (toezicht en handhaving). Tevens is volop ingezet om als overheden tot een samenhangend geheel te komen gericht op beheersing, steun en herstel in de samenleving waar dat nodig was. In de Barometer, die u medio juni ontvangen heeft, hebben wij u geïnformeerd over de eerste inzichten van de crisis, de maatregelen, effecten en risico's.

Nu weer wat meer inzicht bestaat, met name ook in de onderscheiden compensaties door het Rijk, actualiseren wij dit beeld. Wij stellen vast dat het Rijk substantiële compensatie(voorschotten) heeft verstrekt. Voor een deel zijn de risico's op korte termijn daarmee ook afgenomen en wordt onze begroting minder belast. Wel geven de nu snel verslechterende omstandigheden opnieuw reden tot zorg en onzekerheid.

De eerste fase

In de eerste fase zijn de genomen maatregelen voornamelijk gericht op het behoud van liquiditeit bij onze partners en contractpartijen om in de eerste fase van de crisis zo goed als mogelijk draaiende te blijven met instandhouding van onze voorzieningenstructuur/dienstverlening.

De volgende acties zijn daarbij aan de orde geweest:

1. In maart 2020 hebben wij een gemeentelijk maatregelenpakket COVID-19 gemeente Ede vastgesteld, met bijbehorende nader uit te werken coulancregelingen op diverse gebieden. Te denken is aan uitstel betaling belasting, coulancregeling terrashuur, uitstel huur gemeentelijke panden, subsidies en coulancre grondtransacties
2. Wij hebben snel ingezet op de uitvoering van de door het Rijk ingezette en met het Rijk afgesproken maatregelen. Denk aan regelingen in het kader van TOZO, Jeugd, WMO, Valleihopper etc.
3. Door inzet van vorenstaande maatregelen gaf dit tijd om te komen tot nadere inzichten in de (financiële) impact en noodzaak voor steun en herstel. Bij de besluitvorming over de Barometer heeft u ingestemd met een overbruggingsfaciliteit van € 0,5 miljoen, waarmee wij als college enige regelruimte kregen om zo nodig tijdig maatregelen te nemen. Deze faciliteit is tot op heden ingezet voor:

bedragen x € 1.000	
Onderwerp	Bedrag
Gelegenheidskorting huur terrassen inzake Corona-virus 2020 (maart t/m mei 2020)	31
Specialistisch straatwerk Veldhuizen	48
Maximaal extra kosten inschakelen capaciteit afdeling Toezicht	15
Totaal bedrag	94

4. Tevens hebt u bij de Barometer ingestemd met de reservering in de jaarschijf 2020 van € 2,4 miljoen (in Algemene Reserve gereserveerd) voor de gevolgen van deze crisis.

Stand van zaken

Inmiddels zijn we een half jaar verder. Er is nog steeds grote onzekerheid maar er zijn ook veel maatregelen genomen. Hierna geven wij het beeld van enerzijds de compensaties vanuit het Rijk en het beeld voor de Edese effecten tot nu toe.

Compensatie Rijk

De omvang van de financiële compensatie krijgt steeds meer vorm maar kent tegelijkertijd nog steeds een behoorlijk aantal losse eindjes. Omdat de diverse compensaties niet gelijksoortig zijn, hebben we deze ingedeeld in een 3-tal categorieën:

Categorie 1: compensaties waarvan de omvang nog nader vastgesteld wordt (a.h.v. de werkelijkheid)

Categorie 2: compensaties gericht op de interne thema's en bedrijfsvoering

Categorie 3: (lumpsum)compensatie gericht op externe thema's

Hieronder lichten wij deze verder toe.

Categorie 1. compensaties waarvan de omvang nog nader vastgesteld wordt (a.h.v. de werkelijkheid)

In deze categorie vallen de volgende compensaties:

- Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemer (TOZO)
- meerkosten en inhaalzorg sociaal domein
- inkomstenderving Eigen bijdrage Wmo

Het totaal voor Ede beschikbare bedrag is € 15,939 miljoen.

bedragen x € 1.000	
Categorie 1	2020
TOZO 1,2,3 inclusief uitvoeringskosten (SISA)	20.430
Sociaal domein -meerkosten, uitstelzorg, inkomsten derving EB	1.081
	21.511

Wij stellen voor deze compensaties apart te zetten in verband met de specifieke afspraken die daarover met het Rijk gemaakt zijn. De TOZO-middelen ontvangt de gemeente namelijk als voorschot. Op basis van feitelijk gemaakte kosten, die via een SISA-verklaring (specifiek verklaring door accountant) worden getoetst, wordt dit voorschot afgerekend.

Ten aanzien van de meerkosten en inhaalzorg jeugd en Wmo en derving eigenbijdrage inkomsten betreft dit een voorschot waarover nog nader afspraken worden gemaakt. Deze compensaties zijn gericht ingezet op de betreffende voorzieningen.

Categorie 2. compensaties gericht op de interne thema's en bedrijfsvoering

In de tweede categorie vallen de volgende compensaties: extra kosten verkiezingen, extra kosten toezicht en handhaving en compensatie inkomstenderving parkeer-, toeristen- en precariobelastingen.

Het totaal bedrag bedraagt € 0,974 miljoen. Deze middelen worden op concernniveau verantwoord en lopen vooralsnog mee in de reguliere exploitatie en dempen daarmee effecten die zichtbaar zijn op de verschillende producten. Zie hiervoor de actualiseringsparagraaf jaarschijf 2020.

Indien het nodig is bedragen over te hevelen naar 2021 komen wij daarvoor met een specifiek bestemmingsvoorstel terug bij de jaarrekening.

Gespecificeerd betreft dit de volgende compensatie:

bedragen x € 1.000	
Categorie 2	2020
Organisatie verkiezingen	174
Toezicht en handhaving en verkeersmaatregelen	290
Voorschot inkomstenderving belastingen	510
	974

Categorie 3 (lumpsum)compensatie gericht op externe thema's

In de derde categorie vallen de volgende compensaties:

- noodopvang kinderen & wegvallen Eigen-bijdrage ouders;
- sociale werkbedrijven
- lokale en culturele voorzieningen
- buurt- en dorpshuizen
- vrijwilligersorganisaties jeugd

Het totaal bedrag van de hiervoor ontvangen compensatie bedraagt € 1,786 miljoen, als volgt gespecificeerd:

bedragen x € 1.000	
Categorie 3	2020
Compensatie noodopvang kinderen & wegvallen EB-ouders	214
Compensatie SW-bedrijven	629
Lokale culturele voorzieningen, BWD-huizen, vrijwilligersorganisaties jeugd	943
	1.786

Wij stellen u voor dit bedrag toe te voegen aan de bestaande overbruggingsfaciliteit. Omdat de doelstelling van deze faciliteit gericht is op steun- en herstel, stellen wij voor hiertoe een Reserve Steun- en herstel corona in te stellen en deze middelen hieraan toe te voegen.

Deze reserve is, in de lijn van de Barometer, beschikbaar als dekking voor nadere invulling van maatregelen waarover wij als college op grond van een inhoudelijk onderbouwing kan besluiten. De per thema ontvangen compensatie is daarbij slechts richtinggevend. Het in de financiële barometer beschreven en in de paragraaf nieuw beleid opnieuw gememoreerde, afwegingskader blijft hierop van toepassing.

Lopende afspraken

Thema's waarover op dit moment nog geen afspraken zijn gemaakt zijn: extra kosten afvalinzameling, inkomstenderving sport/zwembaden.

Wel zet het Rijk in op een steun- en herstelpakket om mensen die hun baan verliezen een beter perspectief te bieden op nieuw werk en inkomen. Hierbij is aandacht voor goede begeleiding werk(loosheid) naar werk, (om)scholing, het tegengaan van armoede en problematische schulden, het aanpakken van jeugdwerkloosheid en het beschermen van kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt. De geldstroom hiervoor zal niet uitsluitend via gemeenten verlopen.

Ook ontvangen veiligheidsregio's en GGD compensatie voor meerkosten. Deze geldstromen gaan niet via de gemeenten, maar via een rechtstreekse geldstroom met het Rijk en betreffende doelgroep.

Voor een compact overzicht van de onderscheiden compensatie verwijzen wij u naar site van de VNG

<https://vng.nl/nieuws/infographic-geeft-inzicht-in-compensatie-coronamaatregelen>

Regelingen Provincie Gelderland

Zoals in Barometer aangegeven hebben wij € 300.000 ontvangen van de provincie voor de eerste noodhulp. Daarnaast heeft de provincie nog meer regelingen beschikbaar gesteld. Op dit moment bereiden wij hier nadere voorstellen voor.

Het beeld voor de gemeente Ede

In de financiële barometer hebben we een eerste poging gedaan om de impact van de corona crisis te duiden.

We hebben daarbij de indeling naar:

- maatregelen
- effecten
- risico's

De gemaakte inschatting kwam daarbij uit op circa € 10 miljoen extra kosten (effecten) en een toename van het benodigd weerstandsvermogen van € 15 miljoen (risico). Voor het onderdeel maatregelen zijn wij toen uit gegaan van redelijke compensatie door het Rijk voor landelijk ontwikkelde maatregelen.

Belangrijke onderdelen van deze ingeschatte effecten en risico's waren: risico op daling inkomsten gemeentefonds, effecten en hoger risico op de grondexploitatie, risico compensatie door het Rijk, risico vertraging ombuigingen sociaal domein, derving belastinginkomsten, hogere kosten en verhoging risico voor bijstandsuitkeringen, risico op financiële knelpunten bij lokale sport- en culturele voorzieningen en verbonden partijen.

De stand van zaken op deze onderdelen geven wij hierna weer.

Maatregelen

Om te komen tot een goed maatregelenpakket gebruiken we richtlijnen zoals opgenomen in de financiële barometer. Daarbij gaan we uit van de eigen verantwoordelijkheid van alle betrokkenen binnen een corona gerelateerd vraagstuk. Wij vragen van betrokkenen voorliggende voorzieningen van het Rijk, provincies en banken ten volle te benutten en kijken naar onze (aanvullende) rol voor het bieden van steun en andere oplossingen, leveren maatwerk en zijn coulant waar nodig. Voor nadere uitwerking van compensatie staat de inhoudelijk afweging centraal en is de door de gemeente ontvangen vergoeding slechts richtinggevend, zoals hiervoor geschetst. Op dit moment worden de onderscheiden voorstellen hiervoor voorbereid.

Effecten

De belangrijkste aan corona te relateren effecten, op basis van het beeld in de actualiseringsparagraaf 2020 zijn tot nu toe de volgende:

- Grondzaken.
De effecten van corona op de grondexploitatie lijken voor 2020 beperkt tot € 0,336 miljoen en daarmee tot nu toe aanzienlijk lager dan eerder ingeschat.
- Omzetgarantie zorgaanbieders.
Aan Wmo- en jeugdzorgaanbieders wordt naar verwachting circa € 1 miljoen betaald voor omzetgarantie op basis van de landelijk afgestemde compensatiemaatregel. Het Rijk gaat er van uit dat gemeenten deze kosten zelf kunnen dragen. Vanwege de ingeboekte ombuigingen leidt dit tot een financieel nadeel. Of dit betrokken kan worden bij de nadere uitwerking ten aanzien van meerkosten zal moeten blijken.
- Derving Belastinginkomsten.
De belastinginkomsten liggen totaal circa € 0,4 miljoen lager dan begroot. (€ 0,25 miljoen toeristenbelasting, € 0,1 miljoen parkeerinkomsten en de reeds besloten compensatie gelegenheidskorting terrashuur. De ontvangen compensatie hierop is € 0,5 miljoen. Op dit onderdeel is (landelijk) een principe afspraak gemaakt om in 2021 naar de feitelijke derving te kijken en op basis hiervan tot reële compensatie te komen. Het meer definitieve beeld zal blijken bij de jaarrekening.
- Hogere bijstandskosten:
De kosten voor bijstand zijn als gevolg van corona gestegen. Of de afspraak om het macrobudget in september opnieuw te bezien dit gaat compenseren is onzeker.
- Bedrijfsvoeringskosten:
Om te anticiperen op de nieuwe situatie zijn extra kosten gemaakt. De inschatting hiervan bedraagt € 0,75 miljoen. Hiervoor is geen compensatie voorzien. De komende tijd wordt dit beeld scherper gemaakt.
- Handhaving:
Om de corona-maatregelen te handhaven zijn extra kosten gemaakt voor handhaving. Deze extra kosten passen tot nu toe binnen de hiervoor ontvangen compensatie.

Risico's

In deze programmabegroting is een nieuwe inschatting gemaakt van het risicoprofiel van de gemeente Ede. Hierin is ook het risico verhogende effect als gevolg van corona verwerkt. Ook het financiële beeld zoals opgenomen is in deze programmabegroting is hierbij betrokken en beïnvloed de omvang van het benodigde weerstandsvermogen. Onderstaand stippen wij deze aan, voor uitgebreidere toelichting zie de paragraaf weerstandsvermogen. De belangrijkste risico's zijn:

- Grondzaken.
Risico op daling prijsdaling bij 2e golf corona en diepe economische crisis.
- Lager inkomsten gemeentefonds:
Hoewel er sprake van bevrozing van het acres gedurende de huidige kabinetsperiode en opschorting van de opschalingskorting is er na afloop van deze periode nog steeds een risico van dalende inkomsten.
- Hogere bijstandskosten:
Als er sprake is van een 2e golf en/of diepe economische crisis, zullen de bijstandskosten stijgen. Op basis van landelijk prognosemodel is hier een inschatting voor gemaakt.
- Hogere kosten voor armoede- en schuldenproblematiek:
Net als bij hogere bijstandskosten zal een diepe economische crisis de kans op stijging van het gebruik van voorzieningen voor aanvullend inkomen en schulddienstverlening toenemen. Het Rijk ontwikkelt hiervoor een pakket met flankerend sociaal beleid gericht op perspectief voor mensen die hun baan verliezen.

8 Bijlagen

Bijlage 1A - Overzicht meerjarenperspectief

bedragen x € 1.000

Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
Vertrekpunt:					
Saldo Programmabegroting 2020-2023	474 V	511 V	2.575 N	2.757 N	2.757 N
Saldo Financiële Barometer 2020	1.977 V	-	-	-	-
Vrijval kapitaallasten	-	100 V	75 V	430 V	360 V
Reservering financiële problematiek	2.451 N	-	-	-	-
Meicirculaire 2020	3.400 V	3.700 V	3.700 V	1.200 V	1.000 N
Vertrekpunt voor programmabegroting	3.400 V	4.311 V	1.200 V	1.127 N	3.397 N
Knelpunten en beleidsambities (hoofdstuk 2)	-	7.547 N	6.093 N	5.097 N	4.454 N
Ombuigingen (hoofdstuk 2)	-	869 V	1.284 V	1.347 V	1.472 V
Algemene uitkering - septembercirculaire (hoofdstuk 5)	3.619 V	1.019 V	2.019 V	57 N	19 V
Actualisatie en nieuwe jaarschijf (hoofdstuk 6)	2.371 N	2.903 V	3.040 V	3.740 V	4.328 V
Vorming reserve Cofinanciering Edese Opgaven (hoofdstuk 2)	7.500 N	1.000 N	1.000 N	1.000 N	-
Saldo Programmabegroting 2021-2024	2.852 N	555 V	450 V	2.194 N	2.032 N

Knelpunten, beleidsambities en ombuigingen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Programma 1 Maatschappelijke Voorzieningen	482 N	146 N	420 N	1.400 N
Programma 2 Preventieve Ondersteuning	15 V	185 V	185 V	185 V
Programma 3 Individuele Ondersteuning	1.910 N	2.115 N	1.995 N	1.675 N
Programma 4 Economie, Arbeidsmarkt en Mobiliteit	15 N	72 N	129 N	97 N
Programma 5 Ruimtelijke Ontwikkeling	1.246 N	1.198 N	633 N	42 V
Programma 6 Veiligheid	452 N	361 N	361 N	361 N
Programma 7 Kwaliteit Leefomgeving	664 N	609 N	89 N	11 V
Programma 8 Bestuur en Organisatie	2.589 N	1.493 N	1.308 N	313 V
Investeringsfonds Impuls Ede	335 N	-	-	-
Totaal	7.678 N	5.809 N	4.750 N	2.982 N

Algemene uitkering

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
Totaal	3.619 V	1.019 V	2.019 V	57 N	19 V

Actualisatie

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
Programma 1 Maatschappelijke Voorzieningen	126 N	738 V	175 V	175 V	175 V
Programma 2 Preventieve Ondersteuning	187 V	180 V	180 V	180 V	180 V
Programma 3 Individuele Ondersteuning	50 V	-	-	-	-
Programma 4 Economie, Arbeidsmarkt en Mobiliteit	100 N	-	-	-	127 V
Programma 5 Ruimtelijke Ontwikkeling	396 N	85 N	85 N	85 N	85 N
Programma 6 Veiligheid	175 V	-	-	-	15 N
Programma 7 Kwaliteit Leefomgeving	605 N	-	-	-	224 N
Programma 8 Bestuur en Organisatie	1.556 N	2.070 V	2.770 V	3.470 V	4.170 V
Totaal	2.371 N	2.903 V	3.040 V	3.740 V	4.328 V

Bijlage 1B - Totaaloverzicht programmaplannen

De cijfers in deze tabel komen overeen met de cijferblokkjes van de derde W-vragen uit de programma's die in hoofdstuk 4 zijn behandeld. De raad stelt op dit niveau per programma de budgetten vast met uitzondering van programma 1 en 3. In de financiële verordening is vastgelegd dat voor die programma's de budgetten worden geautoriseerd op productgroep. Gemakshalve wordt voor die programma's verwezen naar de onderverdeling in hoofdstuk 4.

bedragen x € 1.000

Programma	Begroting		Meerjarenraming	
	2021	2022	2023	2024
01 Maatschappelijke voorzieningen				
Lasten	23.634 N	23.334 N	23.056 N	23.029 N
Baten	187 V	187 V	187 V	187 V
Saldo	23.447 N	23.148 N	22.869 N	22.842 N
Storting reserves	248 N	247 N	247 N	246 N
Onttrekking reserves	569 V	521 V	323 V	293 V
Resultaat	23.126 N	22.874 N	22.793 N	22.796 N
02 Preventieve ondersteuning				
Lasten	28.473 N	27.929 N	27.944 N	27.944 N
Baten	4.372 V	4.372 V	4.372 V	4.372 V
Saldo	24.101 N	23.556 N	23.572 N	23.572 N
Storting reserves	720 N	720 N	720 N	720 N
Onttrekking reserves	685 V	517 V	517 V	516 V
Resultaat	24.136 N	23.760 N	23.775 N	23.775 N
03 Individuele ondersteuning				
Lasten	129.285 N	125.339 N	125.356 N	125.204 N
Baten	27.449 V	27.282 V	27.472 V	27.472 V
Saldo	101.836 N	98.058 N	97.884 N	97.732 N
Storting reserves	184 N	247 N	248 N	248 N
Onttrekking reserves	2.068 V	66 V	66 V	66 V
Resultaat	99.952 N	98.239 N	98.066 N	97.914 N
04 Economie en Mobiliteit				
Lasten	13.909 N	25.456 N	19.280 N	19.179 N
Baten	9.443 V	21.753 V	15.481 V	15.375 V
Saldo	4.466 N	3.704 N	3.799 N	3.804 N
Storting reserves	5 N	5 N	5 N	5 N
Onttrekking reserves	1.760 V	413 V	336 V	280 V
Resultaat	2.711 N	3.296 N	3.468 N	3.528 N
05 Ruimtelijke ontwikkeling				
Lasten	72.891 N	94.875 N	61.612 N	40.424 N
Baten	63.332 V	84.172 V	45.295 V	30.267 V
Saldo	9.559 N	10.703 N	16.317 N	10.157 N
Storting reserves	10.373 N	39.455 N	12.664 N	4.914 N
Onttrekking reserves	10.718 V	41.225 V	20.109 V	6.551 V
Resultaat	9.213 N	8.934 N	8.872 N	8.521 N
06 Veiligheid				
Lasten	12.525 N	11.871 N	11.751 N	11.750 N
Baten	949 V	389 V	389 V	389 V

Saldo	11.576 N	11.482 N	11.362 N	11.361 N
Storting reserves	N	N	N	N
Onttrekking reserves	241 V	135 V	N	N
Resultaat	11.335 N	11.347 N	11.362 N	11.361 N
07 Kwaliteit leefomgeving				
Lasten	31.883 N	32.243 N	32.288 N	32.549 N
Baten	14.375 V	14.584 V	14.526 V	14.825 V
Saldo	17.509 N	17.660 N	17.762 N	17.724 N
Storting reserves	2.113 N	2.154 N	2.025 N	2.050 N
Onttrekking reserves	1.150 V	730 V	522 V	488 V
Resultaat	18.471 N	19.084 N	19.265 N	19.286 N
08 Bestuur en Organisatie				
Lasten	65.729 N	70.994 N	72.112 N	75.624 N
Baten	260.639 V	255.970 V	255.357 V	256.218 V
Saldo	194.910 V	184.975 V	183.245 V	180.594 V
Storting reserves	18.485 N	10.104 N	7.850 N	6.574 N
Onttrekking reserves	12.522 V	12.661 V	12.207 V	13.161 V
Resultaat	188.946 V	187.532 V	187.601 V	187.181 V
Totaal				
Lasten	378.331 N	412.043 N	373.400 N	355.703 N
Baten	380.746 V	408.708 V	363.080 V	349.106 V
Saldo	2.415 V	3.335 N	10.320 N	6.597 N
Storting reserves	32.128 N	52.933 N	23.759 N	14.758 N
Onttrekking reserves	29.713 V	56.268 V	34.079 V	21.355 V
Resultaat	0 N	0 N	0 N	0 N

Bijlage 1C - Historisch overzicht actuele begroting 2020

bedragen x € 1.000

Programma	Begroting 2020	Actuele begroting 2020
01 Maatschappelijke voorzieningen		
Lasten	23.325 N	24.449 N
Baten	428 V	428 V
Saldo	22.897 N	24.021 N
Storting reserves	263 N	264 N
Onttrekking reserves	501 V	2.564 V
Saldo resultaat	22.660 N	21.721 N
02 Preventieve ondersteuning		
Lasten	27.522 N	29.530 N
Baten	3.307 V	4.549 V
Saldo	24.215 N	24.982 N
Storting reserves	594 N	273 N
Onttrekking reserves	440 V	1.246 V
Saldo resultaat	24.368 N	24.008 N
03 Individuele ondersteuning		
Lasten	133.857 N	159.282 N
Baten	27.632 V	46.545 V
Saldo	106.226 N	112.737 N
Storting reserves	1.792 N	598 N
Onttrekking reserves	1.327 V	2.858 V
Saldo resultaat	106.690 N	110.477 N
04 Economie en Mobiliteit		
Lasten	20.268 N	18.057 N
Baten	15.341 V	13.730 V
Saldo	4.927 N	4.327 N
Storting reserves	8 N	53 N
Onttrekking reserves	3.694 V	1.793 V
Saldo resultaat	1.242 N	2.587 N
05 Ruimtelijke ontwikkeling		
Lasten	66.482 N	70.099 N
Baten	56.558 V	55.661 V
Saldo	9.923 N	14.439 N
Storting reserves	14.082 N	18.553 N
Onttrekking reserves	13.000 V	23.619 V
Saldo resultaat	11.006 N	9.373 N
06 Veiligheid		
Lasten	12.861 N	13.036 N
Baten	1.588 V	1.588 V
Saldo	11.273 N	11.448 N
Storting reserves	N	N
Onttrekking reserves	313 V	348 V
Saldo resultaat	10.960 N	11.100 N
07 Kwaliteit leefomgeving		
Lasten	32.889 N	33.935 N

Baten	14.476 V	14.232 V
Saldo	18.413 N	19.703 N
Storting reserves	2.016 N	2.016 N
Onttrekking reserves	1.917 V	2.375 V
Saldo resultaat	18.512 N	19.344 N
08 Bestuur en Organisatie		
Lasten	54.156 N	66.152 N
Baten	248.788 V	262.484 V
Saldo	194.632 V	196.332 V
Storting reserves	18.885 N	22.511 N
Onttrekking reserves	19.692 V	24.789 V
Saldo resultaat	195.439 V	198.610 V
Totaal		
Lasten	371.361 N	414.540 N
Baten	368.119 V	399.216 V
Saldo	3.242 N	15.323 N
Storting reserves	37.640 N	44.269 N
Onttrekking reserves	40.882 V	59.592 V
Saldo resultaat	0 N	0 N

Bijlage 1D - Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Conform artikel 8 lid 5 van de BBV dient een overzicht algemene dekkingsmiddelen te worden opgenomen in de begroting en de jaarrekening.

Algemene dekkingsmiddelen		bedragen x € 1.000
Overzicht algemene dekkingsmiddelen 2021		Begroting
Algemene uitkering		199.819
Bespaarde rente		2.639
Onvoorzien		100
Dividend BNG		299
Dividend ACV		260
OZB		25.631
Hondenbelasting		368
Toeristenbelasting		1.145
Forensenbelasting		766
Totaal		231.027

Overzicht incidentele baten en lasten

Een andere manier van benaderen en presenteren

Het overzicht van incidentele baten en lasten helpt de gebruiker in zijn oordeelsvorming over de wettelijke vereiste van structureel en reëel evenwicht van de begroting. Met ingang van deze begroting hebben wij gekozen voor een andere presentatie die meer aansluit bij de bedoeling van de verslaggevingsregels. Hiermee geven we ook opvolging aan een advies van de accountant bij de programmarekening. Ede omarmt het principe dat structurele lasten door structurele baten moeten worden gedekt. Incidentele lasten mogen wel door structurele baten worden gedekt maar niet andersom.

Een aandachtspunt bij het interpreteren van deze financiële informatie is de aard van baten en lasten. Vanuit het uitgangspunt dat de uitvoering van de taakvelden zich over de lengte van jaren uitstrekt, volgt de conclusie dat alle baten en lasten in principe structureel van aard zijn. In de praktijk komen echter zowel in de begroting als in de rekening incidentele baten en lasten voor. Veelal wordt dit veroorzaakt door eenmalige gebeurtenissen/besluiten die zowel onverwacht als voorzien kunnen zijn. Deze beïnvloeden het structureel en reëel begrotingsevenwicht. Pas na het elimineren van deze posten ontstaat het structurele begrotingssaldo.

Strak omliggende definities van het onderscheid tussen structureel of incidenteel zijn niet voorhanden. Over het begrip 'incidenteel' kan verschil van interpretatie ontstaan. Vandaar dat de Commissie BBV adviseert om in de financiële verordening een bedrag op te nemen vanaf welke omvang de incidentele baten en lasten afzonderlijk gespecificeerd moeten worden. Bij een eerstvolgende update van de verordening besteden we hier aandacht aan. Voor nu volstaan we met een zo goed mogelijke toelichting op de posten die we incidenteel beschouwen.

Overzicht van incidentele baten en lasten

	bedragen x € 1.000			
	2021	2022	2023	2024
Saldo lasten -/- baten - startpunt begroting	-555	-450	2.194	2.032
Af: Incidentele lasten - programma's	-15.311	-12.810	-7.215	-3.683
Bij: Incidentele baten - programma's	16.066	9.906	6.177	3.560
Af: Incidentele lasten - nieuw beleid	-1.806	-1.000	-1.000	0
	-1.606	-4.354	156	1.909
Af: Incidentele toevoeging aan reserves	-18.235	-42.781	-15.122	-7.403
Bij: Incidentele onttrekking aan reserves	18.442	44.617	22.462	8.726
Structureel saldo van de begroting	-1.399	-2.518	7.496	3.232

Een min in de telling geeft aan dat er meer structurele baten zijn dan structurele lasten: structureel begrotingsevenwicht. We zien dat we voor de begroting en het eerste jaar van de meerjarenraming aan deze vereiste voldoen. De boekhoudregels zeggen dat reserves in de basis een incidenteel karakter hebben. In de meerjarenraming van 2023 en 2024 zien we de invloed van de besteding van de reserve Spoorzone voor afgerond € 8 miljoen respectievelijk € 3 miljoen in het saldo van de reservemutaties. De bestedingen die hiertegenover staan, worden verondersteld onderdeel te zijn van het startsaldo van baten en lasten.

Incidentele baten en lasten - programma's

Uit een beoordeling van de baten op productniveau is naar voren gekomen dat bijna alle baten berusten op structureel bestaand beleid. Een uitzondering hierop zijn de precariobaten ad € 6 miljoen en bestedingen via het investeringsfonds die na 2021 niet meer geheven mogen worden. De overige incidentele baten en lasten worden voornamelijk veroorzaakt door inkomende en uitgaande gelden voor de Regiodeal waarvan Ede penvoerder is.

Incidentele baten en lasten - nieuw beleid (hoofdstuk 2)

Het woord 'knelpunt' draagt in zich dat we deze beschouwen als bijstellingen van budgetten in ons bestaande beleid. Hoewel aan sommige knelpunten niet voor alle jaren geld is toegekend, worden ze in de nieuwe benadering wel als structureel gezien. Uitzondering hierop zijn de toekenning van € 81.000 in 2021 voor extra onderhoud van Rijksmonumentale molens en de verkabeling van de hoogspanningsleiding in 2021 van € 125.000.

Lastiger is het om de grens tussen structureel in incidenteel te trekken bij de beleidsambities. Des te belangrijker is het om de posten die we als incidenteel aanmerken te benoemen:

- Sportakkoord ad € 250.000 in 2021.
- Leefbare wijken ad € 350.000 in 2021.
- Vorming reserve cofinanciering voor € 1 miljoen in de jaren 2021 tot en met 2024.

Voor onderstaande beleidsambities is vanaf 2021 voor twee of drie jaar geld vrij gemaakt. Ondanks dat het geld niet voor alle jaren in de periode tot en met 2024 beschikbaar komt, beschouwen we deze ambities volgens de BBV wel als structureel:

- Klimaatadaptatie, totaal € 805.000.
- Ruimtelijke strategie Ede € 650.000.
- Impuls transitie en natuurversterking € 900.000.
- Ede Energieneutraal € 620.000.

De ombuigingen hebben allemaal een structureel karakter.

Incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

De basisgedachte is dat alle mutaties in de reserve een incidenteel karakter hebben. Uit de telling van de reservestortingen en de onttrekkingen in de acht programma's zijn de mutaties geëlimineerd van de reserves die een structureel karakter hebben. Het gaat om onderstaande groepen van reserves:

- Reserves die we aanhouden ter egalisatie van kapitaallasten in de begroting.
- Reserves die we aanhouden ter egalisatie van tarieven (riool, afval, begraven).
- Bedrijfsmiddelenreserves, die gedeeltelijk kenmerkt van egalisatie van kapitaallasten bezitten.
- Reserves die we als bron in stand houden en waarvan we de rentebaten inzetten in de begroting.

Bijlage 1E - Overzicht kosten per taakveld

bedragen x € 1.000

Taakveld-programma	2021		2022		2023		2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
01 Bestuur	-9.915	14.436	-9.906	14.427	-6.177	10.699	-3.560	8.081
08 Bestuur en Organisatie	-9.915	14.436	-9.906	14.427	-6.177	10.699	-3.560	8.081
010 Mutaties reserves	-29.713	32.128	-56.268	52.921	-34.079	23.747	-21.355	14.746
01 Maatschappelijke voorzieningen	-569	248	-521	247	-323	247	-293	246
02 Preventieve ondersteuning	-685	720	-517	720	-517	720	-516	720
03 Individuele ondersteuning	-2.068	184	-66	247	-66	248	-66	248
04 Economie en Mobiliteit	-1.760	5	-413	5	-336	5	-280	5
05 Ruimtelijke ontwikkeling	-10.718	10.373	-41.225	39.443	-20.109	12.651	-6.551	4.902
06 Veiligheid	-241	0	-135	0	0	0	0	0
07 Kwaliteit leefomgeving	-1.150	2.113	-730	2.154	-522	2.025	-488	2.050
08 Bestuur en Organisatie	-12.522	18.485	-12.661	10.104	-12.207	7.850	-13.161	6.574
02 Burgerzaken	-2.005	2.670	-2.005	2.670	-2.005	2.670	-2.005	2.671
08 Bestuur en Organisatie	-2.005	2.670	-2.005	2.670	-2.005	2.670	-2.005	2.671
03 Beheer overige gebouwen en grond	-3.062	3.001	-3.061	3.148	-3.059	2.983	-2.977	2.905
08 Bestuur en Organisatie	-3.062	3.001	-3.061	3.148	-3.059	2.983	-2.977	2.905
04 Overhead	-5.294	35.358	-5.294	35.203	-5.294	34.701	-5.294	34.691
08 Bestuur en Organisatie	-5.294	35.358	-5.294	35.203	-5.294	34.701	-5.294	34.691
05 Treasury	-2.013	753	-1.724	754	-1.027	618	-540	512
08 Bestuur en Organisatie	-2.013	753	-1.724	754	-1.027	618	-540	512
061 OZB woningen	-14.875	1.281	-14.875	1.338	-14.875	1.338	-14.875	1.338
08 Bestuur en Organisatie	-14.875	1.281	-14.875	1.338	-14.875	1.338	-14.875	1.338
062 OZB niet- woningen	-11.181	440	-11.181	458	-11.181	458	-11.181	458
08 Bestuur en Organisatie	-11.181	440	-11.181	458	-11.181	458	-11.181	458
063 Parkeerbelasting	-1.482	0	-1.493	0	-1.493	0	-1.493	0
04 Economie en Mobiliteit	-1.482	0	-1.493	0	-1.493	0	-1.493	0
064 Belastingen overig	-6.519	103	-368	5	-368	5	-368	5
08 Bestuur en Organisatie	-6.519	103	-368	5	-368	5	-368	5
07 Alg.uitkering en ov.uitkeur.gem.fon	-200.379	0	-201.614		-204.778		-208.126	0
06 Veiligheid	-560	0	0	0	0	0	0	0
08 Bestuur en Organisatie	-199.819	0	-201.614	0	-204.778	0	-208.126	0
08 Overige baten en lasten	-10	2.762	-10	8.168	-660	13.717	-1.360	20.116
08 Bestuur en Organisatie	-10	2.762	-10	8.168	-660	13.717	-1.360	20.116
11 Crisisbeheersing en brandweer	-17	7.412	-17	7.351	-17	7.230	-17	7.229
06 Veiligheid	-6	7.442	-6	7.352	-6	7.232	-6	7.230
08 Bestuur en Organisatie	-11	-30	-11	-1	-11	-2	-11	-2
12 Openbare orde en veiligheid	-383	4.523	-383	4.519	-383	4.519	-383	4.519
06 Veiligheid	-383	4.523	-383	4.519	-383	4.519	-383	4.519
21 Verkeer en vervoer	-1.396	12.342	-1.377	12.768	-1.377	13.239	-1.377	13.306
04 Economie en Mobiliteit	-5	2.014	-5	2.148	-5	2.265	-5	2.274
07 Kwaliteit leefomgeving	-1.391	10.328	-1.372	10.620	-1.372	10.974	-1.372	11.032
08 Bestuur en Organisatie	0	0	0	0	0	0	0	0
22 Parkeren	-10	787	-10	778	-10	862	-10	839
04 Economie en Mobiliteit	-10	787	-10	778	-10	862	-10	839
08 Bestuur en Organisatie	0	0	0	0	0	0	0	0
31 Economische ontwikkeling	0	2.487	0	1.909	0	1.804	0	1.828
04 Economie en Mobiliteit	0	1.881	0	1.441	0	1.336	0	1.361

05 Ruimtelijke ontwikkeling	0	606	0	468	0	467	0	467
32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-7.559	8.554	-19.858	20.416	-13.586	14.143	-13.480	14.031
04 Economie en Mobiliteit	-7.559	8.554	-19.858	20.416	-13.586	14.143	-13.480	14.031
33 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	-23	123	-23	123	-23	123	-23	123
04 Economie en Mobiliteit	-23	123	-23	123	-23	123	-23	123
34 Economische promotie	-2.222	859	-2.222	862	-2.222	862	-2.222	862
04 Economie en Mobiliteit	-311	471	-311	471	-311	471	-311	471
08 Bestuur en Organisatie	-1.911	388	-1.911	391	-1.911	391	-1.911	391
42 Onderwijshuisvesting	-265	6.140	-249	6.427	-249	6.438	-249	6.431
01 Maatschappelijke voorzieningen	-30	6.432	-30	6.736	-30	6.746	-30	6.749
08 Bestuur en Organisatie	-235	-292	-219	-310	-219	-308	-219	-319
43 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-4.146	7.766	-4.146	7.716	-4.146	7.716	-4.146	7.716
02 Preventieve ondersteuning	-3.309	4.949	-3.309	4.949	-3.309	4.949	-3.309	4.949
03 Individuele ondersteuning	-836	2.779	-836	2.729	-836	2.729	-836	2.729
05 Ruimtelijke ontwikkeling	0	38	0	38	0	38	0	38
51 Sportbeleid en activering	0	8.055	0	7.541	0	7.500	0	7.500
01 Maatschappelijke voorzieningen	0	8.055	0	7.541	0	7.500	0	7.500
52 Sportaccommodaties	-2.346	2.019	-2.357	2.015	-2.357	2.012	-2.357	1.946
08 Bestuur en Organisatie	-2.346	2.019	-2.357	2.015	-2.357	2.012	-2.357	1.946
53 Cultuurpresentatie, productie en part	-777	5.258	-767	4.985	-767	4.970	-767	4.940
01 Maatschappelijke voorzieningen	0	4.041	0	3.878	0	3.763	0	3.733
08 Bestuur en Organisatie	-777	1.217	-767	1.107	-767	1.207	-767	1.207
54 Musea	-73	1.479	-73	1.464	-73	1.447	-73	1.448
01 Maatschappelijke voorzieningen	-73	1.479	-73	1.464	-73	1.447	-73	1.448
55 Cultureel erfgoed	-92	558	-92	645	-92	529	-92	529
01 Maatschappelijke voorzieningen	-83	514	-83	601	-83	485	-83	485
08 Bestuur en Organisatie	-9	45	-9	45	-9	45	-9	45
56 Media		3.114		3.114		3.114		3.114
01 Maatschappelijke voorzieningen		3.114		3.114		3.114		3.114
57 Openbaar groen en (openlucht) recrea	-570	10.261	-530	10.146	-430	9.926	-430	9.922
05 Ruimtelijke ontwikkeling	-116	250	-116	246	-116	247	-116	249
07 Kwaliteit leefomgeving	-441	9.998	-401	9.888	-301	9.667	-301	9.661
08 Bestuur en Organisatie	-12	12	-12	12	-12	12	-12	12
61 Samenkracht en burgerparticipatie	-580	11.056	-580	10.897	-580	10.913	-580	10.913
02 Preventieve ondersteuning	-34	10.561	-34	10.402	-34	10.418	-34	10.418
08 Bestuur en Organisatie	-546	495	-546	494	-546	495	-546	495
62 Wijkteams	-67	5.558	-67	5.558	-67	5.558	-67	5.558
02 Preventieve ondersteuning	-51	5.535	-51	5.535	-51	5.535	-51	5.535
08 Bestuur en Organisatie	-16	24	-16	24	-16	24	-16	24
63 Inkomensregelingen	-24.828	33.432	-24.828	33.418	-24.828	33.271	-24.828	33.273
03 Individuele ondersteuning	-24.828	32.897	-24.828	32.882	-24.828	32.733	-24.828	32.733
05 Ruimtelijke ontwikkeling	0	425	0	425	0	425	0	425
07 Kwaliteit leefomgeving	0	95	0	96	0	98	0	100
08 Bestuur en Organisatie	0	15	0	15	0	15	0	15
64 Begeleide participatie	-119	9.109	-66	8.726	-56	8.424	-56	7.996
03 Individuele ondersteuning	-119	9.109	-66	8.726	-56	8.424	-56	7.996
65 Arbeidsparticipatie	-31	5.489	-31	5.934	-31	6.044	-31	6.320
03 Individuele ondersteuning	-31	5.489	-31	5.934	-31	6.044	-31	6.320
66 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	2.521	0	2.509	0	2.504	0	2.504
03 Individuele ondersteuning	0	2.521	0	2.509	0	2.504	0	2.504
671 Maatwerkdienstverlening 18+	-689	23.903	-694	21.718	-685	21.118	-685	21.118

03 Individuele ondersteuning	-689	23.903	-694	21.718	-685	21.118	-685	21.118
672 Maatwerkdienstverlening 18-	0	29.047	0	28.514	0	28.527	0	28.527
03 Individuele ondersteuning	0	29.047	0	28.514	0	28.527	0	28.527
681 Geescaleerde zorg 18+	-2.005	24.320	-1.885	22.854	-2.095	23.804	-2.095	23.804
02 Preventieve ondersteuning	-978	2.975	-978	2.722	-978	2.722	-978	2.722
03 Individuele ondersteuning	-946	21.260	-826	20.047	-1.036	20.997	-1.036	20.997
08 Bestuur en Organisatie	-81	85	-81	85	-81	85	-81	85
682 Geescaleerde zorg 18-	0	2.279	0	2.279	0	2.279	0	2.279
03 Individuele ondersteuning	0	2.279	0	2.279	0	2.279	0	2.279
71 Volksgezondheid	0	4.454	0	4.321	0	4.321	0	4.321
02 Preventieve ondersteuning	0	4.454	0	4.321	0	4.321	0	4.321
72 Riolering	-11.323	10.221	-11.591	10.391	-11.634	10.289	-11.933	10.525
07 Kwaliteit leefomgeving	-11.323	10.221	-11.591	10.391	-11.634	10.289	-11.933	10.525
73 Afval	-12.160	11.142	-12.262	11.437	-13.129	12.232	-13.231	12.427
05 Ruimtelijke ontwikkeling	-12.119	11.008	-12.221	11.303	-13.088	12.098	-13.190	12.293
07 Kwaliteit leefomgeving	-41	133	-41	133	-41	133	-41	133
74 Milieubeheer	-40	2.363	-40	1.859	-40	1.588	-40	1.583
05 Ruimtelijke ontwikkeling	-40	2.363	-40	1.859	-40	1.588	-40	1.583
75 Begraafplaatsen en crematoria	-1.178	1.077	-1.178	1.086	-1.178	1.099	-1.178	1.069
07 Kwaliteit leefomgeving	-1.178	1.076	-1.178	1.084	-1.178	1.097	-1.178	1.068
08 Bestuur en Organisatie	0	2	0	2	0	2	0	2
81 Ruimtelijke ordening	-7.802	12.037	-37.244	43.164	-9.873	21.869	-2.840	8.437
04 Economie en Mobiliteit	-53	77	-53	77	-53	77	-53	77
05 Ruimtelijke ontwikkeling	-7.749	11.928	-37.191	43.056	-9.820	21.761	-2.787	8.329
07 Kwaliteit leefomgeving	0	31	0	31	0	31	0	31
82 Grondexploitatie (niet-bedrijfventer)	-39.570	39.962	-30.869	30.879	-18.488	18.390	-10.397	10.443
05 Ruimtelijke ontwikkeling	-39.570	39.402	-30.869	30.879	-18.488	18.390	-10.397	10.443
06 Veiligheid	0	560	0	0	0	0	0	0
83 Wonen en bouwen	-3.740	7.818	-3.738	7.560	-3.746	7.556	-3.739	7.556
04 Economie en Mobiliteit	0	2	0	2	0	2	0	2
05 Ruimtelijke ontwikkeling	-3.737	6.870	-3.735	6.614	-3.743	6.610	-3.736	6.609
08 Bestuur en Organisatie	-3	946	-3	944	-3	945	-3	945
Eindtotaal	-410.459	410.459	-464.976	464.976	-397.159	397.159	-370.460	370.460

Bijlage 1F - Geprognosticeerde balans 2021-2024

bedragen x € 1.000

	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2023	Prognose 2024
	Boekwaarde	Boekwaarde	Boekwaarde	Boekwaarde	Boekwaarde
	01-01-2020	01-01-2021	01-01-2022	01-01-2023	01-01-2024
Immateriële vaste activa	1.893	2.132	2.014	1.885	1.686
Materiële vaste activa economisch nut	209.604	273.351	326.573	305.984	252.476
Materiële vaste activa economisch nut, met mogelijke heffing ter bestrijding van de kosten	11.853	200	200	200	0
Materiële vaste activa maatschappelijk nut	77.606	18.718	20.972	17.939	34.297
Financiële vaste activa	80.227	70.105	67.796	65.411	62.809
Totaal vaste activa	381.183	364.506	417.555	391.419	351.268
Vorraden	54.302	50.104	43.778	36.524	37.767
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	13.942	16.085	16.085	16.085	16.085
Liquide middelen	4.008	2.039	2.039	2.039	2.039
Overlopende activa	39.511	34.635	34.635	34.635	34.635
Totaal vlottende activa	111.763	102.863	96.536	89.282	90.525
Totaal Activa	492.946	467.369	514.091	480.702	441.793
Eigen vermogen	99.946	96.703	98.300	87.614	80.714
Voorzieningen	43.795	41.329	31.128	25.926	32.307
Vaste schulden met een looptijd ≥ 1 jaar	223.999	216.899	293.637	281.701	249.477
Totaal vaste passiva	367.740	354.931	423.064	395.241	362.498
Vlottende schulden met een looptijd < 1 jr.	45.313	40.819	40.219	44.819	44.819
Overlopende passiva	42.063	37.143	16.332	6.166	0
Overige overlopende passiva	37.830	34.476	34.476	34.476	34.476
Totaal vlottende passiva	125.206	112.438	91.026	85.460	79.295
Totaal Passiva	492.946	467.368	514.091	480.701	441.793

Bijlage 2 - Meerjarenoverzicht reserves

Progr.	Res.	I/S	Nr.	Naam reserve	Boekwaarde 01-01-2020	Resultaat- bestemming vorig jaar	Boekwaarde 01-01 na resultaat- bestemming	Rente	Bij	Af	Afschrij- vings- bijdrage	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2024
1	OBR	I	R430	Onderwijs - Huisvesting	1.781.143	0	1.781.143	0	0	-1.781.143	0	0	0	0	0	0
1	OBR	I	R440	Cultuur	405.218	0	405.218	0	56.887	-153.000	0	309.105	252.992	221.879	160.766	129.653
1	OBR	I	R441	Kunst en Cultuur - Ontwikkelfonds	235.564	0	235.564	7.067	3.205	-110.000	0	135.836	131.418	126.923	122.349	117.695
1	OBR	I	R442	Kunstaankopen	406.368	0	406.368	0	50.000	-158.620	0	297.748	80.248	248	37.748	75.248
1	OBR	I	R443	Monumenten	207.245	0	207.245	0	120.000	-204.000	0	123.245	128.245	83.245	84.345	85.445
1	ERK	S	R647	Sporthall Ut Sporthuus	848.911	0	848.911	25.467	0	0	-47.387	826.991	800.446	773.435	745.953	717.989
1	ERK	S	R660	Museum Oud Lunteren	33.211	0	33.211	996	0	0	-1.629	32.578	31.778	30.964	30.135	29.292
1	ERK	S	R661	Kijk- en Luistermuseum	21.403	0	21.403	642	0	0	-2.013	20.032	18.517	16.976	15.408	13.811
2	OBR	I	R433	Onderwijs - Achterstandsbeleid	1.786.819	76.000	1.862.819	0	-72.471	-901	0	1.789.447	1.971.976	2.154.505	2.337.034	2.519.563
3	OBR	I	R439	Legaat van Lagen	397.395	0	397.395	11.922	0	-11.922	0	397.395	392.428	387.461	382.494	377.527
3	OBR	I	R453	Inburgering	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	OBR	I	R456	Arbeidsmarkt Regio Foodvalley	1.488.392	0	1.488.392	0	0	0	0	1.488.392	1.488.392	1.488.392	1.488.392	1.488.392
3	OBR	I	R460	Maatschappelijke opvang	2.495.703	0	2.495.703	0	160.000	-440.000	0	2.215.703	2.178.703	2.141.703	2.104.703	2.067.703
3	OBR	I	R461	Vrouwenopvang/aanpak ouderen mishandeling	337.500	0	337.500	0	0	-234.200	0	103.300	123.700	144.100	164.500	184.900
3	OBR	S	R462	Beschermd Wonen	2.140.526	0	2.140.526	0	210.000	-800.000	0	1.550.526	-71.474	157.526	387.526	617.526
3	OBR	I	R463	Fonds impuls Sociaal Domein	1.024.098	0	1.024.098	0	559.403	-1.203.098	0	380.403	0	0	0	0
4	OBR	I	R411	Parkeren	248.789	0	248.789	0	0	-52.116	0	196.673	196.673	196.673	196.673	196.673
4	ERK	S	R681	Kapitaallasten Verkeer	230.186	0	230.186	6.906	0	0	-13.062	224.030	217.874	211.718	205.562	199.406
4	ERK	S	R682	Kapitaallasten Parkeren	129.996	0	129.996	3.900	45.116	0	-7.413	171.599	165.176	158.754	152.331	145.908
5	BR	S	R300	Afval	3.276.485	0	3.276.485	0	0	-1.053.308	0	2.223.177	1.911.724	1.407.267	974.807	449.343
5	OBR	I	R470	Veluwe Poort - Spoorzone Ede	13.665.071	0	13.665.071	409.952	4.815.399	-9.405.304	0	9.485.118	9.926.108	10.374.815	2.623.971	0
5	OBR	I	R471	Veluwe Poort - Parklaan	2.668.898	0	2.668.898	80.067	5.167.430	-7.916.394	0	1	851.016	14.894	15.142	213.224
5	OBR	I	R475	Landschapsfonds	58.258	0	58.258	0	115.000	-50.000	0	123.258	188.258	253.258	318.258	383.258
5	OBR	I	R477	Starters- en doorstromers	2.194.143	0	2.194.143	65.824	175.000	-235.000	0	2.199.967	2.183.466	2.166.677	2.149.594	2.137.212
5	OBR	I	R480	Bodemsanering	281.318	0	281.318	0	82.000	-178.000	0	185.318	206.318	227.318	248.318	274.318
5	ERK	S	R680	Structuurvisie Buitengebied	330.652	0	330.652	9.920	0	0	-4.695	335.877	315.274	294.656	274.022	253.262

5	ERK	S	R683	R&T route structuren	210.962	0	210.962	6.329	0	-3.685	0	213.606	189.719	164.101	138.473	112.833
5	BRG	I	R700	Grondbedrijf	0	0	0	0	1.747.750	-715.000	0	1.032.750	1.798.694	2.274.638	2.593.249	2.620.110
6	OBR	I	R400	Overgangsrecht FLO	888.385	294.000	1.182.385	0	0	-313.109	0	869.276	628.408	493.343	493.343	493.343
7	OBR	I	R416	Begraven	571.682	0	571.682	0	0	-114.190	0	457.492	348.523	230.853	100.704	0
7	OBR	I	R417	Groot onderhoud openbare ruimte	2.502.670	0	2.502.670	0	0	-486.469	0	2.016.201	2.016.201	2.016.201	2.016.201	2.016.201
7	OAR	S	R418	Bomenfonds	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7	ERK	S	R605	Riolering buitengebied	6.773.871	0	6.773.871	203.216	0	0	-697.143	6.279.944	5.786.016	5.292.089	5.009.845	4.727.601
8	AR	I	R100	Algemene reserve	17.147.126	2.707.056	19.854.182	0	15.127.882	-11.264.000	0	23.718.064	29.007.534	30.489.569	29.648.005	26.533.279
8	OAR	S	R200	Algemene reserve - Begroting	6.620.841	0	6.620.841	198.625	0	-198.625	0	6.620.841	6.538.081	6.455.321	6.372.561	6.289.801
8	OAR	S	R201	Algemene reserve - Rente begroting	9.656.273	0	9.656.273	289.689	0	-289.689	0	9.656.273	9.535.569	9.414.865	9.294.161	9.173.457
8	OBR	I	R491	Lokale arbeidsvoorwaarden	156.705	0	156.705	0	102.000	-202.000	0	56.705	56.705	56.705	56.705	56.705
8	OBR	I	R492	BTW - Compensatiefonds	800.828	0	800.828	0	3.567.266	-3.207.241	0	1.160.853	1.922.227	2.733.601	3.424.975	4.146.349
8	OBR	I	R495	Overlopende verplichtingen	904.388	6.589.000	7.493.388	0	0	-6.981.000	0	512.388	512.388	512.388	512.388	512.388
8	OBR	I	R499	Investeringsfonds Impuls Ede	1.991.422	0	1.991.422	0	9.401.304	-6.574.108	0	4.818.618	4.073.117	1.169.391	131.560	8.854
8	PBR	I	R500	Bedrijfsmiddelen - Personeel	2.493.617	0	2.493.617	0	88.442	-1.356.189	0	1.225.870	1.155.037	1.155.037	1.155.037	1.155.037
8	PBR	I	R501	Bedrijfsmiddelen - Kapitaallasten	104.909	0	104.909	3.147	99.723	-84.182	0	123.597	220.081	274.480	275.819	277.138
8	PBR	I	R502	Bedrijfsmiddelen - Algemeen	4.370.973	0	4.370.973	131.129	7.925	-9.995	0	4.500.032	4.483.488	4.467.961	4.453.484	4.439.661
8	PBR	I	R503	Bedrijfsmiddelen - Huisvesting	2.928.564	0	2.928.564	87.857	446.722	-174.004	-641.895	2.647.244	2.357.129	2.133.630	2.089.959	2.051.293
8	PBR	I	R504	Bedrijfsmiddelen - Automatisering	2.895.647	0	2.895.647	0	1.960	-731.070	-4.408	2.162.129	1.713.187	1.092.355	814.360	536.597
8	ERK	I	R621	Egalisatiereserve Kapitaallasten gemeentelijk vastgoed	12.414.321	0	12.414.321	412.032	0	0	-957.034	11.869.319	11.233.729	10.603.933	9.995.110	9.403.905
8	ERK	I	R622	Egalisatiereserve Kapitaallasten OHW	2.485.001	0	2.485.001	34.950	0	-34.950	0	2.485.001	2.470.439	2.390.877	2.377.127	2.363.377
8	ERK	S	R623	Reserve exploitatie vastgoed	732.287	0	732.287	0	201.328	0	-489.074	444.541	366.068	312.201	273.628	254.601
				Totaal	113.343.764	9.666.056	123.009.820	1.989.637	42.279.271	-56.726.512	-2.865.753	107.686.463	110.101.596	106.766.926	96.446.725	89.849.878

Reservetype	Omschrijving Reservetype
AR	Algemene reserve
BR	Bestemmingsreserve
BRG	Bestemmingsreserve grondbedrijf
ERK	Egalisatiereserve kapitaallasten
OAR	Overige algemene reserve
OBR	Overige bestemmingsreserve
PBR	Personeel- en bedrijfsreserve

Bijlage 3 - Meerjarenoverzicht voorzieningen

bedragen x € 1.000

Nr.	Omschrijving	Cat.	Progr.	1-1-2020			31-12-2020			31-12-2021			31-12-2022			31-12-2023			31-12-2024		
				Boekwaarde	Rente	Realisatie	Boekwaarde	Bij	Af	Boekwaarde	Bij	Af	Boekwaarde	Bij	Af	Boekwaarde	Bij	Af	Boekwaarde	Bij	Af
V166	Voorziening liquidatie Permar	01	3	611.443	0	0	301.441	0	118.624	191.378	0	66.200	125.178	0	55.606	69.572	0	55.606	0	13.966	
V101	Wethouderspens. en uitkeringen	01	8	6.125.045	0	0	6.125.045	0	0	6.125.045	0	0	6.125.045	0	0	6.125.045	0	0	0	6.125.045	
V147	Onderhoud Gem.vastgoedportefeuille	02	8	3.785.527	0	1.183.258	2.791.692	1.185.965	2.084.008	1.279.050	1.185.965	1.125.884	1.339.131	1.185.965	1.408.978	1.116.118	1.185.965	807.608	1.494.475		
V162	Rioolaanleg en -beheer	04	7	36.231.870	634.058	5.000.000	7.400.722	34.465.206	5.603.141	7.795.541	32.272.806	5.564.774	8.010.180	29.827.400	5.574.799	7.072.000	28.330.199	5.745.598	7.166.000	26.909.797	
				46.753.886	634.058	6.183.258	10.493.855	43.077.347	6.789.106	9.998.173	39.868.280	6.750.739	9.202.264	37.416.755	6.760.764	8.536.584	35.640.934	6.931.563	8.029.214	34.543.284	

Categorie 1 - Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Categorie 2 - Voorzieningen ter egalisering van kosten

Categorie 3 - Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is.

Categorie 4 - Voorzieningen voor bijdragen aan vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven

Categorie 5 - Correctie op de balanspost debiteuren

Bijlage 4 - Definitie kengetallen paragraaf Weerstandsvormogen

Toelichting werkwijze systematiek risico's

In iedere programmabegroting en -rekening wordt een inventarisatie gedaan van de bestaande risico's. Dit gebeurt op basis van de risico's in de database van ons risicomangementpakket Naris. De risicoprofielen worden bij elk P&C instrument geactualiseerd.

Om wildgroei te voorkomen worden alleen risico's met een financieel impact groter dan € 100.000 meegenomen in het risicoprofiel. Op dit moment kent het profiel circa 260 risico's.

De kansinschatting van de risico's gebeurt op basis van onderstaande tabel. De kansklasse-indeling in deze tabel is opgesteld in overleg met adviseurs van Naris. Gekeken wordt hoe vaak een gebeurtenis zich naar verwachting voordoet, dit wordt gekoppeld aan het bijbehorende percentage.

Voorbeeld 1:

Een risico komt naar verwachting 1 keer per 2 jaar voor. Dit betekent dat de kans dat dit risico zich voordoet 50% is.

Voorbeeld 2:

Een risico komt naar verwachting 1 keer per 5 jaar voor. Dit betekent dat de kans dat dit risico zich voordoet 30% is.

Klasse nummer	Minimaal	Maximaal	Omschrijving
1	0%	10%	< 1 keer per 10 jaar
2	10%	30%	1 keer per 5 - 10 jaar
3	30%	50%	1 keer per 2 - 5 jaar
4	50%	70%	1 keer per 1 - 2 jaar
5	70%	100%	> 1 keer per jaar

Nadat alle risico's zijn geactualiseerd en de database compleet is voert Naris een statistische toets uit (de Monte Carlo simulatie) om, met een zekerheidspercentage van 90%, tot de benodigde weerstandscapaciteit te komen.

Definitie kengetallen

Netto schuldquote

Dit kengetal geeft de verhouding tussen het vreemd vermogen en het eigen vermogen weer en geeft daarmee inzicht in het niveau van de schuldenlast.

De VNG heeft richtlijnen aangegeven voor dit kengetal; als de schulden van de gemeenten lager zijn dan het eigen vermogen (schuldquote is minder dan 100%) dan wordt dit als voldoende beschouwd, is de schuldquote hoger dan 130% dan wordt dit als onvoldoende gezien. De netto gecorrigeerde schuldquote houdt rekening met de door de gemeente doorgeleende gelden aan derden.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio laat de verhouding tussen het eigen vermogen en het totale vermogen zien en geeft daarmee aan of de gemeente aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. Hoe hoger de ratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De VNG heeft aangegeven dat een solvabiliteitsratio van minder dan 20% als onvoldoende wordt beschouwd, en een percentage van meer dan 30% als voldoende.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal structurele exploitatieruimte toont welke structurele ruimte de gemeente heeft om haar eigen lasten te dragen. Het is een maatstaf voor het verschil tussen de structurele baten en structurele lasten van de

gemeente. De bepaling gebeurt door het saldo van de structurele baten en lasten te delen door de totale baten en dit uit te drukken in een percentage. Een negatieve waarde van dit kengetal geeft dat er meer structurele lasten dan baten zijn, vice versa voor een positieve waarde. In de begroting van de gemeente Ede wordt als streefwaarde een neutrale waarde van dit kengetal nagestreefd (exclusief reservemutaties).

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (de boekwaarde van de grond) is ten opzichte van de totale jaarlijkse baten van de gemeente. Hoe lager deze ratio is hoe minder risico de gemeente loopt omtrent negatieve waardeontwikkeling van de grondpositie.

Deze boekwaarde van gronden in bezit zegt nog niets over de relatie tussen vraag en aanbod. Dit vraagt dan ook om meer uitleg dan naar voren komt uit een kengetal. Zie hiervoor de paragraaf Grondbeleid en het MPG.

Belastingcapaciteit

Het kengetal belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk van deze gemeente zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Als deze ratio zich onder de 100% bevindt is de belastingdruk lager dan gemiddeld, ligt deze erboven dan is de belastingdruk hoger dan gemiddeld.

Het bestaande beleid ziet belastingcapaciteit niet als sturingsmechanisme. Met uitzondering van inflatiecorrectie kan deze niet worden aangepast binnen de huidige afspraken. In extreme gevallen kan hierop een uitzondering worden gemaakt. In het geval van een daling van het weerstandsvermogen onder de norm mag het college verhoging van de lokale lasten opnemen in zijn verbeterplan. Conform de uitgangspunten in de nota Lokale Heffingen gaat een verhoging van de OZB gepaard met vooraf een discussie 'oud voor nieuw' en kostendekkendheid van de tarieven.

Bijlage 5 - Berekening kostendekkendheid tarieven

Tarief AFVALSTOFFENHEFFING	
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente en btw	€ 12.310.371
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	€ - 1.516.452
Netto kosten taakveld	€ 10.793.919
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief (omslag)rente	€ 120.082
BTW	€ 877.266
Totale kosten	€ 11.791.267
Opbrengst heffingen	€ 10.914.000
Dekkingspercentage	92 %

Tarief RIOOLHEFFING	
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente en btw	€ 11.349.316
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	€ -916.007
Netto kosten taakveld	€ 10.433.309
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief (omslag)rente	€ 517.692
Totale kosten	€ 10.951.000
Opbrengst heffingen	€ 10.951.000
Dekkingspercentage	100%

Verdeling dekkingspercentage RIOOLHEFFING			
	Baten verordening rioolheffing	Lasten verordening rioolheffing	Dekkings- percentage
Rioolheffing eigenaar woning	€ 5.294.000	€ 5.294.000	100%
Rioolheffing gebruik woning	€ 2.481.000	€ 2.481.000	100%
Rioolheffing gebruik niet-woning	€ 3.176.000	€ 3.176.000	100%
Totaal	€ 10.951.000	€ 10.951.000	100%

Tarief RIOOLAANSLUITRECHT	
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente en btw	227.168
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	-
Netto kosten taakveld	277.168
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief (omslag)rente	32.832
Totale kosten	260.000
Opbrengst heffingen	260.000
Dekkingspercentage	100%

Tarief LEGES BURGERZAKEN	
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente	722.371
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	-
Netto kosten taakveld	722.371
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief (omslag)rente	962.707
BTW	73.849
Totale kosten	1.758.927
Opbrengst heffingen	1.185.893
Dekkingspercentage	67%

Tarief LEGES OMGEVINGSVERGUNNINGEN	
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente	€ 2.857.979
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	-
Netto kosten taakveld	€ 2.857.979
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief (omslag)rente	€ 206.586
BTW	€ 528.896
Totale kosten	€ 3.593.461
Opbrengst heffingen	€ 3.468.000
Dekkingspercentage	97%

Tarief LEGES BESTEMMINGSPANNEN	
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente	€ 874.160
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	-
Netto kosten taakveld	€ 874.160
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief (omslag)rente	€ 493.351
BTW	€ 13.719
Totale kosten	€ 1.381.230
Opbrengst heffingen	€ 750.825
Dekkingspercentage	54%

Tarief BEGRAAFRECHTEN	
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente	€ 1.075.766
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	-
Netto kosten taakveld	€ 1.075.766
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief (omslag)rente	€ 211.294
BTW	-
Totale kosten	€ 1.287.060
Opbrengst heffingen	€ 1.178.091
Dekkingspercentage	92%

Bijlage 6 - Overzicht (Depla)beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Waarde Ede	Waarde gemeenten 100.000 - 300.000 inwoners	Bron
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2019	7,0	n.v.t.	Eigen gegevens
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2019	6,9	n.v.t.	Eigen gegevens
Apparaatskosten	Kosten per inwoner in €	2019	634	n.v.t.	Eigen begroting
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2019	17,4	n.v.t.	Eigen begroting
Overhead	% van totale lasten	2019	8,6	n.v.t.	Eigen begroting
Veiligheid					
Verwijzingen Halt	per 10.000 jongeren	2019	75	151	Stichting Halt
Misdrijven - Gewelddismisdrijven	per 1.000 inwoners	2018	4,0	5,9	CBS - Criminaliteit
Misdrijven - Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	per 1.000 inwoners	2018	5,0	6,9	CBS - Criminaliteit
Misdrijven - Diefstallen uit woning	per 1.000 inwoners	2018	3,7	2,9	CBS - Diefstallen
Misdrijven - Winkeldiefstallen	per 1.000 inwoners	2018	2,2	3,3	CBS - Diefstallen
Economie					
Functiemenging	%	2019	55,0	56,2	CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research
Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw.15 t/m 64jr	2019	150,5	139,6	LISA
Onderwijs					
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2018	1,8	2,4	DUO/Ingrado
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2018	23	23	DUO/Ingrado
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2018	1,6	2,3	DUO/Ingrado
Sport, cultuur en recreatie					
Niet-sporters	%	2016	47,6	46,6	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM
Volksgezondheid en Milieu					
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2018	90	176	CBS statistiek Huishoudelijk afval
Hernieuwbare elektriciteit	%	2018	7,9	8,3	Klimaatmonitor - Rijkswaterstaat
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing					
Gemiddelde WOZ waarde	x € 1.000	2019	263	geen data	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
Nieuw gebouwde woningen	per 1.000 woningen	2019	14,3	9,7	Basisregistraties adressen en gebouwen
Demografische druk	%	2020	75,7	63,4	CBS Statistiek Bevolking - bewerking ABF Research

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2020	654	701	COELO, Groningen
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2020	680	771	COELO, Groningen
Sociaal domein					
Banen	per 1.000 inw. van 15-64 jaar	2019	803,7	871,2	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA
Jongeren met een delict voor de rechter	%	2018	1	1	CBS Jeugd
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	%	2018	4	8	CBS Jeugd
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	%	2018	2	2	CBS Jeugd
Netto arbeidsparticipatie	%	2019	69,4	68,7	CBS - Arbeidsdeelname
Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	2e halfjaar 2019	253,9	443,1	CBS - Participatiewet
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inw. van 15-64 jaar	1e halfjaar 2018	391,9	251,6	CBS - Participatiewet
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2e halfjaar 2019	9,3	10,9	CBS Jeugd
Jongeren met jeugdbescherming	%	2e halfjaar 2019	1,0	1,2	CBS Jeugd
Jongeren met jeugdreclassering	%	2e halfjaar 2019	0,3	0,4	CBS Jeugd
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	per 10.000 inwoners	2e halfjaar 2019	570	663	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO

dinsdag 28 juli 2020

www.waarstaatjegemeente.nl

Bijlage 7 - Kerngegevens

Omschrijving	Werkelijk 01-01-2020	Verwacht 01-01-2021
Aantal inwoners	117.175	118.940
van 0 -3 jaar	5.490	5.640
van 4 -16 jaar	18.465	18.450
van 17 - 64 jaar	71.545	72.500
van 65 jaar en ouder	21.675	22.350
Aantal uitkeringsgerechtigden WWB/IOAW/IOAZ/BBZ	1.719	1.891
Aantal gerealiseerde WSW-plaatsen in arbeidsjaren	294,1	277,57

Omschrijving	Werkelijk 01-01-2020	Verwacht 01-01-2021
Oppervlakte gemeente <i>In ha.</i>	31.868	31.868
Aantal adressen <i>Gegevens afkomstig uit BAG.</i>	58.477	59.235
Aantal verblijfsobjecten met woonfunctie <i>Gegevens afkomstig uit BAG.</i>	50.729	51.331
Verblijfsobject gevormd <i>Uit een vergunningverlening ontstaat een adres met de status gevormd. Dit zal pas wijzigen als de bouw wordt gestart of is gereedgemeld.</i>	1.894	995
Verblijfsobject in gebruik <i>Een adres is actief</i>	54.914	56.903
Verblijfsobject in gebruik (niet ingemeten) <i>Op een bestaand adres is een verbouwingsvergunning verleend of de gereedmelding van een nieuwbouw is gedaan. Het adres is actief.</i>	1.646	1.148
Verbouwing verblijfsobject <i>Status verbouwing: op een bestaand adres is een verbouwingsvergunning verleend. Het adres is actief.</i>	23	189
Aantal m2 wegen: asfalt en beton <i>Aantal m2 verharde oppervlakten die in het beheer en onderhoud zijn van de gemeente Ede. * Stand september 2020.</i>	3.318.669	3.311.029*
Aantal m2 wegen: elementen <i>* Stand september 2020</i>	2.770.848	2.791.698*
Aantal m2 wegen: onverhard <i>* Stand september 2020</i>	648.917	648.917*
Aantal bomen <i>* Stand augustus 2020</i>	63.582	63.465*
Aantal m2 gazon <i>* Stand augustus 2020</i>	638.723	626.000*
Aantal m2 bermen <i>Binnenstedelijk en buitengebied. * Stand augustus 2020</i>	2.300.922	2.293.080*
Aantal m2 culturele beplantingen <i>* Stand augustus 2020</i>	450.718	450.569*
Aantal hectare bos en natuurgebied	2.467	2.467
Aantal m2 natuurlijke beplantingen	990.255	998.481*

** Stand augustus 2020*

Aantal speelplekken (exclusief trapveldjes)	240	241
Aantal speelplekken (inclusief trapveldjes)	267	268
Lengte (km) vrijvervalriolering	649,8	664,8
Lengte (km) mechanische riolering	366,5	366,5
Aantal lichtmasten	19.629	19.629
Aantal verkeersregelinstantaties	24	26*

** Stand september 2021*

Bijlage 8 - EMU saldo

Omschrijving	2020	2021	2022
	x € 1000,- Volgens realisatie tot en met sept. 2020, aangevuld met raming resterende periode	x € 1000,- Volgens begroting 2021	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2022
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-4.139	14.279	8.913
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	27.351	33.842	26.907
3. Mutatie voorzieningen	7.313	823	-6.734
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-4.197	-6.326	-7.254
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa			
Berekend EMU-saldo	-19.980	-12.413	-17.474

Bijlage 9 - Begrotingssubsidies

In deze bijlage is een overzicht opgenomen van subsidies die worden verstrekt op basis van de gemeentelijke begroting. Dit is een van de grondslagen voor het verstrekken van een subsidie op basis van de Algemene wet bestuursrecht. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de instellingen en het (maximale) subsidiebedrag.

In 2020 zijn enkele subsidieregelingen, daterend uit 2014, geactualiseerd. Er is kritisch gekeken naar de in de subsidieregeling benoemde activiteiten. In enkele gevallen is beoordeeld dat deze op basis van de begroting moeten worden gesubsidieerd.

Ontvanger subsidie	Subsidiebedrag
Woonadviescommissie (WAC)	5.000
Huurdersbond Ede e.o.	5.000
Stichting Heideweek	20.000
Stichting Regionaal Bureau voor Toerisme Arnhem Nijmegen Veluwe	120.000
Stichting Edese Schaapskudde	54.722
Stichting Moviera	1.086.700
Stichting Veilig Thuis Gelderland Midden	2.020.100
Stichting Sportservice Ede	1.474.294
IrisZorg	338.000

Nadere toelichting voor opgenomen subsidies:

Woonadviescommissie (WAC)

De Woonadviescommissie gaat een begrotingssubsidie ontvangen voor het geven van adviezen over woningbouwprojecten.

Huurdersbond Ede e.o.

Deze organisatie ontvangt een begrotingssubsidie voor de behartiging van de belangen van alle huidige - en daar waar mogelijk ook toekomstige huurders – van Woonstede en is daarmee een van de partijen in het driepartijenoverleg rondom de jaarlijkse prestatieafspraken.

Stichting Heideweek, Stichting Edese Schaapskudde

Deze subsidieontvangers kregen voorheen subsidie op basis van de Subsidieregeling Recreatie. Gezien de aard van deze subsidies is, bij actualisering van de subsidieregeling, beoordeeld dat een subsidie op basis van de begroting het meest passend is.

Stichting Regionaal Bureau voor Toerisme Arnhem Nijmegen Veluwe

Met enkele Veluwse gemeenten zijn specifieke afspraken gemaakt over bekostiging en kostenverdeling van VisitVeluwe. Daarom is een subsidie op grond van de begroting het meest passend.

Stichting Veilig Thuis Gelderland Midden

Deze stichting is door de vijftien gemeenten in Gelderland Midden opgericht om specifiek de wettelijke taken van advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling uit te voeren.

Stichting Moviera

Ede werkt voor vrouwenopvang in Gelders verband samen met de centrumgemeenten Apeldoorn, Arnhem en Nijmegen. Er is sprake van gezamenlijk opdrachtgeverschap en er zijn met deze gemeenten en Moviera afspraken over bekostiging en kostenverdeling gemaakt met een looptijd t/m 2023.

Stichting Sportservice Ede

De gemeenteraad heeft in het najaar van 2019 ingestemd met de structuurwijziging van SSE. Vanaf 1 januari 2020 is er een nieuwe structuur rondom SSE geëffectueerd en is de gemeente Ede 100% aandeelhouder van Sportservice De Vallei waar SSE onderdeel van is. Wij maken met SSE afspraken over het uitvoeren van sportactiviteiten en daarvoor ontvangen zij een subsidie op basis van de begroting.

IrisZorg

De activiteiten van Iriszorg zouden worden aanbesteed per 2021. Vanwege corona is de aanbesteding uitgesteld tot 2022. Omdat de 'oude' subsidieregeling wordt ingetrokken per 1 januari 2021, wordt het overbruggingsjaar 2021 vormgegeven d.m.v. een begrotingssubsidie.

Bijlage 10 - Aanbevelingen Rekenkamercommissie

Onderzoek	Aanbeveling	Stand van zaken	Verwachte afronding
2017 - ICT met beleid	Expliciteer ook voor andere domeinen scherp welke informatie nodig is om te kunnen sturen op de realisatie van de beleidsdoelstellingen binnen die domeinen.	Wordt door fracties meegenomen in de bespreking van de Programmabegroting.	 nov. 2020
2017 - ICT met beleid	Heb met betrekking tot de gemeentebrede ICT en ICT-ondersteuning expliciete aandacht voor de realisatie van de doelen op dit vlak. Dit kan door als raad aan te geven wat bereikt moet worden (kaderstelling). Op dit moment is op organisatieniveau als doel geformuleerd dat een situatie bereikt moet worden die 'op een gemiddeld niveau' is voor lokale overheden en 100.000+ gemeenten. Doelstelling op raadsniveau heeft nog niet expliciet plaatsgevonden en zou concreter kunnen worden geformuleerd.	Nog niet gestart.	 afhankelijk van bereidheid college
2017 - ICT met beleid	Zet met betrekking tot de sociale monitor de ingezette ontwikkeling door zodat de sociale monitor meer zicht geeft op de stand van zaken van de transformatie in het sociaal domein. (Formuleer daarbij zo nodig ook als college zelf aanvullende informatievragen die voortvloeien uit de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de realisatie van de transformatie in het sociaal domein. De raad formuleert vragen vanuit zijn kaderstellende en controlerende rol. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering en kan daardoor ook andere, aanvullende informatievragen hebben.)	Data en informatie helpen ons om steeds beter te anticiperen op ontwikkelingen en te komen tot gerichte (beleids)afwegingen, bijsturing en borging. Sinds de start van het instrument in 2015 is de Sociale Monitor jaarlijks doorontwikkeld. Vanaf 2018 is in er de Sociale Monitor zowel aandacht voor inhoudelijke resultaten als financiën. De doorontwikkeling krijgt vorm mede omdat nieuwe bronnen beschikbaar komen of door wijzigingen in het beleid. Zo vormden de ombuigingen in het sociaal domein aanleiding om nauwgezet en frequenter de ervaringen van inwoners met zorg en ondersteuning in beeld te brengen. De beoogde vaststelling van het nieuwe beleidskader transformatie sociaal domein geeft opnieuw aanleiding geven om de huidige opzet van de Sociale Monitor te bezien en op basis daarvan wijzigingen in de Sociale Monitor door te voeren.	 Juni 2021
2017 - ICT met beleid	Stuur op het verbeteren van de sturings- en verantwoordingsinformatie voor het gehele sociaal domein. Geef daartoe vervolg aan het project sturings- en verantwoordingsinformatie sociaal domein (bestuursopdracht) en borg daarbij de betrokkenheid van het college, bijvoorbeeld in de vorm van een stuurgroep.	De afgelopen periode is gericht geïnvesteerd in het versterken van onze informatiepositie in het sociaal domein. Datagedreven sturing stelt ons in staat om tijdig(er) in te spelen op trends en ontwikkelingen in relatie tot onze opgave in het sociaal domein. Inzichten uit verdiepende analyses worden gebundeld in de Sociale Monitor en ieder kwartaal wordt de gemeenteraad via de themabijeenkomsten 'Grip op het sociaal domein' meegenomen in de belangrijkste ontwikkelingen.	 31-12-2021
2017 - ICT met beleid	Stuur met betrekking tot de gemeentebrede ICT en ICT-ondersteuning	Informatie-, verbeter- en ontwikkelplannen worden jaarlijks opgesteld	 Continu proces

	op de realisatie van het Verbeterplan I&A en de ICT roadmap op een zodanige wijze dat de vastgestelde doelen worden gehaald en dat in 2019 het niveau van ICT en ICT-ondersteuning op een zodanig niveau is dat de keuze kan worden gemaakt of, en zo ja welke werkzaamheden worden uitbesteed. Op dit moment hangt deze vraag boven de organisatie.	en bijgesteld. Dit op grond van mogelijkheden die we kunnen benutten uit landelijke samenwerking (VNG) dan wel marktontwikkelingen om zorg te dragen voor een up to date, betrouwbare en veilige ICT-infrastructuur, applicatielandschap en informatiehuishouding.	
2017 - Rapport uit de la gekomen	Verbeter de aanbevelingen die worden gedaan door het vermijden van ambtelijke, juridische, bestuurskundig en specifieke beleidstermen (of leg deze voldoende uit).		
2019 - Duurzaamheid gemeente Ede	Voer het gesprek met raad en college over de rol die je als gemeente op het gebied van duurzaamheid wilt en kunt innemen. Zoals dit onderzoek laat zien verschilt de rol van de gemeente per deelterrein. Het is van belang hier als raad en college een bewuste keuze in te maken en daar ook naar te handelen. Hierbij kunnen de goede elementen van de uitvoering van het beleid als een continue personeelsinzet, het instellen van een fonds en communicatie behouden blijven en versterkt worden. Daarnaast is het ook goed om met elkaar te kijken waar verbeteringen mogelijk en gewenst zijn.		
2019 - Duurzaamheid gemeente Ede	Besteed meer aandacht aan het formuleren van concretere en specifiekere doelstellingen bij projectplannen. Het betreft hier met name de speerpunten Duurzame mobiliteit – Ede gaat voor groen en Ede is een proeftuin voor duurzame voeding. Op deze manier wordt duidelijk welke middelen en budgetten benodigd zijn en is het voor de gemeenteraad mogelijk om het overzicht te bewaken.		
2019 - Duurzaamheid gemeente	Neem in overweging meer aandacht te besteden aan duurzame	Organisatiebreed wordt hier meer aandacht aan besteed. Dit komt tot	 01-07-2020

Ede	inkoop. Binnen de startnotitie en de uitvoeringsprogramma's is weinig aandacht gegeven aan duurzame inkoop. Uit het onderzoek is gebleken dat binnen de organisatie wél onderkend wordt dat hier duurzaamheidswinst is te behalen. Motie: Duurzaam inkopen1. inzichtelijk te maken in hoeverre duurzaamheid nu al is opgenomen als eis en/of gunningscriterium bij het inkopen/aanbesteden; 2.inzichtelijk te maken welke kansen het college ziet om op korte en lange termijn duurzaamheid verder te integreren bij het inkopen/aanbesteden; 3.inzichtelijk te maken welke concrete maatregelen het college wil uitvoeren tijdens deze bestuursperiode om de inkoop/aanbesteding verder te verduurzamen, waarin het college tevens ingaat op de balans tussen lokaal, betaalbaarheid en ambitie; 4.voor wat betreft de systematiek aan te sluiten bij reeds bestaande instrumenten zoals de door Rijksdienst voor de Ondernemend Nederland (RvO) opgestelde Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) criteria en Duurzaam Grond Weg en Waterbouw (GWW); 5.deze nieuwe, en de reeds bestaande maatregelen, te monitoren en te sturen op implementatie; 6. de gemeenteraad hierover uiterlijk in maart 2020 te informeren.	uiting door acties vanuit de werkgroep 'impact ondernemen' met aandacht voor circulaire economie (duurzaamheid), biodiversiteit, social impact en food, de werkgroep 'right to challenge', het 'Manifest Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen' en de werkgroep 'duurzaamheid en inkopen'.		
2019 - Duurzaamheid gemeente Ede	Houd als gemeenteraad de bredere blik op duurzaamheid in het oog. Duurzaamheid bevat meerdere thema's dan alleen de energietransitie (bijvoorbeeld biodiversiteit, klimaatadaptatie en luchtkwaliteit) en meerdere dimensies (planet, people en profit). Het onderzoek van Telos (2019) geeft weer hoe de gemeente Ede presteert op alle dimensies van duurzaamheid: sociale, milieukundige en economische duurzaamheid.	Fracties nemen dit mee in hun algemene beschouwingen.		nov. 2020
2019 - Uitvoering jeugdhulp op koers?	Verplaats de focus naar de 0-de lijn en naar preventie.	Het nieuwe uitvoeringsprogramma sociale basis voorziet hierin.		31-12-2021
2019 - Uitvoering jeugdhulp op koers?	Zorg dat de kosten van de jeugdzorg beter beheerst worden.	Het uitvoeringsprogramma jeugdbeleidsplan is gericht op beheersing van kosten. In regionaal verband is een nieuwe inkoopstrategie vastgesteld waarmee beter en effectiever gestuurd kan worden op beheersing van kosten. Het college heeft in september 2020 beleidsregels vastgesteld waarmee professionals in de toegang beter in staat gesteld worden om af te wegen wat onder de jeugdwet valt en wat niet.		31-12-2021
2019 - Uitvoering jeugdhulp op koers?	Versterk de systematische evaluaties en het datagedreven werken.	Gemeente Ede heeft goed zicht op de ontwikkeling van de zorgkosten en is nu in staat gericht te sturen.		01-09-2020
2019 - Zicht op Foodvalley	Het college onderschrijft de conclusies en aanbeveling om voor zowel	Zie zaaknummer 157186. Het voorstel wordt 24 september 2020 ter		10-9-2020

	de intergemeentelijke als de Triple Helix projecten eerst binnen de eigen gemeente en vervolgens met elkaar in regioverband in gesprek te gaan om te komen tot een gedragen visie ten aanzien van de ambities en inrichting van het regionale samenwerkingsverband Foodvalley. In de doorontwikkeling van de regionale samenwerking en governance zullen de conclusies en aanbeveling worden meegenomen.	besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad.		Oordeelvormend en 24-9-2020 besluitvormend
2020 - Een onderzoek naar het risicomanagement van de gemeente Ede	Verbeter de toegankelijkheid (leesbaarheid) van de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.	Is onderdeel van het traject Optimalisering risicomanagement, zoals met de raads werkgroep Programmabegroting wordt doorlopen.	➔	1e kwartaal 2021
2020 - Een onderzoek naar het risicomanagement van de gemeente Ede	Zorg dat de gemeenteraad inzicht krijgt, in de voor de raad, relevante aspecten van het risicomanagementbeleid en pas hiervoor het huidige beleid aan.	Donderdag 6 februari 2020 is in de raads werkgroep Programmabegroting de aanpak en de planning gepresenteerd.	➔	1e kwartaal 2021
2020 - Een onderzoek naar het risicomanagement van de gemeente Ede	Overweeg de huidige ondergrens (norm) van de weerstandsratio.	Is onderdeel van het traject Optimalisering risicomanagement, zoals met de raads werkgroep Programmabegroting wordt doorlopen.	➔	1e kwartaal 2021
2020 - Een onderzoek naar het risicomanagement van de gemeente Ede	Ga voor het verbeteren c.q. doorontwikkelen van de risicomanagementprocessen met betrekking tot de risico's van de stichting Opella en de personele risico's van de gemeente te rade bij de risicomanagementexperts.	Er wordt gebruik gemaakt van externe kennis vanuit ondermeer 100.000+-overleggen, PRIMO, Naris en collegiale consultatie.	✔	Permanent proces
2020 - Een onderzoek naar het risicomanagement van de gemeente Ede	Bepaal aan de hand van enkele duidelijke criteria welke risico's wel en welke niet in het risicoregister moeten worden vastgelegd.	Is onderdeel van het traject Optimalisering risicomanagement, zoals met de raads werkgroep Programmabegroting wordt doorlopen.	➔	1e kwartaal 2021

De Rekenkamercommissie evalueert zelf de aan haar gerichte aanbevelingen.

Index

Loopt

Niet voldaan

Nog niet gestart

Gedeeltelijk voldaan

Afgerond

Bijlage 11 - MPG Lite 2020

Bekijk de MPG Lite 2020 [hier](#).